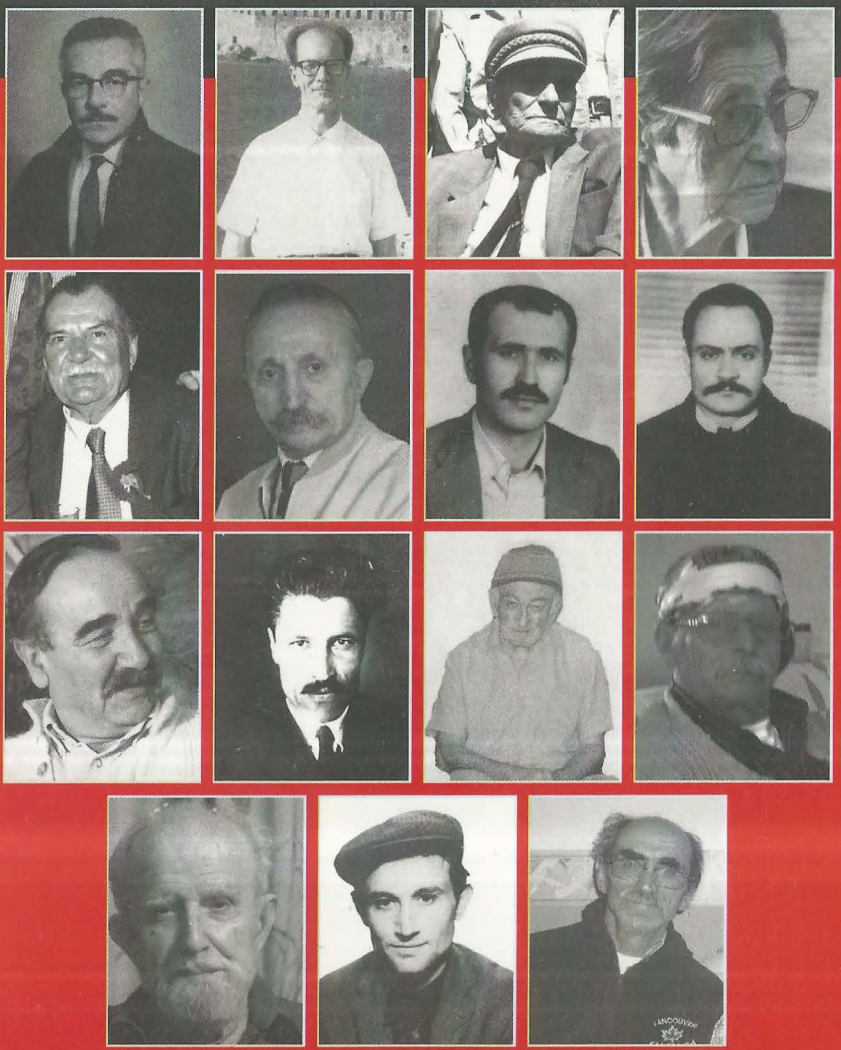
DEVRİMCİ KİMLİK-KİŞİLİKLER UNUTULMASIN-UNUTTURULMASIN

Sırrı Öztürk

Sorun Yayınları

Sırrı Öztürk

DEVRİMCİ KİMLİK-KİŞİLİKLER UNUTULMASIN-UNUTTURULMASIN

SIRRI ÖZTÜRK

❑

DEVRİMCİ KİMLİK-KİŞİLİKLER UNUTULMASIN-UNUTTURULMASIN

Sorun Yayınları
❑
Sorun Broşür Dizisi: 24
Birinci Baskı: Ekim 2011

Kapak Resmi: Sorun Teknik Büro

Soldan Sağa
1.Sıra : Av. Muvaffak Şeref, Av. Faik Muzaffer Amaç, Av. Halit Çelenk, Zehra Kosova,
2.Sıra : Muzaffer Özkolçak, Avni Memedoğlu, Orhan Kaplan, Erdoğan Çiğdemoğlu,
3.Sıra : Orhan İyiler, Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Orhan Müstecaplıoğlu, Arif Şimşek,
4.Sıra : Mihri Belli, İbrahim Kaypakkaya, İsmet Öztürk

Kültür Bakanlığı Sertifika No: 10632
Matbaa Sertifika No: 18569
© Yayın Hakkı: Sorun Yayınları
Baskı: Mutlu Basın Yayın
Güven San. Sit. C Blok No:264 Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 577 72 08
ISBN: 978-975-431-188-4

SIRRI ÖZTÜRK

DEVRİMCİ KİMLİK-KİŞİLİKLER UNUTULMASIN UNUTTURULMASIN

Redaksiyon: Sorun Yayınları Kolektifi

Sorun Yayınları

İletişim: Akbıyık Değirmeni Sk. No: 33/B
34122 Sultanahmet-Eminönü-İstanbul
Telefon: (0212) 638 81 82 Fax: (0212) 638 81 72
sorunkolektif@gmail.com
www.sorunyayinlari.net

İÇİNDEKİLER

KİTAP ÜZERİNE	7
Türkiye Solu'nda Tarihimizle Kurulmak İstenen "Bağ" ve Zehra Kosova'nın Ölümü	9
Ahmet Top	20
Erdoğan Çiğdemoğlu	22
Orhan Kaplan	24
Tarihî TKP'nin Kadrolarından Muzaffer Özkolçak'ı da Doğaya Teslim Ettik...	29
Bu Dünyadan Serol Teber'de Geçti...	47
Orhan Müstecaplıoğlu'nu Anlamak...	55
"Yenidal Grubu" Bir Filizini Daha Yitirdi	75
Sanat Cephesi'nin Etkinliklerinden 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu'nun Resim Sergisi Üzerine	83
Ölümünün 38. Yıl Dönümünde Kıvılcımlı'yı Anmak!	97
Hasan Arif Şimşek	103
Halit Çelenk'in Anısına...	105
Orhan İyiler'in Anısına...	114
Faik Muzaffer Amaç'ın Anısına...	126
İsmet Öztürk ile Dayanışma Etkinliğinden Notlar	145
Mihri Belli'nin Anısına...	157
Muvaffak Şeref'in Anısına...	185
Muvaffak Şeref İçin...	197
İbrahim Kaypakkaya	200-208

6

KİTAP ÜZERİNE

Yaşadığımız coğrafyanın sosyal mücadeleler tarihinde çok değerli devrimci kimlik-kişilikler yetişmiştir. Onlar, yaşamış oldukları dönemlerdeki sınıf mücadelesinde işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın sosyal ve enternasyonal kurtuluşu yolundaki mücadelelerde emeğin ve emekçinin yanında taraf olmuş, sosyal olay ve olgularla ilgilenmiş, duyarlı davranmış, kütlesel çıkışları örgütlemiş ve öncülük etmişlerdir. Gerek emekçi halk hareketlerinde gerekse işçi sınıfı hareketi ve sosyalist hareket içinde değerli ve örnek insanlarımızın özel yaşamları, işi, üretimi, teori pratiği, ödediği bedeller üzerine her siyasî eğilim ideolojik, sınıfsal konumuna göre çeşitli ve değişik yorumlar yapmaktadır.

Burjuva ve küçükburjuva solcu akımlar, bu türden tarihsel değeri olan insanlarımızın kimlik-kişiliklerini, mücadelelerini nesnel gerçekliği içinde değil, grup pragmatizmi öznelliğinde yansıtmaktadır. Çeşitli ve çok yönlü idealizasyonlarla mistifikasyonların yörüngesinde anılan insanlarımız genellikle sansasyona ve magazinleştirmeye kurban edilmektedir.Kimileri de yasak savarcasına onları hamasetle yüceltmektedir; ya da hesapsızca eleştirip harcamayı denemektedir. Kimi insanlarımız ise, "suskunluk kumkuması", "sinsi kuşatma" ve yok sayma gibi küçükburjuva yöntemleriyle anılmamaktadır.

Oysa insanın ve insanlığın sosyal ve enternasyonal kurtuluşunda kimi rol ve sorumluluklar alan tarihsel kimlik-kişilikleri eğrisi ve doğrusuyla işçi sınıfına, emekçi kitlelere ve genç nesillere tanıtmak, nesiller arasındaki kopukluğu gidermek, deneyim aktarma sürekliliğini sağlamak gerekir. Bu görevin yerine getirilmesi ve güvenilirlik kazabilmesi; elbette kurumsal merkezi disiplinli ***Sınıf Partisi***'nin güvencesinde *Bilim Kurulu, Enstitü* ve *Akademi*'lerin oluşturulmasına bağlıdır. Bu türden bir kurum disiplini dışında yapılan değerlendirmeler ise, doğal olarak bağrında özel yorumları ve öznelliği taşıyacaktır.

Anılan merkezi kurumsal disiplinlerin oluşturulmasına çalışarak, bu gerçeklik hatırlatılarak, devrimci tarih ve geleneklerimize saygılı ve bağlı kalınarak, sosyal pratikte bu yolda kalıcı işler yaparak, bu gerçeklik ve disiplinler gözetilerek de *"Devrimci Kimlik-Kişilikler Unutulmasın-Unutturulmasın"* bahsinin işlenmesi denenecektir; ısrarla işlenecek, bilince çıkarılacak ve sürekli biçimlerde gündemden düşürülmeyecektir.

Yaşanmış, bizzat gözlemlenmiş, tanığı ve sanığı olunmuş, ayrıca bedel ödenmiş bir sürecin insanlarını *Marksist Eleştirel* bakış açısıyla gündeme getirmek, nesnel gerçekliği yansıtıp yeniden belgelemek ihtiyacı duyulmuştur.

Elimizdeki kitapta konu edilen insanlarımız üzerine daha önceleri de çeşitli yayın organlarımızda ve telif çalışmalarımızda sıkça değinilmiş ve gündemde sıcak tutulmuştur. Bu yazılarımız yeniden gözden geçirilmiş ve bütünsel bir bakış açısıyla kitaplaştırılarak okurlarımıza sunulmuştur.

Devrimci nesiller arasında büyük oranda kopuk olan ideolojik, teorik, politik ve örgütsel ilişkileri daha anlamlı kılmak; organik ilişkileri geliştirip güçlendirmek; deneyim aktarımında bulunmak; *Devrimci Hareketimize* katkı getirenleri her yönüyle hatırlamak durumundayız.

"Devrimci Kimlik-Kişilikler Unutulmasın-Unutturulmasın" bahsinde ve başlığı altında *Kolektifimiz Çalışanları*'nın da bu yoldaki çabalara yeni bir halka eklemesi uygun görülmüştür.

Bizlerden önce göçenlere, bedel ödeyenlere, onurlu direngenlikleriyle sosyalizme ve davasına leke düşürmeyenlere, *Devrimci Hareketimize* yaptığı katkıları nedeniyle ebedî saygı ve minnet borçluyuz.

Onların çileli yaşamlarını hatırlamak, yaşanılanları hatırlatmak ve unutturmamak, anılarını yaşatmak, mücadelelerinden öğrenmek ve bu süreçten geleceği kazanmak için çok yönlü derslerle sonuçlar çıkarmak ve de yeniyi üretmek Devrimcilerin, Komünistlerin asli görevidir...

Sorun Yayınları Kolektifi

Türkiye Solu'nda Tarihimizle Kurulmak İstenen "Bağ" ve Zehra Kosova'nın Ölümü

Tarihî TKP'nin kadrolarından Zehra Kosova 19.08.2001'de öldü. Cenazesi 21.08.2001'de İstanbul Şişli Camii'nde kılınan ikindi namazını müteakip Zincirlikuyu mezarlığındaki "Ebedî istirahatgâhında" defnedildi.

Anlamlı bir kimlik taşıyan Zehra Kosova'nın hayat hikâyesi, mücadelesi, düşünce ve davranış çizgisi üzerine kafa yoracak genç kadrolar, ne yazık ve ne hazindir ki, kendilerini doyuracak bilgilere ulaşamayacaktır. Çünkü Tarihî TKP'nin kadroları hakkında doğru bilgileri içeren bir arşiv geleneği yoktur, yaratılamamıştır.

TKP'nin kadroları hakkındaki kimi bilgileri ya devlet arşivinden ya polis fezlekelerinden hazırlanmış iddianamelerden veya mahkeme tutanaklarından öğrenmek durumundayız.

TKP'nin günümüze kadar yaşamını sürdürme "şansını" elde etmiş tarihsel kişiliklerinden bazıları bu tarihi kendi öznel konumuna veya TKP'deki hiziplerin yorumlarına göre yansıtmıştır.

"TKP Tarihini" yazmaya özenenlerin kimlik ve kişilikleriyle bu konudaki "eserlerinin" içerik ve niteliği de son derece tartışmalıdır.

Hâlbuki TKP tarihinin, doğruluk ve güvenilirlik kazanabilmesi için bizzat TKP'nin sorumlu kadroları tarafından yazılmalıydı. TKP'nin tarihi, devletle iç içe ya da devlet destekli kişilerce yazılıyorsa, böyle bir tarih yazımı anlayışı hem nesnel gerçekliği yansıtamaz, hem de her türden tahrife açıktır.

TKP tarihi üzerine yazılanlar; burjuva resmî tarih anlayışı ile resmî ideolojisi Kemalizm'in etkisinden kurtulamamış çalışmalardır. Prof. Mete Tuncay, İbrahim Sırrı Topçuoğlu veya Rasih Nuri İleri, Veysi Sarısözen, Nabi Yağcı, Emin Karaca, Haluk Yurtsever, Murat Belge, Ertuğrul Kürkçü gibi "tarihçiler" TKP'nin tarihi üzerine kalem oynatıyor/oynatabiliyorsa, "Vay o ülkedeki komünist hareketin haline..." demekten kendimizi alamıyoruz.

Dünyanın bütün ülkelerindeki Komünist ve İşçi Partileri'nin tarihleri, o ülkelerin yetiştirdiği Partili Komünist Kadrolar tarafından yazılmıştır. En doğru ve güvenilir kaynaklar Komünist Partisi'nin disipliniyle oluşturulmuş *Bilimler Akademisi, Enstitüsü* veya *Bilim Kurulları* tarafından hazırlanmış olanlardır.

Bu türden bir düzenlilik ve disiplin anlayışından yoksun tarih anlayışı herhalde "bize özgü" bir olgudur!

Burada bizim amacımız ne tarih üzerine akademik tahliller yapmaktır ne de Zehra Kosova'nın biyografisini kaleme almaktır.

Zehra Kosova Yoldaşımızın ölümü üzerine yapılan spekülasyon ve böyle bir ölüm karşısında ortaya çıkan çeşitli idealizasyon ve mistifikasyonlardan "siyasî çıkar" umanları teşhis ve teşhir etmek istiyoruz.

Zehra Kosova, TKP üyesi, tütün işçisi, İstanbul Sendikalar Birliği (İSB)'nin 443 nolu üyesi.

Cenaze töreninde Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı (TÜSTAV-1992)'nca dağıtılan ve o zamana ait "Sendika kimlik kartında" da Zehra Kosova'nın ne doğum tarihi ve ne de başka bir bilgi yazılı...

Zehra Kosova (ZK)'ya duyduğumuz sınıfsal yakınlık nedeniyle *Sorun Yayınları Kolektifi Çalışanları* olarak bizler de cenaze törenine katılmıştık.

ZK'nın ölüm ilanını üç ayrı kesim vermişti. Mücadele arkadaşları Şişli Camii'ni sip partisi de Zincirlikuyu'yu "adres" göstermişti. Bizler Zincirlikuyu mezarlığındaki çağrıya uymadık. Sip partisinin ZK'ya sahiplenme gösterilerini izlemeyi içimize sindiremedik.

Şişli Camii'ndeki törene TKP'nin yaşayan kadroları, I. TİP'ten, DİSK ve T. Maden-İş Sendikasından, yazarçizerlerden, bazı Sol dergi çevrelerinden oluşan kalabalık bir kitle katılmıştı.

Cenaze törenlerinde ancak buluşan komünistler, bu vesileyle birbirlerinin hiç olmazsa hatırlarını sorma "şansını" yakalıyordu. Bu türden karşılaşmalarda kimileri içten ve dürüst bir tavır sergiliyorken, kimileri de sahte ve yapmacık bir nezaket gösterisinde bulunuyordu...

Cenaze törenindeki bu buluşmada göze çarpan en bariz olgu, ölüm olayının kimilerince istismar edilmesiydi.

Ölümlerin istismar edilmesine cüret edilmesi olayı, bu coğrafyadaki komünistlerin ne düzeyde örgütlü olduğunu da sergileyen bir olguydu.

Burjuva ve küçükburjuva solculuğu eksenindeki örgütler; ölen insanlarımızın kimlik ve kişiliğini, yaşamını, mücadelesini, eserlerini nesnel gerçeklikle değil, hamaset ve kaba ajitasyonlarla geçiştirmekten yanaydı...

Adına layık bir TKP'miz olsaydı yedisi "legal" elli biri "illegal" örgüt kurulabilir miydi? Birer "örgütler anarşisine" dönüşen devrimci ortamımızda, sekter, fanatik, inkâra, dogmatik akımlar bu düzeyde ve oranda ahkâm kesebilir miydi? Sosyal muhalefet dinamiklerinin en anlamlısı: İşçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, emekçi kadın hareketi, ilerici aydınlar ve gençlik hareketi, Kızılbaş-Alevi hareketi, yoksul Türk ve Kürt köylülüğü bu ölçekte ve birbirinin dilinden anlamaz biçimde bölünüp parçalanabilir miydi?

Türkiye'de adına layık, örgütlü, donanımlı, tarihsel sürekliliğini koruyan, deneyimini yeni kuşaklara aktarabilmiş, devrimci geleneklerini geliştirmiş/güçlendirmiş bir TKP'miz yoktur.

Türkiye'de; "Bizim hiç bir zaman Marksist-Leninist bir ***Parti'miz*** olmadı." saptamasında bulunanların ne ölçüde hakikati yansıttığını ZK'nın cenaze töreninde de gördük.

Anılan ilkelerin uzantısında bir TKP'miz olsaydı, komünistlerin cenazesinde "ölüm istismarına" asla izin verilmezdi.

10 Eylül 1920'de oluşturulan Tarihî TKP; Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi ilkeselliğine sıkıca bağlıydı.

Marksist-Leninist ilke, kural, yöntemlerle Parti normlarını bütün süreçlerde işletmişti. TKP'mizin tarihi ve devrimci geleneği süreklilik ve kopuş sürecinde varlığını organik ilişkilerle günümüze dek taşıyabilseydi, sip partisi ZK'nın cenazesinde sahte militanlık gösterisinde bulunamazdı. Çağrı yapamazdı. ZK, doğaya teslim edilirken imam efendiden sonra "son sözü" Aydemir Güler efendi söyleyemezdi. ZK'nın ölümünü magazin ve sansasyon yöntemleriyle birileri sömürmeye yeltenemezdi...

ZK'nın Şişli Camii'ndeki tabutu İslâmî geleneğe uygun "yeşil bayrakla" örtülüydü. Cenaze namazına, ikindi namazını kılan emekçi halktan on beş kişi katıldı. Kimi "sol"lar da bu kalabalığı az bulmuş olmalı ki, imamın arkasında sıraya girmişlerdi.

Cami'deki törendeki "yeşil bayraklı" tabuta cenazeye sahip çıkma yarışına girenler kendi bayraklarını örtmeye cüret edemedi. Fakat Zincirlikuyu mezarlığında iş değişik bir görünüme bürünecek, ZK'nın tabutuna, imam işini bitirir bitirmez sip partisinin ve Harici Büro'nun "TKP"nin bayrakları örtülecekti.

Sip partisinin bayrağı malûm. Orak Çekiç çağrışımlı (dizaynlı) yarım çark. Kendilerini tanımlıyor... "TKP"nin bayrağı ise, 10 Eylül 1920 geleneğini sollayıp, "Harici Büro"yu entrikacı yöntemlerle parti olarak ilân eden Laz İsmailgiller familyasının, TKP tarih ve geleneklerini bin bir çeşit tahrifatlarla sulandırmaları yetmiyormuş gibi Tarihî TKP'nin Enternasyonalin renklerini alan sarı ve kırmızı renklerinin yanına, bir de ek olarak mavi renk katmıştı. ZK'nın tabutuna örtülen "TKP" bayrağı işte bu türden bir bayraktı...

ZK'nın toprağa verilişinde sip partisi ile "TKP"lilerin yaptığı "ataklara" sinirlenenler çekilen özsüz ve ruhsuz nutukları dinlemeyi uygun bulmayarak mezarlığı terk etmişti...

ZK'nın cenazesine sahiplenir gözükenler, fukaranın son yıllarına kadar ona sahip çıkmamıştı. Bin bir maddî, manevî ve moral sıkıntı çekerken bu bay ve bayanlar ortalıkta yoktu! ZK, gençliğinde de yaşlılığında da "muhtaç" biriydi. Yoldaşlarının veya onun, bunun çamaşırlarını yıkayarak geçimini sağladığı zamanlar olmuştu. Komünist geçinenler, devrimci tarih ve geleneklerini bilmeyen kimi gençler, bu türden gösterilere katılarak TKP'nin yaşlılarına (ahiri ömürlerinde) "saygı mı" göstermiş oluyordu?

Evet, bulunduğumuz/yaşadığımız coğrafyanın tarihi, gelenekleri, kültür kaynakları, her türden tahrifata açık ve pek uygundu. Hele TKP'nin tarihi ve konumu ile bu süreçten hayatta kalanlara "son demlerinde" çeşitli niyet, amaç, idealizasyon ve mistifikasyonlarla "sahiplenme" gösterileri (Siz numaraları diye okuyun.), bir olguyu çok net biçimde ortaya çıkarıyordu:

Sınıf mücadelesinde işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketi buluşturup bütünleştiren ve böylelikle ancak *Kömünist* ve *Parti* adını kullanmayı hak eden bir ***Sınıf Partisi'***nden (***İSP*** veya ***KP***) yoksunduk. ***İSP***'nin henüz bir türlü oluşturulamadığı ortamlarda meydanı pek çok "yalancı pehlivan peşrevleri" dolduracaktı. Türkiye'nin tarihsel, sosyal, ekonomik, siyasî, kültürel ve coğrafî kimliği ürete ürete ancak küçükburjuva solculuğunu üretebilmişti...

Modern Proleter Devrimci siyasî çizgilere sahip olanlar ya kilit altında tutulmuştu ya çeşitli kıyım ve kırımlardan geçirilmişti veya maddî, manevî açıdan bin bir sıkıntıya (işsizlik, yoksulluk) terkedilmişti...

"Legal" ve "illegal" görünümleriyle küçükburjuva "sol"lar, ne hazin, hâlâ "marksizm-leninizm-bolşevizm" uvertürleri yapıyor! "Komünizm" terennüm ediyor/edebiliyor! Parti kurma atağına giriyor! Naylon komünist parti icazetleri talebinde bulunuyor! Kendiliğinden örgüt kuruyor! Bilinen Marksist-Leninist ilke, kural ve yöntemleri çiğneyebiliyor! "Devrimci Oturum" disiplinlerinden kaçıyor ve sonuçlarına katlanmaktan korkuyor! İşçi sınıfından oksijen almıyor; onun hakemliğinden çekiniyor! Kendiliğinden kurulan örgütlerinde dahi bilinen normları işletmiyor! Küçükburjuva solcu "şef' taslaklarına kölece biat edenlerle işi idare cihetine gidiyor! Kolektif olan her şeye düşmanca saldırıyor!

Öte yandan ayağının tozuyla hiç utanıp sıkılmadan; "Komünistlerin Birliği" diyor. "Komünist Bir Dünya Kuracağız..." diye kurusıkı ajitasyon çekiyor! "Biz partiyiz, biat edin!" diye fetva çıkartıyor ve emirler yağdırıyor! "Legaliteyi istismar" sadedinde "ip", sip, emep, ödepe gibi örgütler kuruyor! Bu türden örgütler aracılığı ile devrimciyi oynayabiliyor! Milliyetçi sol, liberal ve reformist sol, postmodern sol kılıklara girip siyaset yapıyor/yapabiliyor!

"İllegal" cenahta ise, ahlaken devrimci, komünist ve militan olmalarına rağmen, ideoloji, teori/pratik ve örgütsel yapılarıyla komünist olmayan insanlarımız hâlâ hayatın ve mücadelenin reddettiği çizgilerini inat ve ısrarla sürdürüyor!

Anılan örgütlerin tamamı "Ben partiyim..." iddiasındadır!

- Hayatı ve mücadeleyi kucaklayamayan;
- Devrimci güvencelerini yerine getiremeyen;
- İdeolojik, teorik, politik ve örgütsel pratiğini denetleyemeyen, sorgulamayan, tarihiyle hesaplaşamayan;
- "*Marksizm'in yorumu ve teorik yeniden üretimi*" diye bir sorunu olmayanlar;
- Birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulması yerine hayat ve mücadelenin reddettiği, asla doğrulamadığı örgüt/partileri kuranlara tavır almayıp *Marksist Eleştiri* yöneltmeyen;
- Emperyalist-kapitalizmin dişine uygun örgüt/partilerin, kendiliğinden, keyfî biçimde kurulması karşısında liberal ve hayırhah bir tavır sergileyenleri politik açığa vurmayan;
- vb. vb.

Kim olurlarsa olsunlar, hangi örgüt adını alırlarsa alsınlar, son tahlilde, ulusal ve evrensel ölçekte hâkim gerici sınıfların açtığı kanallarda talim etmekten ve sınıf mücadelesindeki her altüst oluşlarda darbe almaktan kurtulamazlar.

Böylelerinin ne işçi sınıfına ne sosyalist harekete ne gençliğe ve ne de yoksul Türk ve Kürt köylülüğüne proje ve program üretemediğini 80 yıldır görüyoruz.

O nedenle ZK'nın cenazesinde yaşanan bütün olumsuzlukları son derece "doğal" karşılıyoruz.

"Daha ne olacaktı?" demekle de yetinmiyor, nasıl aşacağımızı düşünüyor ve sosyal pratikte bazı adımların atılması için mücadele ediyoruz...

Bu cenaze töreni vesilesiyle tarihsel kimlik ve kişilikleriyle anılması gerekenler arasındaki bazı konuşmaları da aktarmakta yarar görüyoruz.

Camii avlusuna erken gelen Sırrı Öztürk, öncelikle TKP'nin kadrolarından olan ve bu süreçte emeği bulunan arkadaşların elini sıktı. Sevim Belli, Mihri Belli ve ötekiler...

Mihri Belli, S.Ö.'ye:

- Böyle mi olacaktık? Hep cenazelerde mi karşılaşacaktık? diye "sitem" etti.

S.Ö. ise, hemen cevap vermedi. Bir süre durakladı. Galiba, cenaze törenindeki devrimci adabımıza uygun düşmeyen bir söz söylemek istemedi. Fakat yine de muhatabına uygun bir cevap vermekten kendini alamadı:

- Mihri Abi, biz böyle istemedik. Bu "geleneği", bu türden yerlerde "buluşmayı" sizler hazırladınız. Biz hazırlamadık. Bu durum sizlerin eseridir...

Mihri Belli bu çok açık ve net cevaba bir karşılık veremedi.

Sip ve "TKP"nin ZK'nın cenazesine "sahiplenir" görüntüleri karşısında Sevim Belli:

- Biz Kosova yoldaşımızın cenazesine geldik. Görevimizi yapıyoruz. Onun için buradayız. Gerisiyle ilgilenmiyoruz.

diyerek doğru bir tavır sergiledi.

Mihri Belli; TKP, I. TİP, TEP, HADEP, ÖDP gibi örgütlenme süreçlerindeki faaliyetleri ile anılıyor ve tanınıyor. Şimdilerde ise, ödepe partisindeki ayrışmalar üzerine "yeni" yol arkadaşları bulmuştur. Camii avlusunda S.Ö.'nün yanından ayrılıp bu "yeni" arkadaşlarının yanına gidiyor. Kimler mi? Veysi Sarısözen ve arkadaşları... İlahi Mihri Abi, bir zamanlar, Zeki Baştımar, Laz İsmailgillere demediğini bırakmadın. "Harici Büro" dedin, "sahte parti" dedin. "Leipzig partisi" dedin. MDD formülasyonuyla sosyalizm ile Kemalizm'i kaynaştırmaya çalıştın, legal parti kurdun, Kürt Dinamiği'nin grafik çizgisi yükselirken bu akıma sevdalandın, ödepe gibi son derece liberal, sulu ve sosyalizm ile uzak yakın bir ilgisi olmayan bir örgütlenmeye kan verdin, ödepe doğallıkla

pek çok parçaya bölümünce, bu sefer böyleleriyle yeni moda örgütler kurmaya yönelenlerin arasına girdin?

S.Ö. Sevim Belli'ye soruyor:

- Neden ödepe gibi bir örgütlenmeye kan verdiniz?

Sevim Belli:

- Ben o sıralar yurtdışındaydım. Mihri'nin hatası. Dev-Yolcular kıvırdı. Şimdi o hatayı düzeltiyorlar. Ödepe'de Sep'liler var. Onlar da sizler gibi "Komünistlerin Birliği" için mücadele ediyorlar. Bu çocuklarla diyalog kurun...

Anlaşılıyor ki, M. Belli ve S. Belli *Kolektifimiz*'in yayımladığı kitapları okumamış. Okumuş olsalardı S.Ö.'ye böyle bir söz edebilirler miydi?

S.Ö.'nün bu "öneriye" cevabı, yine ona yakışır bir üslupta oldu:

- "Allah yazdıysa bozsun!.." Ödepe'deki bölünmelerde bütün taraflar bizce suçludur. Tabandaki temiz ve dürüst insanlarımızın "birlik" özlemlerini sömürmüş, Marksizm'i sulandırmışlardır...

Evet, doğrusu siyasetle uğraştığını sandığımız 85'lik abilerimiz, ablalarımız *Sorun Yayınları Kolektifi*'nin telif eserlerini okumamıştı. Ne S.Ö. hakkında ve ne de kitaplarımızın içeriği hakkında en ufak bilgileri vardı.

S.Ö. bu cenaze töreninde kimilerinin değil elini sıkmak, böyleleriyle karşılaşmak dahi istemiyordu. "Komünist Parti" atağına girmiş olanların hiçbirinin elini sıkmadı. Böylelerinden ve sendikacı eskilerinden hep birlikte uzak durduk. Yüzsüzlükle el sıkmak, sahte nezaket gösterilerinde bulunmak isteyenlerden de uzak durduk. Fakat *Fabrika* dergisinden Metin Kalfa ve bir arkadaşı ile eski *Devrim* dergisinden Haluk Yurtsever, S.Ö.'nün elini sıkma başarısını göstermişti! Bu iki derginin önde gelenleri siyah renk giysileriyle "matem" geleneğine uymuştu. S.Ö., Haluk Yurtsever'in burjuva diplomasisini aratmayan sözlerine cevap vermedi. Susmayı tercih etti. Bazı yeni "Meclis" üyeleri ise tanımazdan geldiler. Öyle ya; onlar tanımazlar, ancak tanınmalıdırlar! Böylelerine söyleneceklerin yeri ve zamanı mutlaka gelecekti...

Fabrika ve eski *Devrim* dergisi taraftarları *Kolektifimiz*'e faydacı yaklaşmıştı. Bizler sınıfsal tevazuumuzla bu mevzii tutarken, bir işlikte inat ve ısrarla devrimci işler yaparken, bu türden duyarlılığımızı "duygusallık" yerine koyup sömürmeye kalkanlar da çıkmıştı. Bilinmez, belki de böylelerine henüz "anladığı dilde" cevap vermemiş oluşumuzu da, birer "zaaf " yerine koymuş olabilirler.

Acelemiz yok. "Komünist Parti", "Meclis", "Girişim" gibi ataklarda bulunanlara karşı eleştiri, uyarı gibi görevlerimizi yerine getirmiş olmamıza rağmen, henüz "politik açığa vurma" görevimizi tümüyle yerine getirememiştik. Bu düşüncelerin uzantısındaki tavrımızla da, ZK'nın cenazesine gelen "komünist"lerden Rasih Nuri İleri, Rasim Öz, Veysi Sarısözen, Zeki Tombak, Emin Karaca gibileriyle karşılaşmamaya, ellerini sıkmamaya özen gösterdik.

Sendikacılığı kötü birer meslek gibi seçmeyen bazı sendikacılar bizlerle diyalog aradı, fakat renk de vermediler. Yanında Petrol-İş Sendikası genel başkanı olduğu halde cenazeye gelen Süleyman Üstün, doğrusu o da büyük bir diplomasi (!) örneği göstererek "yeni" başkanını tanıtıp ellerimizi sıkmak ve hatır sormak gereğini duymuştu; Süleyman Üstün de birileri gibi galiba "Kadir gecesi" doğmuştu; "komünist"lerle, sendikacılarla sıkı fıkı ilişkiliydi! Aşkolsun "şanslı" biriydi...

"Komünist Parti" meselesine kafa yoran Cemal Kıral'da eski arkadaşları ve sendikacılarla "samimi" hoşbeşten ve neden sonra bizleri fark etmiş olacak ki, o da gelip ellerimizi sıkmak inceliğini göstermişti.

"TKP"nin bayrağını koynunda getiren bir zat elindeki bu bayrak ile öbek öbek insanlar arasında geziniyor, bayrağı ucundan gösteriyor, öte yandan ZK ile çektirdiği renkli bir resmi ağlamalı bir ruh haliyle herkese gösteriyordu...

Bizler gibi kimileriyle karşılaşmak ve ellerini sıkmak istemeyenlerden birisi de 70'lik sendikacı Nurettin Çavdargil idi. Onunla sınıfsal yakınlığımız vardı. S.Ö. ile grevlerde, Maden-İş'in, DİSK'in bütün örgütlenme ve eylemlerinde arkadaşlıkları vardı. Onunla da paylaştığımız ortak görüşlerimizi ayaküstü konuşma fırsatını bulmuştuk. Sendikacı eskileri N. Çavdargil'in ihbar ve kı-

dem tazminatını dahi vermemişti. İşçilik hayatına Jeep fabrikasında başlayan, bir günde beş kere evi aranan, kitapları yağmalanan, Singer grevini yöneten, saldırılarda on dört yeri kırılan, ölümlerden dönen, I. TİP'te, DİSK ve Maden-İş'te etliye sütlüye karışmadan sessiz sedasız işçi sınıfına hizmet eden bir kimliğe sahipti. *Kolektifimiz*'in yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfından yana olan konumundan ötürü büyük bir gurur duyuyordu. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin önünde engel oluşturan sendika bürokrasisine büyük bir kin duyuyordu. Sosyalizm adına öne fırlayıp bölücülük yapanları da hiç sevmiyordu. Doğrusu haksız da sayılmazdı. Pera Palas gibi yerlerden çıkmayan, özel hayatı ve zevkleriyle patron kılıklı bütün sendikacıları o da "gangster" ve dejenere tipler olarak tanımlıyordu.

Cenazede, *Birikim* çevresindeki çalışmalarıyla tanınan Fahri Aral'ın, sip ve "TKP"nin ölüye sahiplenme olayı karşısındaki eleştirisinde de bir haklılık vardı; "Eleştiriye dahi değmez. Avrupa'daki komünistler de tıpkı bunlar gibidir." S.Ö.'nün hapishane arkadaşı olan Ömer Laçiner ise, *Birikim* çevresinde yaptığı liberal/reformist "sol" seçimiyle bizlere oldukça "şaşı" bakıyor ve konuşmak ihtiyacını duymuyordu. S.Ö.'ye göre, Laçiner artık hapisteki Laçiner değildi...

Cenazede mizaha da yer vardı. Mizah denilince hep Rıfat Ilgaz ile Aziz Nesin'in sergilediği "mizah" örnekleri akla geliyordu. Böylelerinin mizah anlayışını onaylamıyorduk. Emekçi halklar hayatın içinde nice mizah şaheserleri yaratıyordu. ZK'nın cenaze töreninde genel anlamıyla Sol'un hayatî meseleleri yerine kendi özel yaşamlarını biteviye anlatanların sıkıcılığı arasında galiba en uygun mizahı H. Mutlu Öztürk yapacaktı:

"Komünist geçinenlerin önde gelenlerini camiye kapatacaksın, başlarına da imamı koyacaksın... veya imam yerine bunların alayını Yörükoğlu'na teslim edeceksin... günlerce burada kalsınlar... bak gör ondan sonra komediyi..."

ZK'nın cenazesinde karşılaştığımız olaylar öteki yaşlı komünistlerin "terk-i dünya" ettikleri zamanlarda da benzer biçimde yaşanmıştı...

Türk Solu-Kürt Solu olarak saflaşıp ayrışan Türkiye Solu,

özellikle de siyasal-ekonomik bunalım dönemlerinde proje ve program üretememişi ile anılıyor. TKP'nin 80 yıllık tarihi serüveni uzantısında bir türlü ***Sınıf Partisi*** olamayanlar habire örgüt kurma atağına giriyor. Kendiliğinden örgüt kurup parti çağrışımı yapanlar, komünist ve parti olduklarını kanıtlamak uğruna bin bir çeşit saçmalık yapıyor. Kimileri "Anadolu'yu karış karış geziyormuş...", kimileri "Meclis" ve "Kurultay" kuracaklarmış...

Parti çağrışımı yapıp da arkasını getirememek; bu konu öyle ucuz ve kolay mıdır?

Böyleleri TKP'nin hayatta kalan tarihsel kişiliklerine ilkesizce yanaşmakta ve ancak böylelikle tarihimizle olmayan "bağ"larını kurduğunu hesap etmektedir. Çok görülmemeli...

Mehmet Bozışık (Boz Mehmet), İdris Erdinç (Şoför İdris) bu isimlerden en çarpıcısıdır. Pek çok komünist geçinen zevat bu isimlere oportünistçe yaklaşmış, onların maddî ve manevî bilinç bulanıklığından istifade ederek zavallıları son günlerinde kullanmıştır. Zehra Kosova ise, bu örnekler arasında galiba sonuncusudur.

80 ila 90 yaşını doldurmuş bir komünist de artık memlekette kalmamıştır ki, tarihimizle bu yolla dahi olsa bir "bağ" kurulabilinsin...

Genç kadrolar tarihsel kimlik ve kişiliklere, yaşadıkları ve mücadele ettikleri döneme ilişkin ideolojik, teorik malzemelere özen göstermeye meyilli olmalıdır. TKP'li ama ne? Ne okumuş, ne yazmış, teori/pratiği nasıl? Ne yemiş, ne içmiş, işi, özel yaşamı ve partili hayatıyla sosyalizme nasıl bir katkı getirmiş? Polis deneyimi nasıl? Cezaevinde nasıl yatmış? Mahkemelerde neyi savunmuş?

Bu türden soru ve sorunların bilimsel ve inandırıcı bir cevabı yoksa bu türden konulan sömürerek parti kurma "atakları" yapanları bütün süreçlerde açığa vurmak boynumuzun borcu olacaktır.

21 Ağustos 2001

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 1, Kasım 2001, s. 101-108

Ahmet Top

(1922-1992)

1992'de Gaziantep'de yoksul bir ana-babanın çocuğu olarak doğdu. Çeşitli işyerlerinde çalıştı. Zar zor ortaokulu okudu. İşçi sınıfının yetiştirdiği sınıf bilinçli ve militan olarak tanınıyor. Güney Doğu Anadolu'daki siyasal ve sendikal örgütlenmelerde büyük katkısı vardır. 1946 İstanbul Sendikalar Birliği'nin yöredeki örgütlenmelerine katılmıştır. I. TİP'in kuruluşundan iki ay sonra partiye girmiştir. TİP'in 1964'te İzmir'de yapılan I. Büyük Kongresinde, M. Ali Aybar'dan bir oy daha fazla alarak GYK'ye seçilmiştir. Gaziantep İli'nin kurucusudur. İl başkanlığı yapmıştır. Adıyaman, Urfa, Maraş, Adana gibi illerde TİP'in örgütlenmesine öncülük etmiştir. İzmit'te yapılan TİP GYK'de, Türk-İş'in sarı, amerikancı sendikacılık anlayışını şiddetle eleştirmiş, teşhir etmiş, yeni bir konfederasyon kurulmasını önermiş, DİSK'in ön kuruluş çalışmalarına katılmış, SADA'da* rol üstlenmiştir. Döneminde pek çok sendika kongresine katılmış, çeşitli konuşmalar yapmış, DİSK'in örgütlenmesinde faal görevler üstlenmiştir. Katıldığı önemli grevlerden "Kadıncık Barajı Grevi"nde İsmet Demir, Ali Yaşar ile birlikte büyük katkısı olmuştur.

Ahmet Top, 1970 - 15/16 Haziran'dan bir yıl öncesinden oluşturulan "Anayasa Direniş Komiteleri"nde etkin bir rol üstlenmiş, hareketin örgütlenmesinde, eylemde, cezaevinden ve duruşmalarda sınıfına yaraşır militan bir tavır almıştır. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği mücadelesinde asla ödün vermemiştir. Sendikacılığı birer kötü meslek derekesine indiren bütün anlayışlara, sendika bürokrasisi ile işçi aristokrasisine, ayrıca TİP oportünist merkez

* SADA: Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması (Konseyi). DİSK kurulmadan önce (1967-1969 sürecinde) "İşçi sınıfının sendikal birliğini" gerçekleştiren örgütlenme. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Sırrı Öztürk, *İşçi Sınıfı Sendikalar ve 15/16 Haziran,* 2. Baskı, 2001.

kliğine, sosyalizmi kirleten bütün unsurlara karşı çıkmıştır. Kürt olduğu halde sınıfsallığın önüne etnisiteyi asla çıkarmamıştır.

1965 genel milletvekili seçimlerinde TBMM'ye girme imkânı doğmuş, Gaziantep'ten liste başında yer almıştır. TİP merkez kliği ve Ali Karcı'nın komplosuna hedef olmuş ve bunun sonucu partiden "ihraç" edilmiştir.

15/16 Haziran'da Vinlex işyerinde çalışan Ahmet Top, 15/16 Haziran Direnişi'ni gerçekleştiren öteki militan işçi önderi yoldaşları gibi bir daha fabrikalara alınmamıştır. İstanbul Boğaz Köprüsü inşaatında, baraj şantiyelerinde çalışmış, emekli olunca da ekmeğini kazanma mücadelesinde su tesisatçılığı gibi işlerde çalışmıştır. Henüz yayınlanmamış şiir ve öyküleri vardır. Evli ve iki erkek çocuğu vardır (Bu bilgilerin bir bölümü, Ömer Nida'nın *Yarın Biz Konuşacağız, Türkiye İşçi Partisi Tarihi ve Anılar* isimli kitabının s. 199- 200'den alınmıştır. Gerçek Sanat Yayınları, 1989).

Ahmet Top'un Gölcük Değirmendere'deki evi, 1999 Marmara depreminde denize gömülmüş, eşi ve çocukları da yaşamını yitirmiştir...

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 2, Şubat 2002, s.149-150

Erdoğan Çiğdemoğlu*

(20.10.1939-19.2.1988)

Kurmay Albay, ilerici-demokrat bir babanın dört çocuğundan ilki olarak Yalova'da gözlerini hayata açtı. Genç yaşlarında Devrimci ve Marksist fikir akımlarıyla tanıştı. İstanbul Hukuk Fakültesinde yükseköğrenim gördü. Liselerde İngilizce öğretmenliği ve avukatlık yaptı. Hâkim gerici sınıfların, avanta ve yağmadan pay alanların değil, hukuk yardımına büyük ihtiyaç duyan işçi ve emekçilerin davalarını savundu, üstlendi. Siyasî hayatında, I. TİP'teki sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünist akımların yanında yer almadı. Yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfından yana ki konumuyla bütün ilerici-devrimci atılımların içinde ve önünde bulundu. I. TİP'in işlevsiz kaldığı (1963-1971) süreçte, Proleter Devrimci Kadroların ***Parti*** arayışlarında önemli bir dönüm noktası olan ve 28 Ekim 1970'te üç gün süreyle tartışılan *Proleter Devrimci Kurultay'a* katıldı; ***Parti*** arayışlarında 15/16 Haziran Hareketi'ni gerçekleştirenlerin -yapanların- yanındaki yerini aldı.

Kısacık yaşamı boyunca işçi sınıfının siyasal ve sendikal birliği için dövüştü. O, bu türden proleter devrimci bir duruşun gereklerini kavramıştı.

12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 faşist askerî darbeler döneminde, mücadelenin her biçimine aday ve donanımlı olarak rol üstlendi; devrimci onurunu her koşulda korudu. Gerek cezaevinde, duruşmalarda ve gerekse adliyede bilincinin gereğini yerine getirdi.

Yalova'da Devrimci ve Marksist bilincin yeşermesi için pek çok insan yetiştirdi; özel yaşamı yoktu; her şeyini, günün 24 sa-

* Zeki Öçal'ın hazırladığı *Soru ve Yanıtlarıyla İşçiler İçin Temel Hukuk Bilgileri,* Sorun Yayınları, 2000, Kitabına "*Sorun Yayınları Kolektifi*" imzası ile sunulan, "Erdoğan Çiğdemoğlu'nun Onurlu Anısına..." başlıklı yazı genişletilerek kaleme alınmıştır.

atini *Devrimci Hareket*'in yeni nitelikler kazanabilmesi davasına adamıştı.

O, kendisini sınıfsız, sınırsız, sömürüsüz bir dünya ütopyasının gerçekleşmesi davasına hazırlamıştı.

12 Mart 1971 sonu "legaliteyi kullanma" talepleri üzerine Türkiye Emekçi Partisi (TEP-1976)'nin kurucuları arasında yer aldı. Bu siyasî hatasını özeleştiri yaparak düzeltmek istedi. TEP davası nedeniyle, parti kurucularının savunamadığı bir süreci (O, Mihri Belli'nin kolektif yönetim ilkeselliğini çiğnemesi yüzünden TEP'den ayrılmasına rağmen) "sanık" olarak savundu.

Yaşamını sınıfsız, sömürüsüz, sınırsız, adil, özgür ve eşitlikçi bir toplumun yaratılması kavgasına adamış bu güzel insanı, ne yazık cezaevinde yakalandığı böbrek yetmezliği hastalığı nedeniyle daha fazla yaşatamamıştık. Kardeşinin böbreği nakledildikten sonra Erdoğan Çiğdemoğlu yeniden aramıza katılacaktı. Gelecek için önemli ortak projelerimiz vardı. Hastaneden taburcu edilirken, "yolculukta rahat edersin" önerisiyle yapılan ve nasıl bir ilaç olduğu denetlenemeyen "uğursuz bir enjeksiyon" sonucunda onu kaybettik.

Bu türden bir "ölümün" muhtemel siyasî yönünü araştıramadık.

Yetiştirdiği onlarca genç devrimcinin "Erdoğan Abi'si" artık yaşamıyordu. Onu siyasî mücadeledeki açık sözlü, samimi, içten, konkre, somut tavrı ve üslubu nedeniyle arkasından eleştirenler çıktı. Küçükburjuva unsurlar, tatlı dilli, esnek, kıvrak, iki yüzlü, sinik, entrikacı kimselere âdeta tapıyorlardı. Erdoğan Çiğdemoğlu'nun devrimci öfkesini yansıtan "sert" üslubunu anlayanlar ise, azınlıktaydı. Devrimci politikada da baldıran zehrini altın kâsede sunanların çoğunlukta olması, kimilerinin katında, onun anlaşılmasını engelliyordu...

Mücadelemizin, kavgamızın, kolektif duruşumuzun doğal bir parçası, Arkadaşımız, Yoldaşımız Erdoğan Çiğdemoğlu'nun devrimci, kararlı, onurlu anısına duyulan saygı ve hayranlıkla mücadelesini selamlıyoruz.

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 3, Yaz 2002, s.145-146

Orhan Kaplan[1]

(24.4.1947-18.7.1979)

Yoksul Çerkes[2], bir ana-babanın çocuğu olarak Balıkesir Gönen'de doğdu.

Hiçbir öğrenim görmedi. Okuma yazmayı askerde öğrendi.

Babası ile birlikte fabrika inşaatlarında işçi olarak çalıştı. Bu süreçte işçi sınıfı ve sömürüyle tanıştı. Sosyalizme duyduğu ilgi doğasındaki militanlıkla buluşup biçimlenince, dönemin ilerici-devrimci sol örgütlenmelerine olan yönelişi de artmaya başladı. I. TİP'in mücadelesine omuz verdi. DİSK'in sendikal mücadelesine, özellikle de bulunduğu Gaziosmanpaşa (GOP)da, katkı getiren çalışmalarda bulundu.

Hayat ve mücadele ona da işçi sınıfının siyasal ve sendikal birliğinin ne demek olduğunu öğretmişti. O, sosyalizmin tabandaki asıl sahiplerinden biriydi.

İşçi sınıfı, emekçiler ve ezilen sömürülen halkların siyasal, sosyal, sınıfsal ve enternasyonal kurtuluşuna ilişkin temel fikirler Orhan'ın yüreğinde ve beyninde biçimlenirken:

- Sınıf dışı akımların;
- "Devrimci-demokrat" veya "ihtilâlci-demokrat"ların;
- Burjuva ve küçükburjuva solcu akımların;
- Bu arada merkezci akımların bin bir niyetle örgütlendiği bir süreçte, o da, özünde Devrimci ve Marksist nitelikler taşıyan, fakat tutulacak "***Ana Halka***"nın yakalanmasında net bir tavrı olmayan devrimcilerle de tanıştı. Onların örgütsel anlayışlarına katılmasa da, pratikteki doğru eylemlerine eleştirel katkılarla yardımcı olmanın gereğine de inanıyordu. İlerici-devrimci gençlik hareketlerinin işçi sınıfı yörüngesine ve de koruyuculuğuna çekilmesinin önemini biliyordu. Şakacı, ince esprili diliyle kitleleri etkileyen örnek bir devrimciydi.

GOP'taki bütün ilerici-devrimci örgütlenmelerde Orhan'ın katkısı vardı. Öğrenci gençlik, emekçi kadın, işçi-sendika, meslek örgütlenmesi, spor kulübü, çeşitli dernek çalışmalarına bir plan dahilinde yaptığı katkı günümüzde dahi anılmaktadır.

GOP'taki bu örgütlenme çalışmaları öteki işçi-emekçi semtlere de yansıtılacaktı. Orhan Kaplan'ın militan ve örgütçü kimliği âdeta bir simge olmuştu. Özellikle faşist çetelerin bölge ve semtlere düzenlediği kanlı terör ve cinayetler karşısında GOP, Proleter Devrimci Kadroların kolektif çabasıyla âdeta "kurtarılmış bölge" niteliğindeydi. Faşist milislerin bir türlü girip etkili olamadığı GOP'ta, devrimci kadrolar seferber olmuş, nöbet tutarak faşist saldırılara karşı duyarlı bir kamuoyu yaratılmasını başarmıştı.

Ülkedeki sınıflar mücadelesinin dışındaki, "Harici Büro"daki komünist geçinenler, 12 Mart 1971 faşist askerî darbeyi yaşamamıştı. Darbeyi karşılayan Devrimci ve Marksist Sol Kadroların tamamı cezaî takibata uğramış, hapsedilmiş, önde gelen kadroları da keyfî ve fiilî infaz yöntemleriyle katledilmişti. Mevcut Sol örgütlülükler faşist cunta tarafından dağıtılmış, yenilgi ve bozgun kaçınılmaz olmuştu. Hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday bir ***Sınıf Partisi'***nin oluşturulması, *Parti* ve *Partileşme Soruru'nun* yetkili ve sorumlu kadrolarca tartışılıp bir sonuca bağlanması gündeme gelmişti. Kadrolar arasında yaratıcı diyaloglar gelişiyorken fırsatçı Laz İsmailgiller familyası, "Harici Büro"yu alelacele "TKP" olarak ilan etmişti! 12 Mart'ta yenilgiye uğrayan kent ve kır küçükburjuvazisinin ideolojisi, teorisi, politikası ve örgütlülüğü idi. Modern Proleter Devrimci bir örgütlenme, Marksizm-Leninizm yenilgiye uğratılmamıştı. 12 Mart'ı koşullayan 15/16 Haziran Hareketi'nin ardından, ***Sınıf Partisi'nin*** oluşturulması düşüncesi yakıcı biçimde ciddî kadroları düşündürüyordu. İşte sahte komünistlerin, hâkim gerici sınıfların işini kolaylaştırıcı "TKP" kurma atağı bu süreci provoke eden bir girişim olarak tarihe kaydını düşecekti. Yine liberal, reformist, revizyonist ve tasfiyeci "sol" akımların çeşitli entrika, idealizasyon ve mistifikasyonlarla ortaya çıkışı tam da bu sürece denk düşüyordu:

• SSCB'nin saygınlığının sömürülmesi;

• Küçükburjuva ideolojisi ve örgütlenmelerinin bozgunu;

• ***Sınıf Partisi*** arayış ve yönelişleri;

• Tarihî TKP'nin âdeta "İç" ve "Dış" komünistler olarak bölünmesi ve iki kesiminde parti disiplin, ilke ve sürekliliğinin günümüz kadrolarına taşıyamayışı;

• Özcesi: TKP'nin likidasyonu;

• Legal I. TİP deneyiminin de hayatı ve mücadeleyi kucaklayamayışı sürecinde sahte komünistlerin "TKP'si cunta misali DİSK'i ve diğer bazı örgütleri tepeden ele geçirip bir "altın çağ" yaşayacaktı.[3]

Orhan Kaplan'ın siyasî dram ve trajedisi de bu süreçte belirlenecekti. O, "TKP"nin ***Sınıf Partisi*** olmadığını ilk önce görenlerden biriydi. Komünist ve İşçi Partileri'nin sosyal meşruiyetleriyle devrimci yasallıklarının nasıl olması gerektiğinin farkındaydı. Komünist Kadro olmayı hak etmeyenlerin, Proletaryadan oksijen almayanların kendiliğinden, keyfî ve vahiy gelenekleriyle kurulan, oluşturulmayan, inşa edilmeyen, bir partileşmenin sınıf mücadelesine vereceği zararı biliyordu.

Orhan Kaplan; GOP'ta tutunduğu mevzii ve hattı sahte komünistlere terk etmenin yanlışlığını gördü. Kadrolara karşı uyarı ve örgütlenme görevini yerine getirdi. "TKP"li geçinen sahte komünistler onu canlı bir hedef, boy hedefi ve düşman belleddiler. Onu karşıya alıp faşist yılanın sokması için işaretlediler. İki faşist milis, işe giderken Orhan'ı arkasından kahpece katletmeyi başardı. Onu beyninden ve kalbinden vurdular. Katillerin kimliği bilincimizde kazılıdır.[4] "Örgütlü Oportünizmin", "ilerlemecilerin" sosyalizme verdiği zarar ve ihanetini de asla unutmuyoruz. Orhan Kaplan'ın katledilmesine sebep olan, onu "ajan" olarak nitelemeye yeltenenler ve de her nasılsa komünist geçinenlerin şimdi tamamı tüccar, işadamı, liberal, reformist, revizyonist, tasfiyeci "sol" akımlara kaymıştır! Özel hayatlarıyla da sarhoş, dönek, hain ve burjuva ajanı mertebesine yükselmiştir!

Onu 23 yıl önce kaybettik. Yoldaşları sektirmeden her 18 Temmuz günü mezarını ve ailesini ziyaret etmektedir. GOP sakinleri

bu devrimci dayanışmayı, bu yüksek yoldaşlık ve sınıf ahlakı ve ilişkisini yakinen biliyor ve izliyor. Orhan Kaplan'ın devrimci anısı yaşıyor ve yaşatılıyor.

Burjuva ve küçükburjuva "sol" akımların hakir görüp aşağılamak istediği "amele taifesi"nden Orhan Kaplan Arkadaşımız, Modern Proleter Devrimci Kadrolarca sahiplenilmiş ve haklı bir yere *Kolektifimiz* "Yayın Kurulu Üyeliği "ne getirilmiştir.

Kolektifimiz, bilinçle seçilen bu katliam karşısında asla sessiz kalmamış, gerekeni yapmıştır. Bu süreci ayrıntılarıyla belgeleyen bir kitabı, "*Oportünizm Yargılanıyor*"* kitabımızı okurun ve geleceği yapacak kadroların değerlendirmesine sunmuştur. *Kolektifimiz*'in gündeme taşıdığı bu türden kitaplar, günümüzdeki "Edebiyatımızın Tarkanı" diye nitelenen Orhan Pamuk'ların, Çetin Altan'ın ve çocuklarının (Ahmet ve Mehmet'in) kitaplarının ulaştığı tiraja ve "ün"e kavuşamasa da, 5'er binlik tiraja ulaşmayı başarmıştır. Okuması gerekenler okumuş, muhatapları spekülasyon ve küfür dışında bir tavır gösterememiştir. Oportünizmi zamanında -anında- teşhir ve tespit işinde ikircikli bir tavır yerine devrimci bir tavır gösteren *Kolektifimiz Çalışanlarının* çabaları anılmasa (tasa değil) da komünist geçinenlerin politik açığa vurulması eyleminde işlevsel olduğu hususu da teslim edilmektedir.

Orhan Kaplan Yoldaşımızın katledilişinin 23. yıldönümünde, anısına hazırlanan kitapta da belirtildiği üzere: "İşçi sınıfının siyasî birliği ile faşizme karşı savaş birliğinin yaratılması için savaşanların ve bu yolda tüm katledilenlerin onurlu anısına..." selâm duruyoruz.

Oportünizme karşı mücadelenin günümüzde eskisinden daha fazla önem kazandığını çirkin görüntüleriyle izliyor ve tavır alıyoruz.

Parti ve *Partileşme Sorunu*'un ne denli acil ve hayatî bir sorun olduğunu bilince taşımaya özen gösteriyoruz. Taş üstüne taş koyarak, üretim faaliyetinden kopmayarak, sürekliliğimizi koruyarak,

* *"Oportünizm Yargılanıyor"* kavga kitabımızın gözden geçirilmiş, yeni ek ve belgeleriyle zenginleştirilmiş 2. Baskısı, 2011 Ekim ayında yeniden yayımlanmıştır. (Y. N.)

işçi sınıfına bir *Kurum* armağan edip kazandırarak, kolektif aklı, bilinci ve eylemi örgütleme geleneğimizi güçlendirerek, tarihsel-sosyal haklılık ve iyimserliğimize gölge düşürmeyerek inat, ısrar ve kararlılıkla devrimci işler yaparak uzun yürüyüşümüze devam ediyoruz...

Dipnotlar:

1 Sırrı Öztürk, ***Oportünizm Yargılanıyor,*** Sorun Yayınları, Şubat 1980, kitabımız 1. Baskısı; ayrıntılı olarak, sahte komünistleri, sürecin manzarasını ve Orhan Kaplan'ın hayatını, mücadelesini, katledilişini belgelemektedir.

2 Orhan Kaplan, "Milliyetler Meselesi"ni, din ve etnisiteyi öne çıkarıp insanın ve insanlığın siyasal, sosyal, sınıfsal ve enternasyonal kurtuluş mücadelesinin gölgelenmesini hiç bir zaman düşünmedi. Yerel, ulusal, sınıfsal dinamiklerin evrenselle buluşup senteze kavuşmasının özlemini duydu.

3 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bakınız:
S.Ö. ***Partileşme sorunu,*** C.I., II., III., Sorun Yayınları, 1986, 1987, 1988.
S.Ö. ***12 Mart 1971'den Portreler,*** C.I., II., III., Sorun Yayınları, 1993, 1994, 1997.

4 Gaziosmanpaşa Cumhuriyet Savcılığı, Hazırlık, 1979/1739, 31.8.1979. İstanbul SYK. Dosya No: 80/272, ***Savcı:*** Tahir İlhan, ***sanıklar(Katiller):*** Cevdet Çelebi, İbrahim Süleyman Başdoğan.

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 3, Yaz 2002, s.147-150

Tarihî TKP'nin Kadrolarından Muzaffer Özkolçak'ı da Doğaya Teslim Ettik...

(5 Mart 1921-10 Aralık 2004)

Tarihî TKP'nin sayıları giderek azalan kadroları aramızdan bir bir göçüp gidiyor. Doğadan gelenler doğaya geri dönüyor.

Muzaffer Özkolçak (M. Ö.) Ağabeyimiz, mücadele arkadaşımız ve Yoldaşımız da bu göçenlerden biriydi. "Son Komünar"larımızdan biri, hatta insanî, beşerî ilişkileri ve kimliği-kişiliği ile bizce önemli biriydi.

Genç Kadrolar Tarihî TKP'nin kadrolarını yeterince tanımıyordu. Bu, onların kusuru sayılamazdı.

Tarihsel kişilikleriyle göçen Yoldaşlarımız hakkında nesnel gerçekliği yansıtan yargı elbette tarihe kaydını düşürmüştü. Onların *Devrimci Harekete* ne getirip/götürdüğünü genç Marksist araştırmacılar sorgulayarak tarihe bir kayıt daha düşürecektir.

Tarihî TKP'nin Kadroları sağlıklarında hareketin bir değerlendirmesini mutlaka yapıyordu. Genç kuşaklar da onların hakkındaki eleştirel katkılarını esirgemiyordu, esirgemeyeceklerdi...

M. Ö. Tarihî TKP Kadroları arasında yazıya dökülmüş bir "vukuatı" olmayanlardan biriydi.

O, yazmadı/yazamadı diye yakınında bulunanların da suskun kalması beklenemezdi/beklenmemeliydi. Tanıklıklara ve belgelere dayalı tarihimizin *sözlü* diyalogları da belli disiplinler gözetilerek gelecek kuşakların değerlendirmesine, bu süreçten çıkarmaya çalıştığımız dersler ve sonuçlarıyla aktarılmalıydı.

Altını imzalayarak ele aldığımız bazı anı, konu ve sorunların sorumluluğunu tartarak onu anıyoruz.

M. Ö. gibi kimlikler "Sol Cenahımızda" çok az görünen insanlarımızdan biriydi. İşçi sınıfı, sosyalizm, komünizm adına nice olumsuzluklara düşenlerin yanında o tek bir örnekti. Onun yaşar-

ken gözettiği disiplin anlayışı ve inceliği bizler de gözeteceğiz. Farklı olarak, günümüz koşullarında Devrimci ve Marksist Sol Kadroların "Öndersizlik Krizi" yaşadığı bir süreçte, M. Ö.'nün yöntemi dışında ve de haklı gerekçelerimizle *Devrimci Hareketin* arınıp yeni nitelikler kazanması mücadelesinde, böyle bir hayatın kimi yönlerinin kaydını düşerken mutlaka değinmemiz gereken hususlar da olacaktır. Böyle bir hayatı yaşayanların belgeli anıları da işe yaramalıdır. Göçüp giden ve sayıları giderek azalanların belleklerinden çıkarılıp işlenmelidir.

Onu anlatmaya başlarken böylesine önemli ve anlamlı bir devrimciyi üreten kimlik ve kişiliklerden de söz edilmesini uygun bulduk. Onun düşünce ve davranışta varlığını belirleyen -mayasını ve hamurunu hazırlayan- etkenleri de sıralamalıyız:

Anası: Bedriye, Arnavutluk'taki "Kolçak Beyliği"nden geliyor. Soyadının buradan geldiği anlaşılıyor.

Babası: Ömer, Binbaşı, Bulgaristan Vidin'li. Selanik Rüştiyesi'nde M. Kemal ile aynı dönem okul arkadaşı. M. Ö. 5 Mart 1921'de Lüleburgaz Osmancık Köyü'nde dünyaya geliyor.

Babası Ömer Binbaşı, I. Dünya Savaşı sonrası bozulan "Musul Cephesi"nden memleketi Trakya'ya geliyor. Savaşı kaybeden Osmanlı dağılma ve emperyalist devletler tarafından işgal ve paylaşılma dönemini yaşıyor. İhtilâlci ve yurtsever bir kimlik taşıyan Binbaşı Ömer, dünyanın, dönemin ve Balkanların durumunu merak ediyor. Bir tavır almanın gereğini duyuyor. Yapacağı durum değerlendirmesine memleketi Vidin'e giderek başlıyor. Çocukluk arkadaşı Dimitri'yi arıyor. Dimitri Bulgar komünistleriyle birlik olup dağa çıkmıştır. O, artık Komünist bir Gerilla ve Partizandır. Bulgaristan yurtseverleri ile devrimciler, Kral faşizmine, Çorbacılara karşı ayağa kalkmıştır. Komünistler bu haklı savaşa öncülük etmektedir. Binbaşı Ömer Dimitri'yi bulur. Kucaklaşıp hasret giderirler. Olup bitenleri aktarırlar. Binbaşı Ömer ilk ihtilâlci bilgilerini ondan alır. Bir süre Dağ'da kalır. Faşistlere, Çorbacılara kurşun atar. Gün gelir, Dimitri Ömer Binbaşıya: *"Bak Yoldaş, biz haklı bir savaş veriyoruz. Kazanacağız. Dilersen yanımızda ebedî kalabilirsin. Halkımız seni bağrına basar. Sosyalizm ile de tanışır-*

sın. Her koşulda bize katılabilirsin. Kayıt ve şart aramayız. Zaten birbirimizi tanıyoruz. Fakat bize kalırsa, senin Türkiye'ye gitmen daha uygundur. Türkiye emperyalist işgal altındadır. Ülkeniz paylaşılıyor. Gizli direniş örgütleri oluşuyor. İngiliz işgaline karşı, bizimle ilişkisi olan ve çoğunluğunu Komünistlerin oluşturduğu gizli örgütlerden 'Karakol Cemiyeti' önemli faaliyetler yürütüyor. Git Kuvayı Milliye'ye katıl. 'Millî inkılabın sosyal devrime dönüşmesi mücadelesine omuz ver. Sana da çok ihtiyaçları olacak." Binbaşı Ömer sosyalist/komünist değildir. Irkçı, faşist ya da kara gerici hiç değildir. İhtilâlci, yurtsever ve demokrat bir askerdir. Dimitri'nin önerisini doğru bulur. Dünya'nın gidişatı hakkında pek çok bilgi edinir ve kararını verir. Gizli Karakol Cemiyeti'ne katılacaktır.

Dimitri[4] at hazırlar. Ömer Binbaşı "Berber Hasan" sahte kimliği ile yola koyulur. Gündüz uyur, gece yol alır. Partizanlar onun kazasız, belâsız Türkiye'ye geçişini sağlar. 4 at yükünde altın ve silahlar da vardır

Binbaşı Ömer, Gizli Karakol Cemiyeti mensubu olarak İstanbul'u işgal eden İngilizlere karşı direnen, haklı bir savaş veren yoldaşlarıyla bütün eylemlere katılır. Asker olduğu için, aynı zamanda Yeşilköy Askeri Karakolu'nda görevini yapar Cumhuriyet kurulduğunda da bu göreve devam eder...

Ulusal/Sosyal kurtuluş mücadelesini burjuva resmî tarih anlayışı ile resmi ideolojisine dayandıranlar, İstanbul ve Anadolu'daki halk hareketlerini ve gizli cemiyetlerdeki örgütlenmeleri Mustafa Kemal'e bağlamaktadır. Komünistlerin bütün örgütsel çabalarını ise inkâr ve tahrife yeltenmişlerdir.

Binbaşı Ömer'in serüveninden de anlaşılacağı gibi, Anadolu'daki bütün ihtilâlci unsurlar arasında Devrimci ve Komünist özneler her zaman olagelmiştir.

Binbaşı Ömer Vidin'e giderken Muzaffer Özkolçak'ın anası Bedriye hamiledir.

M. Ö. ilkokula gider. Liseyi Kütahya'da bitirir. Tıp Fakültesi'nin sınavlarını kazanır. II. Dünya Savaşı sürecinde faşizme karşı mücadele eden Tarihî TKP Kadroları ile tanışır. Lisede başlayan faşizme karşı duruşu üniversitede biçimlenir. Marksizm'le tanışır. Alman

Nazizm'ini savunan ırkçı ve Turancı, şoven anlayışlarla boğaz boğaza kavgalardan geçer. Kızıl Ordu'nun zaferleriyle oturur kalkar.

Tarihî TKP'nin faşizme karşı açtığı mücadelede o, artık bir militandır. Bu türden bir duruş, Tıbbiye 4. sınıfında iken, TCK'nın 141. ve 142. maddelerine takılmakta gecikmez. 1944 TKP Komünist Tevkifatı'nda tutuklanır. Hüküm giyer. 4.5 yıl İstanbul Harbiye Kışlası'nda hapiste, 2 yıl Gönen'de sürgünde kalır. Sürgün emrine yanlışlıkla Gürün yerine Gönen yazılınca, oda hayatında ilk ve tek bir "hilesine" başvurur. Cahil bürokrasinin bu hatasına ses çıkarmaz.

1950 ve 1951 Komünist Tevkifatı'nda askerde olduğundan tutuklanmadan kurtulur. Fakat askerde de ona âdeta kök söktürürler. Yaşamını bin bir provokasyon ve baskılarla zehir ederler.

1955 "6-7 Eylül Olayları" nedeniyle tekrar "gel" derler. Selimiye Kışlası'nda, İstanbul'daki Komünist bildikleri herkesi gözaltına alırlar. Daha sonra Harbiye Kışlası'na getirilen Komünistler 31.12.1955'de tahliye edilirler...

Hayat arkadaşı, eşi Sevim Ana'nın "soy ağacı" ise şöyledir: Ailesi (Kırım Tatarı) Ekim Devrimi kaçkını bir ailedir. Kırım'dan Romanya'ya, bir süre sonra da İstanbul'a göçerler. Sevim Ana'nın babası Bolu'lu bir Bektaşi Şeyhidir. Babasını ancak bir iki kere görebilmiştir. Onu 16 yaş büyük ağabeyi büyütür.

Muzaffer ile Sevim evliliğinden 18.12.1956'da Ufuk, 01.12. 1960'da Umut dünyaya gelir. Bu iki güzel insan da Ana-Baba karışımından pek çok özellikleri almışlardır.

"Osmancık, doğduğum, yaşadığım, gönül verdiğim köy."

Osmancık, Istrancalarla Ergene arası, Kurudere Vadisi'nde meskûn, 180 hanelik ve 850 nüfuslu bir köydür (Şimdi 250 haneli, nüfusu iyice azalmış, daha çok emeklilerin yazın ikamet ettiği bir köye dönüşmüş. İlköğretime giden öğrenci sayısı yalnızca 16'dır. B.N.).

Tarihte "93 Harbi" diye anılan Osmanlı-Rus Harbi'nden sonra Bulgar Prensliği resmen tanınınca Bulgaristan'daki Türklerin bir kısmı Osmanlı topraklarına muhacerete başlamışlar, on binlerce grup, viranelik ve tamamen boş olan bu sahayı çok beğenmişler ve buraya iskân edilmelerini istemişlerdir. Yalnız bu iki şehirden gelen

halk arasında bazı farklar vardır: Plevneliler hakiki çiftçi ve köylü, Belgradçıklılar ise kentli (Bugün dahi bunlara 'kasabalılar' denir.). Hacı Ali Bey sülalesi (Ki, bunların aslının Konya Selçuklularından geldiği rivayet edilir.) ise Belgradçık derebeylerindendir.

Burasını bir mesire yeri olarak benimsemişler ve arazinin çoğuna sahip olmuşlar, fakat çiftçilikten bihaberdirler.

Belgradçıklılar'ın buraya gelmelerine tavassut eden aynı sülaleden gelme Hacı Fehim Efendi İstanbul'a gelerek Eyüp Sultan Türbedarı ve Şeyhi olmuştur. Sonraları bu zata Abdülaziz tarafından istiklal mücahitleri ve Atatürk'ün idam fermanına fetva verdiği takdirde Şeyhülislamlık teklif ediliyor. Kendisinin ve vatanın selâmeti için çalışanların makbul olduğunu söyleyen Hacı Fehim Efendi sonraları Atatürk'ün sevdiği ve ilmine hürmet ettiği mümtaz şahıslardan biridir.

Kuruluşunda Osmanlı İmparatorluğu'nun küçük bir parçası manasına gelen "cık" takısıyla Osmancık ismi verilen bu köyün bünyesinden münevverler yetiştirilmiştir. Bugün hayatta olan I. Ordu Levazım Komutanı Başkanvekili Albay Ruhi Kolçak (M. Ö.'nün ağabeyi; siyasî konumları tam zıt; araları iyi değildi. B. N.) Türkiye'nin ilk Roket Tabur Kumandanı Kurmay Yarbay Ruhi Orbay gibi birçok subay, astsubaylar, öğretmenler, hukukçular, doktorlar, veterinerler, kaymakam, eczacı ve yüksek mühendisler, jeolog, dişçi, serbest meslek erbabı, sanatkârları bünyesinden vermiş.

Nüfusuna göre verdiği münevver adedinin yüzdesi büyük şehirlerimizle kıyaslanacak kadar çoktur.

Son zamanlarda arazisinin verimi çok azalmış olan Osmancıklılar biraz fakir düşmüş, çalışmak maksadıyla İstanbul'a göç etmeye başlamışlardır.

Bunu önlemek ve verimi arttırmak için hayvancılık ve pancar ziraatına önem teminine çalışmaktadır. İşte bu cümleden olarak "Osmancık Köyü Gençlik ve Kültür Derneği" kurulmuş. Ayrıca davasının millî asaletine inandığı "Yeşilay Cemiyeti"nin bir şubesini açarak Türk köylüsüne örnek duruma gelmek için, kendisi için, kendi çalışan bir köy ve diyebilirim ki, birinci köy Osmancık olmuştur."

Osmancık öteki Trakya köyleri gibi, Türkiye'nin düzeni kapitalist anarşi ortamından etkilenmiş ve doğallığını kaybetmiştir. Artık Istranca'nın meşhur ormanı kalmamış, bölge ve İstanbul'un odun yakma ihtiyacını veya "orman yağmasını" yaşamıştır.

Trakya'nın görece "demokrat" yumuşak mizaçlı halkı kimi Balkanlı özelliklerini giderek kaybetmiştir. Osmancık Köyü yetiştirdiği pek çok "münevverler" arasında, köylüler tarafından çok sevilen, Muzaffer Özkolçak gibi Devrimci-Komünisti de yetiştirmiştir.

M. Ö.'nün "Beni köyüme, atalarımın yattığı topraklara gömün..." yolundaki vasiyeti yakınlarına ve hepimize neyi anlatmaktadır? Bu vasiyet anlayana bazı ipuçları da vermektedir.

Bu onun, İstanbul'un kentleşmesi ve bu çerçevede getirdiği sorunlar, mezarlıkların çöplükler üzerine kurulmasının da getirdiği sorunların yanı sıra, kimi "Eski kuşak" Komünistlerin cenaze törenlerinde yaşanan olumsuzluklardan da hoşlanmadığını gösterir. Ayrıca, devrimci birey ve öznelerin aslına dönmek, atasını tanımak, tarihine sahip çıkmak gibi bir mesajı da vardır.

Devrimci tarihini kendisini var eden kültür ve ilerici geleneklerini sahiplenemeyen kimse, kapitalist yabancılaştırma yöntemlerinin uzantısında kolay kaybolup gidiyordu. Geleneklerimizin ilerici yorumunu ve yeniden üretimini sağlayamayan bir devrimci "Selin üstündeki saman çöpü gibi savrulmaktaydı..."

Emekçi halkların tarih, dil, kültür ve geleneklerinin ilerici/dönüştürücü bir yorumla yeniden üretilmesi Devrimci ve Marksist Sol'un büyük bir kimlik/kişilik sorunuydu. İdeolojik, teorik, politik ve örgütsel mücadeleyi bu temelde algılamayan kimi "sol" akımlar temelsiz, eklektik, pragmatik teori ve pratikleriyle hem emekçi halklar ve işçi sınıfından uzaklaşıyor hem de devlet tekelci sermayesinin postmodern, arabesk, yoz ve kozmopolit "kültür" polikalarından/propagandasından bir türlü paçasını kurtaramıyordu.

"Sol Cenahta" görünen yabancılaşma öz ve biçim olarak üretim dışı, hayat ve mücadele dışına evriliyordu. Nasıl mı? Giyim, kuşamda, kılık, kıyafette, modaya uymada, yeme, içmede, dil, terim, kavram ve literatürde, jargonlarda, zevk ve hobilerde, kapi-

talist batının pisliklerini kölece taklitte, meyhanecilikte "apışarası" rahatsızlıklarda, çarpık kadın erkek ilişkilerinde, insan sevgisi yerine kedi-köpek besleme, "sevgiyi" hayvan ilişkisinde aramada, ruh sağlığını kaybetme, doktora ve ilaca başvurma işinde, vb. oldukça yaygındı.

M. Ö. birazda bu türden bir yaygın anlayışı protesto ederek kendini üreten topraklara olan özlem ve sevgisini göstermek için böyle bir vasiyette bulunmuştu. Bu vasiyette "mülkiyet" anlayışı asla söz konusu değildi.

"Eski kuşak" Devrimciler, Komünistler kimi "solcu" grup ya da örgütler tarafından çok kaba biçimde birer sömürü aracı yapılabiliyordu. Hayatları boyunca bu türden Ağabeylerimizi, Yoldaşlarımızı tanıyıp anlama ihtiyacını duymayanlar, cenaze törenlerinde "ıskatçı" kimlikleriyle çok çirkin ve faydacı rollere soyunabiliyordu. Ölen devrimciyi sahiplenir görünerek grup ya da örgütünün propagandasına soyunmak! Bu nasıl bir devrimci anlayıştır? Sağlığında ne yiyip içtiğini sorma, hatırlama, deneyimini aktarmasına meydan verme, tarihsiz, geleneksiz, sınıfsız, emekçi halksız, kültürsüz, ideolojisiz, teorisiz örgütünle, daha doğrusu hizipçi ve devrimci hizayı bozucu kimliğinle cenaze törenlerinde öne fırla?

"Sıra neferimizdi. En büyüğümüzdü. Ağabeyimizdi. Bizdendi... vb." türünden kötü ajitasyon ve bayat edebiyatın önünü bir türlü kesememiştik.

Zihni Anadol'un cenaze törenine emep partisi "sahip" çıkmış, tabutu gençler tarafından taşınmış, Enternasyonal Marşı ile toprağa verilmişti. Defnedildiği mezarlıktan (çöplükten) naylonlar, çöpler çıkarıldığını gören M. Ö. Ağabey, işte yukarıdaki gibi bir vasiyetini tekrarlamıştı: "Beni de Enternasyonal Marşı'yla mı uğurlayacaksınız?" diye mizahla karışık eleştirisini yapmaktan kendisini alamamıştı. M. Ö'nün efendi, karıncayı incitmez sevecen ve insancıl kimliği/kişiliği bu türden ifadelerle yerini bulurdu. Örneğin Tarihî TKP'den, geçenlerde doğaya teslim ettiğimiz Orhan Müstecaplıoğlu, M. Ö.'nün tam zıttı bir kişiliğe sahipti: O, Zihni Anadol'un sağlığında yazdığı kitaplarda TKP'ye ilişkin gözlem ve değerlendirmelerindeki pek çok yanlışı ve tahrifatı çok ağır

ifadelerle karşıya alırdı. Üslûbu sert ve kırıcıydı. M. Ö. ise gülen, mizahı elden bırakmayan çok yumuşak bir insandı.

M. Ö. hiç mi sinirlenmezdi? Kızmaz mıydı? Devlet tekelci kapitalizminin diktatörlüğünde yaşayan herkes, hepimiz yeri geldiğinde sinirlenir, kızar, öfkelenir ve sesimizin tonunu da değiştirirdik. Hatta yeri geldiğinde küfür de ederdik. M. Ö.'nün de kendine özgü devrimci öfkesi kendini gösterirdi. Toplumdaki olaylar karşısında taraflı kimliği ile işçi sınıfı, emekçiler, fukara Müslüman, fukara Türk ve Kürt köylülüğünün talep ve ihtiyaçlarını dile getirirken gerçekleştirilen bütün eylemleri sahiplenirdi. Özellikle gençliğe, "Cumartesi Anaları"nın eylemlerine saygılıydı. 12 Mart ve 12 Eylül'ün faşist baskı ve terör uyguladığı dönemlerde devrimci öfkesi kabarırdı. Sosyalist Solun, Radikal Solun, Komünistlerin bu düzeyde anlamsız ve suni bölüklere ayrılışını onaylamazdı. Kendisiyle diyalog arayan herkesle her sol eğilimden insanlarla düzgün, demokrat bir ilişki kurardı. Dinlemeyi ve tanımayı sevdiği kadar dinletmesini de bilirdi. Dostluk ve arkadaşlığa büyük değer verirdi. Her kesimle insanî ilişkisini sürdürür, Yoldaşlarına paha biçilmez değer verirdi.

Her cezaevinden çıkışımızda bizi yemeğe davet ederdi. Düzenlenen her Komünist Tevkifatından kurtulduğundan dolayı büyük üzüntü duyardı. Burjuvazinin rahatlıkla baskı ve terör estirdiği dönemlerde, gençliğin (Denizler'in, Mahirler'in, İbolar'ın...) kıyımlarından derin ıstırap duyardı.

Açık toplantı, panel, söyleşi gibi etkinliklerimizin devamlı izleyicisiydi. Bu etkinliklerde söz alıp konuşma yolunu seçmez, kapalı toplantılarda dili çözülürdü. Özellikle burjuva basını ve medyasındaki yorumlara çok kızar, bütün tartışmayı günceldeki olaylar üzerine bina edip, bundan ideolojik, teorik, örgütsel sonuçlar çıkarılmasını gündeme getirirdi.

"Eski Komünistler" ya da "Eski Tüfekler" gibi yakıştırmalardan hoşlanmaz, fakat TKP'nin sürekliliğini koruyarak günümüze damgasını vuramayışı gerçekliğini de acımaksızın eleştirirdi. "Harici Büro"yu asla onaylamadı (Tarihî TKP'den Devrimci aile kolektiflerinden kimi gençleri, çocuklarımızı bin bir idealizasyon

ve mistifikasyonlarla yanıltıp "Bilen yoldaş çok yaşa!" diyen veya dedirtenlere karşı: "Zamanla bu yanılgınızı anlayacak ve çok üzüleceksiniz." diyerek çok şık bir biçimde uyarırdı. Bu uyarı ve eleştirilerden alınan sonucu tartışabilmeliyiz.). 1944, 1950 ve 1951 Komünist Tevkifatlarında öne çıkan belli başlı hizipleşmelerden Zeki Baştımar ve Mihri Belli ayrışmasında M. Belli'nin yanındaki yerini almıştı. Ona karşı duygusal bir arkadaşlık, yoldaşlık bağı vardı. M. Belli arkadaşı eleştirdiğimizde, eleştirilerimizin haklılığına değil, yapılmış olmasına karşı dururdu. Bu tavrı son beş yılda bir evrim geçirdi ve artık o da M. Belli'yi bazı ilkesel konularda eleştirmeye başlamıştı. Yalnızca onu değil Vedat Türkali'yi de eleştirmeye yönelmişti. Bir de TKP'nin, I. TİP'in, ayrıca ciddî ve donanımlı bütün sol kadroların asla ciddiye almadığı Rasih Nuri İleri'yi son yıllarda çok açık biçimde eleştiriyordu. Bu türden eleştirilerinin sebebi neydi? Rasih Nuri İleri'nin TÜSTAV'n yayınladığı kitapları ve anılardı. *"Yahu ben hâlâ yaşıyorum. O sürecin hem canlı tanığıyım, hem sanığı ve hem de sorumluluk üstlenmiş biriyim. Bu arkadaşlar beni çiğneyip, bildikleri gibi bir tarih ve anı yazıyor. Bana sormak ihtiyacını dahi duymuyor. Gözümüze baka baka bazı konuları tahrif bile edebiliyorlar."* diyordu...

Onun bu yakınmalarına bizler de şu karşılığı verirdik: *"Ederler M. Abi ederler. Türkiye köpeksiz köydür onlar için. Toplumsal hafızalar da büyük ölçüde erozyona uğratılmıştır. Gün onların günüdür.* ***Sınıf Partisi*** *yok, Bilim Kurulu, Akademi ve Enstitülerimiz yok. Tarihimiz ve TKP adına bin bir türden tevatür ve spekülasyon kol geziyor. Sosyalist hareket, işçi sınıfı hareketi, komünistler bölük pörçük. Sen de bu zamana kadar tek satır yazmadın. Senin bu tavrın onları cesaretlendirdi. Yani senden, efendiliğinden, sevecenliğinden korkmuyor, küçükburjuva kariyerizmine bulaşmış rahatsızlıklarıyla ha bire kalem oynatıyorlar. Burjuva resmî ideolojisi Kemalizme de göz kırpıyorlar... Bırak biz yazıp belgeleyelim...*

Evet, M. Ö. kimileri gibi bu sürece ilişkin görüş ve eleştirilerini yazmadı. Röportaj önerimizi de onaylamadı. Çocuklarının bu yoldaki önerilerine de, "Hele durun bakalım, ona da sıra gelir."

derdi. Gün Benderli dahi onun SSCB ve Çin'deki uygulamaları, insanlığın, sosyalizmin kazanımlarını sahiplenişi yüzünden, eleştiri yöneltmeyişi yüzünden kitabında yanlış bir düzlemde kalem oynatıyordu.

M. Ö., Gün Benderli, eşi ve Bulgaristan, Macaristan, Demokratik Almanya, Sovyetler Birliği gibi ülkelere siyasî mülteci olarak giden, gitmek durumunda kalanların pek çoğunu partiye tezkiye eden ve örgütleyen biriydi. Onu da TKP'ye, şimdi Rusya'da ve Almanya'da ikamet eden Bilal Şen partilemişti. M. Ö., Ağabeyim Avni Öztürk (Memedoğlu)'ü de partilemişti. Memedoğlu da partilemesi gerekenleri...

1955 yılında Isparta Senirkent'te Gezici ve Sabit Marangozluk, Demircilik, Yapıcılık Öğretmeni iken çıkardığımız *KÖK* isimli dergimize "Selamoğlu" müstear adıyla bir şiirini göndermişti. Bu dergimizde TKP'nin kadrolarının imzalarına büyük oranda yer veriyorduk. Güzel şiirleri vardı. Onları da yayınlatamadı.

Asım Bezirci ile Şükran Kurdakul'un bir gazetede Nazım Hikmet için bir şiir yarışması düzenlediklerini duyunca, şiirlerini iki adet dosya halinde hazırlamış ve "sosyalist" cenahtan tanıdığı bu arkadaşlara götürüp elden teslim etmişti. Bu şiirleri, anılan kimseler gazetede yayınlamadılar ve M. Ö.'yü yarışmaya da sokmadılar. Bunun nedenini sordu, ikisi de kendilerine ayrı ayrı teslim edilen bu dosyayı inkâr ettiler!

Onların bu tavrı M. Ö.'yü çok üzmüştü. Bir türlü kavrayamıyordu. Çünkü herkesi kendisi gibi temiz, dürüst ve lekesiz kalmış zannediyordu. Sosyalist, Komünist kimlikli bir kimsenin bu türden yöntemlere düşebileceğine bir türlü akıl veremiyordu.

M. Ö.'nün şiirlerini *Kolektifimiz* yayınlayacaktır.

Bu ülkedeki bütün ilerici, demokrat, devrimci, yurtsever, sosyalist ve komünist gelişmeleri yakından izliyor, taraflı kimliği ile ***Komünistlerin Birliği***'ni arzuluyordu. *Kolektifimiz*'in bilince taşıdığı *II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi*'ni heyecanla destekliyordu. *I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi* örneğinin böylece aşılacağını o da düşünüyordu. Bu yoldaki gelişmeleri takip ediyor,

bizden dinliyordu. "Komünistlerin Komünist Olması" demek olan bu yöntemi uygun buluyordu.

Sahte işçi ve komünist partisi kurma atağına girenleri üzülerek, acıyarak, ama kırmadan eleştirirdi. Politik duruşunda herhangi bir "aktif" role girmez, fakat can alıcı meselelerde taşı da gediğine koyardı. Böylelerini de kırıp incitmekten sakınırdı. Ziyaretine gelenler de olurdu. İkram, izzette ne kendisi ne eşi "Sevim Ana" (Biz O'na böyle seslenirdik.) asla bir kusur işlemezdi. Sevim Ana* emekçi gelenekten biriydi. Becerikli ve yetenekli bir eş olarak M. Ö'nün hayatını paylaşmıştı. TKP 1951 Komünist Tevkifatı'nın üç değerli kadını Sevinç Özgüner, Nuran Bozer-Akşit ve Solmaz Berktay'ın ablaları konumundaydı. Onları yakinen tanırdı.

M. Ö. bu üç kadın yoldaşımızın anılarının yazılmasını önerirdi.

Sevim Ana'da son yıllarda kanserle boğuşur olmuştu. Her şeye rağmen hayata bağlı, dayanıklı ve metanetli olduğunu Eşi'nin kaybı döneminde de gösterdi. "Muzaffer, O dağ gibi insan gitti..." diyerek, bizleri gözyaşlarıyla kucaklayarak çok az ağladı. Kendini tutmasını bildi ve metin davrandı.

M. Ö. 1944, 1951,1955'lerdeki takibat, kovuşturma, hapis ve sürgün dönemlerinde büyük acılar çekti. Sistem, onun Tıbbiyeyi bitirip doktor olmasını engellemişti. Üretimde çalışması engellenmişti. Ayakta kalabilmek için iğne -enjeksiyon- yapmak, masaj yapmak, muhasebe işlerinde çalışmak gibi işleri denedi. Fukara yaşamına bütün süreçlerde tanığız. Kadıköy Kızıl Toprak'taki bir apartman müştemilatı (amelelerin kaldığı, inşaat malzemelerinin depolandığı)'nın bazı düzenlemelerle eve benzetilmiş bir mekânında 1956'da kiracı olarak kalıyordu. Ufuk daha yeni doğmuştu. Evi ısıtmak çok zordu. Kapı, pencerelerden soğuk üflüyordu. Bu mekânda bir gece soğuktan uyuyamayarak misafirleri olmuştum.

Ağabeyim Memedoğlu onunla TKP kimliği ile 1944'lerde tanışmıştı. Onu bu tarihlerden itibaren ailece gıyaben tanıyorduk. Kendisiyle ancak 1955'te yüz yüze gelerek tanışabildik.

* Sevim Ana'yı da 19 Ekim 2009 tarihinde doğaya teslim. (S. Ö.)

1955'teki "meşhur" 6-7 Eylül Olayları'nı DP iktidarı Bayar-Menderes çeteleşmesi tezgâhlamıştı. Kışkırtılan faşist, ırkçı ve kara gerici sürü gayri Müslümlere ait işyerlerini yakıp yıkmış ve yağmalamış, din adamları sünnet edilmiş, genç kızlarına tecavüz edilmişti... "Rumlar, Ata'nın evini bombaladı!" kışkırtması, bu kanlı çapulu tahrik etmişti. Kapitalist TC'nin kuruluşundan bu yana burjuva resmî tarih anlayışı ile resmî ideolojisi taraftarları (günümüzdeki "derin devlet"in o zamanlardaki kolu) bu yağma ve çapulun suçunu hiç utanıp sıkılmadan "Komünistler yaptı..." diyerek 60 "Eski -tescilli- Komünist"in tez elden tutuklanmasını sağlamıştır! Emekçi halkımız bu oyunu "Alavere, dalavere Kürt Memet nöbete!" biçiminde dile getirmiştir. Dönemin de günümüzün de her siyasal-ekonomik krizinde "nöbete" çağırılanlar ilerici, demokrat, devrimci, yurtsever, sosyalist ve komünistler olagelmiştir.

Evet, 6-7 Eylül Olayları'nı M. Ö. ve arkadaşları Selimiye Kışlası'nda "emanete" alınarak karşılayacaklardı!

O tarihlerde M. Ö. yeni evlenmişti. Bir haftalığına Yalova Termal'e gelmiş, bu süreyi yakın bir Köydeki pansiyonda eşiyle geçirmekte iken derdest edilmişti.

"Tilki tilkiliğini ispat edene kadar post elden gider." özdeyişindeki gibi, Komünistler de "Amenna Komünistiz, kabulümüzdür ve de onurumuzdur, biricik hüsnühal kâğıdımızdır. Komünist olduğumuz doğrudur. Fakat bizler bu türden haltlar karıştırmayız... diyene kadar felekleri de şaşıyordu. Ocaklar sönüyor, işten atılıyor, işsizlik ve yoksulluğun kucağına kolayca itiliyorlardı; hem de bilinçle. Hâkim gerici sınıfların bu yoldaki bütün tertip ve provokasyonları neden sonra anlaşılmış olsa da "Kürt Memet'ler-Komünistler" bundan hep zararlı çıkıyordu!*

Ben o tarihlerde Isparta, Senirkent İlçesinde Marangozluk-Demircilik Kurs Öğretmeniydim. Şimdi dile getireceğim konuyu

* 2011'de ortaya çıkan/çıkarılan ve ntvmsnbc.com sayfasında da yayınlanan 6-7 Eylül "eylem" fotoğrafları var! Bunlarda işaretlenmiş ve de numaralanmış bazı aktörler görülmektedir, takım elbiseli, gravatlı, fötr şapkalı hatta... Kimdir bunlar? Tescilli, derdest edilen komünistler mi, yoksa Özel Harp Dairesi'nin kışkırtıcı ajanları mı?

bütün arkadaşlarına anlatmıştı. TKP adına yapılan spekülasyon ve arkadaşlık, sınıf kardeşliği, yoldaşlık konularındaki kimi olumsuzluklara karşı bunları kaleme almamı benden vasiyet edercesine ısrarla istiyordu. Bazı Yoldaşlarımız tarihimiz ile ilgili pek çok konuyu ve bu süreçte rol alanlara ilişkin bazı anıları yazmak istemezdi. Bu da bir disiplin anlayışı idi onlara göre. M. Ö. bu disipline uydu. Bazı konuların kimilerince tahrif edilerek yazıya dökülmesi çok ağrına gitmiş olsa da yazmamakta direndi. Onun sözlü vasiyetinin yaşayan tanıkları olduğu için yazılmasında bir sakınca görmüyoruz. Komünistler aslında aralarındaki devrimci dayanışmayı sayıp dökmezler. Bizlerin de böyle bir niyeti asla olmamıştır. Yalnızca sosyalizm-komünizm adına kimi saçmalıklar yapanların kimlik, kişilik, vb. bozukluklarını açığa vurup ayıklanma sürecine katkı için yazıyoruz.

Onun ağzından yazıyorum: *"TKP'de normal aidat disiplini vardı. Çok ağır baskı ve terör altındaydık. Ekonomik durumu iyi olan insanlarımız da azdı. Çoğunlukla emekçi ve işçi halk çocuklarıydık. Orta halli memur çocukları da vardı aramızda. TKP üyeleri ve kurucuları denilince akla daima Balkanlı, Yunanistanlı Komünistler gelirdi. TKP'de köken itibarıyla evet doğrudur, böyleleri çoğunluktaydı. O zaman Anadolu'daki Komünist Kadroları yeterince tanımıyorduk. Suphilerin TKP Kurucu Kongresi'ni gerçekleştirirken Anadolu'daki Komünist birey, grup ve örgütlerle temasa geçerek, onları böyle bir kongre yapılmasına ikna ederek harekete geçtiklerini biliyorduk. Suphilerin 'Müslüman Halklara' başlıklı bildirileri çok anlamlıydı. I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi, din, dil, milliyet ve etnisite ayrımına düşmeden Komünist kimlik, kişilik, ideolojik birlik temelinde gerçekleşmişti. 1944 Komünist Tevkifatı'nda çok büyük ekonomik sıkıntı çektik. 1950 ve 1951 Tevkifatı'nda, askerde ve sürgünde oluşum yüzünden bu tevkifatlar dışında kalmıştım. Bu süreçte de çok sıkıntılar çekmiştik. 1955 '6- 7 Eylül Olayları' sürecinde bizlere yapılan baskı ve terör had safhaya ulaşmıştı. TKP'deki dayanışma ilişkilerine eleştirel bakmaya başlamama Sırrı'nın fukara bütçesinden 50 lirayı bana göndermesiyle bu konuyu çok düşünmüşümdür. Bu ilde bir sürü*

devrimci insan tanıyorum. İşsiz ve yoksul kalınca 'Yahu nasılsın, ne yiyor ne içiyorsun, paran var mı?' diye soran kimseye hiç rastlamamışken Anadolu'dan bir Kıro çıkıyor, 123 lira 65 kuruşluk maaşından bir bölümünü başımıza gelen bu sıkıntılı günlerimizde gönderiveriyordu... Bu olay beni çok düşündürdü. Demek ki, hakikî devrimciler, Devrimin Kadroları şu Bizans kentinden değil Anadolu'dan çıkacaktı. İstanbul'un yabancılaşmış 'solcu'larına hiç bir güvenim kalmadı.

Parasal sıkıntılı bir dönemimde Neşet Günal'ın sıkıntılı günlerinde ona dayanışma amacıyla kendisinden satın aldığım değerli tablolarımı kendisine satmak istedim. Çünkü onun durumu düzelmişti. Bu tabloları değerince satabilecek durumdaydı. Neşet artık devletin sahiplendiği prof. ve ünlü bir ressam olmuştu... Çok ağırıma giden bireyci ve duyarsız bir durumla karşılaştım..."

M. Ö. '6-7 Eylül Olayları'nı kaleme alacaktı. Fakat bir türlü yazmaya yoğunlaşamadı.

Sanatçı, ressam, şair, öykücü, gazeteci ve aydın dostları çoğunluktaydı. Ağabeyim A. Memedoğlu'nun da Güzel Sanatlar Akademisi'nin popülist, batı öykünmeci, nonfigüratif, abstre resim anlayışlarına karşı yoksul Kürt ve Türk köylüsünün, emekçi ve işçi insanımızın resimlerini yaparak, batının yoz ve kozmopolit resim ve "kültür" anlayışına karşı çıkışını doğru buluyordu. Kurdukları arkadaşlık ve yoldaşlık ilişkileri bu temelde oluşmuştu. "Yeni Dal Grubu" bu türden "Sosyal Realizm" devrimci resim sanat akımının biricik örgütüydü. Gerek Güzel Sanatlar Akademisi ilgililerinin, gerekse polisin baskı ve tertipleri 1950 Komünist Tevkifatı'nı gecikmeden gerçekleştirmişti.[2] Bu tevkifatta TKP'den M. Ö. ve Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile organik bağı olan tek sanık A. Memedoğlu idi. Polisteki sorguda Memedoğlu konuşmuş (ötmüş) olsaydı, 1951 TKP Tevkifatı 1950'de başlayacaktı (Memedoğlu'nun yorumu).

M. Ö. orta halli, demokrat ve uygar bir aile düzeni kurmayı başardı. Oğulları Ufuk ve Umut'un iyi bir öğrenim görmesine büyük emekler verdi. Bir yakın dostunun önayak oluşuyla, mülkiyete sıcak bakmamakla beraber yapı kooperatifi üyesi yapıldı ve Ortaköy'de bir evceğize kavuştu. Bozcaada'daki yazlık(!) mesele-

si de yine sanatçı dost ve arkadaşlarının önerisiyle ve taksitle edinilmiş, bir Rum göçerinden satın alınmıştı. Bozcaada 1972'lerde 800 nüfuslu bir ada idi. Rum ailelerinden birkaç hane kalmıştı. M. Ö. Rum ailelerle çok yakın dostluk ve komşuluk ilişkisi içerisinde idi. Mektuplaştığı aileler de eksik değildi. Rumlar ve öteki Ada sakinleri onun Komünist olduğunu bilirdi. *"Komünist ama ADAM! Komünist ama dünyanın en temiz en dürüst insanı! Komünist ama..."* diye başlayan yorumlar aslında onun örnek ve insancıl yönünü anlatıyordu.

12 Eylül'ün faşist uygulamaları döneminde 1-2 günlüğüne, bir 1986 Kasım ayında Ada'ya gitmiştik; M. Ö., Zihni Anadol, Talat Tarakçı, Argun Müceldili ve ben. O zaman Ada'nın nüfusu 1800 kişi civarındaydı. Bunların 1000'i asker, sivil güvenlik güçleri, geriye kalanlar da "ahali" idi. Kapitalist TC devleti Yunanistan'ın Ada'yı "işgal" etmesi ihtimaline(!) karşı istihkâmlar, yollar, çıkarma hazırlıklarına karşı tedbirler almışken "Gomonist"leri de denetim altında tutmayı ihmal etmemişti. Bizlerin Ada'ya gelişini de istihbar eden iyi saatlerde olsunlar hepimizi karakola götürmüş, ifadelerimize başvurmaya tevessül ederek kimliklerimizi soruşturmuşlardı, telsizle... Telsize gelen bilgiler başımıza bir tertip gelmesine yetiyordu. M. Ö. Ada sakini olarak faşist kaymakama çıkmış, ilgililere gerekeni söyleyerek konuklarını kurtarmayı başarmıştı...

"Ada'da ölürsem Ada'ya, yoksa Atalarımın Osmancık Köyü'ne beni gömün..." diyerek geride kalanlara cenaze konusunda da bir sıkıntı vermemeyi kurgulamıştı. Ada'da kalp krizi geçirdi, Çanakkale Devlet ve SSK hastanelerinden sonra da köyünde toprağa verildi.

Edebî, sanatsal ve estetik bilgileri yerindeydi. İyi bir kitap ve dergi okuruydu. Yoğun bakımdan çıkınca da bizlerden kitap ve dergi istemişti. Birikiminden yararlanıyorduk. Orhan Pamuk'un da yalnızca tek bir kitabını okuyup bitirebilmişti. "Ne öğrendin 'edebiyatımızın Tarkan'ından?" diye takıldığımızda, kahkahalar atarak: *"Kellesi kesilenlerin bal tulumunda kafalarının taşındığı dışında hiçbir şey..."* diye cevaplardı.

Siyasal-ekonomide, felsefede de ilginç yorum ve değerlendirmeler yapardı. Yayımlarımız arasında çıkan Bayram Kaya'nın

"Felsefî Düşüncenin Kısa Tarihi" isimli kitabını severek okumuştu. *"Aferin, F Tipi Hücresinden bu konulara eğilmiş bu arkadaş. Cezaevinden çıkarsa tanışalım*, bir de yemek yiyelim."* demişti.

Dergimizin 12. sayısını okumuş, telefonla yazılar üzerine sohbet etmiştik. 13. sayıyı Ada'dan gelince alacaktı. Olmadı.

Aktif politik bir yaşamı seçmeyişinin kendisince haklı nedenleri de vardı. "Sol" parselasyona kan verilmesinden hoşlanmıyordu. Geleneğine bağlı, bağımsız sınıf tavrı sergileyerek, hücresindeki arkadaşlarıyla irtibatını kesmeyerek, onları arayıp sorarak, sorunlarıyla yakından ilgilenerek, işinin başında kaldı. Mevcut "sol" tabloyu asla onaylamadı. Değişim ve dönüşüm geçireceğine inandı.

M. Ö. 1977'de emekli olunca aldığı ikramiyesiyle özlemini duyduğu "devrimci bir projesini" gerçekleştirecekti: İleri yaşlarında şoför ehliyeti aldı. Bir araba edindi. Yıllar önce yurtdışına gitmek zorunda kalan mücadele arkadaşlarını (Ki, onları TKP'ye tezkiye etmişti.) Eşi Sevim ile ziyaret etmeyi planlamıştı. Pasaport da almayı başaracaktı. Bu projesini gerçekleştirdi. M. Ö. babasının 4 atla geçtiği yolları, onun anılarını tazeleyerek, yerli montaj arabasıyla kat etmişti... Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Çe-

Fakat cezaevlerinden çıkanlar arasında ruh, beden ve ideolojik sağlığını korumuş insanlarımızın sayısı çok azdı. Bayram Kaya da cezaevlerinde ayrım gözetmeden her siyasî tutsağa yapageldiğimiz Proleter Devrimci dayanışma ve sahiplenmeyi bir türlü anlamadı. Cezaevindeki insanlarımızın bu süreci doğru değerlendirip bilimsel bilgi edinmelerine, okuyup yazmalarına, ayrıca Marksizm ile tanışmalarına, içinden geldikleri örgütler hakkında çok yönlü değerlendirmeler yapmalarına çok büyük katkılar sunmuştuk. Kimileri bu türden devrimci tavrımızı yerinde değerlendirmesini bildi. Kimileri de Bayram Kaya gibi sömürmeye yeltendi. O da ne hazin *Kolektifimize* büyük "hatıralar" bırakmak geleneğini sürdürenler arasındaydı... Kariyerizme soyundu. Redaksiyon katkısı yaptığımız, emek verdiğimiz bir kitabının nasyonal solcu bir yayınevince yayınlanmasını sağladı! Kimi örgütlere "hoca"lık yaptı. Küçükburjuva spekülasyonlarının kol gezdiği Bab-ı Âli de *Kolektifimiz Çalışanlarına* dil uzatmaya yeltendi... Anladığı dilde dersini de aldı... Kendisine, ideolojik ve sınıfsal konumuna uygun yer aradı durdu...

koslovakya ve Almanya'yı karayoluyla aşarak Partili arkadaşlarını bir bir ziyaret etti. Fransa'ya, oradan da İngiltere'ye geçti. Karl Marx'ın mezarını ziyaret etti, resimler çekti ve döndü. Bu ziyaretler onu en çok mutlu kılan anılarıydı. Bu izlenimlerini bizlerle de paylaşırdı. Bu ziyaretinde bir zamanlar partilediği kimseler de vardı. Onlarla hasret giderdi. Sovyetler Birliği deneyimi hakkındaki gözlem ve değerlendirmelerini dinledi. Yurtdışına gidenler genellikle bulunduğu ülkelerin KP'sine girmişti. Bulgaristan'dan getirdiği Kaşkaval peyniri, acı biber turşusunu ikram ederken de sosyalizm-kapitalizm tartışmasına girer; sosyalizme toz kondurmazdı. Türkiye'de açılan "Urus Pazarı"ndan aldığı çok ucuz Bulgar malı termometre ile Çin malı ufacık bir masa saatini onun çok övdüğü sosyalizmin üstünlüğü özlemleriyle hâlâ kullanıyoruz. M. Ö. Ağabeyin kulaklarını çınlatırcasına...

Sevdiği kimselere yerine göre ufak hediyeler alır, Ada'dan dönüşünde şarap getirirdi. Ada şaraplarının Rumlar'dan alınış hikâyesini, tarihçesini ve Şaraphane sahibi Pilavoğlu Şeyhi'nin "vukuatını" da ihmal etmeyerek, gülerek, kahkahalar atarak anlatırdı...

Ailesinin Kolçak ismine, bir de "Öz" takısı eklenmesini mizahla birleştirip anlatmayı da severdi. *"Ne yapalım Ağabey bizi de 'Öztürk' yapmışlardı..."* diyerek sohbetleri koyulaştırırdık. Ona kimse de çıkıp Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne karşı çıkan Beyaz Ordu'cu, Yudeniç, Denikin ve Kolçaklar'ı çağrıştıran bir sataşmada bulunamazdı.

Onu doğaya teslim ederken akrabası köylüler: "Son Kolçak da göçtü..." demişti.

Bizler de onu Devrimci ve Komünist selamlarımızla doğaya teslim etmiş, köylülere de: "Onu size emanet ediyoruz..." demiştik.

13 Aralık 2004

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 14, Ocak 2005, s. 109-123

Dipnotlar:

1 Ahmet Can Bilgin, *"Yeşilay'ın ilk Köy Şubesi Osmancık"* Broşürü, Yeşilay Yayınları, 1959.

2 Ayrıntılı bilgi için bakınız: *Politika-Sanat-Estetik Yolunda 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu,* Yayına Hazırlayan: Sırrı Öztürk, Sorun Yayınları, 1999.

Bu Dünyadan Serol Teber'de Geçti...

(1938 - 15 Kasım 2004)

Prof. Dr. Serol Teber (1938-2004)'in cenazesi 15 Kasım 2004 günü İstanbul Beylerbeyi Camii'nden alınarak Hekimpaşa Mezarlığı'nda doğaya teslim edildi.

Cenaze törenine *Kolektifimiz* adına bizlerde katıldık. Her ne kadar "gezegenimizden" kopup başka "galaksilere" uçmuş olsa da, vakti zamanında mücadele arkadaşıydık. Bizim kuşaktan sonraki nesilden geliyordu. I. TİP'de merkez sağ oportünist kliğine karşı birlikte mücadele etmiştik. "Haysiyet Divanı'nın devrimci kadroları ihraç yöntemine birlikte karşı koymuştuk. Özcesi TİP'in gerçek TİP olmasına çalışmıştık...

Serol, insan olarak bulunmaz niteliklere sahipti. Dürüst, samimi ve çalışkandı. Esirgemezdi. Paylaşmayı severdi. Fakat ideolojik, teorik, politik ve örgütsel konumu itibariyle büyük hatalar yaptı, sağ kavisler çizdi ve *Devrimci Hareketimiz*'den savrulup gitti...

Erzincan'da yedek subay asker iken havacı teğmen Mehmet Alkaya'ya verdiği bir sağlık raporu yüzünden hakkında kovuşturma açıldı ve yurtdışına gitmek durumunda kaldı. Uzun yıllar ülkeye dönemedi. M. Alkaya: THKP-C Hava Kuvvetleri Proleter Devrimci Örgütü davası sanığıydı.

Yetenekli bir psikiyatr olarak mesleğinde yükseldi. Almanya'da; toplama kamplarında ve toplumda ruh sağlığını kaybedenlerin bulunduğu bir enstitüde uzun yıllar çalıştı. Mesleğinde ilerledi. Kariyer sıfatlarını (Prof. Dr.) kullanmadı.

Uzman olduğu konuda telif kitaplar ve derlemeler yaptı. İlk kitabı; *Davranışlarımızın Kökeni, Kolektifimiz* tarafından iki baskı yaptı. *Kolektifimiz*'den koptuktan sonra bu kitabı bazı kapitalist konumlu yayınevlerince 8-10 baskıya ulaştı. Ardından *Doğanın İnsanlaşması*,[1] Öncü Kitabevi Yayınları arasında yayımlandı.

Bu kitaplar; ilerici, demokrat ve devrimci insanlarımızın konu üzerindeki bilgilerinin gelişmesine katkı getirdi ve aranan kitaplar oldu...

Serol, siyasî tercih olarak "Harici Büro"nun etki alanına girerek "ilerlemeci" oldu. Böylelikle siyasî tercihlerimiz yüzünden yollarımız ayrıldı. O henüz daha Harici Büro "TKP" ile 10 Eylül 1920'lerin Tarihî TKP'si hakkındaki ilkesel ve temel farklılıkları göremiyordu. M. Suphilerin kolektif çabalarla oluşturduğu TKP; oluşumu, kongre yöntemiyle işbaşı yapışı, Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi'ne sıkı bağlılığı, Leninist parti normlarını bütün süreçlerde işletişi, Komünist Enternasyonal'in ve Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi'nin destek ve dayanışmasıyla oluşturulmuştu. Böylelikle de sosyal meşruiyeti ve devrimci yasallığı asla tartışılmıyordu.

O dönem Serol gibi pek çok "iyi niyetli" insanlarımız da mevcut "Sol Cenah" örgütlülükleri yerine isim benzerliğinden başka bir özelliği olmayan Harici Büro'nun "TKP"sine sempati ile bakmaktaydı. Ayrıca Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile dünya devrimci pratiğinde yeni bir çığır açan SSCB'ye olan saygınlık yüzünden insanlarımız Harici Büro "TKP"ye akın akın katılmıştı.

Serol'dan sonra üçümüzün birlikte başladığı yayın faaliyetinde rol üstlenen Av. Turgan Arınır'da[2] selamsız sabahsız aynı yolu tuttu. Bu karar kendiliğinden kurulmuş "TKP"nin bir kararıydı! Onlara "biat" etmeyen Devrimci ve Marksist birimlerle Kolektifler içinden, "adam ayartma" yöntemleriyle kuşatılmalı ve zararsız hale getirilmeliydi...

O zamanlarda kendiliğinden örgüt kurup "TKP" çağrışımı yapanlar, eleştirimize cevap veremiyordu. "Anti-Parti" suçlamasıyla radyolarından, Türkiye'de kalarak, tarihsel-devrimci görevlerine ısrar, inat ve sürekli biçimde devam edenlere ya çamur atıyor ya da küfür ediyorlardı. Bekledik, *Kolektifimize* de bulaşsınlar, ağızlarının payını verelim diye... Buna cüret edemeyince etrafımızdaki kadrolardan, kimlik ve kişilikleri tartışmalı, siyasî ve ahlakî konumu zayıf olanları çeşitli vaat ve entrikalarla yanlarına çekip bizi kuşatmayı denediler. Aynı sinsi yöntemleri aile kolektifimizden

bazılarına karşı da uyguladılar. Günümüzde bu yöntemlere tevessül edenler yine işbaşındadır. Fakat hayat ve mücadele onların "komünistlik" iddialarını boşa çıkarmıştır. Harici Büro "TKP"den günümüze ne kalmıştır? Sorusuna cevap dahi veremez bir konuma gelmişlerdir. *Kolektifimiz Çalışanları* da; *Parti ve Partileşme Sorunu, İşçi Sınıfının Siyasal ve Sendikal Birliği, Komünistlerin Birliği, Tek Parti, Tek Sendika, Tek Gençlik Örgütü* ilke, amaç ve şiarlarımızla, hayati ve can alıcı konu ve sorunlarımız hakkındaki tez, tahlil, öneri, çağrı türünden etkinliklerimizle iddiamızın arkasında durmaktayız. Bizler de işimizin başındayız!

Sınıf mücadelesinde rol ve sorumluluk alanlar, çok büyük kayıplardan sonra taşlar yerli yerine oturtuluyordu...

1975 yılının Ekim ayında *Sorun Yayınları Kolektifini* birlikte oluşturmaya çalıştığımız günlerde Serol'un ilk kitabını *(Davranışlarımızın Kökeni)* basacak bir yayınevi bulunamadı/bulamadık. Benim ve 15/16 Haziran Kadrolarının hazırladığı *İşçi Sınıfı Sendikalar ve 15/16 Haziran* (Bizim de ilk çalışmamızdı)'da yayına hazırdı. Redaksiyon aşamasındaydı. Serol kitabının yayınlanması için 26 bin lira ortaya koymuştu. Ben ise hapisten çıkmıştım, işsizdim. Fabrikalar ve işyerleri yüzümüze kapalıydı. Sistem ekmeğimizi kazanmamızın bile önünü kapamıştı. Maddî açıdan her kapı yüzümüze kapalıydı. Cezaevi hayatı ile mücadelenin bize öğrettiğini sandığımız düşüncelerimizi kâğıda dökmeliydik. Bu süreci gelecek nesillere aktarmalıydık. Deneyimimizi aktarırken: "Parti, Sendika, Dernek, Kitle Örgütü vb." konularda "Nedir?" sorusuna dürüst, ilkeli ve bilimsel cevaplar vermeliydik. Yüreğimiz doluydu. Ağabeyim Hilmi Öztürk bir miktar para katkısı yaptı. Bir de İzmit'ten işçi yoldaşların katkısıyla 26 bin lira da bizler ortaya koyduk. Yayınevi eşit maddî imkânlar hazırlayarak böylece oluştu.

Serol'un ve bizim ilk kitaplarımızın yayımlanmasıyla *Kolektifimiz*'in telif çalışmalara ağırlık vereceğimiz mesajı da böylelikle öne çıktı. Tercümesini hazırladığımız yayın programımız ise şöyleydi: *Marksist-Leninist Parti'nin Temel Eğitim Dersleri, Bugünkü İspanya'da Sınıflar Savaşı, Bugünkü Portekiz'de Sınıflar Savaşı, Bugünkü Angola'da Sınıflar Savaşı* (basılamadı), *Mark-*

sizm ve Psikanaliz, Sovyetler Birliği Tarihi -3 Cilt- (12 Eylül faşizminin gazabına uğratıldı ve basılamadı). SSCB ve Demokratik Almanya KP, Bilimler Akademisi kaynaklı pek çok eseri, Serol'un kanalından edindik ve tercüme ettik.

Kolektifimiz'in oluşumunda büyük emeği geçti. Konuya "parapul-kariyer" gibi küçükburjuva hesaplarla bakmadı. Devrimci olmanın siyasî ve ahlakî gereklerini yerine getirdi. Bilim, politika, sanat, kültür, estetik ve etik bütünselliği varsa orada ekilen ilerici tohumların yeşermesi imkân dâhilindeydi. Tecimsel kaygılar cenahımızdan asla geçmemişti. Özveri, kararlılık, iş ve emek sevgisi ile işliklerimizde çalışıyorduk.

Av. Turgan Arınır ise konuyu "burjuva yasal ilişkileri" çerçevesinde değerlendiriyordu. Kayda değer hiç bir katkısı olmadan avukatlık mesleğinde yoğunlaşıyordu. Yetenekli bir hukukçuydu. Bilgi birikimi yerindeydi. Fakat Devrimci Kolektiflerde çalışma ilkeselliği gibi konularda samimi ve militan değildi. Çifte standartlıydı. Mesleki kariyerini daha çok öne çıkarıyor ve burjuva hukukuna uygun bir tavır sergiliyordu. Serol ile benim iznimi almadan *Sorun Yayınları Kolektifi*'mizi "Ticarî bir kuruluşa" dönüştürmek isteyen niyetlerle bu oluşumu; "Karısı üzerine bir ticari sözleşme yaparak" tescil ettirmek istiyordu. Serol'un bundan haberi yoktu. Çünkü Almanya'da oturuyordu. Ayrıca bu "öneriyi" hiçbir zaman onaylamamıştı. "Biçimsel bir mesele" diyerek ben de Turgan'ın bu önerisini parmağıma dolamadım. Gençtir, hukukçudur, öyle uygun görmüştür gibi gerekçelerimizle önemsememiştik. Fakat Devrimci ve Marksist yönelimli bir Kolektifde bu türden "öneri" ve davranış biçimleri gelecekteki ayrışmaların işaretini de vermekte gecikmemişti. Biz ise bu Kolektifin oluşumuna bütün hayatımızı ve her şeyimizi hesapsızca vermiş, imkânlarımızı ortaya koymuş, insanlarımızı da bu amaçla seferber etmiştik...

Turgan küçükburjuva kariyer duygularının esiri oldu. Harici Büro "TKP"nin önerilerine fazlaca değer verdi. "TKP"nin biçimsel ve sabun köpüğü misali birden bire gelişmesi karşısında o da "ilerlemeci" cennetine kölece kapılandı. "TKP" örgütlenmesine ve politikalarına karşı olduğu halde Kolektifimizden dürüstçe ayrıl-

madı. Bu türden bir seçimin hesabını vermedi. Naylon komünistlerin tuzağına bilinçle düştü. "TKP"nin; "Sorun Yayınları Kolektifi kapatılacaktır. Sırrı Öztürk kuşatılacaktır!" emri(!) yerine getirilecektir...

Kolektifimiz bu durumda yeni bir Yayın Kurulu oluşturdu ve görevine devam etti...

Zaman akıp gitti... Derken 12 Eylül faşizmi işbaşı yaptı. Turgan'da yurtdışına çıktı. Bizler de "âdet olduğu üzere" yeniden hapishanelere girdik. Siyasî seçiminin ve yoldaşlarının vukuatı I. Şubelerde, Sıkıyönetimlerde bizden soruldu. Faşist uygulamaların kol gezdiği bir ortamda siyasî polis, savcı ve mahkemelerde Kolektifimiz'in hesabını yüz akıyla vermek onurumuzdu. Boynumuzun borcuydu. Bu işin kolay yanıydı. Fakat Kolektifimiz'den selamsız sabahsız, hesap dahi vermeden ayrılanların siyasî hesabını vermek çok ağırımıza gitmişti.

Serol bile Turgan'ın bu şekilde ayrılışını ve "ticari" vb. konulardaki tutumunu şiddetle eleştirdi ve onların çocukluklarından bu yana sürdürülen arkadaşlığı da sona ermişti. Bu konuyu bütün ayrıntılarıyla Serol'dan asla spekülasyona düşmeden dinledik.

Serol, Harici Büro'nun bin bir idealizasyon ve mistifikasyonlarla kurduğu "TKP"den neden ayrıldığını *Davranışlarımızın Kökeni* kitabında (sonraki baskılarında) Nazım'ın TKP'den ihraç edildiğinde yazdığı şiirini koyarak kitleye duyurdu. Siyasî ve edebî kültürü olanlarla tarihimizi ayrıntılı bilenler bu mesajı aldı ve anladı.

Serol'un siyasî seçimi, entrikacı hesaplarla bizi yalnız bırakmaları, daha doğrusu *Kolektifimize* içerden "darbe" vuruşu nedeniyle tam 25 yıl konuşmadık.

Neden sonra Almanya'dan telefonla aradı. Şu özeleştiriyi yaparak tekrar ilişki kurmak istediğini bildirdi: "Ben burada elleri dahi sıkılmayacak kadar kirli kimilerinin elini sıktığım için utanıyor/tiksiniyorum.[3] Hayatım boyunca banka-malî sermayeye karşı mücadele ettim. Şimdi kitaplarımı banka sermayesi basmak istiyor. Bu bana ve mücadeleme ağır geliyor. Ben, Devrimci ve Marksist bir yayın kolektifinden kitaplarımın basımını istiyorum.

Elimde hazır iki kitabım var: İşkence Sonrası Yaşam ve Toplama Kampı Sendromu. Bana yardımcı olur musun?"

Serol'a yardımcı olduk ve anılan kitaplarını dizilerimizden yayımladık. Bu kitaplarda Serol'un Marksizm'den inhiraf edişinin pek çok işareti de vardı. Bunu gördük, fakat belki daha fazla sağa kaymasını[4] önleyebiliriz diyerek kitaplarına sahiplendik. Serol Almanya'da yaşamaktaydı. Oradaki Marksizm dışı akımların büyük etkisi altındaydı. "TKP" adına yapılan idealizasyon ve mistifikasyonlardan da tiksinmişti. "Frankfurt Okulu"nun Serol'u da "cazibe" alanına çektiği anlaşılıyordu. Kitaplarının gördüğü ilgi *Kolektifimize* duyulan güvenin bir işaretiydi. Bu güvenilirlik başka kitaplarımız için de geçerli olan bir durumdur, ancak bunu pek az yazar anladı. Kimileri de hiç anlamadı ve küçükburjuva kariyerizminin karanlık dehlizlerinde bocalayıp kirlenerek cenahımızdan koptu...Çok büyük "hatıralar" bıraktılar...

Serol'un tüm kitaplarını bir dizide toplamayı planladık. Araya eloğulları girdi. Onu etki alanımızdan uzaklaştırıp kapitalist ilişkiler ağına çekip götürdüler... Bu sayede Serol'a sahiplenenler çoğaldı. Çünkü Devrimci ve Marksist bir *Yayın Kolektifi*'nden hem ideolojik/politik hem de kurumlaşma açısından koparılmıştı. Serol artık "Frankfurt Okulu"na[5] terfi etmiş, kitapları kapitalist yayınevlerince baş tacı edilmişti. Tüm kısmeti açılan ve davadan dönenler gibi artık o da TV'lerde dergilerde boy gösterecekti...

Bu güzel insanı *Kolektifimiz* kazanabilir miydi? Kazanamazdı. Bizim vitrinimizin cilası eksikti. Eskiden Marksist geçinen kimi yazarlara, "Onları Proletarya Davasına kazanmak" gibi bir "sürçi lisan" ettiğimizde; "Biz kayıp mıyız?" diyerek hemen kedigiller familyası misali patileriyle insanı tırmalamaktan geri durmazlardı... Onlara şöyle denilmeli: *"Evet cisimleriniz kayıp değil, ama ideolojik, teorik, politik ve örgütsel donanımınızla hepiniz kayıpsınız!"*

Nehrin karşı yakasına düşenlerin yasını tutmadık. Mevziimizi koruduk.

Serol'dan tutarlı bir bilim insanına yakışır düzeyde bir "TKP" eleştirisi yapmasını bekledik, fakat ondan bunu dinleyemedik. Ya-

zılı bir eleştirisi de olmadı. Bize anlattıklarına yaşayan ve tanıklık edecek kimseleri de tanıyoruz aslında...

Serol'un Cenaze törenine I. TİP'ten arkadaşları, ilan veren çocukluk arkadaşlarından bazıları, gazeteciler ve dostları katılmıştı. Kitaplarını basarak para kazanan "yayıncılar" ise cenazesine katılmadı. Eşine ve oğluna ölüm nedenini (Evinde kalp krizi geçirerek mahsur kalmıştı.*) sorduk, başsağlığı dileklerimizi sunduk, sabır diledik...

Kolektifimiz'in oluşumunda emeği geçen, ancak sonradan dönen birine karşı ve her şeye rağmen, "ahde vefa"nın gereğini cenaze törenine katılarak yerine getirmek durumundaydık.

Eserlerine yeni ve genç kadrolar eleştirel katkı yaparak görevlerini yerine getirmelidirler/getireceklerdir. Emeğin üretim faaliyetindeki rolü ve işlevi sürecinde Serol buna *"Doğanın İnsanlaşması"* dedi, fakat arkasını getiremedi. Hakkındaki yargıyı tarih verecektir. Toprağı bol olsun...

SORUN ***Polemik*** Yayın Kurulu Adına
Sırrı Öztürk
15 Kasım 2004

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 14, Ocak 2005, s. 124-127

* Serol ile ilgili yazımızın *Dergimizde* yayımlanışından sonra, kimliğini açıklamayan biri samimiyetle ve çok üzgün bir sesle: "Serol ölmedi. İntihar etti..." diye bize bilgi verdi. Fakat bu bilgiyi doğrulayacak bir kanıt bulamadık. (Y. N.)

Dipnot Açıklamaları:

1 *Doğanın İnsanlaşması*'nın 1. Baskısı *Öncü Kitabevi*'nce yayımlandı. 2. Baskısı *Sorun Yayınları* tarafından basıldı. Kitap 3. baskı yaptı. Bu süreçte Serol "Frankfurt Okulu"na intisap edince ilk kitaplarındaki yorumlarını "çok sivri" bulduğunu söyledi. Kapitalist yayınevlerince yayımlanan yeni baskılarında bu "amacına" ulaşmış oldu! Devrimci ve Marksist çizgiler, "çok sivri uçlar" törpülendi...

2 Ayrıntılı bilgi için bakınız: S.Ö. *İşçi Sınıfı Sendikaları ve 15/16 Haziran,* 1. ve 2. Baskıya Önsöz, Sorun Yayınlan, 2001.

3 Bu türden bir yargıya varan bilim insanının veya bir psikiyatrın meslekî yeteneklerini kullanarak Harici Büro "TKP" kadrolarının da ruhsal "vukuatını" görmesi/görebilmesi gerekir veya beklenirdi. İdeolojik, teorik, politik ve örgütsel donanımsızlıklarını, yaptığı çağrışımları göremeyişi, dönemin kitlesel katılımıyla "TKP"ye akışını anlamaya çalışıyorduk. Ruhsal açıdan ise anılan baylarımızın tahlilini Serol'dan bekliyorduk. Olmadı.

4 Ali Özdoğu - Sırrı Öztürk, *Hangi Hukuk?*, Sorun Yayınları, s. 87-90, 1998. (Bu kitapta Serol Teber ile Turgan Arınır'ın *Kolektifimiz*'den ayrılışını sorgulayan ve neden yeniden Serol'un kitaplarını yayınladığımızı eleştiren arkadaşların sorularını ve ayrıntılı cevabımızı okuyabilirsiniz.)

5 Frankfurt Okulu: Max Horkheimer, Theodor Adorno, Marcuse, Jurgen Habermas vb.'nin yer aldığı, post-Marksist savların önemli bir merkezidir. Tarihsel iyimserliğini yitirmiş Batı'lı kötümser aydınların, nihilizme, inkârcılığa, hiççiliğe, anarşizme kaydığı ve son tahlilde Diyalektik ve Tarihsel Materyalist Felsefeye, kapitalizm cennetine sığınarak yapılan "salvo" atışlarının yığınağını yaptıkları ve de Marksist Felsefe konusunda yeteri bilgi ve bilinci olmayan, üniversite okumuş yarım-aydınların kolayca etkilendiği tezlerin üretildiği bir tuzak "okul." Gündeminde, mücadele ederek kapitalizmi devrimci yoldan dönüştürüp aşma diye bir sorunu olmayanların sığınağı... Ayrıntılı bilgi için bakınız: Bayram Kaya, *Felsefî Düşüncenin Kısa Tarihi,* s. 392-396, Sorun Yayınları, Ekim 2003.

Orhan Müstecaplıoğlu'nu Anlamak...*

(1924 - 21 Kasım 2004)

"Değerli Arkadaşlar, Dostlar, Yoldaşlar!

Bugün burada Orhan Müstecaplıoğlu Ağabeyimizi, mücadele arkadaşımızı ve Yoldaşımızı Komünist Selâmlarımızla doğaya teslim etmek için toplanmış bulunuyoruz. Anısını ve devrimci vasiyetini yaşatacağız, yerine getireceğiz.

Orhan Müstecaplıoğlu (O. M.) kimdi? Nereden gelip nereye gidiyordu? Ne yiyip içiyordu? Özel yaşamı, işi ve üretimi nasıldı? *Devrimci Hareketimize* ne getirip-götürmüştü? Devrimci ve Marksist Sol Kadroların "Öndersizlik Krizi" yaşadığı bir gericilik döneminde ne gibi tezleri savunurdu? Yaşadığımız coğrafyadaki kapitalist üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkilerini nasıl tahlil ederdi? Tarihî TKP'nin oluşumu, sosyalist solun, radikal solun ve Komünistlerin örgütlenmesi üzerine neleri düşünüyordu? Üzerinde bin bir spekülasyon ve tevatürün kol gezdiği TKP hakkındaki görüşleri neydi? Yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfından yana konumuyla düşünce ve davranış çizgisini nasıl oluşturmuştu? Beyni ve yüreği hangi kaygılarla çarpıyordu?[1]

"Bir neyzen teyfiktim yaptılar beni meyzen..." ***(Neyzen Teyfik)***

veya:

"Bir hazaket zedeyim miğdemi tıp tepti benim

Kırk katır tepseydi yıkılmazdı bu sağlam bedenim..." ***(Neyzen Teyfik)***

veya:

Bir Komünist Veliydik... Deliye saydılar bizi..." ***(Pir Sultan'dan uyarlama)***

* Orhan Müstecaplıoğlu'nu doğaya teslim ederken Sırrı Öztürk'ün mezarı başında yaptığı (S.Ö'nün ve *Kolektifimiz*'in ortak görüşlerini yansıtan) konuşmanın genişletilmiş şekli. ***(S.P.)***

Dizelerindeki gibi, O. M.'de burjuva ve küçükburjuva solcularının katında daima "kötü şöhreti" ile anılmak istendi.

Sınıf mücadelesi tarihimizin bir ironisi midir, yoksa bir dram ve trajedisi midir, nedir? Tarihî TKP'nin devrimci geleneklerini sürdürenler bu topraklarda daima "kötü" gösterilmek istenmiştir.

O. M. hakkında ve gıyabında laf söyleyip de altına imzasını bir türlü atamayanların dırıltılarına cevap vermek için bunları söylemiyoruz.

Nesnel gerçekliği öne çıkarıp, kimilerini politik açığa vurmak için değiniyoruz.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı Yoldaşımızın deyişiyle "Kim Suçlamış?"[2] Kimler kimi suçlamış? Hangi hakla?

O. M. gibi hepimizde sınıf mücadelesindeki kimlik, kişiliklerimizle, sosyal, sınıfsal ve ideolojik/politik/örgütsel tavırlarımızla çeşitli sınavlar verdik/veriyoruz. Yapmaya çalıştıklarımız Marksist açıdan eleştirel katkıya açıktır. *Marksist Eleştiri* ise katkıdır.

Tarihî TKP'nin, TSP'nin, TSEKP'nin, VP'nin, I.TİP'in, DİSK'in, İPSD'nin, DDD'nin, DDKO'nun, Dev Genç'in, kitle örgütlerimizin, sendikaların ve bu sürecin uzantısı bütün örgütlerimizin devrimcileştirilmesi için hayatını feda edenler, ne hikmet ise sürekli biçimde örgütlerinden tasfiye edilmiştir.[3] Kimler tarafından?

Cevabı açık:

Tarihsel-sosyal meşruiyeti ve devrimci yasallığı olmayanlar tarafından...

Teori ve pratiği sosyal pratikte doğrulanmayan örgüt şefleri tarafından...

Tarihî TKP ve uzantısı örgütlerimizde, sağ teslimiyetçi oportünizm bütün süreçlerde "Devrimci Kanadı" tasfiye edebilmiştir! Ne hazin bir sosyal kader!

O. M. ve onun gibi düşünenler, sınıf mücadelesi tarihimizdeki bu işleyişi ve bu "sosyal kaderi" değiştirmek, altüst etmek için mücadele vermişlerdir. *Kolektifimiz*, bu bilinci gündeminde sıcak tutmaktadır.

Ciddî, donanımlı ve güvenilir Komünist Kadrolar, 10 Eylül 1920'lerin, Mustafa Suphilerin yaptığını, *I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi gibi II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi*'ni[4-5-6] gerçekleştirerek TKP adına yapılan sömürüye son vermeyi düşünüyordu.

O. M., Suphilerin, Mustafa Börklücelerin, Kıvılcımlıların, Hüsamettin Özdoğu, Hüsamettin Dinç, Mustafa Kolkır, Ahmet Fırıncı, Emin Sekun gibi proleter devrimci kimlikli kadroların devrimci geleneklerinin uzantısı bir yoldaşımızdı. TKP'nin "Devrimci Kanadı"nın çocuğuydu.

O. M. gibi bir "deli"nin son derece merhametli ve de duyarlı yanları da vardı. Sosyal mücadele tarihimizde hakkı yenen ve anlaşılmayan bütün insanlarımızın dram ve trajedisini anlatırken gözlerinden yaşlar boşanır, öfkeli sesi titrekleşir, sonra hıçkırarak "sosyalizm/komünizm/bolşevizm" tekerlemeleri yapan yalancı pehlivanlara veryansın ederdi. Hele Mustafa Börklüce'nin acılı yaşamı ve 10 Eylül 1920'nin devrimci geleneklerini ve arşivini ülkeye getirişini, TKP'yi yeniden örgütleyerek kongreye taşıyışını anlatırken...

TKP'nin şimdi yaşamayan bütün kadrolarını yakinen tanıyordu. Dr. Şefik Hüsnü Değmer ve uzantısı kadrolarını, I. TİP'in kadrolarından Aybar, Boran, Aren, Sargın, vb.'lerini şiddetle karşıya alıp eleştiriyordu. I. TİP'deki "aydın" kavgası, TKP'den veraset yoluyla gelen Zeki Baştımar-Mihri Belli'nin kavgası anlamına geliyordu. TİP'teki "Haysiyet Divanı" tasfiyeciliğinde de, aynen, Zeki Baştımar kadrosunun, Mihri Belli'ye yakın kadroları, devrimcileri ve bir de Dr. Hikmet Kıvılcımlı'ya saygısı olanları "radyo"dan ilan ederek TKP'den tasfiye etmeleri gibi bir tasfiye girişimiydi...

I. TİP'i "12 sendikacının kurduğu" söylenirdi de, bu örgütlenmenin tüzük, program ve örgütlenmesinde MYK üyesi olarak ilk harcı koyanın O. M. olduğu gerçeği küçükburjuva "sol'lar tarafından asla anılmazdı![8-9]

O. M. İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği (İPSD)'nin kurucusu idi ve bir dönem genel sekreterliğini yapmıştı.

İPSD'nin örgütlenmesi Dr. H. Kıvılcımlı'nın öngörüsüydü. Dönemin önemli bir kitle örgütlenmesi biçimiydi. Kitleselliği vardı. Emekçi halkın sosyal kurtuluş mücadelesinde sendikalar gibi işlevi olan gerekli bir kurumlaşma aracıydı.

Dr. Kıvılcımlı'nın ve kitle bağı olan O. Müs'ün ("Müs" onun lakabıydı) bulunduğu İPSD'de İdris Küçükömer, İsmet Sungurbey gibi öğretim üyeleri de zaman zaman bulunmuştu. MİT ajanı Mahir Kaynak da pek çok "meçhul adam"da İPSD'nin etkinliklerine burunlarını sokar olmuştu!

TC'nin baskı ve terörü altındaki komünistler konspirasyon konusunda titizlik göstermek durumundaydı. O. M. de ise bu titizlik "meçhul adam" suçlamasına dönüşürdü.

O. M., Zeki Baştımar'ın Sovyetler Birliği'ne "siyasî mülteci" olarak gitmek istediği dönemde, Dr. H. Kıvılcımlı'nın uyarısını dikkate alarak Zeki'nin randevusuna gitmemiş, Harici Büro'nun bu türden örgütlenişine angaje olmamış, karşı çıkmıştır. Çünkü TKP yurt dışında değil, bu topraklardaydı. Fabrikalarda, kırda, üniversitelerde ve kentteydi...

Harici Büro'nun bütün kadrolarını tanıyordu, bir zamanlar diyalogu da olmuştu. Fakat Harici Büro'nun "Sovyet Dalkavukluğu"na soyunuşu ve kendini "1973 Atılımı" olarak "parti" (TKP) ilan edişini de bizler gibi asla onaylamamıştı. Bu türden bir partileşmenin Marksist-Leninist ilke, kural ve yöntemlere uymadığını biliyordu. Örgütlenmede Leninist normları uygulamayanların er geç tasfiyeci olacağını, kaçınılmaz olarak hiziplere bölüneceğini ve günümüzdeki "Örgütler Anarşisi" (Ki Lenin ve Dr. H. Kıvılcımlı'nın tanımlamasıdır) hastalığını azdıracağını vurguluyordu. Günümüzdeki te-ka-pe ataklarının çok yönlü zararını ve asıl kaynağını hem ideolojik, teorik açıdan hem de örgütsel açıdan tarihimizle kurulamayan bağından ötürü zamanında görenlerden biriydi.

1 Mayıs 1977'de 800 bin ila bir milyon insanımız alanlara akmıştı. Harici Büro te-ka-pesi, bu kitleselliği kendi hanesine, öteki devrimci ve sosyalist gruplar da kendi hanelerine yazmanın kavgasını(!) verirken araya eloğlu girmiş ve de 37 kişinin katledilişine sahne olmuştu, 1 Mayıs Alanı. Bu mitingde O. Müs.'de mealen:

Harici Büro'nun asla parti olmadığını; TKP'nin bu topraklarda bulunduğunu; çeşitli idealizasyon ve mistifikasyonlarla, özellikle de gençliğin yanıltıldığını; bu türden örgütlenmenin devrimci tarih ve geleneklerimizi yansıtmadığını ve dolayısıyla hiçbir sosyal meşruiyetinin ve devrimci yasallığının olamayacağını içeren bir bildiriyi bizzat tek başına dağıtarak, kimi sendikacıların ve İGD'lilerin düşmanlığını kazanacaktı. O. Müs. işte böyle bir "deli" idi!

Günümüzde pek çok anıya konu edilen Harici Büro'nun, Zeki Baştımar ve arkadaşları ile İsmail Bilen (Laz İsmail)'in kimlik, kişilik ve siyasî donanımsızlıklarının nereye evrileceğini görüyordu. Sınıf mücadelesinin de keskinleştirdiği, hayat ve mücadelenin de doğruladığı proleter devrimci bilinciyle kavrıyor ve de açığa vuruyordu.

Kendisi sürekli biçimde İşçi-Kitle çizgisinde bulunduğu, ayrıca özverili ve militan kadrolarla diyalogu tercih ettiği için, "önder"liğe, kariyerizme soyunan herkesle arasını açıyordu. Onun literatüründe sağlam bir proleter bilincin getirdiği insiyaklarla, "meçhul adam", "ajan mısın ulan" benzetmeleri yoğunluk kazanırdı. Sosyalist literatürü çarpıtarak SSCB yerine "Demirperde", Çin Halk Cumhuriyeti yerine "Kızıl Çin" gibi burjuva literatürünü kullananları acımasızca karşıya alırdı. SSCB deneyimine dalkavukluk edenleri de, destursuz sövenleri de şiddetle azarlardı.[10]

Evet, "amenna", kabul ediyoruz; yaptığı eleştirilerin dozu sertti, yöntemi doğru değildi, acımasız bir üslûba sahipti; devrimci esnekliği gözetmediği anlar çoktu; "kırıcı"ydı; fakat bilinçli ve inançlıydı. Dürüstlük ve samimiyetinden asla kuşku duyulmazdı. O. Müs. başka türlüsünü de yapamazdı. Dr. Hikmet Kıvılcımlı da "Gençliğin yolu işçi sınıfının yoludur." diyemeyenlere "avantürye" veya "hödük" demekten kendini alamazdı. "Demokratik zortlama"cılar, "mav-mavlar, cav-cavlar...", "Eşşek Arısı" hikâyeleri anlayana Doktor'un literatüründeki bir zenginlikti.

Küçükburjuva "sol" akım temsilcileri üslûba ilişkin bir söylemi diline dolar, özü gündemden kaçırırdı. Üslûp (biçim) ile öz'ün estetik buluşmasında ortaya şahane bir tablo çıkardı. O. M.'nin estetik anlayışı ne yazık ki birilerininkiyle çakışmıyordu.

Doktor'un da üslûbu O. M.'nin ki gibi sertti. Fakat devrimciydi. Aklı, mantığı, bilinci olanı kazanmaya yönelikti. Melekelerini çalıştırabilenlere hitap ediyordu. Söyledikleri küfür ya da hakaret değildi.

Türkiye'de en tehlikeli ve yapılmaması gereken şey; küçükburjuvaziye uyarı, öneri ve eleştiri yöneltilmesidir. Hele üslûbun sokağın, ayaktakımının ya da bizler gibi, sokaktan gelen "amele taifesi" diye aşağılanmak istenenlerin familyasından ise, bu en tehlikelisiydi. Doktor'un da, O. M.'nin de, bu sürecin çocukları veya "iyi bir öğrencisi" olmaya çalışan bizlerin de en büyük "suçu" galiba buydu!

Devrimci harekette magazinleşmeye, sansasyona meyledenler, sınıf dışı yol ve yöntemlere girip cenahımızı parselasyona tabi tutacak, emperyalist-kapitalizmin gündemini sosyalizm-komünizm adına uygulayacak, çeşitli eloğullarının saçmalıklarını sosyalizm diye yutturmaya çalışacak, sonra da ayağının tozuyla İşçi-Kitle, Köylü-Kitle çalışması yapan ciddî, güvenilir ve donanımlı, ayrıca mücadelenin ateşinden gelen sınanıp/denenmiş kadrolarının uyarı, öneri ve eleştirisi karşısında altına imzasını atarak eleştirmek yerine, arkadan dırlanıp "deli" denilecek!

Burjuvazinin haksız, eşitliksiz, özgürlüksüz ve ahlâksız sistemini yeryüzünden devrimci yol ve yöntemle yıkıp kaldırmak; yerine insanın ve insanlığın sosyal kurtuluşu demek olan sınıfsız, sömürüsüz, sınırsız, eşitlikçi, demokratik ve özgürlükçü bir düzeni kurmak için: Devrimci hülya, özveri, çalışkanlık, militanlık, iş ve emek sevgisi, vb. niteliklerin yanında biraz da "deli" olmak vardır...

Peki, kim akıllı? Doktor "deli" ve "kaçık", O. M. "zır deli". TKP'in tarihini incelediğimizde "akıllı" kimdir? Bizler hepimiz "akıllı" mıyız? 84 yılın muhasebesi yapıldığında kaç adet "akıllı" çıkacaktır? Günümüzdeki konumlarıyla 20 adet "legal" örgüt, 61 adet "illegal" örgüt kurup parti çağrışımı yapanlar "akıllı" mıdır?

Yüksek sesle sorgulayalım:

Sahte işçi ve komünist örgüt kuranlar "akıllı" mıdır?

Sendikaları, kitle örgütlerini işlevinden saptıranlar "akıllı" mıdır?

"Akıllı-Deli" yakıştırmasıyla mevcut "Sol Cenah" tablosunu olumlamak zorunda mıyız?

Bizi vareden toprak ayağımızın altından kayıp gitti... Devrimci geleneklerimiz, tarihimiz tahrif edildi. Felsefesiz, ilkesiz yapana ve üretene saygısız kuşaklar yetiştirildi. "Akıllı" kimdir? Soruyoruz.

Bu kadar "akıllı" *Devrimci Hareketimizi* birbirinin dilinden anlamaz, düşman kutuplara çekmiş/çekebilmiş ise, TKP isim ve sıfatları keyfe göre (Doktor'un deyimi ile kendisine "vahiy" gelenlerce) sömürülmüş/sömürülebilmiş ise, bu durumda ve birazda "deli"lere kulak kabartmak gerekir!

Kapitalist yabancılaşmanın etkisindeki sınıflı toplumlarda "akıllı" kimse aranmaz. Kapitalist toplumdaki insan hastadır...

İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketi buluşturup bütünleştirme mücadelesinde İSP'yi oluşturma yolunda stratejik amacı bir, fakat farklı örgütsel formasyonlarda durmayı tercih edenleri düşündürmek ve mümkün olan birliği gerçekleştirmek için "nevi şahsına münhasır" tarz-ı siyaseti olanları eleştirel katkılarımızla ne zaman sevip saymasını öğreneceğiz? Bu tavrımızla onları nasıl anlayacağız?

Bu kavgada "akıllısı" da "delisi"de bizim insanımızdır diyerek sahiplenip, tartışmayı olması gereken yere "Devrimci Oturum"lara getirmeyi ne zaman öğreneceğiz? Beş paralık kişisel hırs ve tartışmalı kimliklerimizle neyi, nasıl düzelteceğiz? İçimizdeki maskeli eloğullarını nasıl açığa vuracağız?

O. M.'nin "tarzı siyaseti" küçükburjuva unsurlar için "incitici" ve "kırıcı" olmuştur. Bizim açımızdan değil. O bizimle de tartışırdı. Biz ondan öğrenirken, o da bizlerden öğrenirdi. Devrimciler iş için kavga da eder, üslûbunu da bozabilir. Devrimciler üslûbabiçime değil; öze bakar.

V. İ. Lenin, kimileri için *"Çıplak vücudunu üryan kollarına teslim ettin..."* derken, bu ifadeyi hak edenlere *"Pesimist misin ulan!"* ya da kimilerine *"Yuduşka..."* derken ne düzeyde sosyal nezaket sahibi ve somut, konkre olmayı öne çıkardı ise, O. M.'de sosyal nezaketi gözeten somut, konkre bir adamdı. Erkekti, Komünistti...

Giyim, kuşamında, entelektüel faaliyetinde, evinde son derece derbeder ve perişanlık içindeydi. Vahit Tulis ile evine, atelyesine her gittiğimizde: "Ağabey çıkar ceketini, şuraları bir temizleyelim, bu ne meskenet?" dediğinde Vahit: "Aslan yatağından bellidir." demekten de kendini alamazdı; çaresiz temizliğe koyulurduk...

Bilimsel bilgi birikimi, zekâsı, tecrübesi, diyalektiği kavrama/yorumlama, tarih ve sınıf bilinci yerindeydi. 1944'den bu yana "*Marksizm'in yorumu ve pratikte yeniden üretimi*" bahsinde okumuyor/okuyamıyordu. 1944 tarihli "akıl defterine" çok güveniyordu. Sosyalist ve radikal solu ayrıntılı tanımıyordu. Komünist Kadroları ve bu yoldaki gelişmeleri bizlerden dinleyerek yorumluyordu. 103 adet sol dergiyi hiç okumuyordu. Bu faaliyetleri işlevsizliği yüzünden küçümsüyor, gereksiz buluyordu.

1960-1970 döneminde İşçi-Kitle ve Köylü-Kitle çalışmalarında öne çıkan bütün kadroları yakinen tanıyordu. Deniz Gezmiş, Cihan Alptekin, Mahir Çayan, Hüseyin Cevahir, İbrahim Kaypakkaya onunla tanışmış ve tartışmıştı. Devrimci gençliğin dinamizminin işçi sınıfı disiplinine çekilmesinin mücadelesini verirdi. Fabrika ve işyeri işgallerinde, Trakya'daki Değirmenköylülerin toprak işgallerinde, hatta 27 Mayıs 1960 öncesi ayağa kalkan emekçi halk-kitle eylemlerinde onu görmek mümkündü. Sovyet, Çin, Halk Demokrasileri, Latin Amerika deneyimleri yerine yerli iç deney zenginliğimizin, orijinal sınıf-emekçi halk çelişkilerinin senteze kavuşturularak tutarlı bir strateji ve taktik yönelişle iktidarı hedefleyen *sözlü* projelere sahipti. Mücadelenin bütün biçimlerine aday bir örgütlenmeden, adı önemli değil, Komünist ilke ve amaçları önemli olan ***İSP***'nin oluşturulmasından yanaydı. MDD ve SD formülasyonlarının bilimsel ve doğru olmadığını kanıtlayan düşüncelere sahipti. Siyasal-Sosyal Devrim nasıl gerçekleşir? Sorusuna kafa yorardı. Mevcut grupların adamı olmak yerine, *BİRLİK* (Komünistlerin Birliği) yolunda mesai vermenin gereğine inanırdı."

Onun örgütsel ilişkileri şöyle idi:

- Harici Büro ile hiçbir zaman birlikte olmadı.
- ***TKP,*** bulunduğumuz topraklardaydı. Dışarıda değil!

- TSP Genel başkanı Esat Adil Müstecaplıoğlu ile TKP MYK'nın kararıyla birlikte oldu. Fakat "Esat Adilci" olmadı. Onunla da ters düştüğü anlar oldu.

- Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile de yan yana durdu. Ondan etkilendi. Fakat "doktorcu" olmadı.

-10 Eylül 1920, *I. Tüm Türkiye Komünistler Birliği Kongresi*'ni hazırlayan Komite'den Osman Topçuoğlu'nun kardeşi (KUTUV'da eğitim gören) İbrahim Sırrı Topçuoğlu ile de yan yana durdu, fakat tavırlarını onaylamadı.

O. M. ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulmasının özlemini çekti, fakat bu yolda tutarlı bir teori-pratik sergileyemedi. Türkiye'de Ekim Devrimi gibi devrimci bir ütopyanın taraftarı olarak sürekli İşçi-Kitle adamı oldu. (Ölümünü hissettiğinde bize: "Partimizin yeniden oluşturuluşunu görmeden ölmek istemiyorum." diyerek devrimci vasiyetini, gözleri yaşararak dile getirirdi...)

- Doktor'un kendisinin ve O. M.'nin önerdiği; İPSD'nin Kocaeli gibi proleterya kentinde kurulması önerisine karşı çıkmış ve İşçi-Kitle ve Köylü-Kitle bağlarının içiçe olduğu bu yörede *Kocaeli Devrimci İşçi-Köylü Birliği*'nin oluşturmanın daha doğru olacağını savunmuştuk.

Kitleleri devrimcileştirmek yolunda fukara Müslümana, yoksul Türk ve Kürt köylülüğüne, ilerici gençliğe din, mezhep, cemaat, dil, ırk, milliyet ve etnisite ayrımı yapmadan sahiplenilmesini savunurdu. Sosyal muhalefetin en ileri unsurlarını iktidar mücadelesinde uyumlandıranların başarı kazanacağını bilirdi. 15/16 Haziran Direnişi de kimilerinin "Kendiliğinden"(!) yaftalamalarıyla aşağıladığı(!) "amele taifesi" ve ayak takımı tarafından gerçekleştirilmişti. Yarın eğer Devrim yapılacaksa, yine ayak takımının devrimcileştirilmesiyle olacaktır. "Kıçı kırık" (O'nun benzetmesidir) diplomalı ve yarım-aydınlar tarafından değil. (Küçükburjuva kariyerizm hastalığına bulaşanlara "kıçı kırık" dersen, ömür boyu kuşatılmaktan kurtulamazsın!) Tarihte de görüldüğü gibi; küçükburjuva "sol" hiziplerin ne doğru dürüst partileştiğini ne "güçbirliği" ne "ittifak" yaparak sınıfsal anlamlı ileri bir adım attığını hiçbir kitap yazmıyor.

O'nun "birlik" listesinde kimler yoktu ki: En başta hapishane ve eylem arkadaşlarını, 15/16 Haziran'ın Kadrolarını kıskançlıkla severdi. Onlarla kavga etmez fakat tartışırdı. Hem de ne tartışma! Onunla tartışırken sesi tiz perdeden çıkardı; devrimci öfkesini böyle yansıtırdı; tabiatı öyleydi... Tabiî buna herkes katlanamazdı. Mevcut "sol'ların tabanındaki herkese sahiplenir, kendiliğinden örgüt kurup "öncü parti", "önder parti", "kitlesini arayan parti" türünden kavramlarla kendilerini tanımlayanları karşıya alırdı; kariyerizme, magazinleşmeye, sansasyona, "avantüryeye" soyunanları şiddetle eleştirirdi. Nurullah Ankut, Necmi Kaymakçı, Hasan Şensoy'u sever ve takdir ederdi. Dr. Şefik Hüsnü Değmer ekolünden gelen herkesi, M. Belli'yi hatta mücadele arkadaşı Doktor'u da eleştirmekten geri durmazdı. "Erenlerin sağı solu belli olmaz." özdeyişi ona yakışırdı.

Onun en büyük eksiği entelektüel çalışmayı ihmal edişiydi. Kendisine yıllarca kucak kucak kitap ve arşiv sunduk, yazmasının imkân ve ortamını da hazırladığımız halde, oturup yazmadı. Teybe konuş dedik onu da uygun bulmadı. Kimileri de ondan işittiklerini sonradan kitaplaştırmayı denedi... *Devrimci Hareketimizin* "sözlü tarihi" kimliği ve kişiliği ile de pek çok anı bırakıp gitti...

Onunla ilgili olarak 15/16 Haziran kitabımızda ayrıntılı bilgi ve bazı anılara yer verildiği için burada tekrarlamayı uygun bulmuyoruz. Bu malzemelerin dışında kendisi hakkında ayrıntılı yazılı tek satır da yoktur veya çok azdır. Anılan bu kitabımızın müsveddelerine eleştirel katkı yapmasını istedik, onu da ihmal etti; aylarca küs kaldı; kızdı; ancak sonradan yumuşamasını da bilmişti.

O. M., küçük bir atelyenin sahibi ve emekçisi olarak ekmeğini kazandı. Ekmeğini kazanırken esnaflık mesleği de onun pek çok şeyini alıp götürmüştü. Son demlerine kadar bu çalışmalardan kopmadı. Kimseye yük olmadı. Onun hayatında asalaklığa asla yer yoktu. Zar zor BAĞ-KUR emeklisi olabilmişti. Mülkiyeti yoktu. Son yıllarında kız kardeşinden "miras" bir evceğizi de vardı, bunun dışında düzenli bir aile yaşantısı olmadı. Evlenmedi. Bir nişanlılık dönemi yaşadı, başaramadı. Aile yaşamına ve kapitalizmin sömürüsüne teşne "kadın" kimliğine güveni yoktu. Biyolojik saati

çalışıyordu. Atelyelerde, otel odalarında ömür tüketti. Grev çadırlarında, kitle eylemlerinde, yapı işçileriyle, balıkçılarla, minibüs şoförleriyle, işsizlerle devrimci işçi insanı gibi yaşadı. Paylaşmayı severdi. Elinde olanı esirgemezdi.

Resim, grafik, serigrafı ve metal üzerine kaplama ve desen işçiliğinde kendisini geliştirdi. Serigrafı ve metal silindirlere desen işlemede İstanbul'da tek ustaydı. Eli ağırdı; yavaş çalışırdı. (Son zamanlarda ellerini kullanamıyordu.) Modern üretimde önemli bir unsur olan düzen ve disiplini eksikti. Çırak da yetiştiremedi. Gün gelir bir haftada teslim etmesi gereken işi tembelliği yüzünden 6 ayda teslim ederdi. Bu yüzden müşterileriyle de kavgalıydı.

Kölece bağlandığı atelyesinden kopup, masa başına geçip tasarladığı kitabını bir türlü yazamadı. Yazılı hiçbir metin ve belge bırakmadı.[12] Bu konuda yaptığımız eleştirilere karşı "Ben yazmadımsa sizler yazın." diyordu. Onunla ve Dr. H. Kıvılcımlı ile paylaştığımız kimi düşünce ve davranış çizgilerimizi ve eleştirilerimizi yansıtan çalışmaları, telif eserler olarak, Kitap ve *Dergi*'mizde sürekli biçimde işledik. Kadroların eleştirel katkısına sunduk.

Tutarlı İşçi-Kitle çalışmalarında, her birinin kitaplaşmaya aday öyküsü bulunan kadrolardan: İsmet Demir, Arif Şimşek, Necmettin Giritlioğlu, Orhan Kaplan[13] ve Bingöl Erdumlu'yu yakinen tanıyor ve seviyordu. Sendikacılığı kötü bir meslek olarak seçenlerle arası açık olan 15/16 Haziran döneminin AUER fabrikası baş temsilcisi Cengiz Turhan'ı da seviyordu. I. TİP'in kurucuları arasında sosyalizmden haberli tek kişi olan İbrahim Güzelce (Basın-İş Sendikası Gnl. Başk., sonradan DİSK Gnl. Sek.)'yi de seviyordu. Güzelce, Almanya'dan Türkiye'ye gelip, kendisine önerilen DİSK Gnl. Sek. Görevine (1975) başlarken: "Orhan Müstecaplıoğlu ile Sırrı Öztürk'ü istiyorum. Kitle bağı olan bu arkadaşlarımıza ihtiyacımız var. Bu arkadaşları istihdam etmeliyiz." diye şartlarını Kemal Türkler ve "ekibine" önerdiyse de, onun bu önerisi sendikacılar ve "ilerlemeci"ler katında kabul görmedi (Nasıl kabul görürdü ki?); Güzelce, çok geçmeden kansere yenildi.

O. M., ***Sınıf Partisi***'nin önüne sendikacılığı koyanları da sevmezdi. Kemal Türkler, Kemal Sülker[14] ve "ekibine" asla güvenmiyordu.

15/16 Haziran Direnişi döneminde, DİSK'e yapılan ve bizimde paylaştığımız: "Yalnızca, 274-275 sayılı kanunla yapılmak istenen değişikliklere karşı değil; emekçi halkın belini büken işsizliğe, pahalılığa ve bütün adaletsizlikleri yaratan ABD emperyalizmine, NATO'ya karşı çıkan bütün ilerici-devrimci güçleri içine alan bir Genel Direnişi ya da Genel Grevi örgütleyelim. DİSK'i kitlelerden tecrit etmeyelim, devrimci birey, grup, çevre ve örgütlerden soyutlanmayalım, vb.," şeklindeki bu öneri sendikacılar katında asla itibar görmeyecekti.[15]

Sendikacılığı kötü bir meslek olarak seçip düzene uygun adımlar atanlar da onu (ve Bizimkileri) asla sevmezdi. Nitekim cenazesine de katılmadılar, Nakliyat-İş Sen. Gnl. Bşk. A. Rıza Küçükosmanoğlu ve Yapı İşçileri Sen.(YİS) eski Gnl. Bşk. Suat Şükrü Kundakçı dışında.

Sağlığında onun ziyaretine kimler gelirdi? Tarihî TKP'nin giderek yaşlanmış ve sayılan iyice azalmış kimi kadrolarını içtenlikli olarak hesapsızca ziyaret edenler azınlıktaydı. Sol parselasyonun pek çok birimi aslında bu insanlarımızı "art niyetli" ziyaretleriyle rahatsız ederdi. Ancak, O. M., Mehmet Bozışık ya da İdris Erdinç değildi. Hele sip partisinin kendini "TKP" olarak "lanse" edişine toplantılarına katılarak destek sunan, türlü-çeşitli örgütler kurarak adını kullandıran Mihri Belli hiç değildi. Aydemir Güler efendi La Fontaine'nin masallarındaki gibi bir kimlikle O. M.'nin de kapısını çalmıştı. O bu ziyaretten hiç memnun kalmamıştı. Hak ettiği şeyleri de acımasızca yüzüne söylemişti. Daha sonra bize de telefon edip: "Yahu kim bu adam? Şevket Süreyya'nın nesi olur?" diyerek bilgi aldı: Bay Aydemir'in, Ş. S. Aydemir ile kan bağı yoktu ama düşünsel akrabalığı vardı. Mehmet Akif Ersoy'un (düşünsel mirasını reddetse de) torunuydu.

O. M. kendisini ziyaret eden kimi "sol" akım temsilcileri ise, hem kendisine hem de onlara bir zarar vermemeleri için resmen kovardı. "Niye öyle yapıyorsun? Çocukları bir dinleseydin." dediğimizde, "Onlara iyilik ediyorum böylece..." derdi.

O. M.'nin kimi zaman sınıfsal tevazuunu kaybettiği de olurdu. Tarihî TKP'nin örgütlülüğünü günümüze kadar kesintisiz biçimde

taşıyamayışı, vb. sebepler yüzünden onun, doğruların ve hakikatin kavgasını yalnızca kendisinin verdiği zehabına ve kuruntusuna kapıldığı anlar da olurdu. Psikolojik konumu da buna uygundu. Sağ tarafını tamamen teslim alan tik'leri tartışmalarda sıklaşırdı. Donanımlı bir TKP'mize kavuşamayışımız, kimi yetenekli arkadaşlarımızın böyle bir disiplin uzantısında kendilerini eğitememesini de koşullamıştı. Organik ***Sınıf Partisi*** ilişkisi koptuğunda insanlarımız da kendilerini kapitalist yabancılaşmanın kucağına hemencecik teslim ederek "bireysel özgürlük" aşkına kolektif özgürlük disiplinleri kazanamıyordu. Giderek de çeşitli huylar ediniyordu.

Ne yer ne içerdi? Tuzsuz sele zeytinini leblebi gibi yemeyi birde balık-ekmeği çok severdi. Beyaz peynir, zeytin, helva, domates, ekmek, üzüm, her gün atelyesinde dostlarıyla paylaştığı bir yemek biçimiydi. Bu yemek türü beş yıldızlı Hilton'un yemeklerinden daha lezzetliydi... Rakısı da eksik olmazdı.

O. M.'nin Cağaloğlu'ndaki atelyesine geldiğinde Doktor Kıvılcımlı, her gün, bir dilim ekmek, bir elma, mevsimine göre azıcık katık ile yemeğini eski bir çantasıyla taşıyarak yanında getirirdi. Tek sözle "Buyurun." der, bir köşeye çekilir ve yemeğini sessizce yerdi.

O. M., Doktor'un aksine içkiyi de çok severdi. Meyhane arkadaşı çoktu. İçkide ölçü de tanımıyordu. Vücudu da bunu kaldırıyordu. Sigaranın esiri sayılmazdı. Doktor ise sigaraya düşmandı. İçeni de sevmezdi. Bağımlı olanı uyarır ve eleştirirdi.[16]

O. M.'nin Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları nöroloji servisine sık sık gittiği[17] dönemde bile ve ilaç kullandığı halde ona "Orhan Abi bize rakı ısmarla..." diye "öneri"de bulunanları kırmazdı. Elbette ve doğallıkla ilaç-içki bileşiminden sonra soyunup dökünen, zapt edilmesi zorlaşan bir insana dönüşüyordu. Ondan sonra şu hastane... bu hastane koşuşturmaları... Onu buna kışkırtıp zorlayanları, içkilerini içip zıkkımlandıktan sonra evinde yalnız başına bırakıp gidenleri biliyoruz/tanıyoruz ve onları asla affetmeyeceğiz... Bir de; son demlerinde kötü günler için sakladığı parasına tenezzül eden emep'lilerin bıraktığı "hatıraları" asla unutmayacağız...

Bu türden bir yaşam tarzı son yıllarda yaşadığı hastalıkları beraberinde getirdi. Vinçin altında kalışı, yanma tehlikesi geçirmesi, dizanteriye yakalanışı, nöroloji servisine sık sık taşınışı ve değerli Doç. Dr. Dursun Kırbaş'ın yaptığı büyük katkılarla İstanbul Darülaceze servisine yatırılışı, iki ağır ameliyat geçirişi (prostat ve böbrek taşı), onu oldukça yıpratmıştı. Hafızasının yüzde yetmişi kaybolmuştu. Benden başkasını tanımaz ve hatırlamaz olmuştu. Kendisini çok az dostu ziyaret ediyordu. Hastalığı süresince en büyük maddî ve manevî katkıyı Ecz. Necmi Kaymakçı yaptı. Necmi'nin katkısı olmasaydı dizanteriden az kalsın ölecekti. Bu rahatsızlığa yakalandığında "Sırrı'ya haber verin, gelsin..." diye gönderdiği mesajını kendisini "Medya ve TKP arkeoloğu" olarak tanıtan, "ekmek parası" uğruna kılıktan kılığa giren, konuşmaya ve adını anmaya dahi değer bulmadığımız bay Emin Karaca (Bir zamanlar onun rahle-i tedrisinden geçmiştir.) bize iletmeyecekti!

Mücadele arkadaşlarından Şahap Bakırsan, Muzaffer Özkolçak birer kere, Mihri-Sevim Belli ameliyat sonrasında, Av. Nizam Üstündağ (Dr. Kıvılcımlı'nın -ve bizim de- hukuk müşavirimiz) bir kere, Nakliyat-İş Sendikası işçilerinden iki kişi ikişer gece refakatçi olarak, Sami Umut üç gece refakatçi olarak, *Kolektifimiz Çalışanları* da hastalığı ve Darülaceze'de kaldığı süreçlerde ona karşı görevlerini yerine getirdiler. 15/16 Haziran'ın Kadrolarından Sungurlar fabrikası baş temsilcisi Vahit Tulis ile Cengiz Turhan evini ziyaret ettiler. Ecz. Necmi Kaymakçı ameliyat sonrası bir hafta süreyle onu evinde dinlendirdi, bakımına ve sağlığına kavuşmasına büyük katkıda bulundu. Saygı Yağınurdereli, Dr. Jülide Aral Bakırköy Ruh ve Sinir Hastahanesi Nöroloji Servisine yatırılışında dayanışmalarını eksik etmedi.

O. M. bütün derbederliğine rağmen her komünist gibi kültürfizik yapar, derin nefes seansları düzenlerdi. Evinde bisiklet/pedal çevirici aletiyle spor egzersizleri de yapardı. Denizi severdi, bir motor (tekne) sevdalısıydı. Onun deniz maceraları romanlara konu olacak kadar ilginçti.

Babası, dedesi, amcası hakikî Kuvayi Millîyeciydi. Çerkez Ethem ve ihtilâlci halk hareketleri geleneğinden geliyordu. Aile

kökenlerinden bahsetmeyi sevmezdi. Amcası Esat Adil Müstecaplıoğlu (TSP Gnl. Bşk.) ile kavgasını da anlatırdı. Nazım Hikmet, Aziz Nesin, Sabahattin Ali, hele Asım Bezirci, Rasih Nuri İleri, Atilla İlhan, vb.lerinin adı anıldıkça tik'leri hareketlenir, heyecanla onların siyasî vukuatlarını eleştirirdi.

Ölüme meydan okur, tıbba inanmaz ve kendi kendini tedavi etmeye kalkar ve de "150 yıl yaşayacağım." derdi. Bir bayram tatili gününde Eşim Rabia ile onu Darülaceze'de ziyaretine gitmiştik. Ona çok sevdiği ev yapımı baklava da götürmüştük. Fakat Müs arkadaş artık bitkisel hayata girmişti. Vücuduna serum ve oksijen veren kablolar arasında onu göreceğimizi düşünmemiştik. Bu durumda bile tik'leri devam ediyordu. "Orhan Abi Eyvallah..." diyerek onunla vedalaştık. Getirdiğimiz baklavaları da onun bakımına titizlik gösterenlere verdik.

"Sol Cenaha" kızgınlığı ve küskünlüğünden, "Cenazemi kimseye sömürtmeyin, belediyenin çöplüğüne atın." derdi. Ne hazin, kimi dost ve arkadaşları sayesinde, Darülaceze'nin kimsesizler mezarlığına defnedilmesi önlendi; fakat pek çok yoksul insanımızın evlerinin yıkılmasına, canlarının telef olmasına sebep olan Hekimbaşı çöplüğü, böyle bir vukuatından sonra "Hekimbaşı Mezarlığı"na dönüşecekti! O. M.'nin "vasiyeti" de böylece yerine getirilecekti!

"Dar grup tapınımı" çizgileriyle, hizipçi ve devrimci hizayı bozucu duruşlarıyla *Devrimci Hareketimize* darbe vuranların cenazesini sömürü aracı yapmaması için sıkı tembihlerde bulunurdu. Küçükburjuvazinin "Sıra neferimizdi..." türünden ucuz ve bayağı ajitasyonundan tiksinirdi. Hele çelenk, pankart ve slogan atılmasından nefret ederdi. Bu vasiyetine de uyuldu. O, herkesin, bütün devrimci ve Marksistlerin, ***Siyasî Birlik*** özlemi çekenlerin ağabeysiydi. Cenazesini birilerine sömürtmemeye özen gösterdik. Pankart, slogan ve kötü ajitasyon yapmak isteyenlerin niyetlerini kursaklarında bıraktık. Ona yakışır biçimde ve de sıkça tekrarladığı gibi "Hakikat kadar basit ve sade" bir törenle uğurladık.

İPSD'den ve 15/16 Haziran Hapishanesinden mücadele arkadaşı Nurullah Ankut'ta özlü bir konuşma yaparak O. M. hakkında

söylenmesi gerekenleri dile getirdi. *"Proletarya Partisi oluştuğunda, O. M.'lerin yaşadığı trajediler yaşanmayacaktır."* diyerek önemli bir *"yaraya"* parmak bastı. Aynı kuşaktan Sefer Güvenç: *"O. M. Ağabeyin son yıllarında yaşadığı hastalığı, Darülacezelere muhtaç duruma düşürülmesi, bakımının birkaç arkadaşın üzerine yıkılışı ve öteki duyarsızlıklarımızdan ötürü tüm Sol, hepimiz bir özeleştiri yapmalıyız. Şapkamızı önümüze koyup günah çıkarmalıyız. Yaşlı ve bakıma muhtaç insanlarımıza bir huzurevi dahi örgütleyemeyen bir Sol, herkes-hepimiz bundan utanmalıyız!"* demekten kendini alamadı.

Cenaze vesilesiyle dile getirilen görüşler, eleştiri ve uyarılar, yapılan sohbetler, hatta bu satırlar acaba ne işe yarayacaktır? Yarayabilecek midir? Evet, sorulacak soru çoktur...

"Tarihî TKP" vurgusunu yapan ilanımız[18] onun cenazesine çok sayıda insanımızı getirmeyi başarmıştı. Bu insanlar farklı örgütsel formasyonlarda durmasına rağmen bizim insanımızdı. Bizim insanlarımızın özlem ve beklentilerini uyumlandıracak devrimci inisiyatiflere büyük bir ihtiyaç vardı. Onun ölümü, bu anlamlı cenaze töreniyle bilince çıkacaksa, O. Müs'ün aramızdan ayrılışı anlam kazanacaktır.

"Hüseyin oğlu, Rahime'den doğma 1340 (1924) doğumlu, Balıkesirli Orhan Müstecaplıoğlu'nu nasıl bilirsiniz?", "İyi biliriz..."

"Hakkınızı helâl ediyor musunuz?" (üç kere), "Ediyoruz... Helâl olsun..."

"Cenneti mekân, toprağı bol olsun..."

Bereket son söz imama bırakılmadı... Arkadaşları konuştu...

21 Kasım 2004

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 14, Ocak 2005, s. 12-28

Dipnot Açıklamaları:

1 Sırrı Öztürk, *İşçi Sınıfı Sendikalar ve 15/16 Haziran,* 2. Baskı, Sorun Yayınları, Ekim 2001, (15/16 Haziran-Direnişin Anıları Bölümü, s.323-418).

2 Dr. Hikmet Kıvılcımlı, *Kim Suçlamış? Brejnev'e Mektup,* Yol Yayınları, 1979.

3 Sırrı Öztürk, *Partileşme Sorunu C. I, C.II, C. III,* Sorun Yayınları, 1986, 1987,1988.

4 Hakan Mertoğlu, *II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi -Olmak ya da Olmamak...-* **SORUN** *Polemik Dergisi,* Sayı: 11, s. 83-92, 2004.

5 *Sırrı Öztürk, Neden II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi?,* **SORUN Polemik** *Dergisi,* Sayı: 12, s. 3-17, 2004.

6 Derviş Okan, *II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi ve Kemalizm,* **SORUN** *Polemik Dergisi,* Sayı: 13, s. 3-18, 2004.

7 Sırrı Öztürk, *Gelenekten Geleceğe TKP-10 Eylül 1920 Deneyimi ve Günümüz,* **SORUN Polemik** *Dergisi,* Sayı:10, s.3-16, 2004.

8 Ömer Nida, *Yarın Biz Konuşacağız (TİP Tarihi ve Anılar*), Gerçek Sanat Yayınları, 1989.

9 Sırrı Öztürk, *Partileşme Sorunu C. I, C. II, C .III.,* Sorun Yayınları, 1986,1987,1988.

10 Sırrı Öztürk, *15/16 Haziran...* Anılar Bölümü.

11 Orhan Müstecaplıoğlu, *Gerçeklerden Uzaklaştıkça ya da Yalana ve Yanlışlara Dayalı "Birlik"ler,* **SORUN BSD,** Sayı: 15, s. 30-35, 1990 (Dergimizin bu sayısındaki anılan yazıyı hatırlatmak açısından yeniden yayınlıyoruz.)

12 1963 yılında Esat Adil Müstecaplıoğlu'na ait olan ve İzmit'te oturan bir akrabasının evinde sundurma döşemelerinin altındaki "zulada" saklanan arşivini getirmeye gitmiştik. O tarihte kamyon şoförüydüm. Arşivde önemli kitaplar, E. Adil'in el yazması defterleri, TSP'nin tüzük ve programları, parti arşivi, önemli mahkeme dosyaları, vb. pek çok değerli malzeme vardı. Bunları İstanbul'a getirdiğimizde, O. M.'ye "Bunları nasıl saklayacaksın/saklayabilecek misin?" diyerek haklı bir soru yöneltmiştim. Onun derbederliği, yanına gelip/gidenlerin bu konudaki disiplinsizliği tutarsızlığı bu arşivin ortadan kaldırılmasına yetmişti.

13 Sırrı Öztürk, *Oportünizm Yargılanıyor,* Sorun Yayınları, Şubat 1980 (Orhan Kaplan *Kolektifimiz'*in 1976-1979 tarihleri arasında Yayın Kurulu Üyesi idi. Anılan Kitap, onun katledilişi üzerine kaleme alınmıştır.).

14 O. Müstecaplıoğlu 1962 yılında TİP'in kurucuları (MYK üyesi) arasındaydı. Tüzük, program çalışmalarına katılmıştı. Partinin örgütlenmesinde aktif rolü de olmuştu. Ekmek parası için Anadolu'da bir caminin iç duvar yazı ve resimlerini yapmak üzere parti kurucu komitesinden izin alıp gitmiş (O'na göre gönderilmiş.), gelişi gecikince Kemal Sülker tarafından "İki kere MYK toplantısına katılmadığı" gerekçesiyle adı kurucular ve MYK listesinden silinivermişti! Hem bu yüzden de, K. Sülker'in cahil sendikacıların ayıbını edebî-sanatsal bilgisiyle örtme çabası içinde olmasından ve ayrıca 15/16 Haziran Davalarındaki korkak ve ağlamaklı tavrından ötürü hiç sevmezdi (Ayrıntılı bilgi için bkz: *15/16 Haziran...).*

15 Ayrıntılı bilgi için bkz: *15/16 Haziran.*

16 Sırrı Öztürk, *12 Mart 1971'den Portreler C. II* Sorun Yayınları, Mayıs 1994, s.15- 40 (Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın Portresi)

17 **SORUN** ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 7, 2003, s. 144 (Orhan Müstecaplıoğlu kaza geçirdi: 15/16 Haziran 1970 Hareketinin oluşumunda ve örgütlenmesinde büyük rolü ve emeği olan mücadele ve hapishane arkadaşımız Orhan Müstecaplıoğlu peş peşe iki kaza geçirdi. Önce işyerinde 3 tonluk bir silindirin vinçten fırlaması sonucunda beline ağır bir darbe almış, iki ay hastanede kaldıktan sonra ardından vücudu yanma tehlikesi geçirmiştir. İki ay da yanıkların tedavisi ile mücadele eden Müstecaplıoğlu bu ağır kazalardan sonra sık sık nöroloji servislerine taşındı... Sınıf mücadelesi ve Tarihî TKP konusunda, "Davranış İnsanı" ve de hepimizin "sözlü tarihçisi" olan arkadaşımıza acil şifalar ve geçmiş olsun dileklerimizi sunuyoruz.).

18 Onu kaybettiğimizi bildiren paralı ilanımızda "Tarihî TKP'nin -15/16 Haziran'ın Kadrolarından..." diye söz edişimiz konuya duyarlı bütün insanlarımızı ayrım gözetmeden cenaze törenine getirmişti. Özellikle TKP'nin isim ve sıfatlarını keyfe göre kullananlara duyulan haklı öfke bu cenazeye katılımı arttırmıştı. Biz, 100 kişi gelir diye tahminde bulunmuştuk *Kolektifimiz'*e saygı ve sempati duyanlar olarak. Fakat yaka rozetlerini yapan arkadaş bu rakamı sehven 500'e çıkarmıştı. Yaka rozetlerinin tamamı cenaze töreninde kullanıldı ve sonradan gelenlere yetmedi.

Cumhuriyet gazetesinde çıkan ilan ve haberi bizzat yazdırmış, aynısını *Bir Gün, Evrensel, Gündem* gazeteleri ve "sol" dergilere de iletmiştik. Ayrıca internet ağını da bu amaçla kullanmıştık. *Bir Gün* gazetesi ilanımızın alt bölümünü keserek yayınladı. Böylece bu ilanın kimlerce verildiğini okurdan bilerek sakladı. Yayınladığı haberde ise Orhan Müstecaplıoğlu'nu "TKP MK Üyesi" yaptı! (yaşarken biri bunu yapsa idi başına neler gelirdi...) Bu türden bir gazetecilik anlayışı herhalde ve ancak kasti olabilir ve düşmanca bir tavırdır. Yapana da okura da bir şey kazandırmaz. *Gündem* gazetesi de bu ölümü tam beş gün sonra okuruna duyurdu! *Evrensel* gazetesi ise hiç oralı dahi olmadı. "Sol" basında da ne bir haber, ne de bir yoruma rastlayacaktık!

Şimdi gel de O. Müs. gibi kimilerine hakkettikleri biçimde hitap etme... Biz de öyle yaptık: "Vay köftehorlar!" demekten kendimizi alamadık.

Orhan Müstecaplıoğlu'nun Kısa Biyografisi:

1924'de Balıkesir'de Kuvayi Milliyeci bir ailenin çocuğu olarak doğdu.

İstanbul Erkek Lisesi'ni 10. sınıfta terk etti.

Resim, serigrafi, vb. işler ile ekmeğini kazandı.

1944-1946 yıllarında er olarak askerliğini yaptı, "Orduyu isyana teşvik" iddiasıyla hakkında takibat açıldı.

TKP, Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun kuracağı partiye MYK'sından iki elemanını vererek legale çıkmaya hazırlanıyordu. O. M., E. Adil'in önerisi ile 1946'da TSP (Türkiye Sosyalist Partisi)'ye üye oldu.

TSP yayın organlarından *Gün Dergisi* ile *Gerçek Gazetesi'*nin hemen hemen bütün işlerinde çalıştı. "O. İnsanca" müstear adıyla yazılar yazdı.

1946'daki İstanbul Sendikalar Birliği'nin kuruluş ve kitlesel örgütlenmesine katıldı.

16 Aralık 1946'da legal sosyalist partilerden TSP, TESKP ile Sendikalar Birliği'nin kapatılması sürecinde tutuklama dışı kaldı.

1946 yargılamalarından beraat eden TSP'nin 1950'de yeniden kuruluşunda görev aldı. 1952'de tekrar kovuşturmaya hedef seçilen TSP hakkında açılan davaya sokulmak istendi, ancak bu çaba yargı önünde tutmadı.

1950-1951 Komünist Tevkifatlar sürecinin de dışında kaldı.

1938-1950 yıllarını hapiste geçiren ve af yasası ile 15 Temmuz 1950'de tahliye olan Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile tanıştı. Doktor, TKP'nin bu topraklardaki "Devrimci Kanadı"nı temsil eden Kadrolardan biriydi. "Legaliteyi İstismar" düşüncesiyle 1954 yılında VP (Vatan Partisi) örgütlenişi ile TKP'den ideolojik, politik ve örgütsel bir kopuş deneyimi -hareketi- içinde ve VP'nin oluşumunda rol aldı. VP'de partileşme ve kadro sorunlarında gördüğü bazı yanlışlar üzerine kısa bir süre sonra partiden ayrıldı, İşçi-Kitle çalışmalarına girdi.

27 Mayıs 1960 öncesi sosyal gelişmenin yükseldiği dönemde emekçi halk-kitle çalışmalarının içinde bulundu.

1946 İstanbul Sendikalar Birliği deneyimindeki görece bilinçli sendikacılarla bir işçi partisi kurulması yolunda oluşan ortamda onları harekete geçirdi. I. TİP'in ilk kurucu MYK'sında işçi ve sendikacı kimliğinin dışında sosyalist bir aydın olarak yer aldı, ancak sonradan bu sürecin dışında bırakıldı.

1965'de YİS (Yapı İşçileri Sendikası) kuruluşuna katkı yaptı.

1954'de VP kuruluşu sürecinde Doktor ile düştüğü anlaşmazlıklar 1965'lere gelinince nispeten çözüldü ve tekrar onunla güç birliği ilişkisine girdi.

1968'de İPSD (İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği)'nin örgütlenmesinde aktif rol üstlendi.

15/16 Haziran 1970 "Genel Direniş" öncesinde taban örgütlenmesi çalışmalarına katıldı. Eylemde rol aldı. Tutuklandı, sorgusu MİT'de yapıldı. DİSK Davası'nda sendikacılar arasında 7. sanık olarak yargılandı. Beraat etti.

Doktor ile birlikte 8 Aralık 1970'de *Sosyalist Gazetesi*'ni örgütledi. 1969'da *"Fakirin Dostu"*gazetesini çıkardı.

23 Aralık 1974'de *Gerçeğin Sesi* gazetesini örgütledi. Gazete ancak 3 sayı çıkabildi.

Son yıllarda *II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi*'nin oluşturulması ve bu doğrultudaki altyapının hazırlanması için bazı "iştişarî diyalog toplantıları"na katıldı.

TARİHÎ TKP'NİN
15/16 HAZİRAN'IN
Kadrolarından
ORHAN MÜSTECAPLIOĞLU'nu
(1924 - 2004)
kaybettik.
Cenazesi, 21 Kasım 2004 Pazar günü, ikindi namazını takiben Karacaahmet Camii'nden kaldırılacak ve Hekimbaşı Mezarlığı'na defnedilecektir.

Mücadele Arkadaşları ve
Sorun Yayınları Kolektifi adına

Sırrı Öztürk

Cumhuriyet, 20 Kasım 2004, s. 2'deki ilanımız

Tarihi TKP'nin ve 15/16 Haziran'ın kadrolarından
ORHAN MÜSTECAPLIOĞLU'nu
kaybettik. (1924-2004)
Cenazesi 21 Kasım 2004 Pazar günü ikindi
namazını müteakip Karacaahmet
Camii'nden kaldırılacak ve Hekimbaşı
Mezarlığı'nda toprağa verilecektir.

Yukarıdaki, Cumhuriyet'de yayınlanan ilanın aynısını 20 Kasım 2004'te *Bir Gün* gazetesine de verdik. Ancak gazete ilandan *Kolektifimiz*'in adını çıkartarak görüldüğü şekilde (s.5'de) yayımladı...

"Yenidal Grubu"*
Bir Filizini Daha Yitirdi

Ressam Kemâl İncesu da Doğaya Teslim Edildi...

Yenidal Grubu, Türkiye'de "İlk kez fantastik burjuva sanatına karşı (reaksiyon olarak) kurulmuş sosyalist-realist bir gruptur."

"Tanzimat Dönemi'nden bu yana kökü dışarıda, öykünmeci sanat anlayışından son derece rahatsız olan biz yedi kurucu arkadaş -ressam Avni Memedoğlu, ressam İhsan İncesu, ressam Hikmet Aksüt, seramist Nejat Tözge, ressam Marta Tözge, ressam Kemal İncesu ve yontucu (heykeltıraş) Vahi İncesu- ile birlikte Yenidal Grubu'nu kurduk." Anılan sanatçılar adına Avni Memedoğlu, Yenidal Grubu'nun kuruluşunu böyle açıklıyor *"Politika-Sanat-Estetik Yolunda... 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu"* isimli kitabımızın 33. sayfasında.

Grup ilk sergisini Nisan 1959'da Beyoğlu Şehir Galerisi'nde, ikinci sergisini ise Nisan 1961'de yine Şehir Galerisi salonlarında açtı. Bu sergide kurucular dışında ressam İbrahim Balaban da yer aldı. İşçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin bilinçli düşmanı Babıâli basını, Güzel Sanatlar Akademisi'nin gerici ve komünizm karşıtı çevreleri ile bir araya geldi. Burjuvazinin yoz ve kozmopolit "kültür", düşünce ve sanat akımlarını Türkiye'ye taşıyan malûm sanat çevreleri, Sıkıyönetim'in getirdiği şartlarda "muhbir vatandaş" kimlikleriyle yapılan ihbar ve gammazlamalar sonucunda bu sergi 5. gününde savcılık tarafından "komünizm propagandası" yaptığı iddiasıyla kapatıldı. Sergide yer alan 15 eser ve Yenidal Grubu sanatçıları tutuklandı. Hayatları boyunca birer komünizm tüccarı kimlikleriyle hukukçu ve ressam profesörlerden oluşan bilirkişi raporlarıyla tutuklanan sanatçılar oldukça ağır geçen şartlar-

* Ayrıntılı bilgi için bakınız: Sırrı Öztürk, *POLİKİTA-SANAT-ESTETİK YOLUNDA 'EMEĞİN RESSAMI AVNİ MEMEDOĞLU,* Sorun Yayınları, 1999.

da, Sirkeci Sansaryan Han'da ve Balmumcu Askerî Garnizonu'nda çeşitli işkencelere, baskılara, tehditlere maruz kalarak 50 gün geçirdiler.

Bu süreçte, zaten Nazi Almanya'sı esir kamplarında, gaz odası tehditleri sonucu fiziksel ve ruhsal konumu zedelenen ve eşi Nejat Tözge tarafından Türkiye'ye getirilen Marta Tözge aklî dengesini iyice yitirdi.

27 Mayıs 1960 döneminin getirdiği görece "burjuva demokratik" ortamda Yenidal Grubu sanatçıları, 3. duruşma sonucunda, 15 Eylül 1961'de beraat ettiler. Sanatçılar ve tutuklanan tabloları "özgürlüğüne" kavuştu!

27 Mayıs 1960'ın getirdiği sınırlı demokratik ortamda, sanatçılarımız 27 Mayıs hareketini belli açılardan destekleyen tablolar yapmalarına rağmen tutuklanmaktan, baskı ve tehditlerden kurtulamamıştı...

Yenidal Grubu aldığı bu darbeden sonra dağılmak zorunda bırakıldı. Sanatçılar maddî-manevî-moral sıkıntılara maruz kaldı. Kimisi işini kaybetti. Aralarında fikir ayrılıkları boy verdi. Yenidal Grubu'nun "Sosyalist Gerçekçi Sanat Akımı" onurlu bu atılımı bir yanıyla son bulmuştu. Sanatçılar arasındaki tartışma kimi kırgınlıkları da tetikledi.

Yenidal Grubu'nun çıkış bildirgesini Avni Memedoğlu hazırlamıştı. Ressam Memedoğlu 17 kişisel sergi açtı. Her sergide Yenidal Grubu'nun bildirgesini yeniden dağıttı. Bu anlayışın kavgasında ısrarcı oldu. Yenidal Grubu'nun saygın misyonunu sürdüren çabalardan geri durmadı.

Güzel Sanatlar Akademisi çıkışlı Yenidal Grubu sanatçıları yoksul Türk ve Kürt emekçi halklarının çocuklarıydı. Anadolu'nun işçi ve emekçi halklarının sosyal yaşamını ilerici, dinamik ve iyimser bir yorumla Akademi'ye taşımışlardı. Memedoğlu ve İncesu kardeşler Akademi'nin gerici sanat anlayışının temsilcisi ressam ve profesörlerince hor görüldü. Kuşatıldı. Sosyal Realizm akımının resim alanındaki önü soyut, abstre, nonfigüratif, popülist ve Batı öykünmeci sanat anlayışlarının Türkiye baş temsilcileri tarafından kesilmeye çalışıldı. Profesör hocaları devlet memuruydu.

Öğrencileri ise, Yukarı Mezopotamya, Erzurum ve Dersim yörelerinden Akademiye gelmişlerdi. İdeolojik ve sınıfsal kaygıları da çok farklıydı...

Yenidal Grubu'nun çizgisi ve çevresindeki ressam Neşet Günal arkadaşlarından koparıldı, Paris'e öğrenime gönderildi. Daha sonra ise Akademi'de öğretim üyesi -Profesör- olarak ödüllendirildi. Neşet Günal, siyasî fikirlerinden dönüş yaptı/yaptırıldı. Anadolu'nun "Ter Adamları" yerine efsane ve mitolojilerin mistik, bilinemezci yorumları, fetişler, korkuluklar çizmeye başladı. 12'li darbelerde Yenidal Grubu ressamları birer karşı tavır alırlarken, o bu süreci "kaytarıcı" ve "tatlı su solculuğu" çizgisiyle sürdürdü.

Yenidal Grubu ressamlarını Bedri Rahmi, Nuri İyem ve Abidin Dino gibi Türkiye'deki sol hareketin, TKP ve I. TİP'in çevresinde ya da yörüngesinde bulunan ressamlar kıskandı. Sosyal Realizm akımının gelişip güçlenmesi karşısında meslekî sorunlarının gölgelendiğini gördü.

TKP ile organik ilişkili Avni Memedoğlu, aynı örgütsel kaynaktan beslenen bu sanatçıların kuşatmasını tek başına kıramadı/kıramazdı. Bir yandan devletin/sistemin, diğer yandan burjuva ve küçükburjuva solcu anlayışlarının çok yönlü kuşatmasında işsizlik, yoksunluk ve hatta açlık çekti.

İncesu kardeşler Memedoğlu'ndan daha korkunç bir yoksulluk ve çile içinde yaşamlarını sürdürdü. Vahi İncesu, donanımlı bir heykeltıraş olarak önemli eserlere imzasını koydu. Kemal İncesu ile İhsan İncesu, ellerine su dahi dökemeyecek kertedeki Akademi hocaları tarafından âdeta aforoz edildiler. Sanat galerileri onların sergilerine yer vermedi. Ne "Radikal Sol" ne de "Sosyalist Sol" hareketimiz kendi ressamına, estetikçisine, şairine, romancısına, heykeltıraşına sahip çıktı. Çıkamazdı, çünkü "Sol Cenah", sanat konusu bir yana, henüz bilimsel bilgi ve bilinçlenme serüveninde çok gerilerdeydi.

İşçi Sınıfı Hareketi ile Sosyalist Hareketi buluşturup bütünleştirme yetenek ve becerisini gösterememiş ve böylelikle ***İSP*** ya da ***KP*** oluşturamamıştı. Aynı zamanda *Bilimler Akademisi-Enstitü*

ve *Bilim Kurulları* üretememiş bir sol hareketin Yenidal Grubu'nu anlaması, kavrayıp sahiplenmesi de asla mümkün değildi.

Sahte işçi ve komünist partiler de, doğal kimyalarına uygun olarak, şarlatan işçi dalkavuklarını "istihdam" ederek Yenidal Grubu'ndan uzak durmayı, dahası onları kendilerine "biat" ettirme yöntemini seçmişti.

Ressam İbrahim Balaban, hapishanede kendisine sanat, resim, estetik konusunda ilk bilgileri aşılayan Nâzım Hikmet'ten esinlendiği kadarıyla kendine özgü bir yol tutturarak, köylü kurnazlığı yaparak, "Ben öküz ressamıyım." diyerek tekelci sermayenin beğenisini kazanmasını bildi/becerdi. Onların salonlarını süsleyen, alıcısı bol bir üne kavuştu. İşçi sınıfı ve emekçi halkların esin kaynağını teksir edilmiş öküz-üvendire-tarla-tapan-dağ-ova figürleriyle harcayarak ödüllendirildi. "Solculuktan da bir türlü geri durmadı. "Ulusal sol", "ulus devlet", "üniter devlet" diyenlerin cenahında sanat anlayışını ve sergilerini sürdürüyor.

Nejat Tözge-Marta Tözge çifti de yaşamlarını öylesine sürdürmekteler. Neşet Günal devletin ve sistemin koruyuculuğunda bir yaşamı seçti. Akademi'deki öğrencileri ondan çok şeyler öğrendi ve hocalarını geçtiler. Neşet Günal devlet töreniyle terk-i dünya etti. Eserleri, Bedri Rahmi, Nuri İyem ve Abidin Dino, vb. gibi Devlet Resim-Heykel Müzeleri'ne alındı.

Avni Memedoğlu, Hikmet Paksüt, Kemal ve İhsan İncesu'nun resimleri, Vahi İncesu'nun heykelleri hangi tozlu, nemli mekânlardadır? Birkaç iyi yürekli dost insanlarımızın özel arşivleri dışında bu sanatçılarımızın eserlerinden haberimiz var mıdır? Bunlardan toplumca yararlanabiliyor muyuz? Burjuva bireyciliği ile kariyerizm hastalıklarından arınmış, sahte ün düşkünlüğünü, sansasyon ve magazinleşmeyi ömür boyu reddetmiş, aç kalmış/bırakılmış işkence görmüş, hapis yatmış ve kimileri gibi işçi sınıfı ve emekçi halkların baş düşmanı kesimlere kendini ve sanatını satmamış, piyasa ve pazar için resim yapmamış bizim insanlarımızın tutarlı, ısrarlı ve sürekli çabalarını kaç kişi anlamış ve de değerlendirmiştir?

"Dönen döner ben dönmezem yolumdan..." diyebilen örnek nitelikli insanlarımızın hayatları boyunca çektiği çile, dram ve tra-

jedilerin sebeplerini bilen ve bunun aşılması gereken çok önemli bir konu ve sorun olduğunu yüreğinde hisseden, bilincinde tartan kaç adet insanımız vardır şu memlekette?

Örnek nitelikleriyle öne çıkan bizim insanlarımıza devlet/sistem, mason locaları, rotaryenler, tekelci holdingler: "Bana biat eder, Sol'dan döner, krozman yaparsan seni abat ederim. Malın da, mülkün de, atın da avradın da, bankada paran da olur. Tekelci basınımızda boy gösterirsin. TV'lerimizde ahkâm da kesersin. Devlet ve özel müzelerdeki yerini de alırsın. Yeter ki dön!" demekte ve diyebilmekte ve de bu düzenek böylelikle sürdürülmek istenmektedir...

Sisteme şu ya da bu düzeyde karşı geldiğini ileri süren "Sol Cenahımız" ne yapmaktadır? Maddî-manevî-moral tüm varlığımızı uğruna feda ettiğimiz Tarihî TKP, I.TİP, DİSK'in Devrimci ve Marksist sanatçısına karşı tavrı ne idi? Terini ve kanını işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın sosyal kurtuluşu davasına bilinçle sunan insanlarımızın son yolculuklarında olsun bir vefa duygusunun, bir kadirbilirliğin en basit bir işaretinden de mi yoksunuz? Anılan Devrimci ve Marksist ressamlarımız, heykeltıraşlarımız birer birer terk-i dünya ediyor. Yenidal Grubu'nun filizleri birer birer aramızdan kopup gidiyor. Dönenlerin, tökezleyenlerin, gözü para, sahte şöhret ile kararanların dışındaki bizim insanlarımızın ne anısı ne bir fotoğrafı ve ne de biyografisi vardır. İnternet sitelerinde, çeşitli sanat çevrelerinde, basın kuruluşlarında İncesu kardeşlerin ortancası Kemal İncesu'nun bir fotoğrafına bile ulaşamadık. Cenazesi de mütevazı bir dost çevresince kaldırıldı. Ölüm haberi dört-beş satırla yalnızca *Cumhuriyet Gazetesinde* duyurulmuş oldu...

"Sol Cenahın" toplumsal duyarsızlığı ve çürümesinin en hayâsız noktaya evrildiği bir ortamda Kemal İncesu Yoldaş'ımızı da doğaya teslim ettik. Asla yakınmıyoruz, çünkü bu duyarsızlığın ve sosyal çürümenin sebeplerini ve nasıl aşılacağını biliyoruz.

Kolektifimiz'in bu düşüncelerin uzantısında neyi, nasıl ve hangi kadrolarla üretme çabasında olduğunu bizzat yaparak göstermeye çalıştığını dost ve düşman herkes biliyor. "Sol Cenahımız" ayrışıp yeniden buluşamamıştır. Yeni nitelikler kazanamamıştır.

Özellikle Devrimci ve Marksist Sol Kadrolar arasında yaşanan "Öndersizlik Krizi" de bir türlü aşılamamıştır. Sınıf mücadelesinde "Bilim-Politika-Sanat-Kültür-Estetik-Etik bütünselliği" gibi bir konuyu boşuna gündeme taşımıyoruz. Hemen hemen her konuda üstesinden gelinecek yüzlerce sorunumuz var. Bunlara çözüm yöntemi üretilecektir. Bunun için de polemik ve eleştiri yöntemini öne çıkarıyoruz. ***II. TTKK*** yöntemini, bitmez tükenmez tekrarlarla boşuna telâffuz etmiyoruz. Bu yol ve yöntemin altyapısını ve iklimini hazırlamak için boşuna uğraşmıyoruz. Böylesine hayatî ve can alıcı konularımızı ve de sorunlarımızı "Politik açığa vurma" çabalarımızla boşuna gündeme taşımıyoruz. Kimsenin anmadığı büyük bedelleri boşuna ödemiyoruz...

Güzel Sanatlar Akademisi'ne, burjuvazinin sağlı "sol"lu basınına, çeşitli kültür kurumlarına ve kısacası devlet tekelci kapitalizmine, onun devletine/sistemine çöreklenmiş, kısır, yoz ve kozmopolit alafranga sanat anlayışının, diğer bir anlatımla Batı kültür emperyalizminin "Türkiye ajanlığını" üstlenmiş olan birey, grup, çevre ve örgütlerin açığa vurulması bugün eskisinden daha önemli bir noktaya gelmiştir. Yenidal Grubu'nu oluşturan sanatçılarımızın deyimiyle: *"Kendilerini sahte birer şöhret yaptırarak, kötü ürünleriyle yeni kuşakların ve halkımızın duygu ve beğenisini yozlaştırıp dejenere eden, sanat piyasamızı tekellerine almış olan bu tür asalak ve sömürgenlerin maskelerini düşürmenin sırası çoktan gelmiş bulunmaktadır. Bunu bir Yurt ve İnsanlık Görevi ve Bir Meslekî Sorun olarak benimsemiş olan bizler Yenidal Grubu'nu kurmuş bulunuyoruz. Sanat Amacımızı: İşçi sınıfı ideolojisi ve bilimsel gözlemciliğin ışığı altında, gerçekçi ve somut bir suje kavrayışıyla, her türlü bireysel ve hasta psikolojilerinden ırak olarak, toplumsal ve halkçı bir sorumluluk duygusu altında, öteden beri ülkemizde yaygın ve bulaşıcı bir moda salgın olan her türlü alafrangalığın ve sanatta geleneği şovenist, gerici, tutucu ve bağnaz bir kafayla eskiye özlem ve hayranlık biçiminde yorumlayan köhne alaturkalığın dışında, Batı kültür emperyalizmine ve tüm kozmopolit akımlara, bireyci, biçimci. (formalist) ve 'nemegerek'çi sanat anlayışına, burjuvazinin en pis tutkusu olan kariyerizme kesinkes*

karşı bir tavırla; halkın heybesinde, kiliminde ve giysisindeki folklorik motifleri tuvaline aktararak, köylü urbasını herhangi niteliksiz bir inşa figürüne giydirerek halk sanatı yaptığını savlayan Bedri Rahmi popülizmine karşı bir bilinçle, slogancılığa ve didaktizm'e kaçmadan, yaratıcılığı öge olarak ulusal ve yöresel tema, biçem ve yöntemler içerisinde iyimser bir dinamizmle evrensel boyutlara varmaktır. Biz Yenidal Grubu Sanatçıları Ezilen'in ve Namuslu Aydın'ın sanatçılarıyız..." (*age.*s.35-36)

1961 döneminin baskılı ortamlarında, o günün şartlarına göre ve kimi "Ezop dili" yöntemleri kullanmalarına rağmen bu bildirge günümüzde de önemini koruyan açık-net bir metin niteliğindedir.

Yenidal Grubu'nun çağrı metnine, ilerici sanat anlayışına ve Sosyal Realizm akımına bağlılığını koruyup sürdüren sanatçılarının bütün çabalarını sahipleniyoruz. Bu sanat akımını geliştirip güçlü kılarak yeni nitelikler kazanan ve de içerideki-dışarıdaki hapishaneden onlar gibi işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal kurtuluş kavgasında rol alan genç kuşağın bütün sanatçılarını edebî saygı ve sevecenlikle kucaklıyoruz.

İlerici, geliştirici ve dönüştürücü sanat akımlarının dinamik, iyimser ve yaratıcılıkta etkili olacağını, her şeye rağmen düşünüyor ve yeni bir *Sanat Cephesinde* gelenekten-geleceğe olan tarihsel birikim ve yığınağımızı burjuvazinin tahkimatının karşısına öreceğimizi düşünüyoruz. Yalnızca düşünmüyor, sosyal pratikte teori ve pratiğimizle bunun mücadelesinden de asla geri durmuyoruz. İdeolojik, teorik, örgütsel donanımımızla bu cephede kolektif üretim yapa yapa nihaî amacımız; baskısız, sömürüsüz, sınıfsız, sınırsız, savaşsız, eşitlikçi, özgürlükçü bir Dünya idealinin kökleşmesi düşüncesinin yeşereceğine inanıyoruz.

Yenidal Grubu'nu kuran yoldaşlarımızın çabaları ölmedi. Sanatçılarımızın eserleri ve devrimci çabaları yaşatılıyor. Sanatçılarımızın fiziksel varlığı aramızdan ayrıldı yalnızca.

Kolektifimiz Çalışanları; Kemal İncesu Yoldaş'ımızın aramızdan ayrılışı ve doğaya teslimi üzerine, ayrıca, hiç bir sanat çevresi (ne ansiklopedi ne antoloji ne bilimsel bir araştırma-inceleme arşivinde) tarafından bilinçli ve sınıf kiniyle anılmayan Yenidal

Grubu'nu bir ölçüde de olsa, gündeme taşımak, tartışmak ve insanımızı düşündürmek amacıyla bu yazımızın kaleme alınışı uygun bulunmuştur.

Sanat Cephesi'nin ilkeleri vücut bularak yeni nitelikler kazandıkça sağlı "sol"lu burjuva ideolojisi ve revizyonizmin kuşatmasındaki yeni dallarımız kökten yeşerip filizlenecektir. Bunun işaretini sınıf mücadelesinin tüm süreçlerinde görüyor ve alıyoruz.

30 Kasım 2005

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 19, Ocak 2006, s. 18-22

Yeni Dal Gruba Amblemi-Çini-9,5x17,5 Avni Memedoğlu.

Sanat Cephesi'nin Etkinliklerinden 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu'nun Resim Sergisi Üzerine

(1924 - 9 Ekim 1998)

'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu'nun ölümünün (1924-9.10.1998) 9. yıldönümü dolayısıyla *Sanat Cephesi* önemli bir etkinliğe daha damgasını vurdu.

6 Kasım-24 Kasım 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilen resim sergisi telefonla randevu alındıktan sonra yılsonuna kadar açık tutulacaktır.

Sergi, *Sorun Yayınları Kolektifinin* "Kültürel Etkinlikler Salonu"nda açılmıştır.

Serginin açılış tarihi Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin öngününe denk getirilmiştir. Bu tarih aynı zamanda *Sorun Yayınları Kolektifinin* oluşturulduğu 7 Kasım 1975 tarihine de denk düşürüldüğü için anlamlı da olmuştur.

Serginin davetiyesi hiç bir ayırım yapılmadan ilerici, demokrat, devrimci, sosyalist, yurtsever, Marksist cenahımızdan bütün kesimlere gönderilmiştir (İlerici bütün sendikaların genel başkanlarına, kültür-sanat bürolarına; belli başlı sanat galerilerine; başta Küba, Venezüella, Kore D. H. C. olmak üzere yabancı elçiliklerin kültür ataşelerine; ***Sanat Cephesi*** ile ilkeli ve yakın dostluk ilişkileri içinde olan birey, grup, çevre ve örgütsel yapılara; kitle örgütlerine; basın ve yayın kuruluşlarına; ilerici-demokrat TV'lere; DTP'li milletvekillerine (ve de Ufuk Uras'a); kara gerici, ırkçı, şoven, faşist siyasî partiler dışındaki tüm siyasî partilere; günlük basına; dergilere, vb. gönderilmiştir).

Davetiyede; sergi hakkında genel bilgiler, Memedoğlu'nun fotoğrafı, Türkçe-İngilizce kısa biyografisi ve 1959 yılında kurulan Yenidal Grubu'nun Memedoğlu tarafından kaleme alınan bildirgesi, ayrıca "Teselli" isimli ünlü tablosu yer almıştır.

Sergi duyurusu konusunda bununla da yetinilmemiş 2.500 okurumuza e-posta ile de bilgi verilmiş ve onlar da davet edilmiştir.

Serginin açılış kokteyline Memedoğlu'nun eşi Gülcihan, hayattaki kardeşleri Hilmi, Sırrı ve Zeki'nin yanı sıra dönemin ilerici-devrimci politika, sanat, edebiyat, estetik konusunun bir ve aynı yerde olduğundan haberli/nitelikli/dar bir konuk kitlesi katılmıştır.

Çeşitli eserlerinin yanında kimi etkinliklerinden ötürü yakından tanıdığımız, karikatürist Canol Kocagöz, araştırmacı yazar Ali İhsan Aksamaz ve Turabi Saltık, *Sorun Yayınları Kolektifi* Çalışanları, Yayın Kurulu Üyeleri ve eşleri, ***Sanat Cephesi***nin kadroları, ressam Abdullah Top, Bursa ve Kocaeli'nden sınıf bilinçli mücadele arkadaşları ile hapishaneden arkadaşlarımız/yoldaşlarımız katılmıştır. İlerici-devrimci yayın kolektiflerinden yalnızca *Sosyal İnsan Yayınları* yetkililerinden Ahmet Kale ve çalışma arkadaşları katılmıştır. Son derece güzel bir çiçek getiren bu yayınevi Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın kitaplarını yayınlamaktadır. Ahmet Kale ayrıca anlamlı bir konuşma yapmıştır. Bakırköy Kitap-Kafe'den Nurhan Altınakar Yücel 1944 TKP kadrolarından Patriyot ile Memedoğlu hakkındaki ilginç yoldaşlık anılarını güzel biçimde ifade etmiştir.

Etkinliklerde katılan herkesin konuşması diye bir gelenek bu sergide de gerçekleştirildi. Anılar tazelendi, Memedoğlu ile ilgili önemli konuşmalar yapıldı. Devrimci sanatçının geri kalmış sosyo-ekonomik bir formasyonda, genel anlamıyla "Sol Cenahımızdaki" devrimci hareketin organik ilişkili bir parçası olan/olması gereken resim sanatı konusundaki bilgi eksikliği ve donanımsızlıklar, "Emeğin Ressamı"nın yaşamı boyunca karşılaştığı baskılar, tertipler, ihbarlar, tutuklanmalar, tabloların yargılanması, yoksulluk ve yoksunluklar, sosyal duyarsızlıklar ve özcesi Memedoğlu'nun dram ve trajedisi özgün örnekleriyle ayrıntılı biçimde dile getirilmiştir.

Memedoğlu'nun gerek özel yaşamında gerekse sanatsal devrimci mücadelesinde onun ayakta kalmasını sağlayan "Öztürk" soyadlı Devrimci Aile Kolektifi'dir. Bilindiği gibi bu Aile Kolektifi; 10 Eylül 1920 Tarihî TKP'nin, I. Doğu Halkları Kurultayı'nın

Devrimci Marksist gelenekleri uzantısında oluşmuş ve mücadelesini günümüze kadar organik ilişkili olarak sürdürmeyi başarmıştır. Aile fertleri hiçbir gerici fikir bataklığına düşmeden devrimci/dönüştürücü geleneklerini sürdürmüştür/sürdürmektedir.

Sorun Yayınları Kolektifi çalışanları bu geleneğe bir de 15/16 Haziran Direnişi halkasını eklemiştir.

Sanat Cephesi'ni oluşturan emekçi halk çocukları ise; ilkesel arayış ve yönelişiyle Devrimci ve Marksist ressam ve heykeltıraşların 1959 tarihinde oluşturduğu Yenidal Grubu'nun "Sosyal Realizm" (Sosyalist Gerçekçilik) sanat ekolünün doğru bir iz üzerinde olduğunu savunmaktadır. ***Sanat Cephesi'***nin Memedoğlu'na ve Yenidal Grubu'na sahiplenerek gündeme taşımasının ayrıca bu sürecin tartışılarak aşılması ve sergiyi organize etmesinin gerekçesi işte bu noktada anlam kazanmaktadır.

Sanat Cephesi devrimci/dönüştürücü nitelikleriyle emperyalist-kapitalizmin yoz ve kozmopolit "sanat ve kültür" anlayışına karşı kolektif bir "Karşı Kültür" barikatı örülmesi için mücadele edilmesini öne çıkarmaktadır. Bu görevini yerine getirmeye çalışırken bireysel, grupsal, kesimsel "sanat cephesi" olma özellikleriyle tanınan "dar grup örgütü" anlayışını reddetmektedir. Bu türden nitelikleriyle anılan ve diğerlerinden farklı bir yerde duran ***Sanat Cephesi'***nin çaldığı maya gerçekleştirdiği etkinlikleriyle giderek daha çok anlaşılmakta ve güçlenmektedir. Aynı zamanda sosyal pratikleriyle burjuva ve küçükburjuva "sol" sanat akımlarının "ilerici sanat adına" yarattığı kirliliği teşhis, mümkünse tedavi, değilse teşhir ve tecrit etmenin gereğine inanmaktadır. Şu aşamada devrimci/dönüştürücü sanatçıların anlamlı ve kolektif bir "karşı duruşu" demek olan ***Sanat Cephesi'***nin bu denli gündemde oluşu ve çeşitli nedenlerle tartışılmasının da bir nedeni vardır.

Üç yıl önce bir internet sitesi kurularak oluşturulan ***Sanat Cephesi'***nin ismini çalan sip partisi te-ka-pe-si, 10 Eylül 1920 Tarihî TKP'mizin isim ve sıfatlarını çalma "vukuatına" böylece bir yenisini daha eklemiştir! Burjuva ve küçükburjuva avantürye takımının bu türden "alan kapatma ataklarını" olağan karşılıyoruz, ideolojik ve sınıfsal karakterlerine uygun hareket ediyorlar. Onların

bu türden "alan kapma" yarışının yegâne sorumlusu Devrimci ve Marksist Kadroların yaşadığı "Öndersizlik Krizini" aşamayışıdır. Sosyal meşruiyeti ve devrimci yasallığı bulunan ***II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi (II. T T K K)***'ni gündeme getirişimiz ve bu yolda kadrolar arası bir altyapı ve iklim oluşturulması için çalışmamız boşuna değildir.

Memedoğlu'nun ve Yenidal Grubu'nun bu sergi aracılığıyla gündeme getirilmesi bazı devrimci/dönüştürücü sanatçıların hareketlenmesini de beraberinde getirmiştir.

Memedoğlu ve arkadaşlarının Yenidal Grubu'nun serüveninden haberli olan ve bu yoldaki bazı etkinliklere katılan ressam Âlime Mitap'ın sergiye gönderdiği (ekteki) mesajı bunun önemli bir işaretidir.

Evet, burjuvazinin, faşizmin bin bir çeşit baskı ve terörüne karşı direnmiş, çizgisinden asla ödün verememiş Memedoğlu'nun ve onun öncülüğünde oluşturulan Yenidal Grubu'nun yeniden örgütlenmesi önerisi doğru ve devrimci bir öneridir.

"Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan..." türünden/soyundan gelen Memedoğlu gibi Devrimci ve Komünist sanatçıların eserleri ve mücadelesi ancak bu sayede yerli yerine oturtulacak ve yaşatılacaktır. "Emeğin Ressamı" Yukarı Mezopotamya, Dersim ve Anadolu emekçi halklarının ilerici yaşamını tablolarında yansıtmıştır. Dinamik ve iyimser bir yorumla bu alandaki mevziini asla terk etmemiştir. Burjuvazinin açtığı kanallara girmemiş, aç kalmış fakat piyasa için resim yapmamıştır.

Memedoğlu'nun eserleri henüz sosyal pratikte yerini alamayan ***Proletarya Partisi***'nin ya da ilerici sendika ve benzeri kurumların salonlarını süslemeye adaydır. Bu türden örgütsel güvencelerimiz olmadığına göre Memedoğlu'nun niteliklerine sahip olan yüzde yüz bağımsız/taraflı ve yüzde yüz işçi sınıfı ve emekçi halkların sosyal/enternasyonal kurtuluşundan yana olan Devrimci ve Komünist sanatçılar aç kalacak, yalnız bırakılacak, kuşatılacak, hapis yatacak, işkence görecek, tabloları satın alınmayacak ve de anlaşılmayacaktır.

Ali ihsan Aksamaz, Memedoğlu'nun kitabını okuduktan sonra "Mevcut sol bu kitabın içeriğini ancak 30 yıl sonra algılamaya başlayacaktır..." demiştir. Kendi amaç ve ilkeleri doğrultusunda ***Sanat Cephesi***'nin bu süreci süratle kısaltıcı etkinlikler yapması beklenmektedir.

Mevcut "Sol Cenah" örgüt şeflerinin bilimsel/diyalektik yöntemi hangi düzeyde özümleyip uyguladığı ideolojik, politik ve örgütsel duruş ve "vukuatlarından" bellidir/anlaşılmaktadır. Onların idealist/metafizik yöntemlerine uygun adım biat edenlerin de sanat, kültür ve estetik anlayışları doğallıkla sığ ve eksiklikli olacaktır. Politikalarında bin bir çeşit idealizasyon ve mistifikasyonlardan medet uman bir "sol" ve taraftarları sanat ve estetiği ne yapsın? Hayat ve mücadelenin reddettiği teori/pratiklerinde hâlâ ısrar edip kendisini yeniden üretemeyen bir "sol"dan zaten daha anlamlı adımlar atmasını bekleyen de yoktur.

"Sol Cenahımızdaki" örgütsel parselasyona biat etmeyen Memedoğlu'na hemen hemen bütün "sol" örgüt yapıları ilkesiz yanaşmış, "Gel bize katıl/biat et!" demişse de o, bu türden ilkesiz ve kendiliğinden kurulmuş "dar grup örgütlerine" karşı çıkmış, 10 Eylül 1920'lerin Tarihî TKP dışındaki örgütlere *Komünist Manifesto*'daki ilkeye ("Parti varken ona karşı parti kurulamaz." ilkesine) kıskançlıkla bağlı kalmış, kapısını ilkesiz çalanlara, "Gidin birleşin/bütünleşin, ondan sonra benim kapımı çalın." yollu uyarılarda bulunmuştur. O, bilim, politika, sanat, kültür, estetik ve etik bütünselliği yolundaki özgünlüğünü ve özgürlüğünü her koşulda korumaya çalışmıştır. Devrimci/dönüştürücü olan, sömürülen, inkâr, imha ve asimile edilmek istenen işçi, emekçi, genç, kadın, Türk, Kürt, Kızılbaş, Ermeni, vb. herkese sahiplenmiştir. Sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünizme, parlamentarizme, sendikalizme, bilim ve akıldışı avantürye akımlara karşı eserleriyle de karşı çıkmıştır.

Tarihî TKP'de, I. TİP'de, DİSK'de yalnızca fırçasıyla değil, sokak ve duvar yazı ve resimleriyle, yürüyüş ve mitinglere de aktif biçimde katılmıştır. 31 Ocak 1961 Saraçhane Mitingi, 1963 - Kavel Grevi, 16 Şubat 1969 Kanlı Pazar ve bu sürecin uzantısında

1970 - 15/16 Haziran Direnişi, TİP'in işlevsiz duruma düştüğü dönemde parti arayışlarından 28-29 Ekim 1970 tarihinde düzenlenen Proleter Devrimci Kurultaya'da katılmıştır. Bu türden devrimci duruşuyla politika, sanat ve estetiğin bir ve aynı yerde olduğunu bizzat kanıtlamak istemiştir.

Yenidal Grubu'na ait bilgiler Memedoğlu'nun kardeşi Sırrı Öztürk'ün kaleme aldığı ve *Sorun Yayınları Kolektifi* tarafından yayınlanan *"Politika-Sanat-Estetik Yolunda 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu"* (1999) isimli çalışma dışında burjuva ve küçükburjuva solcu kesimler tarafından bilinçli olarak hiç bir ansiklopedide, resim ve sanat tarihinde, dergi ve gazetede yerini almamıştır. En "namlı" dilberlerin dahi yaşamından söz eden "sosyalist" ansiklopedilerde Memedoğlu'nun da Dr. Hikmet Kıvılcımlı gibi adının geçmediğini hatırlayalım... Bu türden "sinsi kuşatma" yöntemleri cenahımızdaki bütün Devrimci ve Marksist Sol Kadrolara karşı bilinçli olarak kullanılmıştır. Hâlâ da kullanılagelmektedir. Tarihî TKP'nin "Devrimci Kanadı"na karşı sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünizmin "zaferi" günümüze kadar sürdürülmüş ve de henüz kırılamamıştır. Memedoğlu'nun yaşadığı dram ve trajediler bir yanıyla "Sol Cenah" tarihimizdeki henüz sonuçlanamayan hesaplaşmalar yüzündendir.

Adına ve devrimci geleneklerine sahip, birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir ***Proletarya Partisi*** oluşturulmuş olsaydı, işçilerin-emekçilerin yanı sıra emekten ve emekçinin sosyal/enternasyonal kurtuluşundan yana olan Devrimci ve Komünist ressamlar, şairler, sanatçılar da bu denli yalnız bırakılamazdı.

Bir örnek oluşturduğu için sözünü ediyoruz: Picasso'yu Picasso yapan Fransız Komünist Partisi'nin devrimci gelenekleridir. Alman faşizmine karşı oluşturulan Fransız Yeraltı Mukavemet teşkilâtıdır.

Bulunduğumuz coğrafyadaki henüz tedavi edilemeyen "örgütler anarşisi" hastalıklarımıza, burjuva ve küçükburjuvazinin yol göstericiliğindeki "sol" parselasyonlara karşı bir duruşu sergileyen tüm Devrimci ve Marksist Kadroların "sosyal kaderi" doğallıkla bu biçimde "tecelli" edecektir.

Bu nedenle Memedoğlu'nun yaşadığı dönemdeki kuşatılmışlığına ve yalnızlığına doğru teşhisler koymalıyız. Bu satırları kaleme alırken de asla yakınmadığımızı, yalnızca mevcut devrimci/dönüştürücü cenahımızdaki ilişkilerin sarkan yanlarını açığa vurmak için bir değerlendirme yaptığımızı vurguluyoruz. Bu türden bir hayatı yaşamış insanlarımızın mücadelesinden çok yönlü ders ve sonuçlar çıkarmak için konuyu tarihselden-güncele, güncelden-tarihsele göndermeler yaparak bilince çıkarmak istiyoruz.

Memedoğlu'nun sergisine Kültür Bakanı Ertuğrul Günay yasak savar bir telgrafla katıldı. Bizzat gelemezdi, çünkü aynı gün ve saatlerde Doğan Holding'in düzenlediği bir ödül töreni ve açılış vardı. "Emeğin Ressamı"nın sergisi yaşarken de, ölümünden sonra da ne burjuvazi tarafından ne de ilerici-devrimci-sosyalist-komünist geçinenler tarafından izlenecekti.

Yazmak, belgelemek ve yeniden açığa vurmak durumundayız: En azından 25 devrimci örgüte, dergilerine, sendikalarına, kitle örgütlerine, kültür evlerine çifter çifter davetiye gönderdiğimiz halde hiç biri (Evet mübalağa etmiyoruz, asla yakınmıyoruz da...) gelmedi. Burjuvazi bile bu türden etkinliklere ajanlarını bilinçli olarak gönderirken, "Sol Cenahımız" merak saikıyla olsun sergiye gelmedi.

Ressam Âlime Mitap devrimci sorumluluk duygusu ve bilinciyle bir mesaj gönderdi. Memedoğlu'nun 1944 TKP'den mücadele arkadaşı Şahap Bakırsan Yoldaşımız (Ağabeyimiz) havaların elverişli olmayışı yüzünden önce telefonla mazeretini bildirdi, uygun bir zamanda arkadaşının sergisini görmeye geleceğini bildirdi ve sonradan da geldi. Kendisi ekonomik sıkıntı çektiği dönemlerde bir resmini ("Kıraçları Biçerken" isimli tablosu Memedoğlu'nun anası Anşa-Ana ile ezesi Nene'nin orakla ekin biçmesini anlatmaktadır.) satın alarak Memedoğlu'nu yalnız bırakmamıştı. Kolkhoba. org internet sitesinden Ali ihsan Aksamaz kaleme aldığı, Memedoğlu'nun atelyesinde çalışırken çekilmiş bir resmini de eklediği A3 ölçeğinde Lazca iki alfabeyle ve Türkçe kaleme alınmış çok şık bir afişiyle sergiye geldi. Sitelerine sergi duyurusunu ve Memedoğlu'nun kısa biyografisini koydu. Orhan İyiler arkadaş ameliyatından ötürü gelemediğini bildirdi.

Hiçbir gazete, hiçbir TV kanalı, hiçbir dergi, hiçbir yayınevi, hiçbir örgüt sergiye gelmedi. TRT 2'den birileri telefon etti, Memedoğlu'nun resimlerinin CD'sini istedi, gönderdik. Röprodüksiyonlarını armağan ettik, davetiyeyi gönderdik, çıt çıkmadı! Niye çıksın ki? Onun biyografisini, sanat anlayışını kitabından ve davetiyesinden olsun okuyan TRT 2'nin şefleri sahte, naylon ve dönek solculara yer vermek dururken, Memedoğlu gibi Komünistlerin resimlerine ve sergi haberine yer verir mi?

Kürt Enstitüsü, MKM, İHD mensupları ve DTP milletvekilleri de bir "incelik" gösterip ne davete icabet etmiş ne de iki satır telgraf çekmeyi düşünmüştür! Memedoğlu sağlığında onlara bir tablosunu ("Ağlarsa Anam Ağlar" isimli tablo Turan Emeksiz'in anasının mezarı başında anadilinde ağıt yaparken konusunu içermektedir...) armağan etmişti (Ressamına karşı çeşitli duyarsızlıklar, anılan tablonun özenli korunmayışı, zedelenmesi ve anlaşılmayışı yüzünden geri alınmıştır...). Memedoğlu ayrıca, Kürt emekçi çocuklarına resim kursları açarak katkı sunmuştu... Dahası, anılan kurum ve ilgililere bir galeri açmaları ve tablolarının burada sergilenmesi şartına bağlı olarak bütün tablolarının Kürt Enstitüsü'ne ya da MKM'ye armağan edileceğini iletmişti...

Kürt ulusal hareketinin bu türden çok "yüksek duyarlılığı" karşısında bir arkadaşımız Kürdîlihicazkâr makamından (faslından) "Dost elinden yüreğim yaralıdır..." şarkısını acıklı ve hazin sesiyle terennüm ederek Kürt cenaha anlamlı bir göndermede bulunmaktan kendini alamamıştır...

Kürt ulusal hareketi burjuva ve küçükburjuva "sol"ların kuşatmasını yarıp bir türlü Devrimci ve Marksist Sol Kadrolarla buluşma, dayanışma ve eleştirel katkılarından yararlanma ihtiyacını duymamıştır. Bunun tersi de doğrudur. Kadrolar ne işçi sınıfına ne de Kürt ulusal hareketine anlamlı bir katkı getirebilmiştir.

"Emeğin Ressamı"nın sergi davetiyesi cezaevindeki insanlarımıza da iletilmiştir. Bu davetiye hapishane idaresince kimilerine sakıncalı görülüp iletilmemiştir. Her şeye rağmen sergi haberini öğrenenler mesajlarını bir biçimde göndermekten geri durmamıştır. 21 yıldır hükümlü tek kişilik hücresinden Muzaffer Öztürk, 12

yıllık tutuklu tek kişilik hücresinden Turgay Ulu bunlar arasındaydı. Yine uzun yıllarını tek kişilik hücresinde geçiren Ümit İlter, sergi davetine 18 Ekim 2007 tarihli mektubuyla şöyle katılıyordu: *"Emeğin Ressamı Avni Memedoğlu koleksiyonundan seçmeler resim sergisine katılmamızı duvarlar engellese de, bu duvarların toz olacağı gerçekliği malumdur. Böylesi duvarların toz olması tarihin hükmüdür, işte bu inançla, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. Devrimci Selâmlar..."*

Memedoğlu'nun çeşitli eserlerinden röprodüksiyonlar bütün cezaevlerinin duvarlarını süslemektedir. Her yılbaşında, 1 Mayıs, 8 Mart, 21 Mart ve 15/16 Haziran yıldönümlerinde içerideki hapishanedeki insanlarımıza bu röprodüksiyonlardan gönderiyoruz. Onlar da (özellikle Azimet Ceyhan) dışarıdaki hapishanedekilere boya, fırça ve resim malzemeleri verilmediği için özgün yöntemlerle çizdikleri eskizlerini (resim ve karikatürlerini) iletmektedir.

Görüldüğü gibi anılan Devrimci ve Marksist tutsakların tamamı bizim insanlarımızdır. Bu arkadaşları yalnızca fotoğraflarından, yazı, resim, karikatür ve şiirlerinden tanıyoruz. Farklı geleneklerden geliyor olmamıza rağmen her birini bizler de yoldaşça duygularımızla selamlıyoruz. Cezaevlerindeki insanlarımızı ayırım gözetmeden daima anıyor ve cenahımızdan biri olarak bilincimizde ve yüreğinizdeki yerlerini koruyoruz. Cezaevleri sınıflar mücadelesinin ayrılmaz/vazgeçilemez bir parçası ve bileşenidir. Anılan arkadaşlar da *Sorun Yayınları Kolektifi* ve ***Sanat Cephesi*** çalışanları gibi "ben", "benim" demiyor, çoğul ifadeleriyle "Bizim" denilmesini, kolektifliği bilince çıkarıyorlar. Cezaevlerinin tecrit duvarları bizim insanlarımızı mücadeleden asla soyutlayamaz/soyutlamamalıdır. Cezaevleri yaşamı asla ebedî değildir. "Cenahımızın" anlamlı/ileri bir adım atmasına bağlı olarak sömürücü sistemlerin tarihsel bir zorunluluk olarak yıkılmasıyla da aşılacaktır!

Memedoğlu'nun yargılanan *Evrensel Barış, İşkence* ve *Kelepçe* adlı tabloları öteki eserleri gibi işte bu anlayışı sergilemektedir. Kapitalizme-emperyalizme karşı tutarlı-somut-amaçlı bir mücadele hattının örülmesini, Devrimci ve Marksist Kadro olmayı hak eden yoldaşlarımızın, bulunduğumuz/yaşadığımız coğrafyadaki

sosyal muhalefet dinamiklerinden işçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, emekçi kadın hareketi, ilerici-devrimci gençlik hareketi, Kürt ulusal hareketi, Kızılbaş-Alevi hareketi ve fukara Müslüman cenahın talep ve ihtiyaçlarını yanına alarak kurmaylık edebilecek merkezi disiplinli *Devrimci Proletarya Partisi*'nin oluşturulmasının kavgasını vermiştir.

Bu arada devrimci resmin gördüğü bir "işlemi" kaydetmeden geçmeyelim:

Memedoğlu'nun bir tablosunu yıllar önce satın alan bir arkadaşı "terk-î dünya" ettikten sonra bilinçsiz aile mensupları tarafından "Bu resmi al/götür bir yere atıver!.." diye sokaktan geçen eskiciye verilmiştir! Bu durum; Nişantaşı sokaklarından geçen eskicinin arabasında bu tabloyu gören ve de resimden anlayan birinin dikkatini çeker. Eskiciye "Bu tabloyu nereden aldın?" diye sorar. O da durumu hikâye eder. Adam eskiciye 20 lira verip tabloyu satın alır, bakımını yapar ve bir galeriye yüksek fiyatla satar. Biz de bu tabloyu galerinin birinde 20 bin dolar fiyatıyla gidip görmüştük.

Memedoğlu'nun tablolarının alıcısı çıkmıyor. Niçin çıksın ki? Gün "sol"dan çark edip krozman yapanların günüydü. Magazinleşen, sansasyondan medet umanların günüydü. İdeolojik, politik ve örgütsel konumundan ödün vermeyen devrimci sanatçıların eserlerinin gün ışığına çıkabilmesi/sahiplenilmesi siyasal/sosyal devrimin ve bu yolda sürekliliğini koruyup geliştirmiş kurumsal disiplinli ***İşçi Sınıfı Partisi*** nin işbaşı yapması sorunuydu.

Kapitalizmin her şeyi belirleyiciliğine adapte olmuş esnaf ilişkisi dışında bir özelliği olmayan kimileri de neden sonra sergiye gelmiş, bu türden bir etkinliği düzenleyenleri "Balaban gibi tabloları koltuğunuza alıp kapı kapı gezerek niçin satış imkânları aramıyorsunuz?" diye ***Sanat Cephesi*** çalışanlarını satış konusundaki yeteneksizliklerle suçlamış ve akıl vermeye yeltenmiştir!

Memedoğlu'na, sergi haber ve yorumuna yalnızca *İşçi Köylü Gazetesi* anlamlı bir yazıyla yarım sayfa yer ayırmıştır. *Bir Gün* Gazetesi tüm haberlerimizde yaptığı gibi "Sanat Cephesi, usta ressamı Hopa'da andı." diye çarpık bir haber yapmıştır! *Evrensel* haber dahi yapmamıştır. *Cumhuriyet, Radikal,* vb. gazeteler de ha

keza haber yapmak gereğini duymamıştır. Devrimci ve Radikal Sol cenahtan hiçbir organ ne haber yapmış ne de sergiye gelme zahmetinde bulunmuştur. Yazar Ahu Antmen bir yazısında konuya şöylesine değinmiş geçmiştir. Internet sitelerinden: devrimciler.com, kolkhoba.org, fotoshopmagazin.com, hilmibulunmaz.blogspot.com, turkresmi.com, emeginsanati.blogcu.com, turkispaintings.com, siirakademisi.com, haydut, cmpe.boun.edu.tr, nevarneyok.com, antoloji.com sergi hakkında haber ve ayrıntılı bilgilere yer vermiştir. Duyarlılıklarından ötürü hepsini ayrı ayrı kutluyor ve teşekkür ediyoruz.

DEM TV sergiyi filme almış 21 Kasım 2007 tarihinde yayınlamış ve bir gün sonra da tekrar etmiştir. Bu filmde sergiyi düzenleyen ***Sanat Cephesi*** kurucularından yazar-şair İsmail Hardal, Kemâl Kök, Nevzat Oğuz gerek sergi, gerekse ***Sanat Cephesi*** ve tablolar hakkında geniş bilgi vermiştir. Sırrı Öztürk ise, Aile Kolektifi ve devrimci hareket açısından her tablonun ayrı bir öyküsü ve hatırası olduğundan bahisle tabloların ne anlattığının yorumunu yapmıştır.

Serginin açılışına gelemeyen ressam Yusuf Doğar, Prof. Onur Hamzaoğlu ile öğretim üyesi Özlem Özden gibi isimler de sonradan ziyaretimize gelmişlerdir.

Sinema, film ve çekim konusunda uzman bir yoldaşımız da Memedoğlu ile ilgili bir belgesel hazırlamıştır.

"Emeğin Ressamı" işte bu türden etkinliklerle anılmış ve sınıf mücadelesi tarihimize böylece bir kayıt daha düşülmüştür. Memedoğlu'nun devrimci vasiyetine uyulmuş, tabloları tecimsel kaygılarla kurda/kuşa yem edilmemiştir. Zaten devrimci dayanışma duygularıyla tabloların alıcısı da çıkmamıştır.

Bu türden etkinlikleri düzenleyen ***Sanat Cephesi'***ni, katılanları, bilinç ve duyarlılık gösterenleri kutluyoruz.

"Sosyal Realizm" sanat anlayışının çileli, zor yolundaki onurlu kavgasında bedel ödeyip dik duran Memedoğlu'na ebedî saygı ve sevgi, Devrimci sanatçıya kıyan sistemin baskı ve terörüne binlerce lanet! Politika, sanat ve estetiğin bir ve aynı yerde olduğunu kavrayamayanlara da gül suyu...

24 Kasım 2007

Ek:

Tekelci sermaye güçleri ilerici sanat anlayışına sahiplenir görünürken sanat galerileri, çeşitli sergiler ve müzeler açıyor. Bu, onların baskıya, kaba güce ve artı-değer sömürüsüne dayalı sistemlerini "şirin" gösterme numarasıdır. Tekelci sermayenin sanata sahiplenir görünüşü aslında büyük bir paravanadır.

Resim sergilerindeki "satım"lar da bu paravanaya uygundur. En basit resim kültürü, renk, perspektif, figür, ışık, kurgu, konu, pentür, proje, anatomi, iş-emek sevgisi, yaratıcılık, vb. sosyal içerikten yoksun beş paralık tablolar tekelci sermayenin (burjuva diktatörlüğünün) koruyuculuğunda çok yüksek fiyatlarla alınıp-satılmaktadır. Faşist Kenan Evren'in hiç bir sanat değeri olmayan ve çoğu aşırma temaları yansıtan tabloları, bankaların, Koçların, Sabancıların, Eczacıbaşıların, çeşitli kamu kuruluşlarının duvarlarını süslemeye devam etmektedir.

Resim, sanat, estetik eğitimi veren Güzel Sanatlar Akademisi'nin ilerici geçinen hocaları da hâkim gerici sınıfların resmî tarih ve resmî ideolojilerinin uzantısında, çoğu da popülist çizgilerde bir "eğitim" vermektedir.

Yenidal Grubu gibi "sosyal realizm" sanat akımını akademilere getiren Devrimci ve Marksist sanatçılar önce bu popülist (halk yardakçısı) ve Batı aktarmacı yoz ve kozmopolit sanat anlayışını taşımakla görevli akademi hocaları tarafından karşıya alınmıştır. Avni Memedoğlu ve arkadaşlarının 1950 yılında "Erzurum ve İstanbul'da 19 Doğulu Genç'in Teşkil Ettiği Komünist Şebekesi Yakalandı." manşetleri çeşitli tertip, ihbar ve kışkırtmalar sonucu tezgâhlanmıştır. Memedoğlu ve arkadaşları Yukarı Mezopotamya, Dersim ve Anadolu emekçi halklarını tuvallerine geçirdikleri için bu "Komünist Tevkifat" planlanmıştı (Ayrıntılı bilgi için bakınız: "Sırrı Öztürk, *Politika- Sanat-Estetik Yolunda 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu,* 1999, Sorun Yayınları.").

Resim sergisi anlayışının hangi düzeyde olduğunu yansıtan ilginç bir örnek Gaziantep kentinde yaşandı. Nü (çıplak kadın) çalışmalarıyla anılan bir bayan sanatçı tablolarındaki nü'lerin edep yerlerini tülbentle kapatmak şartıyla sergisini açabilmiştir. Kentin belediye başkanı, vali ve öteki protokoldeki zevat sergiyi ve ressamı öve

öve bitirememiştir. TV, tekelci medya da bu "haber"in üstüne atlamıştır. Tabii ressamın tabloları da satılmıştır!

Memedoğlu'nun eserleri sergilendikten hemen sonra banka ve tekelci sermaye destekli "büyük" galeriler (âdeta ***Sanat Cephesi'***nin etkinliğini kırmak için), İbrahim Balaban ile Sabancı Holding'in "yüksek" himayesinde Abidin Dino'nun resim sergisini açmıştır. Dino'nun tabloları trilyonlara varan rakamlarla alıcısını bulmuştur! Bu sergilerde satılık ve kiralık basın ve TV'ler ressamları öve öve bitirememiştir. Burjuva ve küçükburjuva "sol" akımların bu iki ressamı yüceltmelerine karşın, Devrimci ve Marksist "cenahımız" onların sanat anlayışına karşı iki satır yazıyı dahi kaleme almamıştır!

Sanat Cephesi, Memedoğlu'nun resim sergisini açarken bu türden sansasyona girmemiş, konuyu magazinleştirmemiş, ilkesel konumunu asla zedelememiştir. Ayrıca, gerçekçi de davranmış, Memedoğlu'nun yaşıyorken 1995'lerde açtığı sergilerindeki fiyatların tam altıda birini tablolara koyarak "cenahımızdan" birilerinin tabloları alabilmesine imkân ve fırsat da tanımıştır. Fakat tabloların müşterisi çıkmamıştır. Bu arada, kurumunu, bürosunu, evini ve kütüphanesini Memedoğlu'nun tablolarıyla güzelleştirmek isteyen fukara insanlarımızın alış gücünü de düşünerek bazı tablolarının, A3 ölçüsünde, mat selefon geçirilmiş ve çerçevelenmiş tıpkıbasımlarını çok ucuz fiyatlarla satışa sunduğu röprodüksiyonları da ilgi görmemiştir. Niçin görsün ki?

İlerici-demokrat-devrimci-sosyalist-yurtsever ve komünist geçinen örgütlerimiz üye ve sempatizanlarına bilimsel/diyalektik yöntemi öğretmiyordu ki, devrimci sanat, estetik, vb. konularını öğretsin!

Memedoğlu'nun sergisine nitelikli ve donanımlı insanlarımız gelmiştir. Belediye zabıtaları ve iyi saatlerde olsunların görevlileri içki zıkkımlanmak, ya da "tecessüslerini gidermek" saikıyla dahi olsun sergiye gelmiştir. Fakat "Sol Cenahımızdan" hiç bir tanrının kulu böyleleri kadar olsun ***"Sanat Cephesi*** nedir? Nasıl oluşturulmuştur? Amaç ve ilkeleri nedir? Ne yer ne içerler? İn midirler, cin midirler? Yahu bu bir avuç insan ne yapıyor? Hangi bedelleri ödeyerek, neyin yarasını kaşıyarak gündeme önemli konuları getiriyor? 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu kimdir, nasıl bir hayatı yaşamıştır, hangi konuları işlemiştir?" demek "inceliğini" dahi gösterememiştir!

Genel anlamıyla Sol'un ve hepimizin "vukuatını", nedenlerini ve nasıl aşılacağını ayrıntılı olarak bildiğimiz için nesnel durumu olduğu gibi yansıtmayı ve aynı zamanda açığa vurmayı bir görev sayıyoruz. Yazının başında da vurguladığımız gibi asla yakınmıyoruz. Bu satırları yazarken de "nesnel duruma" asla biat etmediğimizi/etmeyeceğimizi, burjuva ve küçükburjuva solculuğunun sosyal sınıf ve sosyolojik emekçi halklar gerçekliğini kavrayabilmesini asla beklemeyeceğimizi bir kez daha bu vesileyle vurgulamak istiyoruz.

Küçükburjuva devrimciliğini "kazanmak" için verilen mücadelelerin sonucu ortadadır. Onların "sosyalizm, komünizm, bolşevizm, marksizm, leninizm" tekerlemeleriyle kendiliğinden, ikameci biçimde kurduğu ve sosyal meşruiyeti ve devrimci yasallığı bulunmayan örgütleriyle ***Proleter Devrimci Parti'***nin oluşturulması davası asla örtüşmemiştir/örtüşmeyecektir.

Kimlerini teşhis, mümkünse tedavi, değilse tecrit ve teşhir edeceğimizi sosyal/pratikte açıkça görüyoruz. Bu konularda asla ham hayaller de kurmuyoruz.

Anılan kesimin sözlü ve yazılı öneri ve mesajlarımıza hiç bir cevap vermeyişi, "suskunluk kumkumasına" girmesi ve sıkça bizlere sorulan "Neden duyarsız kalıyorlar?" türünden sorularının cevabını biliyoruz: Küçükburjuva devrimciliğinin kurduğu "dar grup örgütü"nün yerine ***İşçi Sınıfı Partisi*** diye tutarlı bir tarih ve sınıf bilinciyle hareket edenler arasında uzlaşmaz çelişkiler vardır. Sosyal pratikteki bu türden örgütlerin keyif getirici rehavetine kapılan "şeflerin korkusu yüzünden ***Sanat Cephesi*** ile ***Kolektifimizin*** sözlü-yazılı davet ve etkinliklerine duyarsız kalmakta, cevap vermek inceliğini dahi göstermemekte, yalnızca spekülasyon yapmakta ve Marksizm ile tanışıp eleştirel katkı yapan taraftarlarını da kapının önüne koymaktadırlar!

Memedoğlu'nun bin bir emek ve özverilerle korumaya çalıştığımız tablolarının hak ettiği ilgiyi görmesi, artık ***İSP'***nin işbaşı yapmasına ve ***Devrim'***e kalmıştır." demekten kendimizi alamıyoruz. ***Sanat Cephesi*** böyle bir sergiyi açarak ilkelerine uygun devrimci bir görev yapmıştır.

1 Aralık 2007

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 29, Ocak 2008, s. 83-95

Ölümünün 38. Yıl Dönümünde Kıvılcımlı'yı Anmak!

(1902 - 11 Ekim 1972)

Tarihî TKP'nin "Devrimci Kanadı" Kadrolarından Dr. Hikmet Kıvılcımlı (1902-1972) ölümünün 38. yıl dönümünde Topkapı'daki mezarı başında 11 Ekim 2009 günü anıldı. Daha sonra çeşitli kapalı salon toplantıları düzenlendi. Bazı TV kanalları ile radyoların da etkinliklere programlarında yer verdi.

Bu yılki "anma" etkinliklerine çeşitli grup, çevre ve örgütler katıldı.

Topkapı'daki anma etkinliklerine üç kesim ayrı katıldı. Birincisine HKP, ikincisine 16 örgütün katılımıyla gelenler, üçüncüsüne de SODAP ve ittifak ettiği bir-iki çevre katıldı. Her üç kesimin ayrı ayrı katılım sayıları 100-120 civarındaydı.

Kolektifimiz Çalışanları olarak yalnızca ikinci sıradaki etkinliğe, *Sosyal İnsan Yayınları* -Ahmet Kale- tarafından çağrılı olduğumuz için katıldık. Salon etkinliklerine katılmadık. Çünkü konuşmacıların Kıvılcımlı hakkında söylediklerini/söyleyeceklerini âdeta kanıksamıştık. Onları dinlemeye ihtiyacımız yoktu.

Birinci etkinliğe HKP kendi sloganlarıyla damgasını vurmuş, öteki etkinliklerin zamanlarını da kullanmıştı. HKP sözcülerinin bilerek/bilmeyerek (fark etmiyor) Kıvılcımlı'nın tezlerinin bir bölümünü nesnel gerçeklikten, tarihsel-sosyal koşullarından soyutlayarak günümüzde de aynen tekrarlamaktan öte bir hünerleri yoktu. Kıvılcımlı'nın tartışmaya ve *Marksist Eleştirel* katkıya açık ve muhtaç olan tezlerini, zaman ve mekân gözetmeden asla ilerletici olmayan bir yorumla tekrarlayan HKP, bu tutumuyla Kıvılcımlı'dan öğrenmemiz gerekenlerin üzerini örtmeye yelteniyordu. Özellikle de burjuva resmî tarih anlayışı ile resmî ideolojisini (Kemalizm'i) olumlayan yorum, yaklaşım ve sloganlarla Kıvılcımlı anılmış oluyordu! Hâlbuki ve en azından Kıvılcımlı Kemalizm'in hapishanelerinde 22,5 yılını tüketmişti. Nasyonal

solcu bir anlayışla onu burjuva resmî tarih anlayışı ve ideolojisiyle bütünleştirmeye yeltenilmesi en hafif deyimiyle Kıvılcımlıyı anlamamak ve tahrif etmek demektir.

TKP tarihinin komünist iddialı her örgüt ve şefleri tarafından keyfî biçimde yorumlanması günümüzdeki "örgütler anarşisi" ortamının oluşmasında büyük rol oynamıştı. Bu yolda yapılan bin bir idealizasyon ve mistifikasyonları ve onların tortularını bir türlü kaldırıp atamamıştık. TKP tarihi ve gelenekleri çok kaba ve çirkin yöntemlerle tahrif edilmiştir. SSCB'nin, Lenin'in Partisi SBKP'nin, Komünist Enternasyonal'in dayanışmasıyla 10 Eylül 1920'de Mustafa Suphi ve Yoldaşları tarafından Bakû'de çeşitli iştişarî toplantı ve kurultaylardan sonra Kongre yöntemiyle oluşturulan Tarihî TKP nedir?

Suphi ve Yoldaşlarının 28 Ocak 1921'de Kemalist rejim tarafından katledilmesinden sonra 1944'lerde Dr. Şefik Hüsnü Değmer ve arkadaşlarınca kurulan TKP program, tüzük, kadro vb. açılardan Tarihî TKP ile organik bağı olmayan bir partileşmeydi. 1944 TKP'si Kemalist rejimle uzlaşan bir örgütlenmeydi. Bu nedenle de Komünist Enternasyonal tarafından tescil edilmemişti.

Günümüze gelene kadar TKP adına pek çok spekülasyon ve tevatürle kendiliğinden "TKP"ler kurulmaya başladı. Özellikle "1973 Atılımı" iddiasıyla Harici Büro kendi varlığını "TKP" olarak ilan etmişti. Türkiye'den siyasî mülteci kimlikleriyle SSCB'ye ve sosyalist ülkelere sığınan "sol" gruplardan bazılarının Harici Büro ile kurduğu temas sonucunda Tarihî TKP'nin isim, sıfat, devrimci tarih ve geleneklerini sömürmeye başlamıştı.

"1973 Atılımı" diye söze başlayanların "TKP" serüveni hakkında yeni bir şey söylemenin hiçbir anlamı kalmamıştır. Sosyal muhalefet dinamiklerinin en anlamlı örgütlerini, DİSK'i, sendikaları, kitle örgütlerini, meslekî kuruluşlarını teori pratikleriyle işlevsiz bir duruma sokmayı becerdiler. Hâlâ bu türden kendiliğinden kurulan "TKP"nin hayalini kuranların; bizim: "Veba mikrobu gibi her girdiğiniz yeri kuruttunuz." yolundaki sözlerimizi "düşmanca" karşılayarak "gerici" bir tutuma girdiğini görüyoruz.

Kıvılcımlı'nın yaşadığı dönemlerde ve TKP'nin yöneticileri arasında, onun düşünce ve davranış çizgisinde birikimi olan kad-

rolar olsaydı, Kıvılcımlı'nın tezleri ve yaptığı tahlilleri yetkili kurullarda tartışılır ve senteze kavuşması sağlanırdı.

Kıvılcımlı'nın en büyük trajedisi budur.

Günümüzde "gerici" yorumlarla Kıvılcımlı'dan öğrenmemiz gerekenlerin üstü örtülmeye çalışılıyor. Boşuna bir çabadır.

Sosyal İnsan Yayınları (ve çalışanlarından Ahmet Kale'nin emekleriyle); onun tüm eserlerini yeniden yayımlayarak son derece "hayırlı" bir işi gerçekleştirmiştir. Güncel politikayla uğraşmayan, "doktorculuk" yapmayan *Sosyal İnsan Yayınları* bu türden çabasıyla şu mesajı vermektedir: "Buyurun Kıvılcımlı'yı ilk ağızdan okuyup öğrenin. Tezlerini ve tahlillerini tartışın. *Marksist Eleştirel* katkı getirin ve o'nu aşın."

SODAP çevresi HKP önde gelenleri gibi fanatik ve sekter bir "doktorcu" profil çizmiyor. Kıvılcımlı değerlendirmesinde oldukça "esneklik" gözetmeye çalıyor. Marksist yaklaşımlara da değer veriyor.

SODAP'ın en büyük zaafı; pek çok çevre gibi kendi göreneğini gelenek yerine koyuyor, hayat ve mücadelenin doğrulamadığı kendi teori pratiğini hiç eleştirmiyor, özeleştiri yapmıyor, kendilerinden ayrılan arkadaşlarını "tek suçlu" göstermeye yeltenerek "örgütler anarşisi" hastalığımıza büyük katkılar getiriyor oluşudur.

Kıvılcımlı'yı "anma" etkinliklerinde en ilginç olgu: Onun mücadelesine biçimsel de olsa en sonunda hidayete erip "değer" vermelerinin göstergesi olarak 16 örgüt, grup ve çevrenin "Ortak Anma" etkinliğinde birleşmiş olmasıdır.

Hayatları boyunca Kıvılcımlı'nın tezlerini tartışmaya değer bulmayanlar, spekülasyonlarıyla "dar grup kültü" duruşlarında ısrarlı olanlar, ***Komünistlerin Birliği*** davasına ihanet edenler, dahası onun hakkını yiyenler şimdi "anma" töreninde bir araya geliyordu!

Bu durum aslında birileri açısından bir özeleştiri anlamına geliyor. Demek ki Kıvılcımlı'nın ölümünden 38 yıl sonra birilerinin jetonu düşüyor/düşürülüyordu! (Şimdi gel de söyleme: Yumurtaya can veren Allah'ım! Sen nelere kadirsin!) Sosyal pratikte programları doğrulanmayan (aslında programsız partilerin ve partisiz programların), örgüt/partilerin açığa vurulan, işlevsizleşen duruşlarını

Kıvılcımlı'yı "Ortak Anma" etkinlikleriyle giderebileceklerini ise hiç sanmıyoruz.

Kimileri "anma" etkinliklerindeki bu olguyu "Yine de çok şükür biraraya gelebilmişler." diyerek olumlamaya yelteniyordu.

Kıvılcımlı Yoldaşı "anma" etkinliklerinde Vedat Türkali'nin; "Sol Cenahımıza" yaptığı "Vasiyetimdir birleşin!" deyişi üzerine de bazı şeyler söylemeliyiz.

TKP kadrolarından 95 yaşında ölen Mehmet Bozışık (Boz Memet), 95 yaşına gelen Mihri Belli, aynı yaşlardaki Vedat Türkali gibi arkadaşlara "Sol Cenahımız" büyük bir saygı ve sempati duymakta ve onları pek çok etkinlikte öne çıkarıp anmaktadır. Elbette bizden önce bu yollardan geçenlere ebedî saygı göstermek Komünist ahlâk ve geleneğimizin bir gereğidir. Fakat devrimci kimlik ve kişilikler; duygusal biçimde ve hamasetle değil, insanın ve insanlığın sosyal/evrensel kurtuluş kavgasına ne getirip ne götürdükleriyle anılmalıdır. TKP tarihinde rol ve sorumluluk alan kadrolara *Marksist Eleştirel* katkı getirmeden yapılan "anma" etkinlikleri genç kuşaklara doğru bilinç aktarılmasını engellemektedir.

Anılan kimlik ve kişilikler Tarihî TKP'nin programı uzantısında ve tutarlı-somut-amaçlı bir iktidar mücadelesinde ideolojik-politik-örgütsel hangi katkıyı getirmiştir? Bu türden soru ve sorunların ikna edici bir cevabı yoktur.

Eğer bu türden hayati soruların üstü örtülüyorsa "anma" etkinlikleri anlamını yitirecektir.[1]

Vedat Türkali, TKP'deki ayrışmalarda 1973'e kadar ilkin Kıvılcımlı'nın safındaydı. Sonradan Harici Büro "TKP" taraftarı oldu[2], nitelikleri tartışmalı pek çok senaryo ve roman[3] yazdı, eserleri filme alındı. Roj TV'ye ve öteki TV'lere çıktı. Barış Meclisi'ne katıldı. Kürt ulusal hareketinin "Demokratik Cumhuriyet" projesine katkı sundu. Meşrebince sosyal muhalefet dinamiklerinin etkinliklerine katıldı. Görüşlerini açıkladı. Fakat ***Parti, Partileşme Sorunu, Komünistlerin Birliği, İşçi Sınıfının Sendikal-Siyasal Birliği, Devlet, Devrim*** vb. konularda asla politika ile uğraşmadı.

Bu özellikleri itibariyle ve de şimdi yaptığı "Vasiyetimdir birleşin" sözleriyle işçi sınıfı hareketini, sosyalist hareketi ve de

komünist iddialı grup, çevre ve örgütleri düşündürüp bağlamaya yetmiyor.

Kıvılcımlı'yı "anma" denildiğinde örnekleklediklerimizle yetinmeyelim.

Çeşitli TV ve medyada da Kıvılcımlı üzerine paneller-söyleşiler eksik olmadı.

Bir türlü hesaplaşamamış, ayrışıp bütünleşememiş "Sol Cenahımız"ın 12'li darbelerin ideolojik-teorik tahribatını henüz üzerinden atamamış kesimleri de Kıvılcımlı'yı meşreplerince değerlendirdi.

Bir yandan Sovyet deneyiminin çözülmesi, diğer yandan ideolojik-politik-örgütsel geleneklerimizden çok yönlü derslerle sonuçlar çıkaramayanlar, beri yandan kapitalist Batı'dan bin bir niyetle pompalanan Bilimsel Sosyalizm-Komünizm karşıtı görüşlerin etkisinde kalanlar birden Kıvılcımlı'yı tartışmaya başladı.

Kıvılcımlı, kendi özgün -yerli- sentezimizin üretilmesinden yanaydı (Günümüzde ne hazin onun bu tavrını "Millî Komünist" diye kitaplaştıran, burjuva basınına ilan verip duyuran bezirgânlar da türedi!).

TKP tarihindeki ideolojik-politik-örgütsel yanlış ve yanılgılardan devrimci bir kopuştan yanaydı. Meşrebince bu yolda eserler verdi. Tezlerini eleştirel katkı getirilmesi için TKP'ye sundu. Yaşamı boyunca örgütlü kaldı. TKP'nin Devrimci Kanadı'nın Kadrosuydu. Son nefesine kadar da Devrimci kaldı. Partili ve özel yaşamında, poliste, hapiste, mahkemelerde dik ve onurlu durdu. Tarihsel-Sosyal-Siyasal Devrimlerin yasallığına adadı ömrünü. Emperyalist-kapitalist kalemşorların tepe tepe kullandığı anti-Sovyetik, anti-Stalinist burjuva solculuğuna asla iltifat etmedi.

Özetlediğimiz niteliklere sahip Kıvılcımlı Yoldaşı şimdi birileri, bugünkü sınırlı bilgileriyle "boy hedefi" yaparak vurmaya çalışıyor. Kıvılcımlı, *Marksist Eleştirel* katkıya açık-muhtaç tezleriyle elbette eleştirilecek ve aşılacaktır.

Aşırı teorisizme, entelektüalizme ve dogmatizme kayan üniversite okumuş yarım-aydınlar, önü de arkası da keskin Hazreti Ali'nin kılıcı gibi onu hak etmediği eleştirilere hedef yapıyor. Dü-

rüst ve ilkeli davranmıyor. Marksizm'in yeminli düşmanlarının safında ve açtığı kanallarda ahkâm kesiyor.

İşi gücü tartışma olan bu türden sorumsuz aydınlar, b.kunda boncuk bulmuş İncili Çavuş öykülerindekine benzeyen biçimde Kıvılcımlı'yı vurmaya yelteniyor!

Halkımızın "Dinime dahleden bari muselman olsa." dediği gibi ona destursuz saldıranların gündeminde hiçbir dönem, ***Parti, Partileşme Sorunu, İşçi Sınıfının Sendikal ve Siyasal Birliği, Komünistlerin Birliği ve Devrim*** gibi ciddî konularla "iştigal ettiği" görülmemiştir.

TKP, Kıvılcımlı gibi teori pratikte yetkin ve donanımlı kadroların yönetiminde olsaydı elbette durum değişir ve onun tezleriyle strateji ve taktikleri tartışılırdı. TKP'de bu türden bir işleyiş olmadı. Yalnız kalan Kıvılcımlı da zaman zaman çok zengin taktiksel deneyimleriyle oldukça fazla esnemiş, yer yer de bu taktikleri stratejik amaçmış gibi yorumlara neden olmuştur.

Her Komünist Parti devrimci esneklik gözeterek taktiksel zenginlik hakkını kullanır. Bunu yaparken nihai amacını gölgelemeye yarayan taktiklere iltifat etmez. İşçi sınıfı ve emekçilerin haklı taleplerini daima gözetir.

Kıvılcımlı'ya ve dolayısıyla TKP'ye bu açıdan *Marksist Eleştirel* katkı yapılması yerindedir.

Oysa TKP ve Kıvılcımlı bahsinde günümüzde yapılan başka bir şeydir.

SORUN *Polemik* *Dergisi*, Sayı: 36, Mayıs 2009, s. 3-8

Dipnot Açıklamaları:

1 Sırrı Öztürk, *Gelenekten Geleceğe TKP 10 Eylül 1920 Deneyimi ve Günümüz*, **SORUN *Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 10, Bahar 2004 s. 3-16.

2 Ali Özdoğu, *"Güven"den Sonra "Komünist" Adlı Kitap, "Hangi Komünist Parti", "Kim Komünist" Sorunsalı*, **SORUN *Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 1, Kasım 2001, s. 109-115.

3 Yalçın Karadaş, *Yalancı Tanıklar Kahvesi mi, Yalancı Devrimcilerin Lumpen Hikâyesi mi?*, **SORUN *Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 36, Mayıs 2009, s. 80.

Hasan Arif Şimşek*

(1933- 9 Şubat 2010)

İşçi Sınıfının Sendikal-Siyasal Birliği Mücadelesine Adanmış Bir Yaşam

Hasan Arif Şimşek 1933 yılında Girit göçmeni kalabalık bir ailenin çocuğu olarak İzmir'de doğdu. Yaşamı boyunca baba[1] ve aile mesleği olan boyacılık ve badanacılıkla geçindi. 1954 yılında Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve arkadaşlarınca kurulan Vatan Partisi'nin İzmir İl Teşkilâtını Esat Balım[2] ve arkadaşlarıyla birlikte kurduklarında henüz 21 yaşındaydı. 1957 milletvekili seçimleri kampanyasında İzmir'de çalıştı. Vatan Partisi tutuklamaları sırasında İzmir yöneticileri ile birlikte tutuklandı. Dava süresince, Kıvılcımlı ve diğer partililerle birlikte, önce Harbiye tutukevinde, daha sonra da 1 yıl kadar Sultanahmet Cezaevi'ndeki en genç tutuklu olarak kaldı. Daha sonraki yıllarda da Kıvılcımlı'nın siyasî çizgisinden ayrılmadı. 1969-70'de yine Kıvılcımlının girişimiyle kurulan İşsizlikle ve Pahalılıkla Savaş Derneği (İPSD)'nin İzmir şubesini kurdu, çeşitli sendikal-siyasal çalışmalara, mitinglere katıldı.

1967-1970'li yıllarda Kocaeli Petkim ve Yarımca Seramik Fabrikasının inşaat sürecinde Yapı İşçileri Sendikası (YİS) Kocaeli Şube Başkanlığı görevini üstlendi. İsmet Demir ve arkadaşlarıyla[3] işçi-kitle çalışmaları yaptı. Grev ve mitinglerde aktif rol

* Hasan Arif Şimşek hakkındaki canlı tanıklıkları ve bilgileri içeren bu yazı; dönemin işçi-kitle çalışmaları yapan işçi önderlerinden ve YİS'in kadrolarından İsmet Demir'in mücadele arkadaşları, SADA, DİSK, I. TİP'in örgütlenmesinde etkin rol alan ve 15/16 Haziran Direnişi kadrolarından Sırrı Öztürk'ten, TÖS ve İSPD'deki kitle çalışmalarıyla tanınan öğretmen Tahsin Tekin'den, dönemin işçi-kitle çalışmalarında, İSPD'de, *Sosyalist Gazetesi* ile Orhan Müstecaplıoğlu'nun çıkardığı *Gerçeğin Sesi* gazetelerinde emeği geçen Ecz. Necmi Kaymakçı'dan ve *Sosyal İnsan Yayınları* yönetmeni Ahmet Kale'den derlenen bilgiler ışığında kaleme alındı ***(S. P.)***.

aldı. 1962-1970 I. TİP'in örgütlenme çalışmalarına katıldı. İşçi sınıfının sendikal birliği mücadelesinde SADA'ya (Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması-Ağı-) DİSK'in örgütlenmesine omuz verdi. DİSK üst yönetimi YİS'in DİSK'e katılma önerisini onaylamadı.

1975 yılında bir grup tarafından yeniden kurulan Vatan Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı. Daha sonraki yıllarda hastalığının da etkisiyle çok aktif olamadı. İzmir civarındaki Özdere beldesinde yaşamaktaydı. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği mücadelesinde terini akıtan Hasan Arif Şimşek Yoldaşımız 9 Şubat 2010 tarihinde, sevenleri tarafından doğaya teslim edildi. Cenazesini HKP kaldırdı.

Devrimci anısı ve mücadelesi yaşatılacaktır.

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 40, Mart 2010, s. 113-114

Dipnot Açıklamaları:

1 Hasan Arif Şimşek'in babası Hüseyin Şimşek dönemin TKP üyesiydi, aynı zamanda TKP'nin kadrolarından Macit Bilge ve Casim Aktimur'un mücadele arkadaşıydı. İzmir'de ilk kez İzmir Boyacılar ve Badanacılar Cemiyetini kurmuştu.

2 Vatan Partisi İzmir teşkilâtının kuruluşunda Esat Balım, Mehmet Ali Resimcioğlu, Avni Öztürk (Memedoğlu)'da vardı. Bu üç isimde dönemin TKP kadrolarıydı. Avni Öztürk, Vatan Partisi tevkifatında askerde olduğu için hakkında dava açılamadı. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Sırrı Öztürk, *Politika-Sanat-Estetik Yolunda 'Emeğin Ressamı' Avni Memedoğlu,* Sorun Yayınları, 1999.

3 YİS Kocaeli Şubesi kurulana ve bağımsız bir büroya kavuşana kadar, DİSK'e bağlı T. Maden-İş Sendikası Kocaeli Şubesi bürosu ve lokali YİS'in örgütleme çalışmalarına tahsis edildi. İsmet Demir'in işçi-kitle çalışma arkadaşlarından başta Sırrı Öztürk olmak üzere SADA'yı, I. TİP'i, daha sonra DİSK'i kuran Kocaeli'ndeki sınıf bilinçli kadrolar YİS'in ve Hasan Arif Şimşek ve arkadaşlarının örgütlenme çalışmalarına aktif biçimde katılmış, dayanışmalarını eksik etmemişlerdir.

Halit Çelenk'in Anısına...

(1922 - 5 Mayıs 2011)

Halit Çelenk Arkadaşımızı (H. Ç.) Ağabeyimizi 13 Şubat 1962'de kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluş dönemlerinden önceleri de tanımaktaydım. O daha çok Ağabeyim, "Emeğin Ressamı" Avni Memedoğlu'nun kuşağından bir devrimciydi. I. TİP'teki mücadele arkadaşlığımıza vurgu yapmak için yazının başındaki "Halit Çelenk Arkadaş" hitabını uygun buldum.

H. Ç. aynı zamanda sınıf mücadelesi temelindeki bir örgütlenmenin özlemini çekiyordu. O, devrimci tarih ve geleneklerimize, Tarihî TKP'mize son derece saygılıydı.

I. TİP deneyimindeki mücadele arkadaşlığı Devrimciler, Sosyalistler ve Komünist Kadrolar açısından önemlidir. 1946'da kurulan iki sosyalist parti (Esat Adil Müstecaplıoğlu'nun kurduğu TSP ile Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in kurduğu TSEKP) ve Dr. Kıvılcımlı'nın kurduğu Vatan Partisi deneyimlerinden sonra legaliteyi oldukça "uzun" bir süre için kullanan TİP olmuştur.

H. Ç.'nin TİP'in örgütlenmesindeki mücadele arkadaşlığını da asla unutmamalıyız. Bu süreç "Sol Cenahtaki" ideolojik, teorik, politik ve örgütsel ayrışmalarının yaşandığı bir partileşme dönemini yansıtmaktadır.

Yüz yıllık sınıf mücadelesi tarih ve geleneklerimiz arasında 10 Eylül 1920 Tarihî TKP deneyimi "Sol Cenahtaki" partileşmenin ilki sayılır. İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketimiz böylece buluşup bütünleşerek partileşmiştir. TKP'nin oluşumu sosyal meşruiyeti ve devrimci yasallığı asla tartışılmayan bir ilk deneyimimizdir. ***Komünistlerin Birliği*** ya da ***Komünist Birlik*** deneyimleri denildiğinde TKP ve onun partileşme konusundaki Marksist-Leninist ilke ve yönelimleri akla gelir. Günümüze kadar da başka da bir örneği yoktur. Olmamıştır. Gerek TKP isim ve sıfatlarını keyfe keder, kendiliğinden, gerekse "alan kapatma" veya vahiy

yöntemiyle kullanmaya yeltenenlerin serüvenleri öğretici derslerle doludur. Bu türden örgütleri kurup parti çağrışımı yapanlar tüm sosyal muhalefet dinamiklerinin yeni nitelikler kazanmasına köstek olmuştur. Bu günkü "Örgütler Anarşisi" hastalıklarının temeli bu süreçlerde atıldı.

Burjuvaziyi anladığı dilde karşıya alarak onunla hesaplaşacak, çok geciken siyasal ve sosyal devrimimizi gerçekleştirecek olan ***Sınıf Partisi***'nden yoksunduk. Birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir ***Sınıf Partisi*** yerine örgüt kuranlar sistemin hukuk öksesine her takılışında akla ilk gelen isimlerden birisi de Avukat Halit Çelenk idi. H. Ç. üstlendiği bütün davaları yalnızca takip etmekle kalmıyor, daha fazlasını yapıyordu.

"Devrimci işini iyi yapanın adıdır." özdeyişimize uygun ve bunu kanıtlayan isimlerden biriydi H. Ç. Ağabeyimiz... O, avukatlık mesleğinin nasıl yapılması gerektiğini, bizzat eylemiyle yaparak göstermiş, bu yolda bedel ödemiş ve anlayana da öğretmenlik yapmıştır.

Dönemin ilerici ceza avukatlarından Av. Orhan Arsal, Av. Faik Muzaffer Amaç, Av. Muvaffak Şeref türünden avukatların katıldığı davalarda savcılarla hâkimlerin enselerinden yeller eserdi. Mevcut hukuk hazretlerini, siyasî, hukukî, kitabî, vicdanî ve de cüzdanî gerekçelerle kuşa çevirenler anılan ilerici avukatlardan çok korkardı.

Sistemin mahkemelerinde yargılanan devrimciler, sosyalistler ve komünistler avukatlara asla "Gel bizleri savun." diye bir çağrıda bulunmazlar, onlara "Gel davamızı takip et." derlerdi. Çünkü siyasî davalardaki sanıklar kendilerini savunurlardı. Savunmak zorundaydılar.

Aslında tüm siyasî davaları kurumsal merkezî disiplinli bir ***Sınıf Partisi***'nin güvencesindeki örgütlü avukatlar takip etmeli ve savunmalıydı. Bu türden bir güvencenin olmadığı süreçlerde, ün düşkünlüğünü, para ve pul meselesini, sansasyon ve magazinleşme gibi rahatsızlıkları öne çıkaran avukatlar da oluyordu. Sınıflı toplumlarda bu düşüncelerinden arınmış ve bunları asla mesele yapmayan, mesleğinin niteliklerini kavramış, aldığı davaları gereği gibi takip ederek savunan avukatlarımızın sayısı da çok azdır. H.

Ç. türünden avukat arkadaşlarımız sınıflı toplumların ölçütlerini kırıp aşmış ve öncelikle bu türden ilerici nitelikleriyle anılmakta ve çok sevilmektedirler. Aldıkları davaları ideolojik süzgeçlerinden geçirmiş kimselerdi. Davalara bilinç ve kararlılıkla girmişlerdi. Sanıklar da bu türden avukatlarını göz bebeği gibi korur, dayanışmasını eksik etmez, onların maddî, manevî, moral vb. sıkıntılar içine girmesini asla istemezdi.

H. Ç.'nin kısa biyografisinde değinildiği gibi o, tüm önemli davalarda rol ve sorumluluk almış biridir. Mevcut burjuva hukukunun yorumunda sistemin gerici, ırkçı, milliyetçi ve faşist kimliğini -"vukuatını"- anladıkları dilde açığa vurmuştur. Kendi hukukunu "hini hacette" çiğneyen devletlerin başında TC gelmektedir. Bu memlekette "Hukuk yoluyla mücadele" asla küçümsenecek bir konu değildir. Osmanlıdan bu yana "Kayudat ve kuyudata" çok önem veren bir toplumda yaşamaktayız. Tarih ve insanlık önünde emperyalist-kapitalizme kölece angaje bir toplumdaki hukuk skandallarının kaydını tutarak belgelemek, hesap sormak, boyun eğmemek sorumluluğumuz hiç gündemimizden düşmedi.

Daha gerilerdekini saymazsak TC devletinin Mustafa Suphi ve Yoldaşlarının hunharca katledilmesinden bu yana, sistemin hukuk anlayışları olan faşist ya da faşizan anlayışlarla daima boğuşup duruyoruz. Hesap defterlerimizdeki kayıtlar çoğaldı.

Özetlersek: Sistemden alacaklı durumdayız. Fakat tutarlı-somut-amaçlı bir iktidar projesine sahip bir ***Sınıf Partisi*** eksikliğimizi bir türlü gecikmeden işbaşı yaptıramadık. Siyasal-sosyal devrim mücadelesinde bir daha yeri asla doldurulamayacak insanlarımızı proletaryanın koruyuculuğuna çekerek kazanamadık. Onlarda kendi gelenek/göreneklerini yaratma yoluna girdiler.

İnsanlarımızın çeşitli ve çok yönlü kıyım ve kırımlarından ötürü öncelikle burjuvaziyi sorumlu tutarız. Sistemin ideolojik ve sınıfsal kiniyle insanlarımıza uygulayageldiği baskı ve terörünü asla unutamayız. İşçi sınıfı ve emekçi halklarımıza uygulanan inkâr, imha ve asimilasyon politikalarının üstünü örten tüm burjuva ve küçükburjuva "sol" anlayışlara şiddetle karşı geliriz.

Sistemden alacak hanemizin, hesap sorma işimizin oldukça kabarmasının kusuru biraz da "Sol Cenah" örgütlerimizin üzerin-

dedir. Henüz tümüyle ayrışmamış ve yan yana duran "Sol Cenah" örgütlerinin "vukuatı" yeterince sorgulanmamıştır. Genel bir hesaplamayla bu ayrışmayı gerçekleştirerek, yeniden buluşup bütünleşmenin yolunu döşeyecek devrimci inisiyatiflere, iradî müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır. Geleceğin devrimci nesilleri, bu süreci incelerken, haklı gerekçeleriyle; Devrimci, Sosyalist, Komünist hatta Bolşeviklik iddialarının arkasında bir türlü düzgün duramayanları -hepimizi- politika sahnesinde eksikliği hissedilen ***Sınıf Partisi'***nin oluşturularak siyasî sahnedeki yerini alamayışımız yüzünden suçlayacaklardır.

☆

H. Ç. sınıf mücadelesinde yaşanan tüm altüst oluşlarda devrimci ve sosyalist olmanın sorumluluğunu daima yerine getirdi. Görevini yaptı.

TİP içinde yaşanan "aydın" kavgasında, Aybar-Aren-Boran-Sargın hizipleşmelerindeki sağ teslimiyetçi oportünizmin yanında yer almadı. O da bizim gibi ilerici-devrimci gençliğin dinamizminin partiye kanalize edilmesinden yanaydı. Onun özlemini duyuyordu. TİP'in ülke çapında örgütlenmesinde değerli eşi Şekibe Çelenk ile birlikte büyük roller üstlendi. Evi ve Bürosu da tüm devrimcilere açıktı. Ekmeğini yedik, evinde konuk olduk. Hukukî bilgisinden büyük ölçüde yararlandık. Fakat TİP'in sağ teslimiyetçi oportünist merkez kliği onun bu tavrını "hizipçilik" olarak niteleyecek kadar ileri gitmişti. Öncelikle İstanbul ilinden başlayarak "17'lerin", ardından Kocaeli İl Sekreteri olan benim partiden ihraçlarımız istenmişti. TİP merkez kliğinden Aybar ve arkadaşları H. Ç.'nin de partiden ihracı için yanıp tutuşuyor, küçükburjuvaca uydurma kulis ve gerekçelerle onu da saf dışı tutmanın yöntemlerini uyguluyorlardı.

Özellikle TİP'in 1965'teki Malatya Büyük Kongresinde H. Ç.'nin merkez kliğinin oportünist tavrına karşı parti içinde oluşan devrimci muhalefet ile "kulis" ve "işbirliği" yaptığını iddia ediyorlardı. TİP'in tabanındaki devrimci muhalefet merkez kliğinin iddia ettiği gibi ne kulis yapmıştı ne de hizipçiydi. Özveri ve militanlıklarıyla TİP'in gerçekten TİP olmasının kavgasını ve-

riyorlardı. TİP'teki devrimci muhalefet eğer organize olabilseydi Aybar-Aren-Boran-Sargın kliği ilk kongrede alaşağı edilirdi. Fakat legal parti deneyimlerimiz son derece sınırlıydı. Sendikacılar kendi örgütlerindeki son derece zararlı ve tartışmalı olan ABD'den devşirme "seçim" ve "tur" yöntemlerini TİP'e de getirmiş ve bulaştırmışlardı. Parti Genel Yönetim Kurulu için yapılan ilk tur seçimlerinde partiden ihracı istenen ben de 183 delegenin katıldığı oylamada 126 oy almıştım, Aybar da 126 oy almıştı. TİP içindeki devrimci muhalefet eğer organize olmuş olsaydı sonuçlar da böyle olmazdı.

Halit Çelenk ile Eşi Şekibe Çelenk haksız yere itham edildiler. Onları asla yalnız bırakmadık. "Haysiyet Divanı"na konu edildiğinde de parti merkez kliği benim ifademe başvurmayı bile deneyemedi. H. Ç. benim ifademe neden başvurulmadığının hesabını soruyordu, Aybar ve arkadaşlarına. Aybar, paşazade kimliği ile partide son derece pimpirikli bir yönetim uygulamaktaydı. "Aman faşizm gelir!" diye durmadan burjuvaziye hulus çakıyordu. Nihat Sargın da Alman Nazi partisindekine benzer bir yöntemle, partide Göbbels'in rolünü oynamaktaydı! TİP'teki "aydın" kavgası TKP'deki ve özellikle de (Geçmiştekilerini saymazsak) 1951 TKP Komünist Tevkifatındaki Zeki Baştımar ile Mihri Belli'nin başını çektiği hizipleşmelerin TİP'e de "veraset kanunları" yoluyla taşınmasının bir sonucuydu. Partide etkin rol ve sorumluluk alan Aybar-Aren-Boran-Sargın hizbi TKP'deki Zeki Baştımar'ın legal kadrosuydu. Mihri Belli hizbi ise TİP dışındaydı ve MDD tezleriyle partiyi eleştiriyordu. Mihri Belli ile uzak ve yakın diyalogu bulunan "17"ler bu "suçları" yüzünden ihraç istemiyle parti dışına itilmek isteniyordu. TİP'teki bu ihraç mekanizmasıyla ilgili yeteri kadar bilgi kitaplaştırıldığı için burada ayrıntıya girmiyoruz. Dileyen bizim de bu konularda kaleme aldığımız telif eserlerimizi inceleyebilir. Belgelidir.

İçinden ve dışından gerçekleştirilen bu türden hizipleşmeler, TİP'in legalde parti olup işlevsel olmasının en büyük engeliydi. TİP'in arkasındaki illegal TKP, önceleri "TİP'in bir muvazaa partisi" olduğunu "Bizim Radyo" aracılığıyla duyurmuştu. Aybar'ın daha sonraları nasıl bir miras üzerinde oturduğunun farkına va-

rarak Zeki Baştımar'a; "Bu partide sizin ağzınız konuşacaktır." teminatını vermesiyle Harici Büro TKP TİP'e "olurunu" vermişti. Partiden ihraçları istenen H. Ç. ve TİP'in tabanındaki devrimci kadrolar bu nedenlerle dışlanıyordu. Bu süreci eleştiren pek çok telif eserimizde ayrıntılı sözünü ettiğimiz gibi ve sırasıyla TİP'in işlevsiz bir duruma getirilmesiyle birlikte, önceleri TİP içinde bulunan ve de gençlik temeline dayalı nüveler sırasıyla; TİİKP, THKO, THKP-C, TKP/ML ve Türkiye Solu'ndan koparak ayrışan Kürdistanlı devrimciler DDKO'yu kurmuşlardır.

Anılan ve bu süreçten ayrışarak kopan örgütler günümüzdeki "Örgütler Anarşisi" hastalığımızın ilk ürünüydüler.

☆

THKO, THKP-C, TKP/ML ve DDKO türünden örgütlenme arayış ve yönelişlerinin suçlusu aranacaksa, bu, öncelikle TİP merkez kliğinin "vukuatında" aranacaktır. Devrimci genç kadroları (Denizleri, Mahirleri başta olmak üzere) partiden ihraç edip burjuvaziye işaret eden TİP merkez kliği en az burjuvazi kadar suçluydu.

Anılan bu türden örgütlerin tarihsel devrimci geleneklerimizin dışındaki arayış ve yönelişlere girmesinin suçu da TİP merkez kliğinin sağ teslimiyetçi oportünist politikalarının bir sonucuydu. TİP; Devrimcileri, Komünistleri vareden Tarihî TKP'nin Marksist-Leninist Devrimci Kanadının uzantısı bir örgütlenme değildi. TİP'in işlevsiz bir konuma girişiyle THKO, THKP-C, TKP/ML ve DDKO türünden örgütlenme arayış ve yönelişleri başlamıştır. Bu arayış ve yönelişler tarihimizdeki sağ teslimiyetçi oportünist akımlardan birer kopuş deneyimiydi. Tarihsel sürekliliği içinde kopuş süreci kendi sentezini üretemedi. Bu kopuş süreci günümüzde de devam etmektedir. Bu türden örgütlerin önder kadrolarının katledilmesi, onların ideolojik, teorik, politik ve örgütsel yanılgılarını düzeltmelerine fırsat ve imkân vermedi. Anılan örgütlerin uzantısı olma iddialarıyla hareket edenler ise, tamamlanamayan bu kopuş sürecine katkı getirmek bir yana, *Devrimci Hareketimizin* yeni nitelikler kazanabilmesine de zarar veriyordu. Onlar, hayat ve müca-

delenin asla doğrulamadığı teori pratikleriyle işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin buluşup bütünleşmesine ve ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulmasına darbe vurma yarışındaydılar.

O gün bu gündür ***Parti*** ve ***Partileşme Sorunu*** mücadelesine özel bir önem veren *Kolektifimiz Çalışanları* siyasal birlik yolundaki Proleter Devrimci bağımsız sınıf tavrını sürdürmenin kavgasını vermektedir. Kendi yerli sentezimizin üretilmesi mücadelesinde son derece zengin bir sosyal mirasın üzerinde oturuyoruz. İşçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket, emekçi halk hareketleri, direniş, ayaklanma, başkaldırı, isyan, hak arama, grev ve direnişlerle dolu tarihimiz kendi yerli sentezimizin oluşturulmasına ışık tutuyor. Tarihsel olarak daha gerilere gitmeden sıralanacaksa; M. Suphiler, H. Kıvılcımlılar, Denizler, Mahirler, İbrahimler, Mahzunlar, Mazlumlar, Hakilerin devrimci geleneklerini 15/16 Haziran Direnişinin devrimci ruhu ve coşkusuyla kucaklayacak bir hareketi oluşturmalıyız. Yerel, ulusal, sosyal, sınıfsal ve enternasyonal kurtuluşumuzun yolu buradan geçiyor. Bu konuda ürettiğimiz (Eleştirel katkılara açık ve muhtaç haliyle) tezlerimizle, tahlillerimizin sosyal pratikte sınanması gündeme gelmiştir.

H. Ç.'nin aramızdan ayrılışı nedeniyle daha önceleri onlarca kez işlediğimiz bu ve benzeri konuları bir kez daha gündeme getirmenin doğru olacağını düşündük ve bu türden hatırlatmaların bir kez daha bu yazı vesilesiyle kullanılmasını uygun bulduk.

☆

Günümüzde de yakın tarihimiz birilerinin paşa gönlüne göre tahrif edilmek isteniyor. Bin bir hamaset, idealizasyon ve mistifikasyonlarla yakın tarihimiz çarpıtılıyor. Bu süreçte rol ve sorumluluk alan bizim insanlarımız ise sürece müdahale edemeden, tarihsel, sosyal, sınıfsal görevlerini gerçekleştiremeden, önemli ve örnek insan kimlikleriyle anılarını geride bırakarak aramızdan ayrılıyorlar.

Kimileri sınıf mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizi anmayarak, "Amele Taifesi" diye küçümseyerek anmasa da; Halit Çelenk Arkadaşımız TİP içindeyken de, 15/16 Haziran Direnişi

döneminde de, KDİKB örgütlenmesi sürecinde de bizim -benim- hukukçumuzdu.

Onun tam da Denizlerin katledilişinin yıl dönümüne denk bir zamanda aramızdan ayrılışı önemli ve düşündürücüdür. Halit Çelenk'in rikkatli yüreği çektiği ve tanığı olduğu acılara ancak 89 yıl dayanabildi.

Devrimci Hareketimiz anlamlı ve ileri bir adım atmak istiyorsa; bu süreci dürüst, ilkeli biçimlerde incelemek, sosyal olay ve olgulardan çok yönlü ders ve sonuçlar çıkarmak durumundadır.

Mayıs ayı yaşadığımız bu coğrafyada ve Dersim'de katliam, infaz ve soykırımların yaşandığı, pek çok devrimci yoldaşımızın katledildiği bir aydır. Mayıs ayı, aynı zamanda tarihsel iyimserliğimizin, umudun yeşerdiği, *Devrimci Hareketimiz'* in yeniden harmanlanıp bütünleşeceği ve de 1 Mayıs gibi, siyasal-sosyal devrimimizi gerçekleştirmek gibi, ***Siyasî Birlik*** sorunumuz gibi, yakıcı talepleriyle doludur.

Halit Çelenk Arkadaşımızı doğaya teslim ediyoruz.

Anısını yaşatacağız.

Devrimci insanlarımızı katledenlere binlerce lanet, Devrimcilere, Komünistlere ebedî saygı...

Halit Çelenk'in Kısa Biyografisi

(1922 - 5 Mayıs 2011)

Halit Çelenk, 1922 yılında Antakya'da doğdu. 1944'te İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitiren Çelenk, Türkiye İşçi Partisi Ankara il yönetiminde sekreter ve genel yönetim kurulunda üye olarak görev yaptı.

Çelenk, 1960'lı yıllarda ilerici Avukatlar Derneği ve yine Devrimci Avukatlar Derneği'nin kurucu ve yöneticileri arasında yer aldı. 1965 yılında Fakir Baykurt'un başkanlığında kurulan Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın (TÖS) daha sonra kurulan Tüm Eğitim ve Öğretim Emekçileri Birleşme ve Dayanışma Derneği'nin (Töb-Der) hukuk danışmanlığını yapan Çelenk, 1968 yılında Türk

Hukuk Kurumu'nun ikinci başkanlığı, 1975 yılında Çağdaş Hukukçular Derneği başkanlığı görevini yaptı.

İnsan Hakları Derneği ve İnsan Hakları Vakfı'nın kurucuları arasında yer alan Çelenk, 12 Mart ve 12 Eylül dönemlerinde, Dev-Genç, THKO, TİP, TKP, TSİP, Dev-Yol, DİSK, Barış Derneği, TBKP, Türkiye Yazarlar Sendikası, Halkevleri ve Köy-Kop gibi davalarda avukatlık yaptı.

Ayrıca, 1970 - 15/16 Haziran Direnişi ile Kocaeli Devrimci İşçi-Köylü Birliği (KDİKB) Davası sanıklarının da avukatlığını üstlendi.

Barış davasında ve Aziz Nesin'in öncülüğünü yaptığı Aydınlar Dilekçesi davasında sanık olarak yargılan ve beraat eden Çelenk, Nazım Hikmet'in kız kardeşi Samiye Yaltırım tarafından kurulan Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'nın yönetim kurulunda görev aldı, Nazım Hikmet'e yapılan hakaret davalarında müdahil olarak Samiye Yaltırım'ın avukatlığını üstlendi.

Çelenk, başta Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan olmak üzere Taylan Özgür, Mahir Çayan, Sırrı Öztürk, Gün Zileli, Melih Pekdemir, Kemal Türkler, Aziz Nesin, Mahmut Dikerdem, İlhan Selçuk, Oktay Akbal, Dr. Erdal Atabek, Vedat Türkali, Mihri Belli, Uğur Mumcu, Remzi İmame, Mümtaz Soysal, Bahri Savcı, Adalet Ağaoğlu, Işık Kansu, Muzaffer İlhan Erdost, Süleyman Ege, Melike Demirağ, Sadun Aren, Abdullah Baştürk, Vahap Erdoğdu, Seyhan Erdoğdu, Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Asım Bezirci, Arif Damar, Öner Yağcı, M. Emin Değer'in de aralarında bulunduğu önemli isimlerin avukatlığını yaptı.

Halit Çelenk'in "İdam Gecesi Anıları", "THKO Davası, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve Arkadaşlarının Sorgu ve Savunmaları", "Devlet Güvenlik Mahkemeleri Niçin Kaldırılmalı?", "Hukuksuz Demokrasi", "Umut Hangi Dağın Ardında?", "Barış Savaşçıları", "Beş Kapı-Beş Kilit" adlı pek çok basılmış eseri bulunuyordu.

Çelenk, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarının yıldönümü olan 6 Mayıs 2011 günü toprağa verildi.

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 45, Mayıs 2011, s. 123-129

Orhan İyiler'in Anısına...

(1935 - 25 Şubat 2011)

Orhan İyiler (O. İ.) Arkadaşı 13 Şubat 1962 yılında kurulan Türkiye İşçi Partisi (I. TİP) döneminden bu yana tanımaktaydık. I. TİP içindeyken de o, 100 yıllık sınıf mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizin yanındaki yerini almıştı. Parti içindeki Aybar-Aren-Boran-Sargın hizipleşmelerinin yanında yer almadı. Marksist bakış açısını ve devrimci tavrını sürekli gözetti. I. TİP'in açık faaliyet alanlarındaki çalışmalarının yetkinleşmesine ve özellikle de sokak tiyatrosu çalışmalarına katıldı.

O. İ. I. TİP'in ilerici-devrimci gençlik konusundaki sekter ve tutarsız politikasına karşıydı. Gençliğin atılımlarına *"Öldükleriyle Kalmadılar..."* diyerek onların devrimci dinamizmine sahiplendi. *Kolektifimiz Çalışanlarının* bu konudaki tavrı ise başından beri açık ve netti. Bizler ***"Gençliğin Yolu İşçi Sınıfının Yoludur!"*** şiarımızın uzantısında hareket ediyorduk. İlerici-devrimci gençliğin dinamizmini proletaryanın disiplin ve koruyuculuğuna çekmeye çalıştığımızı söylemek durumundayız.

O. İ. Devrimci tarih ve geleneklerimize, 10 Eylül 1920 Tarihî TKP geleneğimize, içinde yer almasa da, saygılıydı.

"1973 Atılımı" ile kurulan Harici Büro "TKP" hareketinin içinde de yer almadı. İsmail Bilen "TKP"sinin 12 Eylül 1980 sürecinde yeterince sınanıp denenmesinden sonra, bu süreci kimi yönleriyle eleştiren "10 Eylül Hareketi" ya da uzun sürmeyen "Devrimci Kanat" TKP/DK içinde hareket etti.

Daha sonraları Devrimci, Sosyalist, Komünist iddialı her örgütle eşit mesafeli, fakat onlara angaje olmayan bir tarz-ı siyaseti uygun buldu.

İdeolojik, teorik, politik ve örgütsel mücadelede O. İ. de, kendi çapında, günümüzde ***Sanat Cephesi - Sosyalist Gerçekçi Sanat***

Dergisi'nin bilince çıkardığı "Bilim-Politika-Sanat-Kültür-Estetik-Etik" bütünselliğinin kavgasını veriyordu.

Devrimci, Sosyalist, Komünist iddialı özsüz, köksüz, düşünce ve davranış çizgilerine karşıydı. Yaşadığımız topraklardaki Bilimsel-Komünizmin yandaşıydı. Kimi "aydınlar" gibi SSCB düşmanlığına düşmedi.

Yurtiçi ve yurtdışı Devrimci ve Marksist basın ve yayın faaliyetlerini yakından izliyordu. *Kolektifimiz'*in *"Marksizm'in yorumu ve pratikte yeniden üretimi"* diye sıkça tekrarlamayı uygun bulduğumuz çabalarımızın hangi manaya geldiğinin farkındaydı.

Marksizm-Leninizm'in yüce idealleri dışındaki, özellikle de sivil toplumcu, "Frankfurt Okulu" taraftarlarının -Türkiye baş temsilcilerinin- inceltilmiş yöntemlerle sürdürdüğü çalışmalarına şiddetle karşıydı.

Liberal, ulusalcı, tasfiyeci, merkezci, yeni-sol, postmodern sol, özgürlükçü sol, reformist ve revizyonist "sol" akım ve örgütlere karşıydı. Yürüttüğü telif çalışmalarıyla bu tavrını derinleştiriyordu. Devrimci olan her birime sahipleniyor, eleştirel katkısını esirgemiyordu.

Emperyalist-kapitalizmin tarihsel-sosyal ömrünü doldurduğunu, siyasal-sosyal devrimlerle kökten yıkılıp aşılacağına içtenlikle inanıyordu. Çalışkan, iyimser ve yetenekliydi.

Bir eksiği vardı: Modern Proletarya ile kayda değer bir arkadaşlığı yoktu. I. TİP'de yaşanan hizipleşmelerle 12'li darbeler döneminde yaşadıkları onu bu yolda çok ürkütmüştü. "Sol Cenah" örgütlerindeki bazı sosyalizm dışı çürük insan malzemesi, özellikle de kapitalist yabancılaştırmanın esiri olmuş olanlarının düşünce ve davranışlarına asla güvenmiyordu. Onların grupsal ve faydacı niyetlerle yaklaşımlarından rahatsızlık duyuyor, fakat yine de "Onları nasıl eğitiriz, nasıl kazanırız?" türünden bir "diplomasi" anlayışıyla efendiliğinden ve nezaketinden geri durmuyor, kırıcı davranmıyordu.

O. İ. tarihsel iyimserliğini her şart altında koruyor, fakat ulusal ve enternasyonal ölçülerde birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir, do-

nanımlı ve mücadelenin bütün biçimlerine aday işçi ve komünist partilerinin ideolojik, politik ve örgütsel zaaflarını aşamayışına içerliyor, hatta öfkeleniyordu.

Onunla ilgili ilginç ve çok "sevimli" bir anıyı da bu vesileyle aktarmak istiyoruz. "Siyasî Birlik" sorununun yakıcılığını koruduğu, tüm Devrimci ve Komünist kadrolarca hararetle tartışıldığı ve çözüm yöntemleri arandığı 1980-1986 sonrası bir süreçte *Kolektifimiz*'in de ev sahipliği yaptığı bazı girişimlerimiz olmuştu. Oluşturulduğu günden beri bu hayatî konuyu gündemde canlı tutmaya özel bir özen göstermeye çalışıyor, anılan ve anılmayan çağrılarımızla kapalı toplantılar düzenliyorduk. O. İ., bu yoldaki çabalarımızı, telif kitap üretimlerimizi, dergi, gazete ve benzeri yayın organlarımızı özenle okuyan biriydi. O, bir gün bu konudaki kaygılarını şöyle dile getirmişti:

"Yoldaş, legal ve illegaldeki örgütler sık sık kapımı çalıyor. Benim kendi gruplarının yanındaki yerimi almamı istiyor ya da dolaylı olarak duyuruyorlar. Ben grup adamı olamam. Devrimci Hareketi kucaklamaya aday bir örgütlenmenin de henüz çok uzağındayız. Kendimi de bu konuda hazır hissetmiyorum. Ben, hele denenip sınanmış, program ve projesini hayat ve mücadelenin doğrulamadığı örgütler içinde nasıl yer alırım? 'Siyasî Birlik' yakıcı bir sorun. Devrimci ve Marksist kimliğimizle bu sorunun dışında uzun boylu bağımsız ve örgütsüz durulamayacağını biliyor ve görüyorum. Politik bekâretimizin izolesini ne zamana kadar koruyacağız?"

Onun bu türden "sevimli" ve kaygılı düşüncelerine bizler de şu karşılığı vermiştik:

"Siyasî sahnede eksikliği hissedilen Proletarya Partisi er geç mutlaka işbaşı yapacaktır. Biz, yığınağı buraya yapıyoruz. Mevcut 'Sol Cenah' örgütleri istedikleri kadar örgüt kurup parti çağrışımı yapsınlar, onlar sınıf partisi değil örgüttür. Bu örgütlerin üzerinde ideolojik, teorik, politik bir basınç uygulamak durumundayız. Bu tavrımızı-yöntemimizi önemli ve doğru buluyoruz. Devrimci duruşumuzla da yalnız değiliz. Kolektifimiz'in odaklandığı yöntem; pratik örgütçü çabalarımızla bu alana yüklenmektir. Proleter

Devrimci Kadrolar 'politik bekâretin izolesi' türünden bir kaygıyla hareket edemezler. Bu türden kaygılar, şaka bir yana, bize göre geçersizdir. Komünistler örgütsüz kalamazlar. Örgütlenme bilinci iradî ve gönüllü bir seçimi gerektirir. Devrimci Hareketin günümüzdeki açmazları geçicidir. Mutlaka da aşılacaktır."

O. İ. sınıfsız, sömürüsüz, sınırsız, özgürlükçü ve eşitlikçi devrimci ütopyasını asla karartmadan ve her şeye rağmen, ideolojik süzgecinden geçirdiği devrimci bir duruşun gereğini, meşrebince yerine getiriyordu. Bu yolda ısrarlı, inatçı, çalışkan ve tutarlı olmaya özen gösteren birikimli aydınlarımızdan biriydi.

Bu memlekette -sayısına ve sürüsüne bereket- burjuva ve küçükburjuva "sol" aydınların, aydın geçinenlerin veya *Kolektifimizin* deyimiyle "Üniversite okumuş yarım-aydınların" fikir hayatında çizdiği zikzaklı grafiklerin karşısındaki yerini alırken, siyasî mücadeledeki tavırlarını da onaylamıyordu. Böylelerinin çok yönlü çapsızlığı, işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin buluşup bütünleşmesine vurdukları köstekler yüzünden mevcut "Sol Cenah" örgütlerinin dışında durmayı yeğliyordu. Onlara ve kendiliğinden kurdukları örgütlerine, özellikle de "şeflerine" güvenmiyordu. Son derece kibar üslubuyla onları etkilemeye çalışıyordu.

O. İ. türünden pek çok Marksist aydın insanımız da benzeri bir tavrı uygun bulmaktaydı. Oysa *Devrimci Hareketimizin* onların aklına, yeteneklerine, bilincine ve uzmanlık alanlarındaki birikimlerine büyük bir ihtiyacı vardı. O da, mevcut "Sol Cenah" örgütlerinin ayrışıp, hesaplaşıp bütünleşemeyişine, Marksist-Leninist bir ***Devrimci Proletarya Partisi*** oluşturamayışına son derece üzülüyordu. Hastalıkla boğuşurken dahi: *"Komünistlerin Birliği'nin gerçekleşmesi için yapılacak çağrının tam da zamanıdır. Bunu nasıl özlediğimi kelimelerle izah edemiyorum."* diyordu.

1989 Kuruçeşme Toplantılarında *Kolektifimiz Çalışanlarının* kavgasını verdiği ***Sınıf Partisi*** ile toplantıyı düzenleyenlerin muratları çok farklıydı. Bu toplantıya katılanlara yaptığımız devrimci uyarı; *"Sosyal pratikleriyle, bireyci, benmerkezci tutumlarıyla, işçi sınıfı ve sosyalist hareket dışı kimi aydınların başını çektiği bu türden kotarılmış toplantılardan 'Sosyalist Solun Birliği'*

çıkmaz, tasfiyecilik çıkar." şeklindeki tavrımızı O. İ. de onaylamaktaydı. O da Kuruçeşme Toplantılarında yaptığı konuşmasıyla benzeri bir tavır alarak sosyalist solun birliği özlemini kurutanlara tarihsel bir uyarı görevini yerine getirmişti.

Yalnız aramızda üslup ve yöntem farkı vardı. Üslup -biçim-duruma göre değişebilirdi, öz önemliydi. O. İ. edebî, sanatsal ve hoşgörülü, yumuşak bir yöntemle, "Dostlar, Yoldaşlar..." diye hitap ederek uyarısını yapmıştı. Bizler ise, *Devrimci Hareketimizi* bölen, burjuvazinin işini kolaylaştıran ve işlevsiz örgüt kurup parti çağrışımında bulunanlara asla "yoldaş" muamelesi yapmıyorduk. Sosyal olay ve olgular karşısında herkese anladığı dilde hitap etmeyi yeğliyorduk. Kazanıcı, eğitici ve devrimci esnekliği gözeten bir üslubu yalnızca işçi ve emekçiler için uygun buluyorduk. Burjuva ve küçükburjuva "sol" cenahın iflah olmaz sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünist şefleri ise bu üslup ve devrimci yöntemimizden hiç hoşlanmıyordu. Onların bilinçli düşmanlıklarını üzerimize çektiğimizin farkındaydık. Bu da doğaldı. Çünkü onlarla aynı lisanı ve literatürü kullanmıyorduk. "Dar grup tapınımı" yerine *Devrimci Hareketimizin* ***Siyasî Birlik*** sorununu nasıl çözeriz? Diye devrimci bir çabanın içindeydik. İdeolojik, teorik, politik ve örgütsel tercihlerimiz çok farklıydı. *Kolektifimiz Çalışanları* sınıf mücadelesi tarihimizden, 15/16 Haziran Direnişinden, sokaktan, sıcak İşçi-Kitle, Köylü-Kitle ve Gençlik-Kitle çalışmalarından geliyordu.

Anılan "Sol Cenah" örgütlerinin TİP içindeki ve dışındaki "vukuatlarını" yakından biliyorduk. Onlara asla güvenmiyorduk. Nitekim 12'li askerî faşist darbeler sürecinde böylelerinin polis, işkence, mahkeme ve hapishane deneyimlerini yakından görüp izlemiştik. O. İ. ise entelektüel birikimini Devrimci Proletaryanın kavgasıyla henüz buluşturup bütünleştiremeyen aydın kesiminden geliyordu. Yalnız kaldığı anlar da olmuştu.

Burjuva ve küçükburjuva "sol" aydınların *Devrimci Hareketimize* verdiği zararı O. İ. de kendi meşrebince ele alıyor, yumuşak bir üslupla inceleyip aşılmasına çalışıyordu. Onun, mevcut örgütsel arayışlar karşısında mesafeli durmaya iten ve içlerinde doğrudan yer almamasının, bağımsız Marksist tavrını korumasının kendince haklı nedenleri oldukça fazlaydı.

Birbirimizin konumunu gözeterek, ilişkilerimizi asla koparmadan, birbirimizi anlamaya çalışarak, iyi ve kötü günlerimizde arayıp sorarak, dayanışmamızı eksik etmeyerek, önemli gelişmeler ve adımlar atılırken haberleşerek, bilgi alışverişinde bulunularak, O. İ. arkadaşla bu ve benzeri konularda oldukça fazla kavga ettiğimiz zamanlar da olurdu. Olmuştur.

Devrimci gruplar onunla ve bizlerle son derece rahat ve formalitesiz bir ilişki içindeydi. Sorunlarını örgütlerinden önce bizlerle konuşup tartışmaktan çekinmezlerdi. Devrimci sırlarını bilirdik. Onlara bu güveni vermiştik. Devlet terörü altında sıkışanlar evlerimize gelebilir, barınır ve Komünist dayanışmanın ne demek olduğunu hissederek ayrılırlardı.

O. İ. "Sol Cenahın", Devrimci ve Marksist geçinenlerin emperyalizmin gündemini yeterince okuyamadığını söylüyor, hızla toparlanarak, gerekli hazırlık çalışmalarını yaparak emperyalist-kapitalizmi kalbinden vuracak bir örgütlenmenin gerçekleşmesinin özlemini duyuyordu.

SORUN ***Polemik*** *Dergimizin* 44. Sayısı, sayfa: 10-33'deki *"En Hayatî Sorun Komünistlerin Birliği"* başlıklı yazımızda dile getirilen ve *Kolektifimizin* cevaplarını da içeren yazıdaki bazı öneriler o'na aittir. Bu önerileri kendisini son kez evinde hastayken ziyaret ettiğimizde yapmıştı. Biz de anılan yazıyla belgelenmesini uygun bulup yayımlamıştık.

SORUN ***Polemik*** *Dergi'*mizin, ***İŞÇİ BİRLİĞİ*** *Gazete'*mizin, ***Sanat Cephesi*** *Dergi'*mizin sorumlu Yayın Kurulu üyeleriyle birlikte yaptığımız bu ziyaretteki görüşmelerin sıcaklığını asla unutmuyoruz. *"Benim fazla zamanım yok."* diye söze başlıyor, hasta haliyle de Devrimci ve Marksist Kadroların yaşadığı "Öndersizlik Krizi"nin nasıl aşılacağına ilişkin tavrını öne çıkarıyor ve pratik bazı önerilerin altını çiziyordu.

O. İ. bu türden konuşmalarıyla âdeta bizlerle vedalaşıyordu; bir ömür boyu henüz gerçekleşmediğini gördüğü ***Siyasî Birlik*** konusunu buruklukla anlatıyordu. Sözünü ettiğimiz bu yazıda ifadesini bulan özlemler, ***"Komünistlerin Birliği-Komünist Birlik"*** O'nun devrimci bir vasiyeti niteliğindeydi.

O. İ. benzeri bir öneriyi ve özlemini tüm Devrimci ve Marksist kökenli birey, grup, çevre ve örgütlere de, aralarında bir ayırım gözetmeden, yapıyor ve vasiyet ediyordu:

"Kuruçeşme Toplantılarında Kolektifinizin ve benim yaptığım konuşmalarımızla (belgelidir) yalnızca tarihe devrimci bir kayıt düşürülmedi. Bu devrimci uyarımızı bugün bazı kadrolar ciddiye alıyor ve yararlanıyorlar. Yani boşuna değildir, işe de yaramıştır. Orada siyasal-sosyal devrimimizin yol ve yöntemlerini arayanlara anlamlı bir ışık gösterilmiştir. Tarihsel-sınıfsal görevimizi yerine getirdik." demiştir.

Hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday bir ***Sınıf Partisi'***ni henüz daha üretemeyişimizin sancılarını yaşamaktayız. Böylesine anlamlı ideolojik, teorik, politik ve örgütsel donanımlı, merkezî kurumsal disiplinli bir örgütlenmeyi başardığımızda Orhan İyiler gibi arkadaşlarımız ve onlarca Marksist birikimli insanımız asla "yalnız" bırakılmayacak, bağımsız sınıf tavrını tercih ederek bu türden bir kurumlaşmaya omuz verip içinde yer alacaklardır.

Orhan İyiler "kapitalist anarşi çağının" bir hastalığına kurban gitti. Onu daha fazla yaşatamadık. Ondan öğrenilecek daha çok şey vardı. Artısı ve eksisi ile iddiasının arkasında ilkeli, düzgün ve onurlu durdu; tartışmaya, yararlanmaya ve eleştirel katkı yapmaya değer eserler verdi; söylenecek olan şeyleri meşrebince söyledi ve bu bilinçli tavrın uzantısında hareket etti.

Anısı unutturulmayacak ve yaşatılacaktır.

Orhan İyiler'in Kısa Biyografisi

"'Bu dünyada öğrenmek, bildiklerimizi başkasına öğretmek, bilimde ve sanatta hep daha ileriye gitmek için bulunuyoruz.' Amadeus Mozart (1784). Ve savaşı izliyorum. 12 Şubat 1991" (Günceler)

1935 yılında Edremit'te doğan Orhan İyiler ilkokul döneminde yazar olmaya karar vermiş ve tüm yaşantısını bu amacı doğrultusunda yönlendirmiştir. Lise döneminde aldığı Fransızca eğitimini kendi çabalarıyla geliştirmiş ve ölünceye kadar Fransızca kay-

naklardan düşünsel faaliyetlerinde kapsamlı olarak yararlanmıştır. Marksist-Leninist hareketin kadroları tarafından mutlaka bir yabancı dil bilmenin ve dünya komünist hareketi ile entegrasyonun önemini hayatının her döneminde dile getirmiştir.

Ortaokul ve lisede yazdığı hikâyeler çeşitli dereceler almış, okulda yapılan törenlerde hitabet yeteneğiyle öne çıkmıştır. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni ikinci sınıfta, yazarlığına ve diline olumsuz etkisi olduğuna inanarak radikal bir kararla terk etmiş, ardından tiyatro yazarlığında yoğunlaşmıştır. 1965'te büyük başarı kazanan Şarkıcı Kız oyununu bir yıl boyunca kaldığı Elazığ'ın bir köyünde yazmıştır. Bir dönem Şehir Tiyatrolarında Muhsin Ertuğrul'un asistanlığını yapan Orhan İyiler, tiyatro ortamında yaşadıklarından "asıl tiyatronun tiyatroda yapılmadığı" sonucunu çıkararak bu ortamı bilinçli olarak terk etmiştir.

Türkiye İşçi Partisi üyesi olan ve partinin kültür kolunda önde gelen çalışmalar yaparak Kartal İşçi Tiyatrosu'nu kuran Orhan İyiler'in yazarlık macerasında dönüm noktası yakın aile dostu olan Adnan-Nazife Cemgil'in sevgili oğulları Sinan Cemgil'i Haziran 1971'de Adıyaman'ın Gölbaşı İlçesi İnekli köyünden alma yolculuğudur. *"Seni Nurhak dağlarında bütün güzelliğinle görünce ben şimdiye kadar yaşadığım her şeyin nasıl az değerli olduğunu kavradım. Benim hayatımı değiştirdin. Artık hep senin, yoldaşlarının savaşımındaki gerçekliğe kendi yazım yeteneğimi açtım."* Bu yolculuğu anlatan *Öldükleriyle Kalmadılar* ilk baskısını 1978'de yapmıştır. 6. baskısı ise Ekim 1999 da yapılmıştır.

Yaşamını sürdürebilmek ve kızıyla birlikte manevi kızına bakabilmek için 1970-1983 yılları arasında küçük bir iplik atelyesi işletmiştir. Bu yıllar boyunca otobüste, vapurda okuyarak, geceleri sadece 3-4 saat uyuyarak kararlı ve dirençli bir aydın olarak yaratıcı çalışmalarına devam etmiştir. 4 Nisan 1989'da güncesine yazdığı gibi; *"Yaşamın akışına yanlış yaşayıp ölmemek gerek! 'Yanlış YAŞAM' Hiç düzeltilemeyecek bir hesaptır 'yanlış yaşamak.'"* Türkiye sol hareketinin ideolojik ve güncel sorunlarına, cezaevlerinde yatan, şehit düşen tüm devrimcilere duyduğu büyük saygı ve bağlılıkla devam eder.

17 - 23 Ekim 1990 arasında katıldığı Doğu Anadolu gezisinde, bölgedeki Kürt halkının sorunlarını birinci ağızdan dinleme, bölgede devletin uyguladığı faşist yöntemleri gözlemleme ve Kürt solu ile görüşme imkânı bulur. *"Diyarbakır-Mardin-Midyad-Nusaybin-İdil-Cizre-Silopi-Şırnak-Uludere-Gercüş-Hasankeyf-Batman-Diyarbakır bölgesinde iki gün süreyle bulunduk. Ekibimizde Cumhuriyet gazetesinden Şükran Ketenci, ozan Refik Durbaş, sinema sanatçısı İlyas Salman, Hale ve Mustafa Lütfi Kıyıcı'lar, Bilgesu Erenus, Zihni Anadol, Gürkan Rişvanoğlu ve ben vardım."* 25 Ekim 1990'da bir basın toplantısı ile izlenimlerini basınla paylaşırlar. *"Doğu Anadolu'da yaşayan Kürtler üzerinde gözlemlediğimiz baskılar TC'nin İsrailleşmesini, Kürt halkının da Filistinlileşmesini kaçınılmaz bir sonuç olarak çok kısa bir sürede önümüze getirecektir. 'Savaşa Hayır - Irkçılığa Son' belgesini kitleleştirme olanağı bulabilirsek utanç verici tabloları görmekten kendimizi kurtarabiliriz diye düşünüyorum." (Günceler,* 26 Ekim 1990). Bu geziden "yeryüzü yaşamı"nın son anlarına kadar özlemle bahseder.

Tiyatro, politik roman, açık mektuplar, radyo sohbetleri yazarın denediği anlatım biçimleridir. Ayrıca çeşitli politik dergi ve gazetelerde makaleleri yayınlanmıştır.

Orhan İyiler 25 Şubat 2011'de bir süredir yakalandığı kanser hastalığı nedeniyle aramızdan ayrıldı. Bir devrimcinin deyişi ile "Öldükleriyle Kalmayanların arasına katılan Orhan İyiler'in bağımsız Marksist tutumu ve eserlerinde sergilediği yaşama asla teslim olmayan dik duruş onu tanıyan herkesin kabul ettiği bir özelliktir. Başta kendisi olmak üzere, onurlu insan kişiliğini ve sol hareketi didik didik eleştirmesi ve son nefesini verinceye kadar Lenin'e ve tüm Leninistlere duyduğu büyük inanç ve mütevaziliği onun kişiliğini ve sanatçılığını tanımlayan en önemli özellikler olarak daima aklımızda kalacaktır.

Basılmış olan eserleri şunlardır:

Generaller Kışında Yaşam Kaynakçaları (1989): 12 Eylül dönemindeki Danışma Meclisleri, Sıkıyönetim Mahkemeleri, Anayasaları ve öteki apoletli korporasyonlarıyla generaller yöneti-

minin insanlarımız üzerinde yarattığı dehşeti ve insanlarımızın hayata tutunma noktalarını *Generaller Kışında Yaşam Kaynakçaları* adını verdiği öykülerinde Mimar Ali'nin, Cezmi Bey'in, Sakallı Hurşit'in, Odasını Boyayan Adamın yaşamlarıyla tarihin belleğine kazımıştır.

Körfezin Kutsal Adakları (1991): Basra Körfezi Arap İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 Arap Devleti tam bir "burjuva toplulukları" biçiminde yaşarken, öteki Arap halk tam bir "proleter uluslar" olarak yaşamaktadır.

Orhan İyiler bu kez odağına Saddam rejimini, Kuveyt'e nasıl saldırdığını, sonrasında Birinci Körfez Savaşı şeklinde gelişen savaşı, bunun İsrail ve batının entegre olmuş dünya burjuvazisi ile ilişkilerini açık biçimde sergiler.

Birgün Bile Yaşamak (1992): Orhan İyiler'in bir başka kült eseri olan *Birgün Bile Yaşamak* 80'li yılların başında basıma hazır olmasına rağmen ancak 1992'de basılabilmiş ve bir çok insanın başucu kitaplarından biri olmuştur. *"Torunlarımız kapitalist çağın kalıntılarıyla belgelerini büyük bir merakla izleyecekler. Nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir yiyecek-içecek maddelerinin alım satımı; fabrikalar ve işletmeler nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir... Bir insan başka bir insanı nasıl sömürebilir; çalışmadan nasıl sırtüstü yaşayabiliyordu birtakım insanlar? İşte tüm bunları kafalarında canlandırmakta zorluk çekecek torunlarımız."* Lenin'in 1919'un 1 Mayıs'ındaki bu sözleri bir düş müydü? *Birgün Bile Yaşamak* 1917 Bolşevik devriminin; devrim öncesi dönemdeki politik hareketleri, Rus halkının tüm katmanlarının sosyo-ekonomik ve psikolojik özelliklerini, devrim öncesi ve sonrasının altyapı ve üstyapı kurumlarının oluşturulmasında Bolşevik kadroların tartışmalarını ve Lenin'in Bolşevik Parti'de kurmaya çalıştığı demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin politik, lirik bir destanıdır.

Yeni Dünya Gerçeği (1996); Dünya burjuvazisinin suçüstü dosyalarını anlatır. Kolektivist sistemlerin 10 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması sonrası kapitalist restorasyonlarını, bu sürecin Doğu Avrupa'da, Yugoslavya'da oynadığı oyunları, özelleştirmenin dünyadaki genel felsefesi ve uygulamalarını, Afrika'da

Cezayir iç savaşı ve 20. yüzyılın en büyük kitlesel katliamlarından olan Ruanda olaylarını, Ortadoğu'daki petro-dolar şeyhliklerinin fakir halkları üzerindeki sömürülerini ve acımasızlıklarını kanıtlarıyla birlikte anlatır.

Devrimci Ado'nun Ölümsüzler Katında Yargılanması (1998): BİO ülkesinde generallerin hükümet darbesiyle gerçekleştirdikleri faşist yönetime karşı devrimci direnişte vurulup şehit olan ADO, ölümsüzler katına ulaşır. Ölümsüz Yargıçları Ado'nun şehitliğini onamada ikircilliğe düşüren, ölümsüzler katında derin bir kargaşaya neden olan yaşam dialarındaki ADO GERÇEĞİ nedir?

Sana 21. Yüzyıl Raporumu Sunuyorum (2005): 11 Eylül saldırıları Dünya Burjuvazisi Konfederasyonu'nca, bilerek sinsice hazırlanmıştır ve de 21. yüzyıl gerçeğinin asıl bu olduğunu ortaya koymuştur. Orhan İyiler 11 Eylül'den itibaren Batı basınını, siyasî ve askerî yöneticilerini ve askerî-siyasî haber alma örgütlerinin belgelerini dikkatlice izleyerek, bu saldırıların tüm dünya halklarına karşı başlatılan bir dünya savaşının bizzat Batı tarafından kendi insanlarını öldürerek hazırlanmış bir komplo olduğunu anlatır. Eseri 2003'te biter ama 2005'te basılabilir. Aradan geçen süre bu tespitlerinin doğruluğunu Wikileaks denilen belgelerle, ayrıca ABD ve İngiltere'de burjuva demokrasisinin izin verdiği ölçüde kurulan "sözde" soruşturma, araştırma komisyonlarında o dönemin sorumlularınca, nasılsa yargılanmayacaklarını bildikleri için rahatça açıklanmıştır.

Danilov Manastırı'nın Çanları (2007): ÇANLAR'ın kapsadığı dönem 20. yüzyılın bitimine doğru gezegenimizdeki o müthiş politik depremin sosyalist sistemleri yerle bir ettiği dönemi kapsıyor. 1991'de tüm Varşova Paktı ve Sovyetlerde özgürlüklerin simgesi çanlar uğultusuna insan hakları, özgür pazar ekonomisi ilahileri de katılınca 70 yıllık uygulamanın sonucunda sosyalist sistemler depremin sarsıntılarına dayanamayarak çöküp gitti. Ne ki, işin bu kadar kolay olmadığını *Danilov Manastırı'nın Çanları* okuru tüm boyutlarıyla kavrayacaktır. "Sosyalistlerin Birliği" konusunda 1989'da yapılan Kuruçeşme Toplantıları için hazırladığı bildiriler günümüz için de son derece önemli Leninist Parti ilkelerini detaylandırır.

Generallerin Zabıt Varakalar (2008): Günce tutmak onun yazarlığının bir başka yanı olmuştur. 12 Eylül faşizminin yarattığı ortamda o her şeyi kaydetmiştir defterine. Bu kayıtlarının bir bölümü *Generallerin Zabıt Varakaları* olarak Aralık 2008'de Devrimci 78'liler Federasyonu tarafından kitaplaştırılmıştır. Basılmamış güncelerinin hazırlanmasına devam edilmektedir. Kendi anlatımıyla *"Günceler'i okuyanlar günümüzde felsefe, politika sapmalarına karşı nasıl doğru ve Marksist bir çizgi izlendiğini görmekte zorluk çekmeyeceklerdir diye düşünüyorum."* (08.12.2010)

Aklın Lirizmi (2011): "Aklın tanımı yaşamı analiz etmek, bilinçlendirmektir belki de. Çok kez gözden kaçırılan, aklın bu çabasının duygusallıktan arınmış bir lirizmi olduğunu kavrayamamamızda. Aslında bu lirizm duygularımız kadar etkilidir. Belki de ondan da yoğun. Aklımızla kavradığımız her şeyde bu lirizmin varlığını çok kez unuturuz." *Aklın Lirizmi* Orhan İyiler'in yayınlanmış kitaplarından ve hiç gün yüzüne çıkmamış güncelerinden oluşuyor.

Aliye Munzur

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 45, Mayıs 2011, s. 114-122

Basılmamış Eserleri:

- Günceler
- Yitik Köpek (Tiyatro oyunu)
- Şarkıcı Kız (Tiyatro oyunu)
- Kral Oidipus Yazarını Yargılıyor (Tiyatro oyunu. Tarih: 1988)
- Lenin'in Ülkesinde Neler Oluyor? (2005)
- 33 Gün Savaşı (Haziran 2008)
- 22 Gün Savaşı (Mayıs 2010)

Faik Muzaffer Amaç'ın Anısına*...

(1915 - 9 Mart 1978)

Dönemin TKP Kadrolarından Avukat Faik Muzaffer Amaç'ı sıkıyönetim davaları sebebiyle değil, çok daha önceleri tanımaktaydım. 1946-'47 ders yılı döneminde o, Erzurum Erkek Lisesinde Felsefe öğretmeniydi. Ağabeylerimden Hilmi Öztürk de onun öğrencisiydi. Faik Hocayı ağabeyimden dinleyerek tanıyordum. Öğrencileri arasında onu ihbar eden ve sonraları hâkim, avukat, yazar olan kişinin (Akdemir Akmut) hayat hikâyesini ta o zamanlardan bilmekteydim. O dönem Faik Hocayı, Erzurum Lisesinden "komünistlik" suçlamasıyla Diyarbakır'a sürgün etmişlerdi. Öğrencileri, özellikle, Doğu'nun yoksul (Türk ve Kürt) emekçi halk çocuklarından oluşan yatılı öğrenciler, aralarında ağabeyimin de bulunduğu kalabalık bir grup, okul pencerelerinden atlayıp kaçarak, Hocayı tren garında uğurlamış, ona uygun görülen sürgün olayını protesto etmiş ve büyük bir gösteri düzenlemişlerdi. Böylece onun öğrencileri belki de hayatlarında ilk eylemlerini böylece koymuş ve bu yüzden de cezalandırılmışlardı.

Faik Hoca dönemin TKP'nin legal kadrolarındandı. İddia edildiği gibi derslerinde "komünizm propagandası" da yapmamıştı. O ne yaptığını bilen biriydi. Felsefe dersinde öğrencilerine yalnızca ilkeli, dürüst, namuslu, yurtsever, bilinçli ve erdemli olmayı öğretmişti. Medeni hakları savunmuş, kişinin vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerinden söz etmişti. Onun bu demokrat tavrı bile yüzyıllık bir ticaret merkezi olan ve ayrıca esnaf ahlakının hâlâ da bir türlü kırılamadığı bir kentte anlaşılmamış, daha doğrusu anlaşılmış ve fakat kara dinci gericilik ile ırkçı faşist gericiliğin boy verdiği bir ortamda ihbar konusu yapılmıştı. O dönem bırakın ko-

* Bu yazı, *12 Mart 1971 'den Portreler* I. Cilt, Eylül 2011 tarihli 7. Baskı'dan alındı. (***S. Ö.***)

münizm, sosyalizm kelimelerini telaffuz etmek, "sos" demek bile yasaktı...

Faik Hoca sürgün edildiği Diyarbakır ve diğer kentlerde de kim bilir bu tür ihbarlarla boğuşmuştu. Çok sevdiği öğretmenlik mesleği elinden alınınca o da hukukçu olmuştu. Erzurum Lisesinde öğrencisi bulunan Akdemir Akmut'ta Hocanın ardı sıra Diyarbakır Lisesine gönderilmişti...

15/16 Haziran Direnişi davalarında, sendikacıların yargılandığı davanın dışındaki, yani bizim "amele taifesi"nin davalarına girmeye kimi avukatlar, "şöhretiyle mütenasip" görmediklerinden ilgi göstermemişti. Bu yüzden hukukî savunuculuğumuz bu türden "yetenekli" avukatlarca yapılamamıştı. Duruşmalarımıza, isteğimiz üzerine, Niyazi Ağırnaslı, Halit Çelenk, Turgut Kazan, ancak bir iki celseye katılmıştı. Faik Hocaya haber salmıştık: "Bizim davaya girsin diye..." O, hakkında "komünistlik" suçlaması olan kimliği ile bu isteğimize şöyle bir cevap vermişti: "Aleyhinize olmazsa gireyim..." 15/16 Haziran duruşmalarındaki genel tavrımız oldukça açık ve netti: Proleter Devrimci çizgide 15/16 Haziran Harekâtı'nı yalnızca biz (evet yalnızca biz) siyasî olarak savunmuştuk. Mahkemelerde sosyalizmin onurlu sesini haykırmıştık. Direnişimizin tarihsel, sosyal, sınıfsal haklılığını dile getirmiştik. Devrimci geleneğimizi duruşmalarda da sürdürmüştük. Bu konu ilgili dosyada ve telif eserlerimizde yazılıdır. Bizim, Hocanın andığı gibi, bu türden bir hesap yapıp yapmadığımızı dost-düşman herkes biliyordu. Hoca, bunca yoğun işlerinin arasında yine de bizi kırmamış ve arada bir duruşmalarımıza girmişti.

12 Mart'ta idam talebiyle yargılanan arkadaşların avukat arayışları karşısında Faik Muzaffer Amaç Hocayı onlara öneren de bendim.

Onun da çabasıyla Doğu'nun bereketli topraklarına ekilen ilerici tohumlar gecikmeden ve zamanla yeşermiş, çalınan devrimci mayalar cılk çıkmamıştı. Erzurum'un yetiştirdiği ilerici ve devrimci kesimler Faik Hocayı ele veren ihbarcılardan daha büyük çoğunluktaydı. Yalnızca Erzurum Lisesinde değil, Erzurum Erkek Sanat Enstitüsünde de Faik Hoca gibi, ilerici düşünceleriyle dü-

şünce-davranışta geleceğimizi hazırlayan eli öpülecek çok hocamız vardı. Müdürümüz Nurettin Çelikler, Türkçe hocamız ve müdür yardımcımız Nazmi Şener bizlerin, bilimsel bilgiler edinerek bilinçlenmemizi, ilerici ve namuslu kişiler olarak yetişmemiz için okul içi ve dışı akıl almaz özverilerle az mı didinmişlerdi? Kültür dersleri çok az ve sınırlı tutulan bizim okulumuzda daha 15 yaşına gelmeden bu hocaların özendirmesiyle bütün klasikleri okumuş, edebiyatla, felsefeyle, sosyal bilimler ve pozitif düşüncelerle tanışmıştık. Bizim ilerici hocalarımız da TKP'nin Kadroları Faik Hocadan farklı olarak sosyalizmle çok daha erken tanışmıştı. Ayrıca, çok dik duran onurlu kişilerdi. Onlar da "komünistlik" suçlamasıyla sürülmüş ve acı çekmişlerdi. Bu hocalarımızı, ayrılırken, bizler de görkemli biçimde protestolarımızla, gözyaşlarımızla uğurlamıştık.

Faik Hoca gösterişsiz, naif, çelimsiz, ufak tefek ve çelebi bir insandı. Dış görünüşüne aldananlar hakkında: "Bu ne sünepe adam." diyebilir ve kolaylıkla yanlış bir hükme varabilirdi. Hoca yüreğindeki koru belli etmezdi. Sonsuz tevazuu yüzünden onu eleştirenler de çıkıyordu. Evet, sınıflı toplumlardaki tevazuu ve aşırı diğerkâmlık bireycilik kadar kötüydü. Hele bu memlekette Hoca gibi tevazuu sahibi kişiler daima horlanır, kolayca sömürülür, kenara itilir ve değerleri bilinmezdi... Onun hukukî açıdan savunduğu sanıklardan biri olarak diyebilirim ki, Hoca'nın değerini ölçmek için eğer bir sarraf gibi davranmak gerekirse, o yirmi dört ayar bir altındı. Hele "avukat milleti" içinden çıkan kimi şarlatanları gördükçe, Hoca hakkındaki saygımız daha da artıyordu. Çünkü kimi avukatlar, ne yazık, sıkıyönetim davalarına faydacı biçimde yaklaşıyordu. Hoca'nın avukatlık anlayışı, devrimciliği magazinleştirerek piyasa ilişkilerine ya da esnaf ahlakına dönüştürenlerden farklıydı. O, böyleleriyle asla kıyaslanamazdı. Hoca, yüksek ahlaklı bir kimlik ve kişiliğe sahipti...

Hapis yatmayan, mücadelenin ateş çemberinden geçmeyen, faşizmin çirkinliği ile yüz yüze gelmeyenler, devrimci görev ve sorumluluklarını nasıl tartabilirdi? Böyleleri, hele ciddî ve donanımlı örgütsel güvencelerden de gelmiyorsa, ilerici bir avukatın

rolünü hiç anlayamazdı. Görüşmesi, okuması, yazması, radyo dinlemesi, hava alması, serbestçe dolaşması, gazete okuması elinden alınmayanlar, Faik Hoca'nın değerini bilemezdi. Onu, ölümünü bekleyen bir idamlık, günün yirmi dört saatini yatağında prangaya vurulmuş olarak geçiren bir siyasî tutuklu, faşizmin işkence hanelerinde hayatını, onurunu ve düşüncelerini temiz tutmasını bilmiş devrimciler sevmesin de kimler sevsindi?

Faik Hoca'nın müvekkillerine yazdığı teksir edilmiş bir mektup dahi cezaevlerinin durumunu iyileştirmeye yetmişti.

Faik Hoca üstlendiği savunuculuk görevinde sanıklara düşüncelerine göre bir işlem yapmazdı. O da bir zamanlar TİP üyesiydi. Belki hukukçuluğundan olsa gerek, kısa bir dönem için Aybar'ı desteklemişti. Gerekçesi ise şöyleydi: "Bir dönem bu paşazade ile yürümek doğruydu..." Ama bu destek asla Boran, Aren ve Sargın'ın türünden bir desteğe benzemiyordu. Geçmişten gelen bir dostluğu vardı Aybar'la hepsi o kadar. O kişiye tapmaz, bağımsızlığını ve inandığı ilkelerle onurunu korumasını bilirdi. İlerlemiş, çok çile çekmiş ve yıpranmış bir yaşta olmasına rağmen, aklına koyduğu işi gerçekleştirdi. İnatla sürdürdüğü kavgasını bir militan gibi yarıda bırakmamış ve yolundan dönmemişti. Oysa kimi meslektaşları, sıkıyönetim davalarındaki savunuculuklarında, askerî savcılarla garip ilişkiler kurmuş, onlarla birlikte kitap yayımlamıştı... Kimiler mi? Naylon komünistlerin cemettiği "İlerlemeci" takımı... Onlar bu hâkim ve savcılarla birlikte çok köprüler inşa etmiş, mangalda kül bırakmamış, bin bir hesap ve kombinezonlarla onlarla beraber kitap dahi "üreterek" ticarete dahi soyunmuştu. Kimi avukatlar ise, Baro'ya alınmamaları ilkesel olarak kararlaştırılmış bazı emekli askerî savcı ve hâkimleri, "İlericilik" adına, Baro'ya kaydetmiş ve devletle "derin" ilişkileri önceden yapılmış kişilerle kırıştırmayı gündemlerine alabilmişlerdi! Hatta daha da ileri giderek, Baro'nun da meslekî bir kurum olduğunu unutup birer mafya kafasıyla burasını da sendika, gençlik kuruluşları ve demokratik kuruluşlara benzetmeye koyulmuştu... Naylon komünistlerin örgütlenmesinde Baroyu da kullanabilmişti.

Sözün özü: Veba mikrobu "örgütlü oportünizm" girdiği her yeri kurutuyordu. Bir zamanların faşist yönetimlerine hizmet eden

askeri hâkimlerin Baro dergisinde "ilericilik" adına makale yazmalarına dahi ses çıkarmamışlardı!

Sıkıyönetim sürecinde, Av. F. M. Amaç'ın başını çektiği bir hukukçu grubu oluşturulmuştu. Sıkıyönetim süresince hukuk yoluyla yapılacak mücadelede takınılacak tavırlar konusunda önemli projeler yapmıştı:

- Poliste, savcılıkta işkence konusu;
- Sanıkların Adlî Tabibe, hastaneye şevki;
- İşkence olaylarının ilgililere duyurulması;
- Hâkimlerin reddi;
- Tutukluların demire vurulmaları;
- Serbest savunma hazırlanmasının sağlanması;
- Askerî Mahkemelerin Kuruluş ve Yargılama Usul Kanunu, Anayasaya aykırılığı;
- Hâkimlerin bağımsızlığı üzerine;
- İnfaz Yasası ve antidemokratik uygulamalar;
- Tutukluların her zaman müdafilerle görüşüp, konuşması, haberleşmesi;
- Adli Müşavir ve komutanlıkça tehdit edilmemesi, uygunsuz işlem görmemeleri;
- Avukat-sanık görüşmelerinin sınırlandırılması ve dinlenmesi;
- Sanıkların sorgulama biçim ve yöntemleri;
- Memurların görevlerini kötüye kullanması;
- Tarafsızlığından şüphe edilen hâkimin reddi;
- Tutukevlerinin durumu;
- Duruşmalarda verilen dilekçelerin okutulmaması;
- Aleniyetin çiğnenmesi;
- Hâkim ve savcıların şikâyet edilmesi vbg. onlarca konu üzerinde mızrağı çuvala sokmak isteyenlerle eşitsiz koşullarda, kendi burjuva hukukunu dahi çiğneyenlerle dövüşmüş durmuştu. Hele bir ret dilekçesinde:
- Sanıklara yapılan işkenceler karşısında ilgisizlik;
- Mahkeme kurulunun sanıklarca şikâyet edilmeleri;
- Duruşma tutanaklarının güven verici olmaktan uzak olması;

• Duruşmalarda çıkartılan olaylar; sanıkların boğazlanması; ellerinin bükülüp tartaklanmaları; mahkeme kararı olmadan Mahir'in demire vurulması vb. gibi gerekçelerin dile getirilmesi; hukuk alanındaki mücadelede bir zaferdi.

Av. F. M. Amaç'ın Erzurum ve Diyarbakır Lisesinden öğrencisi, duruşma hâkimi Alb. Akdemir Akmut hakkında duruşmaya sunduğu belgeler, (Baba Akmut'un oğlu Akmut'un ruh sağlığının bozuk olduğunu iddia eden, dolayısıyla oğlunu dahi ihbar edişini kanıtlayan kendi el yazısı belge) baba-oğul Akmut'ların "öyküsü" konusundaki yazılı müracaatlar hukuk savaşının eşsiz örnekleri arasındaydı.

Onun bu savaşı, en sonunda cezaevine düşmesini de sağlamıştı. Hukuk savaşını kişisel "hakaret" yerine koyanlar, Hoca'nın aleyhine dava açmış ve bu davayı kazanmıştı! İnandığı dava uğruna dövüşürken evine haciz konmuş; maddî, manevî varlığı zarar görmüştü. Hem de ilerlemiş yaşına ve hastalığına bakmadan, onunla birlikte savunucu arkadaşlarının bir kısmı, sonradan THKP-C'nin sanıkları yapılmıştı. Demek iç dinamik biraz daha ağır basmasaymış, çok sevimli burjuvazimiz onu da az kalsın "şehir gerillası" niyetine THKP-C sanıkları arasına sokmakta asla bir sakınca görmeyecekti!

Hâlbuki Faik Muzaffer Amaç, söz yerindeyse bir "fikir gerillasıydı!"

Duruşmalarda, burjuva hukuku ve onun genel ilkelerini anlama, yorumlama ve uygulama konularında iki taraf oluşmuştu. Biri: Av. F. M. Amaç'ın başını çektiği ilerici savunucuların, demokratik tavrı. Ötekisi: Biçimsel konularla uğraşan, hukukun özünü göz ardı eden ve onu hiçe sayan ya da "hini hacette" çiğnemekte bir sakınca görmeyen bir anlayışın taraftarı olan iddia makamıyla, iyi saatlerde olsunlarla ilişkili mahkeme heyetinin tutucu, baskıcı tavrı.

Gerek 15/16 Haziran 1970, gerekse 12 Mart 1971 dönemlerinde savunucular arasındaki bu iki tip hemen göze çarpardı. Avukatlık gibi uzmanlık ve özel bilgi isteyen bir dalda, yani teknik bir konuda, siyasî tutuklular bu iki tip savunucuları kendi açılarından yargıladılar. Sanırım buna hakları da vardı. Bilinen sebeplerine

rağmen, bu yargı her zaman aynıydı: Biri, bu yazıda ifadesini bulan ve Av. F. M. Amaç'ın kişiliğinde simgelenen olumlu tavır, ikincisi: Ömür boyu, ün düşkünlüğü sansasyon ve magazinleşmeden hoşlanan ve koltuk kavgası için yanıp tutuşan fırsatçıların tavrıydı, böylelerinin gündemindeki konu, doğallıkla: "Avukatlık eşittir para!" idi.

Kapitalist üretim, mülkiyet ve paylaşım ilişkileri ve sistemin bir kurumu olan Hukuk'un varlığı bir gerçeklikti. Bu kuruma ve onun işleyişine karşı, "Burjuvazinin yararlandığı bir aldatmaca aracı ve silahı" olarak bakan, bunu ileri süren görüşler yaygındır. Konuya tek yanlı ve çok yüzeysel olarak bakan bu görüş sahipleri sol sapma içindeydiler. Burjuva hukukunu, onun rolünü ve önemini abartanlara da rastlanıyordu. Devrimcilerin yürüttüğü bütün mücadeleleri böyle bir kurumun kanun maddeleri içinde dar bir açıdan görmeye yatkın olanlar da vardı. Hatta nokta ve virgülleri bile çeşitli yorumlarla değerlendiren ve böylelikle "hukuk yoluyla mücadele" yapılacağı yolunda ahkâm kesip, fetva verenler ise, hukukun kalıpları içinde sıkışıp kalmış, ölü, mekanik ve bilimselliğin ölçüsünü kaçırmış olan sağ teslimiyetçi sapma içindeydi.

DPP'nin oluşturulup geliştirilemediği dönemlerde ilerici avukatların da konuyu idealist bir yaklaşımla değerlendirmesi, kurumlaşamayışları, devrimci geçinen avukatların afur-tufurları, kimi mahkeme kararları karşısında sevinip-sinirlenmeleri doğal ve anlaşılır bir şeydir. Kimi avukatların bazı davalardaki sömürücü tavırlarının nedenleri vardı. Bu konudaki sapmaların çeşitli yakınmalara yol açtığı, kırgınlıklar yarattığı da bir gerçekliktir. Bu türden sapmaların giderilip, asgariye indirilebilmesi, doğru ve geçerli bir hukuk savaşı verilebilmesinin ilk ve değişmez şartı olan, DPP'nin oluşturulup geliştirilebilmesine bağlıydı. Böylesine anlamlı, merkezi kurumsal disiplinli ***Kurum*** ve ***Araç***'larımız yaratılmadan devrimcilik adına avukatların kendi başlarına "birlikteliğini" beklemek ve yaptıkları "mücadeleden" hedefe varıcı sonuçlar ummak herhalde yanlıştı.

Böyle bir eksikliğe rağmen, hukukun diyalektiğini kavramak, hukuku devrimci mücadele içinde işçi sınıfı hareketi yararına kullanabilmek mümkün müdür?

Aleyhteki faktörlere rağmen, Av. F. M. Amaç, böyle bir mücadeleyi büyük bir yüreklilikle, inatla ve militanca kavramış ve sürdürmüştür. O, mesleğini hiçbir zaman ve hiçbir şarta bağlı olmadan bir sömürü aracı olarak kullanmamıştır. Oysa bu konuda çok çirkin olaylara tanık olmuşuzdur. Bir ikisini yazmadan geçemeyeceğim: Devrimcilik adına sanık yakınlarından, burjuva avukatlardan fazla para talep edilmiştir. *12 Mart 1971'den Portreler I.,* Ömer Ayna bölümünde yazıldığı gibi... Tutuklulara kitap bağışı adı altında yapılan faaliyetlerle kişisel kütüphaneler oluşturulmuştur. Bazı davalar kimilerinin reklam ve kariyer aracı olarak kullanılmıştır. Davalarla ilgili olaylar, özellikle işkence ve hukuk ihlalleriyle ilgi kitaplar yazıya-kitaba dökülerek kolay ün peşine düşülmüştür. Hâlbuki bu kitapların geliri işkence görenlerin ailelerine verilecekti... Davalarda yanlış strateji ve taktikler uygulanmış, kurtarılması gereken sanıkların zarar görmeleri sağlanmıştır...

Oysa Av. F. M. Amaç'ın bu konuda tavrı açık, yetkin, dürüst ve çok belirgin, ayrıca, seviyelidir. O bir gerçeklik olan Hukuk'a bir araç olarak bakmış ve onu gereği gibi kullanmıştır.

Ülkemizde burjuvazi, yüzyıldır, en gerici hatta faşist iktidarların giriştiği baskı ve teröre başvurulduğu dönemlerde dahi, yazılı bir hukukî kılıf arama ihtiyacını duymuştur. En azından bu kurumun biçimsel de olsa, varlığını gözetmek zorunda kalmıştır. İç ve dış gerici güçlerin böyle bir kuruma olan ihtiyacının bilimsel tanımı biliniyordu. Bu sebeple ilerici ve demokrat güçleri ezmek için kuvvete başvuranlara karşı, onların bu silahını geri teptirmek gerekiyordu. Burjuvazinin hukuk kurumlarını kullanmak, böyle bir aracın önemini ve yerini değerlendirip kavrayarak, kuvvete, kaba güce, başvuran siyasî iktidarın kendi hukukunu çiğnemesi karşısında, oyunu kurallarına göre oynamak, faşizmin çirkin yüzünü açığa vurmak, onun otoritesini sınırlandırıp savuşturmaya çalışmak, devrimcilerin göz ardı edemeyeceği bir mücadele alanıydı. Bu mücadele hâkim sınıfların iktidarına ve faşizme karşı çok yönlü savaşın bir parçasıdır.

Değişim, gelişim ve dönüşüm yasasına inananların, burjuva hukukunun da sosyalist devrimle değişeceğine ve aşılacağına, ayrıca yerine, insana ve emeğe değer veren çok ileri bir hukuk kurumunun konulacağını kavraması gerekiyordu.

Av. F. M. Amaç, bu ilkeselliği, mücadelesi ve kendi imkânları ölçüsünde akıllıca, özveriyle kullanmış bir hukuk savaşçısıdır. 12 Mart ile 16 Haziran dava dosyaları bunun kanıtlarıyla doludur. Bu konuda doğru bir yargıya varabilmek için dava dosyalarında verilen örnekleri incelemek gerekecektir.

Av. F. M. Amaç, 16 Haziran davalarında verilen hukuk savaşı karşısında bazen bir özeleştiriye de girişirdi: *"Acaba biz, büyük bir hata mı işledik? Burjuvazinin çürük kurumlarının üzerine şiddetle yüklenerek onları zamanından önce uyarıp yol mu göstermiş olduk?"* demekten kendini alamazdı. Oysa iç ve dış gerici güçlerin faşist yöntemleri devreye sokmasının temel nedeni yapısal, siyasal-ekonomik bunalımdı. Sınıf mücadelesinde, hâkim sınıfların zora başvurabilmesi, onun doğasından ileri geliyordu; ayrıca, burjuva diktatörlüğünün aşılmasına çalışan sınıf temeline dayalı Proleter Devrimci örgütler zayıftı...

Sistem bunalımı aşamıyordu, aşamazdı... Bunalımı aşması gereken radikal sosyalist hareketler ise, içinden ve dışından büyük zaaflara uğratılmıştı. Böyle bir kargaşa içinde "gençlik eylemleri", burjuvazi tarafından "bahane" yerine konuluyordu. Böylece, askeri faşist darbelerle finans-kapitale rahat bir nefes alacak bir zaman kazandırılıyordu.

Bizim cenahımız hukuk yoluyla ileri bir savaş vermeyip, "Burjuvaziyi zamanından önce uyarmamış..." dahi olsaydılar, burjuva diktatörlüğünü aşmaya aday bir ***Sınıf Partisi***'inden yoksun oldukları sürece, yine de, emperyalist-kapitalist sistem yapısal karakteri gereği, bunalımı aşamadığı için mutlaka kuvvete başvuracak, kendi kurumlarını çiğneyecek, anayasayı ve yasaları geriye doğru değiştirmeye koyulacaktı.

Burada asıl eleştirisi yapılacak sorun, ilerici hukukçuların mücadelesi değildir. Sorunun can alıcı noktası, sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketinin kendi iç zaaflarını aşıp adına layık bir ***Sınıf Partisi***'ni oluşturamayışında yatıyordu. Karşı-devrim bu koşullarda haliyle işlevini yerine getirecekti.

Av. F. M. Amaç yaptığı "özeleştiriyle", temelde yatan eksikliğe değinmese de, hiç olmazsa, bir aydın olarak bu konular üzerindeki duyarlılığını dile getirmiş oluyordu. Bu bakımdan ona hiç kimse

eleştiri yöneltemiyordu. Oysa kimi avukatlar, burjuvazinin kendilerine sağladığı, ünvan, cüppe ve kurumların çeşitli imkân ve koruması altında âdeta şarlatanlık yapıyordu. Hoca'nın şarlatanların dışında kalmış olması dahi az şey midir?

Nice avukatlar biliriz, yazıhaneleri sanki "kurtarılmış vatan toprağı" gibiydi ve insan korkusundan buralara adımını atmaya cesaret edemiyordu. Kasıntı ve kuruntularıyla sanırsınız onlar olmazsa ülke hepten batacaktır. Yanlarına yaklaşılmayan bu "ilerici" avukatlar ve onların Baro'su sistemin kendilerine sunduğu küçük bir imparatorluğun: Yasama-Yürütme-Yargı sacayaklarından biriydi.

Burjuva hukukunun karmaşık, dolambaçlı mevzuatı onlara bazı imtiyazlar sağlamıştı; bu yüzden poz keserlerdi. Sanki sıkıyönetimler baylarımızın imtiyazlarını daha da katlamak için ilan edilmişti. Hakkımızda ferman çıkaranların bir bölümü de "Avukat milleti" idi. İlerici geçinen kimi avukatlar, devrimcilere karşı ilan edilmiş bir savaşta âdeta çeşitli ganimetlere konmuş bir kesimdi. Kimi avukatlar leşe konmuş akbabalara benziyordu. Fakat akbabaların dahi bir işlevi vardı; onlar doğanın eşsiz dengesine yardım ediyorlardı. Peki ya bu "Avukat milleti" neye yarıyordu? Onlar da doğadaki doğal seleksiyona yardımcı mı oluyordu?

Onurlu bir hukukçu ile ilgili bazı anıları yazarken yine de bizleri çok yaralayan bir konuya dokunmadan edemedim...

12 Mart'ta kıyılan devrimci gençlerimizin davalarını bazı yetenekli avukatlar almamıştı. Gençlerin bu konudaki isteklerini, Kartal Maltepe Askerî Cezaevindeyken, Cezaevi müdürünün odasında karşılaştığım bazı avukatlara ilettiğimde, onlardan olumsuz bir cevap almıştım. TİP'ten tanıdığımız Alp Selek, Nebil Varuy, Enis Coşkun ve Müşür Kaya Canpolat gibi avukatlar, "parti disiplini" diyerek ve böyle bir "gerekçenin" ardına saklanarak gençlerin vekâletini almayı reddetmişti. Oysa 12 Mart faşizmi gelip oturmuş, bütün ilerici kurumları kapatmış ve kişilerin üstünden silindir gibi geçmişti. Ortada TİP diye bir örgüt de kalmamıştı. Onları: "Ne disiplini, hangi disiplin?" diye sorgulamaya ve konuya duyarlı olmaya çalıştıksa da önerimiz yerini bulmamıştı.

Av. F. M. Amaç'ta TİP üyesiydi; devrimci gençlerin davasını sorumlulukla alarak disiplinsizlik mi yapmış oluyordu? Oysa

TİP'in ideolojik, politik ve örgütsel zaafı ve "parti disiplini" diyerek asla savunulamazdı. Ayrıca, bir dönemin sosyalistlerinin çapsızlığından ötürü, bir daha yeri doldurulamayacak en yetenekli genç kadroların kırımı oldukça rahatlıkla gerçekleşebilmişti! İnsan sormadan edemiyordu: Hangi disiplin, ne disiplini? Hangi ilke, hangi teori, hangi parti normu? Keşke o disiplin denilen şey (Devrimci ve Komünist ilkeler) olsaydı da, bizde önümüzü iliklese ydik!

Teknik bir konuda, hukukî yardımlarını esirgeyen bu türden avukatlar öyle davalarda savunuculuk üstlenmişlerdir ki, insan yazmaya utanıyordu (*12 Mart 1971'den Portreler I.,* Ömer Ayna ile ilgili bölümde değinildiği üzere...). Bu baylar, kimi örgütlerin çok "hayırlı" doğumlarında "ebelik" dahi etmişti. (Av. Müşür Kaya Canpolat, naylon komünistlerin DİSK'in başına cunta misali gelip oturmalarına, "iyi niyetlerle" katkı yapmış, böylelerinin DİSK Geleneğine vereceği zararı görememişti...) Geçmişin devrimci bir kritiğini yapmaktan kaçan avukatlara cenaze törenlerinde trafik memurluğu, siyasî parselasyonda koltuk, sendikalarda uzmanlık veriliyordu... Kimi avukatlar oportünist sendika gangsterlerine, işçi simsarlarına yol ve erkân gösterip onların ayıplarını örtme rollerine soyunmuştu. Ülkemizin hiç de hakketmediği bir ortama sürüklenmesinde etkin roller üstlenip sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünist örgütlerin ete kemiğe bürünmesine büyük katkılarda bulunanlar, "parti disiplini" gözettiklerini(!) söyleyen avukatlar değil miydi?

Kimi ilerici kılıklı avukatlar, artı-değerle beslenen burjuva hukukçularına taş çıkartan "eylemlere" girişmiş; çoğu emekçi halk çocuğu olan özverili ve militan gençlerin, bizim çocuklarımızın, yanlışa itilmiş çocuklarımızın kanlarıyla imparatorluklar kurmuştu. Kimileri de işçi parasıyla hovardalık ederek ürünlerimizi sömürerek, onların üzerine basa basa "İlerlemeci" olmuştu!

Av. F. M. Amaç'ın bazı zaafları ve çok saf yanları da vardı. Üstlendiği hukukî savunuculuğun strateji ve taktiklerini kimseden saklamazdı. İnsan kılığında yanına sokulanların gerçek kimliklerini ayrıntılı araştıramazdı. İdamları önlemek için, özellikle Ziya Yılmaz'ın idamını önlemek konusunda, hukuk yoluyla yapılacak

bütün girişimlerin önü tıkanırsa: "Ben tek başına köprü üzerinde bildiri dağıtacağım..." fikrini bile kimi meçhul adamların yanında söylemekten çekinmezdi. O dönemde bürosuna, "Avukatlık stajı yapacağım..." türünden maskeli niyetlerle girip çıkanların amaçlarını denetleyemezdi. Bir namus abidesi gibi hile, dubara, üçkâğıt, yalan ve riya onun yanına uğramamıştı.

Kimi avukatlar, aydın gevezelikleriyle umutsuzca bütün siyasetlere küskün, entelektüalizme soyunadursun, Faik Hoca bu yollara sapmamıştı. Önüne devrimci bir iş koymuştu. Gündemine çözülmesi şart basit ve sade işleri yapmayı koyabilenler, emekçi titizliği ile çalışmak durumundaydı...

Faik Hoca üzerinde çalıştığı bazı kitapları üretemeden aramızdan ayrılmıştı. Onun kaybı en çok biz sanıkları sarsmıştı. Faik Hocaya karşı olan ödevlerimizi yeterince yapamamanın acısı yüreğimizi yakıyordu.

Cenazesine savunduğu sanıklarla birlikte bizlerde katılmıştık. Ölümü de onun sadeliği ve efendiliği gibi gösterişsizdi. İstanbul Barosu Başkanı Orhan Apaydın, "Aziz ve sevgili meslektaşım..." diye başlayan, biçimsel, diplomatik inceliklerle süslü, birazda masonik hitap tarzıyla bir konuşma yapmıştı. DİSK'te "ahde vefa" göstermiş, daha doğrusu bir avukatın (Müşür Kaya Canpolat) uyarısıyla hazırlanan mesajın mezarı başında okunmasını sağlamıştı.

Bu konuşmalar bizleri tahrik etmişti. Önceden hazırlanmış bir konuşma metnimiz de yoktu. Sanık arkadaşların isteğine uyarak birkaç cümleyi de biz dile getirmiştik. Bizim söylediklerimiz, 12 Mart'ı yaşamamış, kavramamış konuşmacıların değinmediği, asla da değinemeyecekleri konuları kapsıyordu: *"Faik Hoca Devrimci ve Marksist bir mücadele insanımızdı. Yoldaşımızdı. Bir fikir gerillasıydı. Gerek 15/16 Haziran Direnişi dönemlerinde, gerek daha önceki dönemlerde Devrimcilere, sosyalistlere, komünistlere, "Hukuk yoluyla mücadelede" O da yerini almıştı. 12 Mart askeri faşist darbenin esir aldığı tüm siyasî tutsakları da düşünce-davranış çizgilerine bakmadan ve ayırmadan savunmuştu. Bu görevini yerine getirirken sınıflı toplumun öne çıkardığı, özel mülkiyet,-para-pul, ün düşkünlüğü gibi şeyleri elinin tersiyle bir kenara itmişti. İnatçı, ısrarlı ve sürekli biçimde iddiasının arkasında dik ve onurlu dur-*

muştu. Son derece basit, sade ve gösterişsiz tavrıyla faşist mahkemeleri yargılamayı başarmıştı. Anlayana "Hukuk Dersi" vermişti..." Bunları dile getirmek gerekiyordu. Ayrıca, törene katılanları Hoca'nın devrimci anısına saygı duruşuna davet ederek, son görevi imama bırakmamış, Faik Hocayı kendi komünist selamlarımızla uğurlamış ve doğaya teslim etmiştik...

Bir devrimcinin mezarı başında "ahde vefa" ya da formalite konuşmaları yapılamazdı. Faik Hocayla, onun savunduğu çeşitli sanıklarla aynı düşünceleri paylaşmıyorduk. Birlikte paylaştığımız tek şey, iç ve dış gerici güçlerin faşist uygulamalarına karşı tek mevzide bulunma bilinciydi. Faşizme karşı çok yönlü savaşta kişiler ve örgütler ayrı ayrı yollarda dövüşmüş, hata ve yanlışlar yapmıştı. Hepimiz de yapmıştık. Bu yolda hesapsızca ölen, kıyılan, katledilen, hapislere giren militanlar vardı. Faik Hoca da bir militandı; hem de kendi uzmanlık dalında ve kendi stilinde dövüşen yaman bir militan!

Bizim sanıklar adına yaptığımız konuşma, aslında bir yol arkadaşımıza karşı yapılması gerekli bir görevdi.

Av. F. M. Amaç gibi ne yaptığının bilincinde yiğit, dürüst ve onurlu bir hukuk savaşçısına derin saygı ve milyonlarca selam! "İlericilik" ve "savunuculuk" adına çeşitli olumsuzlukların esiri "hukuk" cücelerine de binlerce lanet!

Yayınlanmış Eserleri:

Laiklik İlkesi Sanık Sandalyesinde, Barış Yayınları, Ocak 1966.
Komünist Öğretmen! Davası, Kaya Yayınları, 1966.
Milli Emniyet Dosyası, Habora Kitabevi Yayınları, 1969.
Çayan Davası, Yücel Yayınları, Ekim 1971.
Dava Askeri Yargıtay'da, Kendi Yayını, Haziran 1972.

☆

Av. Faik Muzaffer Amaç'ı ve niteliklerini öğrenebilmek açısından ***Halide Özerden***'in 12 Mart 2000 tarihli, 729 sayılı *Cumhuriyet* Eki'nde yayımlanan bir yazısını eklemeyi uygun bulduk:

EK:

"Cumhuriyet gazetesinde 1969 yılında yayımlanan bir yazısı onu tanımama vesile oldu. Faik Muzaffer Amaç bu yazısında 1968 kuşak sanıklarının, isterlerse sorgu hâkimlerine ifade vermeyebileceklerini, bunun onların yasal hakları olduğunu anlatarak pek çok insanı aydınlatıyordu.

Eşim Yalkın Özerden bu hakkını kullanınca, sorgu hâkimi kızmış "Öyleyse ben de seni tutuklarım" demiş, böylece Yalkın tutuklanmıştı.

İvedilikle Faik Muzaffer Amaç'ı bulmalıydım. Kısa bir araştırmadan sonra yazıhanesinin Taşlıtarla'da olduğunu öğrendim. Elimde tam bir adres yoktu; sora sora bir barakaya ulaştım. Barakanın üzerinde "Arzuhalci Faik Muzaffer Amaç" yazıyordu.

İçeri girdim, iki tarafı kitaplık olan dar bir koridoru geçtim. O, masanın başında çalışıyordu. Beni görünce ayağa kalktı "Buyurun" dedi. Kısa boyluydu, silik bir görünümü vardı. Kendimi tanıttım ve yazısında bahsettiği "hakkını" kullanan eşimin, şimdi tutuklu olduğunu anlattım. Birdenbire sanki yüzü aydınlandı, miyop gözlükleri altından gözleri güldü, sevinmişti. Yerinden kalktı, etraf biraz tozlu dedi ve masanın üzerinde duran tuvalet ispirtosunu elime serpti. Daha sonra onu tanıyınca anlayacaktım ki o, doğanın nimetlerinden alabildiğince değil, kendisine yeteri kadar olanı sarf ediyordu. Kolonya şart değildi, tuvalet ispirtosu da aynı işi gördüğünden yeterliydi. Aradan yarım saat geçmemişti ki sanki kırk yıllık dosttuk. Ertesi gün eşim Yalkın'ı arayacağını, vekâletname alıp gereğini yapacağını söyledi. Ayrılmadan kısa bir süre önce koridora çıktı, elinde ince bir kitapla döndü, imzaladı ve bana uzattı. Kitabın adı *"Komünist Öğretmen! Davası"* idi.

Eve dönünce bir solukta kitabı okudum. Faik Muzaffer Amaç, 1948 yılında Diyarbakır'da felsefe öğretmeni iken fişlendiğini, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde 141 -142'den yargılanmasını, iddianameyi, savunmasını ve kararı, katkısız belgeliyordu. Kitabın arkasında şunlar yazılıydı:

Bu kitapta, bir öğretmenin ne çeşit nedenlerle komünistlikle fişlenmiş olduğunu okuyunca hayret etmekten kendini alamayacak "Komünist tehlikesi var!" yaygarasını koparanların gerçek kim-

liklerini daha iyi öğrenmiş olacaksınız... Şu gerçeği hiçbir zaman unutmayalım! Gerici-tutucu çevreler ne kadar gürültü koparırlarsa koparsınlar, direnirlerse direnşinler ne gibi oyunlar çevirirlerse çevirsinler ne çeşit hukuk dışı yollara başvururlarsa vursunlar, Atatürk'ün dediği gibi: "Yarınki mutlu Türkiye, öğretmenlerin eseri olacaktır."

27.11.1950 tarihinde beraat edeceği bu davada Faik öğretmen nelerle suçlanmıştı:

Devrin Başbakanı Hasan Saka Büyük Millet Meclisi'nin 19.12.1947 günkü oturumunda, bir milletvekilinin devlet otomobillerinin kişisel işlerde kullanılması sorusuna "Hükümeti üzen ve utanç verici bir durum" saptamasını yapar. Bunu gazetede okuyan Faik Öğretmen, bir öğretmenler kurulu toplantısında, öğretmenlerin, öğrencilerinin okul dışı hayatlarının denetiminde, düşünce ve dilekleri sorulunca "Nasıl sigara içen öğrenciye ceza veriliyorsa devlet otomobiliyle okula gelen öğrencilere de, ceza vermek gerekir" diyerek okula resmî arabayla gelen korgeneralin* oğlunu kastetmiş ve biz devlet mallarını kişisel işlerde kullanmanın kötülüğünü öğrencilerimize kavratıp onları iyi birer yurttaş olarak yetiştirmeliyiz" demiş, ama Faik Öğretmen'in kuruldaki bu konuşması onun fişlenerek ölümüne dek sürülüp, uğraştırılmasına yetmiştir.

Başka suçları da sıralanmıştı Faik Öğretmen'in iddianamede: Toplumbilim dersinde Anayasa'nın 75. maddesini anlatırken "Komünist olmak suç değildir, propagandasını yapmak suçtur" demişti öğrencilerine; tebliğler dergisinde de yardımcı kitap olarak önerilmiş olan Eflatun'un "Devlet Görüşü" adlı kitabını derste okutmuştu. O, çocuklara "Hiçbir şeyden korkmayın, medeni cesaret sahibi olun, ben sizi ileri demokrasiye götüreceğim" diyerek suç işlemişti. Okul müdürüne göre ileri demokrasi fikri Moskova Radyosu'nun sloganıdır. Müdür böyle sözleri başka yerde duymamıştır. Oysaki Faik Öğretmen savunmasında, İsmet İnönü'nün Dolmabahçe toplantılarında, Celal Bayar'ın ise İzmir söylevinde, ileri demokrasi sözcüklerini kullandığını belgelemiştir. Faik Öğret-

* Yümnü Üresin, 1950'de DP milletvekili, 1952-54 arası Ulaştırma Bakanı.

men suçludur okul müdürüne göre, derslerinde Söylev'i anlatırken "Asil kan deyimi bilimsel olarak kan veya ırk değil; iyi terbiye, sağlam karakter demektir, bir mecazı Mürsel'dir" diye açıklamıştır onun tarafından.

Davada öğrencilerin de ifadelerine başvurulmuş 5-A sınıfının birkaç öğrencisi dışında diğerleri gerçekleri dile getirmişler ve Faik Öğretmen 27.11.1950 tarihinde beraat etmiştir; ama bütün çabalarına karşın öğretmenliğe dönememiştir. Felsefe diplomasının işine yaramayacağını anlayınca yedekte bulundurduğu hukuk diplomasıyla 1951 yılında Mardin'de avukatlığa başlamıştır. Diyarbakır'da kazanmış olduğu fişin Mardin'e gelmekte gecikmediğini, Mardin Valiliği'nin 19.3.1952 gün ve 585 sayılı yazısından anlıyoruz: "Faik Muzaffer Amaç komünistlikten ötürü durum ve ilişkileri göz önünde bulundurulan kişilerdendir, bu yüzden aylık rapora bağlanmıştır."

Mardin'in sözde aydınları Faik Muzaffer Amaç'la görüşmezler, fakat cahil diye anılan halk onunla konuşmakta sakınca görmez, hatta bazıları, "Avukat Bey, sana komünist diyorlar. Bakıyoruz sen çok iyi adamsın, sen komünistsen, demek ki komünistlik dedikleri fena bir şey değil, galiba."

Amaç 1948 yılında açılan davadan beraat etmiştir, ama bu beraat kararı ömür boyu aleyhine kullanılmıştır. 1954 yılında büyük şehirde rahatsız edilmeyeceği umuduyla İstanbul'a yerleşir. Tam işlerini yoluna koyacağı sırada 1955/6-7 Eylül olayları patlak verir. Gece Beyoğlu'nda oturduğu bodrum dairesinden alınır. Tam dört ay sorgusuz sualsiz Harbiye'nin taş hücrelerinde yatırıldıktan sonra mahkeme huzuruna bile çıkarılmadan, tahliye edilir. 17.1.1956 tarihinde İstanbul Barosu Başkanlığı'na bir dilekçe verir... *"Ben hukuk bilgisine sahip olduğum halde, hukuk devleti rejimi kurulmamış olan ülkemde beni mağdur edenlerden hesap soramazken, avukat olarak başkalarının hakkını korumak iddiasını gülünç sayıyorum... ve Levha'dan kaydımın silinmesini istiyorum"* der. Baro'dan "...Aramızdan ayrıldığınız için üzgünüz ama dileğiniz üzerine Levha'dan adınızı siliyoruz" şeklinde cevabını alır.

27 Mayıs gelir, sevinçlidir. Milli Birlik Komitesi üyelerine fişli vatandaşlar konusunda mektuplar yollar, onlardan cevaplar alır. 27 Mayıs Devrimi ile eski fişlerin etkisiz kaldığı kanısına kapılır. 1961 tarihinde Sındırgı Orman İşletmesi avukatlığına başvurur ve kabul edilir. Ama işler umduğu gibi gelişmez fişleri buraya da gelmiştir. Müdür ona düşmanca davranır, sık sık onu aşağılayarak, tahrik eder; nihayet kendisine hakaret ettiği iddiası ile müfettiş ister, hakkında soruşturma açılır. Müfettişe emniyetten gelen bilgide "Komünistlikten şüpheli bulunduğu, bu sebeple takip edilmekte olduğu, hakkında dosya bulunduğu..." bildirilmektedir. Orman işletmesinde daha fazla kalamaz, istifa eder, tekrar İstanbul'a döner.

Daha sonra kendi gibi fişlenen insanlara pasaport verilmeyişi konusunda hukuksal mücadeleye girer. Artık fazla üzülmez çünkü fişli olmakla yurtsever olmak eşdeğerdir onun için. Aziz Nesin, Mahmut Makal gibi yurtsever aydınların yurtdışına çıkmaları zorunludur, ama pasaport alamıyorlar. Oysaki Faik Muzaffer'in ne böyle bir zorunluluğu ne de böyle bir özlemi var; fakat yıllarca sürdürüyor bu mücadelesini. 1969 yılında bu inanılmaz savaşın belgelerini *"Milli Emniyet Dosyası"* adlı kitabında topluyor.

"Laiklik İlkesi Sanık Sandalyesinde" adlı bir kitabı daha var, ama ben bu kitabı bulup okuyamadım.

O, artık kalp hastasıdır. Mücadeleci kişiliğine yüreği dayanmamıştır. Sağlığına özen gösterirdi Faik Muzaffer, özellikle yiyeceklerine çok dikkat ederdi. Bazı akşamlar yemeğe davet ederdik, her şeyden çok az fakat yoğurdu mutlaka yerdi. Sigara kullanmazdı, nadiren içki içerdi, içti mi hızlı içerdi, arka arkaya birkaç kadeh. "Sarhoş olmak için içilir, değişmeyeceksem neden içeyim" derdi, ama yüzünün kızarmasından ve dimdik yürümeye özen göstermesinden başka bir değişiklik yapmazdı içki onda.

Sevgili Amaç, eşim Yalkın'ın da aralarında bulunduğu 15/16 Haziran sanıklarının müdafii olarak Selimiye Kışlası'ndaki Sıkıyönetim Mahkemeleri ile tanıştı.

Derken 12 Mart geldi çattı. O, Mahir Çayan ve arkadaşlarının savunmasını birçok avukat arkadaşıyla birlikte üslendi. Avukatlar arasındaki iş bölümüne göre Faik Muzaffer Amaç usule

ait savunma yapacaktı. O, savunmalarında askeri mahkemelerin, "Komutanlık Mahkemesi" adıyla anılmalarını eleştirdi, yargıçlarının yürütme organı tarafından atanmalarının Anayasa'ya aykırılığı üzerinde durdu, mahkemelerin kışla içinde yapılarak, açıklık kuralının gerçekleşmediği ve yargılamadaki usulsüzlükleri saptadı, gece gündüz çalıştı.

Çok zor girilmesine rağmen, olaylı geçen duruşmaları ben de izliyorum. Çocukların hepsi işkence görmüş fakat bu durum mahkeme tarafından dikkate alınmıyor. Müdafiiler de büyük baskı altındalar. Örneğin, müvekkilleriyle görüşmeye gittiklerinde, kendilerini adli müşavir veya hâkimlerin karşılarında buluyorlar, tehdit ve hakarete uğruyorlar. Bu kanun dışı baskılar zamanla artıyor, bazı avukatlar gözaltına alınıyor. Amaç'ın çabaları sonucunda "Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemeleri" adından "Komutanlık" sözcüğü kaldırılıyor. Ama baskılar sürüyor. Mahir Çayan zincire vuruluyor. Karar okunurken duruşma salonunda sanıklar ayağa kalkmayınca, kasıtlı bir davranış olmadığı halde Hâkim Akdemir Akmut'un emriyle, kolları kıvrılarak, boğazları sıkılarak, ayağa kaldırılmak isteniyor, diğer hâkim bırakın diye bağırmasa çok kötü şeyler olabilir. Hâkim Akdemir Akmut, sanıklara ve müdafilere diğer hâkimlerden daha kötü davranıyor. Özellikle de Amaç'a.

Kızımla arası çok iyi Faik Muzaffer'in. Bize geldiği zamanlarda öyle istediği için "Faik Dede" diye sesleniyor ona. Mine birinci sınıfta okumayı sökünce ilk işi Faik Dede'ye bir mektup yazmak oluyor. Zarfını da kendisi yazıyor, Suadiye'den Taşlıtarla'ya postalıyoruz. Faik Dede çok geçmeden cevap yazıyor bu mektuba. Heceleye heceleye okuyor. Faik Dede'den diye bağırıyor. Faik Dede bunca işin arasında Mine'nin yazısını ve ifadesini öven mektubu da ihmal etmemiş.

Faik Muzaffer Amaç kamuoyuna duyurmak için işkenceler konusu ve hâkimleri ret dilediği kapsayan belge niteliğindeki *"Çayan Davası"* adlı kitabını yayımlıyor. Aynı gün yazıhanesi aranıp gözaltına alınıyor. Kısa bir süre sonra bırakılıyor.

Bir sabah duruşmaya gidiyorum. Faik Muzaffer Amaç hatırladığım kadarıyla, hâkimleri ret ile ilgili bir dilekçe okuyor. Hâkim

Akdemir Akmut dilekçenin okunmasını istemiyor. Onu susturmak istiyor. Faik Muzaffer hiç istifini bozmadan okumasına devam ediyor. Hâkim sinirleniyor. "Sus!" diye bağırıyor o, okumasını sürdürüyor. Bir anda Akdemir Akmut yerinden fırlıyor, cüppesini çıkarıp fırlatıyor "istifa ediyorum" diyerek salonu terk ediyor. Duruşmaya ara veriliyor, Selimiye koridorlarına çıkıyoruz. Usulca yanına yaklaşıyorum, yüzü kıpkırmızı, sağlığından endişe ediyorum. "Nasılsınız" diyorum. "Hayatımın en mutlu gününü yaşıyorum" diye yanıt veriyor.

Yine bir duruşma bitiminde bize götürmek için bekliyorum onu. Selimiye'den durağa yürürken yolda bana "Akdemir Akmut 1481 numaralı Diyarbakır Lisesi 5-A sınıfından öğrencim, medeni cesaret ve ileri demokrasi sözcüklerinden evhama kapılarak beni müdüre jurnal etmişti" diyor. Yolun ortasında donup kalıyorum. Birkaç saniye sonra, "Dünya küçük, dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur" gibi laflar ediyorum.

Eve geliyoruz, sofrada yemek yerken sıkıntılı. Yalkın'a "Yüzbaşı İlyas Aydın adında bir sanık var, henüz yakalanmamış; ben bu kişiden pek hoşlanmıyorum, ama Mahir ona güveniyor, Mahir'i ikna edemiyorum" diyerek sıkıntısını dile getiriyor. Nadir günlerinden biri art arda fazla bir şey yemeden içiyor. Birdenbire "Bu çocukları asarlarsa, ben yaşayamam" diyor ve gözlerinde biriken yaşlar yanaklarından süzülüyor. Karşıya evine bırakmak istiyoruz arabayla, "Hayır!" diyor. Sadece iskeleye kadar. Israr mümkün değil Faik Muzaffer Amaç'a.

O, 1972 yılında *"Dava Askeri Yargıtay'da"* adlı kitabını yayımlıyor. Davanın Askeri Yargıtay safhası belgeleniyor bu kitabında da. Kim bilir uykusuz kaç gecenin ürünü bu belgeler.

Demokrasi idealinin korkusuz savaşçısı, ömrü boyunca hukuk ve bilimin üstünlüğünü savunmuş bu yiğit ve korkusuz insan, 9.3.1978 tarihinde, 63 yaşında, bir kalp krizi sonucu aramızdan ayrıldı.

Halide Özerden

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 46, Ağustos 2011, s. 75-91

İsmet Öztürk ile Dayanışma Etkinliğinden Notlar

(1938-)

İsmet Öztürk'ü (Çörtük İsmet'i) Nasıl Bilirsiniz? Komünist Biliriz!

18 Haziran 2011 tarihinde SODİD (Sosyal Dayanışma ve İletişim Derneği), İstanbul Petrol-İş Sendikası Toplantı Salonu'nda, 17.00-19.00 saatlerinde 'İsmet Öztürk (İ. Ö.) (Çörtük İsmet) İle Mücadelesinin 45. Yılında Dayanışma Etkinliği' düzenlemişti. Bu etkinliğe KSD (Kurtuluş Sosyalist Dergi) çevresinden ayrışan bütün Kurtuluşçu örgüt bileşenleri çağrılmıştı. KSD geleneği dışından etkinliğe çağrılan yalnızca *Sorun Yayınları Kolektifi* yönetmeni Sırrı Öztürk (S. Ö.) idi. O da, *Kolektifimiz Çalışanları*ndan 5 arkadaşıyla birlikte etkinliğe katılmıştı. S. Ö.'nün çağrılışının nedeni; İsmet Öztürk ile geçmişlere dayanan ve halen de sürdürülen devrimci mücadele arkadaşlığı olsa gerekir.

Toplantı Salonu 'Emek, Özgürlük ve Demokrasi Bloku'nun propaganda afişleriyle süslenmişti. Böylece KSD geleneğinden gelip de farklı örgütsel forumlarda durmayı tercih edenlerden SDP bu etkinliğe damgasını vuruyor imajı verilmekteydi.

İ. Ö. ile S. Ö. Tarihî TKP geleneğine bağlılıklarıyla tanınmaktaydı.

- 1962'lerden başlayarak I. TİP'in örgütlenişindeki çalışmaları;
- SADA'nın oluşturulması;
- DİSK'in kuruluşu;
- ***'İşçi Sınıfının Siyasal ve Sendikal Birliği'*** mücadelesindeki birlikte mücadele edişleri;
- TİP'in merkez kliğinin politikasızlığı, sosyal muhalefet dinamiklerini bünyesinde toparlayamayışı, onları sevk ve idare edemeyişi, kitlesel çıkışlara kurmaylık yapamayışı, parlamentarizme ve ekonomizme kayışı;

• MDD iksirinden kopuş mücadelesinde;

• TİP'in ilerici-devrimci gençliği bünyesinden dışlayışı, partideki TKP'den veraset yoluyla gelen hizayı bozucu hizipleşmelerin yaygınlaşması, vb. nedenlerle hem mücadele etmişlerdi hem de bu sürecin yaşayan tanıklarıydılar.

Onlar ayrıca hayat ve mücadelenin içinden, üretim faaliyetinden gelmekteydiler. İ. Ö. ile S. Ö. TİP'in içinden ve dışından kuşatılarak işlevsiz bir konuma gelmesi karşısında mücadelenin bütün biçimlerini kullanmaya aday bir ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulmasının yakıcı bir ihtiyaç ve sorun olduğunu gören kadrolardı.

Sosyal pratiğin de kanıtladığı gibi, artık TİP ile yürünecek bir yol kalmamıştı. İsim fetişizmine asla düşmeden ifade edilecekse; ismi ister ***Devrimci Proletarya Partisi, İşçi Sınıfı Partisi*** veya ***Komünist Partisi*** olsun *Parti Sorunu* ve *Partileşme Sorunu* yakıcı bir sorun olarak bütün Devrimcileri ve Komünistleri yakından ilgilendiriyordu.

Sınıf mücadelesi giderek de keskinleşiyordu. Hakları kabaca gasp edilen bütün kesimler kitlesel hareketlere başvuruyor ve hızla örgütleniyordu. Sınıfsal ve yerel talepleriyle öne çıkan bu türden örgütlenmeler çok önemliydi. Burjuvazi sınıfsal ve tarihsel deneyimleriyle "Sol Cenah" örgütlerinden önce bu durumu görmüş ve *"Bugün Türkiye'de sayısı 600'ü aşkın yerel dernek adıyla kurulan örgütler Proletarya Devrimi'nin örgütleridir..."* diye bir değerlendirmede bulunuyordu. Evet, bu tespit bir yanıyla doğruydu. Fakat kitleleri seferber etmeye aday donanımlı bir ***Sınıf Partisi*** yoktu.

Bir yanda işçi sınıfı hareketi, sosyalist hareket farklı güzergâhlarda 'demiryolu misali ebediyete kadar paralel biçimde' gidemezdi. Bu iki hareketin buluşup bütünleşmesiyle ancak oluşabilecek olan ***Komünist Hareket*** bir türlü politika sahnesindeki yerini alamıyordu. İ. Ö. ile S. Ö., TİP gibi tek başına legal bir parti yerine legalite ile illegaliteyi koordineli götürmeye aday olan bir ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulmasının devrimci ütopyasını kuruyorlardı. Aynı zamanda siyasal-sosyal devrim proje ve programına sahip birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir ***Sınıf Partisi***'nin nasıl oluşturulabileceğinin yol ve yöntemlerini arıyorlardı. Onların

bu bilinen ve de belgelenmiş olan bağımsız sınıf tavırları, bu temel arayış ve yönelişlerin dışındaki parti arayışlarını da harekete geçirmişti.

"Sol Cenahta" anlamsız ve bilimsel içerikten yoksun SD, MDD, DHD türünden devrim strateji ve taktikleri tartışmaları bütün kadroları etkiliyordu. Dünya devrimci pratiğinden eklektik ve pragmatik yöntemlerle bu memlekete disiplinsizce taşınan devrim strateji ve taktikleri kadrolar arasındaki tartışmaların diğer yanını oluşturmaktaydı.

Kemalist rejimin işçi sınıfı ve emekçi halklar üzerinde uyguladığı terör, artı-değer sömürüsü, inkâr, imha ve asimilasyon politikaları yüzünden sosyalizme-komünizme ilgi duyan genç kadroların eğitimi de bir türlü gerçekleşemiyordu.

"Sol Cenah" örgütleri bir yandan burjuva resmî tarih anlayışı ve resmî ideolojisi Kemalizm'den ayrışamamış, diğer yandan hazmedebildiği kadarıyla Marx-Engels-Lenin sürecini yerli yerine koyamamış ve kendi yerli sentezini oluşturamamıştı.

O dönemlerde ve söz yerindeyse faşist ve faşizan yönetimlerin cezaî, hukukî, keyfî, fiilî baskı ve terörü altında değil Marksizm-Leninizm, sosyalizm-komünizm telaffuz edilmesi bir yana "sos" demek bile yasaktı.

Bilimsel Sosyalizme-Komünizme ilgi duyan birey, grup, çevre ve örgütler büyük bir susuzlukla Marksizm'i öğrenmek istiyordu. Marksist Klasiklerin tercümesi işi *Bilim Kurulu, Enstitü* ve *Akademi* disiplinleri dışında ve tecimsel kaygılarla yapılıyordu. İçeriği çok tartışmalı tercümeler Marksizm'in kavranıp hazmedilmesi işini büyük oranda geciktiriyordu. "Tercüman civanlar" daha Marksizm'in ABC'sini öğrenmeden ithal ettikleri düşüncelerle ilerici-devrimci gençliği kışkırtıcı ve sol düşünceyi sulandırıcı yayınları gecikmeden memlekete taşımaktaydı. Aynı zamanda Dünya Devrimci pratiğindeki siyasal-sosyal devrimler de memlekete disiplinsizce taşınmıştı. Sovyet, Çin, Küba, Latin Amerika, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) ve diğer ulusal kurtuluş mücadeleleri herkesi, özellikle de ilerici-devrimci üniversite gençliğini etkiliyordu.

I. TİP'in sağ teslimiyetçi oportünist merkez kliği partide rol ve sorumluluk alan devrimcileri, komünistleri çeşitli yöntemlerle,

özellikle de Merkez Haysiyet Divanı aracılığıyla hızla parti dışına itiyordu. TİP dışına itilen devrimciler de hâkim gerici sınıfların boy hedefi oluyordu...

Üretim faaliyetinden gelen İ. Ö. Doğu Karadeniz'deki bütün İşçi-Kitle, Köylü-Kitle ve Gençlik-Kitle çalışmalarından; S. Ö. ise Kocaeli ve Marmara bölgesindeki İşçi-Kitle, Köylü-Kitle ve Gençlik-Kitle çalışmalarından geliyorlardı. TİP'in bu bölgelerde örgütlenmesi için öncelikle bilinç, yürek ve yanı sıra petka sağlamlığı da gerekiyordu. TİP'in milletvekili seçimlerine katılabilmesi için 15 ilde bütün ilçeleriyle kurulmuş olması gerekiyordu. Anılan kadrolar militan gelenekleri ve kitlesel destekleriyle TİP'in her bölgede örgütlenmesini sağlamıştı.

TİP'in en gerici, tepkici ve tutucu bölgelerde örgütlenmesi; Aybar, Aren, Boran ve Sargın türünden oluşan merkez kliğinin marifetiyle gerçekleştirilmemişti. Sendika bürokratları ile işçi aristokratlarının da TİP'in örgütlenmesinde kayda değer bir katkısı olmamıştı.

Kitlesel çıkışlar her alanda gelişmeler gösteriyordu. Başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçiler, yoksul köylülük ve küçük üreticiler talepleriyle alanlardaydı. Devlet eliyle burjuva yetiştiren Kemalist rejim bütün sosyal muhalefet dinamiklerini kaba güce ve zora başvurarak susturmuştu. Düşünmek yasak. Örgütlenmek yasak. Parti kurmak yasak. Grev yasak, sendika kurmak yasaktı...

Bu türden burjuva yasakları faşist ve faşizan yöntemlerle gerçekleştirilmeye çalışılırken, kapitalist anarşi diğer yandan kendi zıttını da üretiyordu. İşçilerin, emekçi halkların, yoksul köylülüğün, kır ve kent küçük üreticilerinin, üniversite gençliğinin, aydınların bu avantalar ve yağmalar cumhuriyetinden çok büyük bir miktarda alacağı vardı. Hâkim gerici sınıfların gasp ettiği haklardan işçi ve emekçilerin alacaklar hanesi giderek kabarmıştı.

Giderek artan ve de yaygınlık gösteren sosyal muhalefet dinamiklerinin sokağı deneyen eylemlerini bastırmak öyle kolay değildi. Dönemin sokağı deneyen kadroları son derece militan, özverili, devrimci coşku ve heyecanı olan korkusuz kadrolardan oluşuyordu. İşçi ve emekçilerin taleplerinin karşılanması da kapi-

talistlerin işine gelmiyordu. Onlar bu konuda bir taviz vermekten yana değildi. Çünkü hâkim gerici sınıfları geri adım atmaya yöneltecek ve de aşacak örgütlü güç, yani ***Sınıf Partisi*** yoktu. Mevcut örgütlülük ise, bağrında devrimci nüveleri taşımasına rağmen, bu görevi yerine getirecek durumda değildi. Kitlesel çıkışların giderek boyutlanması karşısında sistemin zora ve kaba güce başvurmak dışında bir seçeneği yoktu. Cumhuriyet kurulduğundan beri de hiç olmamıştı.

İ. Ö. ile S. Ö. türünden kadrolar, işte bu sosyo-ekonomik şartların, somut ve maddî durumların ürettiği bir sürecin kadrolarıydı. Her türden örgüt arayış ve yönelişleri içinde rahatlıkla bulunan devrimci nüveleri bir program yörüngesinde nasıl buluşturulup bütünleştiririz diye bir kaygı taşımaktaydılar. Yerel ve bölgesel etkinlikleriyle öne çıkan kadroları hayat ve mücadele Anadolu'nun bütün yörelerinde gecikmeden üretip yetiştiriyordu.

Tutarlı bir tarih ve sınıf bilinci kuşanmış bütün Devrimci ve Komünist Kadrolar TİP'in üstesinden gelemediği ve asla gelemeyeceği bir görevi üstlenecek ***Sınıf Partisi'***nin gecikmeden oluşturulması arayışı içindeydiler.

Doğu Karadenizli ve Gürcü kökenli İsmet'i ve Dersim kökenli Sırrı'yı ve ailelerini de Kemalist rejim 1936 yılında çıkardığı Soyadı Kanunu ile hemencecik "Öztürk" yapıvermişti! Onların iradeleri dışında verilmiş olan bu "Öztürk" soyadı ortak çarpanlarını oluşturuyordu ve her dile getirişlerinde mizahla karışık şakalaşmaları eksik olmuyordu.

Dönemin MDD, SD, DHD anlayışlarının karşısına işçi sınıfı da 15/16 Haziran Direnişi'ni gerçekleştirerek devrimci politikada tutulacak ***Ana Halka***'yı işaretlemişti. Bu çıkışıyla işçi sınıfı *"Politikada ben de varım."* demiş, bir yandan hâkim gerici sınıflara, diğer yandan burjuva ve küçükburjuva solculuğunun karşısına ağırlığını koymuştu.

Gerek kitlesel çıkışların boyutlanışı, "Devrimci Durum"ların bazı şartlarının oluşması, gerekse ***Sınıf Partisi*** arayış ve yönelişlerinin öne çıkışıyla siyasal-sosyal devrimi gerçekleştirmeye aday bir ***Sınıf Partisi'***nin oluşturulması düşüncesi hızla gündeme gelmişti.

Kitle bağı bulunan kadrolardan 10 kişilik bir ***Geçici Komite*** oluşturuldu. İ. Ö. ile S. Ö.'de bu görevlerinin gereğini yerine getirmişlerdi. Örgütlenme çalışmaları yürütülürken Mahirler ***Geçici Komite***'nin toplantısına S. Ö.'yü çağırmamış ve bu yönelişi alelacele THKP-C örgütünün kuruluşuna dönüştürmüşlerdi! İ. Ö. ise eleştirel tavrına rağmen, bu örgütlenmenin içindeki yerini almıştı.

1970 öncesinin İşçi-Kitle, Köylü-Kitle, Gençlik-Kitle ve hatta Asker-Kitle çalışmaları yürütülürken Ankara SBF'de Dev-Genç'in düzenlediği *Faşizme Karşı Savaş Haftası* etkinliklerinde İ. Ö. yoksul köylülüğün, S. Ö.de proletaryanın sözcüleri olarak birer hafta arayla bu etkinliğe katılmış ve gençliği etkileyen önemli konuşmalar yapmışlardı.

12 Mart 1971 faşist askeri darbenin Askeri Cezaevlerinde ve de haklarında açılan davalarda; İ. Ö. THKP-C, S. Ö. de KDİKB davası tutsaklarıydılar.

☆

SODİD'in İ. Ö. İle dayanışma adına düzenlediği etkinliği daha özlü anlatabilmek için bu türden tarihî önemi olan bir özet anlatımın elbette nedenleri vardır.

İ. Ö. THKO ve THKP-C türünden örgütler yerine oluşturulması gereken örgütün ilke ve amaçlarının tartışıldığı bir süreçte KSD'nin oluşumu içindeki yerine almıştı. KSD, THKO ve THKP-C'nin örgütsel ilke ve amaçları dışında bir arayış ve yöneliş içindeydi. Bizimkilere göre de sosyalizme ve giderek komünizme varmaya aday bir siyasî çizgiyi temsil ediyordu.

Birazcık geçmiş tarihlere bakacak olursak: KSD militanları Yayın Kurulu Üyemiz İşçi Orhan Kaplan'ın 18 Temmuz 1979 tarihinde katledilmesiyle düzenlediğimiz cenaze törenine de kitlesel biçimde katılan örgütlerin başında geliyordu.

*Kolektifimiz Çalışanları*nın KSD'nin İ. Ö. gibi ilk kadrolarının arayış ve yönelişlerine verdiği değer buradan da kaynaklanmaktadır.

İ. Ö. ve KSD'nin ilk kadroları 1989 tarihinde Kuruçeşme Toplantılarına *Kolektifimiz* gibi katılmadı. Konuk olarak bu toplan-

tıya çağrılan S. Ö. *Kolektifimizi* temsilen ilk sözü aldı ve anlamlı bir konuşma yaptı. Bu türden aydın aydına yapılan toplantılardan sosyalist solun birliği değil, tasfiyeci, liberal, reformist ve revizyonist eğilimler çıkar dedi ve devrimci görevini yerine getirdi. Hayat ve mücadelenin ihtiyaç duyduğu örgütlenme, yani ***Sınıf Partisi*** bu bileşimlerden çıkmayacaktır, dedi. Toplantıya katılanlar arasında eğer devrimciler varsa, onlara karşı uyarı görevini böylelikle yerine getirdi.

Ana akım KSD geleneğinden gelen ve farklı forumlarda durmayı tercih eden Kurtuluşçuların bir bölümü cezaevlerinde tutsaktı. Bir bölümü de siyasî mülteci olarak yurtdışına çıkmıştı. 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 faşist askeri darbe sonunda aralarında çok tartıştılar. Bu türden aydın-aydına tartışmalarda, kapitalist Batının kullandığı burjuva feminist akımlar başta olmak üzere, sosyalizmin sorunları, SSCB deneyiminin geçici çözülmesi, "Sosyalist Demokrasi, Özgürlükçü Sosyalizm, Stalinizm, Monolitiklik, Çoğulculuk, Sınıf İndirgemeciliği," Troçkizm, anarşizm, Tony Clifcilik, Rosa Luxemburgçuluk vb. konularda çok uçuk tartışmalara savruldular. Zaten küçükburjuva solculuğunun içini boşalttığı kaygan bir zeminde Kurtuluşçular da diğerleri gibi, yani "Gelin tartışalım" diyerek dipsiz kuyu boş ambar türünden tartışmalarla birbirlerini hırpalayıp durdular. "Un öğütmeyen değirmen taşları misali birbirini yediler..."

Kurtuluşçular da anılan "tartışma modasına" uyarak birbirlerini çeşitli nedenlerle yiyip bitirme yoluna girdiler. Kuruçeşme Toplantıları sonunda devrimci özden yoksun biçimsel "gösterişli" toplantılar düzenlediler. Konuşmaya meraklı olan üniversite okumuş yarım-aydınlar sansasyon ve magazinleşmede oldukça yol kat ettiler ve başarı kazandılar! Fakat bir türlü tatmin olmadılar. Cem oldukları ödp partisinde de bu rahatsızlıklarını gideremediler ve ayrışmaya başladılar. Savruldukça savruldular... Bu örgütlenmeden onlarca grup/örgüt doğdu...

Kurtuluşçulardan "Sosyalist Demokrasi" diye söze başlayanların Modern Proletarya ile bağı veya bağlantısı yoktu. Proletaryadan oksijen almayanların devrimciliği, sosyalistliği ve komünistliği de doğalıkla havalarda kalmaya mahkûmdu. Aralarındaki ayrışmalar

ayrı ayrı örgüt/parti kurma, kişisel ve insanî zaafları öne çıkarma, platform oluşturma, gazete ve dergi çıkarma, internet sitesi kurma, burjuva basın-yayın organlarında yazı yazma vb. etkinlikleriyle parçalandıkça parçalandılar.

Pek çok eksiğine ve tartışılacak yönlerinin bulunmasına rağmen, İ. Ö. ve KSD ana akımı ise ilk geleneğini korumasını bildi. Azınlıkta olmalarına rağmen, gücünce iddiasının arkasında durdu. Fakat diğer Kurtuluşçular üzerinde bir basınç uygulayamadı.

KSD ana akımının Marksist-Leninist temel çıkış çizgisini yer yer koruduğu anlaşılmaktadır. Zaten KSD'nin kitlesel çıkışlarda kullandığı pankartlarında da (Özellikle de 1 Mayıs 1977'deki bozgun ve paniğe kapılmayan militanlar KSD'den de de çıkmıştı. Onlar Bizimkilerle birlikte Kürsüye sahip çıkmış, kitlesel bozgun ve paniği önlemeye çalışmıştı.) Marx-Engels-Lenin simgeleri, Komünist Enternasyonal'in renkleri ve sloganları bulunuyordu.

Evet, TİP'in kurulduğu 1962 yılını bir "milat" olarak ele alırsak, yarım asır sonra KSD geleneğinin evrimini nesnel gerçekliği içinde serinkanlı biçimde inceleyebiliriz. Bu türden inceleme ve değerlendirmeler yalnızca KSD için değil, aynı zamanda üniversite gençliğinin başını çektiği örgütlerden, kuruluş sırasına göre: TİİKP, THKO, THKP-C ve TKP/ML, vb. bu süreçten ayrışan onlarca hatta yüzlerce diğer örgütlenmeler için de geçerlidir.

Bu süreçte "Sol Cenah" örgütleri ne genel bir hesaplaşmaya girdi ne kendi iç değerlendirmelerini yapabildi ne de ayrışıp buluşma yöntemleri geliştirebildi. Hele ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulması konusunda sınıfta kaldı. "Dar grup kültü"ne özgü hazin yeni bir "altın çağ" sürecini yaşamaya yöneldi.

Sınıf Partisi'nin oluşturulması konusunda "Sol Cenah" örgütleri kayda değer bir özeleştiri de yapmadı. *Kolektifimiz Çalışanları* da dâhil, yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın sosyal/enternasyonal kurtuluşu çizgisini savunan; Marksizm-Leninizm telaffuz eden; sosyal pratikte kitle çalışması yapan grup, çevre ve örgütlerimiz burjuva ve küçükburjuva solculuğu üzerinde, bu yolda anlamlı bir basınç uygulayamadı/uygulayamadık...

İ. Ö. için düzenlenen etkinlik sinevizyon gösterisiyle açıldı. Kurtuluşçuların eylemlerde kullandığı Marx-Engels-Lenin'in pankartları Enternasyonal Marşı eşliğinde sunuldu. Bu görüntüler olumluydu. İ. Ö. ile yapılan röportajın soruları ise iyi seçilememişti. Ona yöneltilecek sorular böyle olmamalıydı. Röportajı hazırlayan kimse böyle bir göreve getirilirken dersine iyi çalışmalı ve bu tarihsel kimlik ve kişiliklerin nasıl konuşturulacağını ve günümüze ilişkin nasıl bir mesajı öne çıkarılacağını doğru hesaplamalıydı.

Özetlersek: İ. Ö. en azından kitabındaki düşünceleriyle genç kuşaklara aktarılmalıydı. İ. Ö. çeşitli anı ve söylemlerle tanıtılırken *Devrimci Hareketin* ve kendisinin hata ve yanlışları, zaafları ve yanılgıları, zamanı iyi kullanamayışı ve "Gelin tartışalım..." yolunda çok büyük zaman kaybetmiş olduğu olguları da dile getirilmeliydi. Devrimci genç kadroların neden proletaryanın koruyuculuk ve güvencesine çekilemediği tartışılmalıydı. İ. Ö.'de bu türden bir değerlendirmeden gücenmez, hatta hoşlanırdı. Çünkü kendisi de bu türden bir hayatı yaşadıktan sonra gerekli bir değerlendirme yapılmasından yanaydı. Son yıllarda öne çıkan "Kendi yerli sentezimizi üretme..." konusuna kafa yormaktaydı; bu yolda *Kolektifimiz*'in üretmiş olduğu telif kitap, gazete ve dergilerimizi özenle okumaktaydı...

Etkinlikte, İ. Ö.'nün Doğu Karadeniz bölgesindeki kitle çalışmalarından esinlenen ve onu tanıyan arkadaşları anılarını anlattı. Tiyatrocu, şair, yazar ve iş adamı olan kimi Kurtuluşçular İ. Ö.'ye olan görevlerini oldukça başarılı biçimlerde yerine getirdiler. İ. Ö. ağır hastaydı. 15 yıldır kötü huylu bir tümörle boğuşup duruyordu. Çok mecalsiz kalmasına rağmen, hasta yatağından kaldırılıp etkinliğe getirildi ve kısa bir konuşma yapması sağlandı.

İ. Ö. bir yanıyla duygusal ve bir gönül adamıydı. Etkinliğe gelenlerin tamamını bağrına bastığını ve kucakladığını sesi titreyerek söyledi. Zaten kendisinde kibir, gurur gibi küçükburjuva özellikler yoktu. Yalın, sade ve basit cümlelerle sevenlerine hitap etti. Çok ağır hastalığına rağmen, kendisine hemen ölecekmiş gibi bir muamelenin yapılmasından duyduğu rahatsızlığı da dile getirdi. Gerçekten de etkinlikte bu türden bir "vedalaşma havası" te-

neffüs ediliyordu. Kimi konuşmacılar imamın cenaze namazında sarf ettiğine benzer şekilde bazı ifadelerle konuşmasını sürdürüyordu: "Çörtük İsmet'i nasıl bilirdiniz?" sorusu yöneltildiğinde S. Ö. oturduğu yerden dayanamamış ve "Komünist bilirdik!" demek zorunda kalmıştı.

Etkinlikte İ. Ö.'nün Komünist olduğu başat bir sorun olarak öne çıkarılmalıydı. Konuşmacılarla sunucular daha çok bu konuyu işlemeliydi. Bu görev yerine getirilmedi.

12 Haziran 2011 milletvekili seçimlerinde BDP ile kurulan "Seçim Blok'u" çalışmalarını fazlaca idealize eden Mustafa Kemal Kaçaroğlu, yaptığı konuşmasında ölçüyü de kaçırmıştı. Ertuğrul Kürkçü'nün Mersin ilinden milletvekili seçilmesini, "Kızıldere'den TBMM'ye gidiyoruz!" sloganıyla ifade etmişti!

M. K. Kaçaroğlu, Mahir Sayın ve İlhami Aras gibi Dev-Genç'in militanları 1969-1970'li yıllarda SBF'ye I. Şube polis müdürlerinin de başını çektiği bir baskında, bu baskını püskürtmüş, polis şeflerinin silahlarını belinden almış kimseler arasındaydı. Bu insanların herbiri şimdilerde ise çok farklı yerlerde duruyor ve burjuva demokrat BDP ile Kürt ulusal hareketine endeksli bir politik çizgi izliyorlardı! O dönemdeki devrimci cüretleri günümüzde başka bir şeye dönüşmüştü...

En son konuşmacı olan bir kişi dışında "İ. Ö. Etkinliği böyle mi olmalıydı?" diye sorgulayan kimse de çıkmamıştı.

Etkinliği düzenleyenler S. Ö.'yü ve *Kolektifimiz Çalışanlarını* son derece güler yüzle ve saygılı biçimde karşıladı. SODİD'in oluşunu KSD ana kanaldan savrulan herkesi bu etkinlik vesilesiyle bir araya getirmeyi başarmıştı. Kurtuluşçular dışında etkinliğe davet edilen yalnızca bizlerdik. Bizler de çağrılan yere elbette gidecektik. Gittik ve etkinliği izledik. Geçmişte tanıdığımız kimselerin hatırını sorduk. Onlara "Niçin görüşmüyoruz?" dedik. Götürdüğümüz kitap, gazete, dergilerimizi kendilerine birer "Okuma cezası vererek" böyle bir espriyle iletmiştik.

Kolektifimiz Çalışanları her gittiği yere, özellikle de grev ve direniş eylemlerine, çıkınıyla gidilmesini bir gelenek haline getirmişti. Kitap, dergi ve gazetelerimizle tanışan işçiler "*Bunlar örgüt*

flamaları ile gelenlerden değil..." diyerek ne yapmak istediğimizi fark ediyordu. Burada da geleneğimizi bozmadık.

S. Ö.'nün kimi Dev-Genç geleneğinden tanıdığı 20'li yaşlardaki gençler, günümüzde 55-60'lı yaşlarına varmıştı. Onlara şu sözleriyle takılmayı da ihmal etmemişti: *"20'li yaşlarda iken 50-60 kilolu, sırım gibi ve atak devrimci gençlerdiniz. O tarihlerde çok sevimliydiniz. Hepinizi ayırmadan seviyorduk. Sizlerle anılan ve anılmayan ilişkilerimiz vardı. İşçi-Gençlik gibi tüm kitle çalışmalarında etle tırnak gibiydik. Hapis yattınız, işkence gördünüz, kötü günler yaşadınız. Çeşitli kırım ve kıyımlardan geçtiniz. Bunları ve süreci hep beraber yaşadık. Her biriniz bir örgüt/partinin birinci elemanları oldunuz. Hapisten çıktığınızda, Aksaray'daki dergi büronuzda sizleri ziyarete dahi gelmiştik. Bir iadeyi ziyarette dahi bulunmadınız. Devrimci politikayı hâlâ bildiğiniz gibi, yani; hayat ve mücadelenin doğrulamadığı, reddettiği gibi götürmekten yanasınız. Çok değiştiniz. Günümüz ise başka bir gün. Kimilerinizin hayat kaygıları, felsefesi ve kilogramları değişti. Bu türden değişikliklerden sonra Dev-Genç döneminin sevimliliği yerini başka şeylere bıraktı. Fakat hepinizin yüreğinde yine de bazı korların mevcut olduğunu görüyoruz. Bunu hissediyoruz. O günlerdeki ilişkilerden bugünlere geldik. Devrimci Hareketimizin yeni nitelikler kazanması için neleri yaptığınıza bakıyorum. Fakat Komünistlerin Birliği davası yerine hayat ve mücadelenin asla doğrulamayıp onaylamadığı başka işlerle uğraştığınızı görüyoruz. 'Dar grup kültü'nü hâlâ bırakmadığınızı görüyorum. Geldik 80 yaşına. Düşüncelerimizi soranlara ben de Kıvılcımlı vari bir cevapla: 'Eskiye rağbet olsaydı, bitpazarına nur yağardı...' demekten kendimi alamıyorum... Karşılaştığım genç arkadaşlar, hepiniz benim geçirdiğim hastalığı öne çıkararak sağlığımı soruyorsunuz. Eyvallah. Sağ olun. Davet ettiniz geldik. Aranızdan en yaşlı biri olarak İ. Ö.'nün mücadele arkadaşı olarak bana mikrofonunuzu dahi uzatmadınız. Bana, etkinliği sunan arkadaşınızdan parmak kaldırıp söz almamı önerdiniz! Hayat ve mücadelenin ne getirip götürdüğünün farkındayım. Düşünce ve davranışlarınıza bakıyorum, özel yaşamınıza, sigara ve alkol alışkanlıklarınıza, ideolojik*

ve ruhsal varlıklarınızı koruyup koruyamadığınıza bakıyorum... Eli kalem tutan arkadaşlarınızın yazılarını okuyorum. Yani örgütsel 'vukuatınızdan' da haberliyim. Bir yandan kötü huylu tümörle boğuşuyorum, diğer yandan durumunuza bakınca hepinizden daha sağlıklı olduğumu görüyorum..." demişti...

İ. Ö.'nün eleştirel katkılarını temel alan KSD'nin Bilimsel-Komünizm temelindeki bir yönelişle, deneyimini gözden geçireceğine, eleştiri ve özeleştiri yaparak *Devrimci Hareketimize* katkı getireceğine inanıyor ve bunu diliyoruz...

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 46, Ağustos 2011, s. 104-113

Mihri Belli'nin Anısına...

(1916 - 16 Ağustos 2011)

1916 tarihinde dünyamıza gözünü açan Mihri Belli (MB), 16 Ağustos 2011 tarihinde hayata gözlerini yumdu. Cenazesi 18 Ağustos günü İstanbul Şişli Camiinde ikindi namazını müteakip Feriköy mezarlığında defnedildi.

MB ve cenaze töreni hakkında her kesim kendi ideolojik, politik ve örgütsel konumuna uygun olarak bazı değerlendirmeler yaptı ve yorumlarda bulundu. Yapılan çeşitli yorum ve değerlendirmelerde *nesnel gerçekliği* yakalamak hiç de kolay değildi. Bu türden konuların değerlendirilmesinde ise öznel etmen öne çıkıyordu. Çünkü yaşadığımız coğrafyada hemen her alanda *nesnel gerçeklik* herkesin paşa gönlüne göre biçimlenmektedir.

Burjuva ve küçükburjuva solculuğunun egemen olduğu ve de bir türlü kırılıp aşılamadığı ortamlarda *nesnel gerçekliğin* çarpıtılması işi son derece doğaldır. "Sol Cenahımız" hesaplaşarak ayrışıp bütünleşip yeni bir kalıba dökülemediği süreçlerde bu durum misliyle devam edecektir.

Özlemini şiddetle hissettiğimiz ve bu uğurda mücadele ettiğimiz ***Sınıf Partisi*** eksikliğimizi MB'nin cenaze töreninde de buruklukla yaşadık/gördük. Bu cenaze töreninde de birçok mücadele insanımızı doğaya teslim ederken gördüğümüz ve belgeleyip yansıttığımız gibi onlarca konu ve olay bir sinema şeridi misali gözümüzün önünden akıp gitmişti...

Bilmem ki hangi birini yansıtmalı?

Komünistlerin cenaze törenleri komünist/örgütsel kimlik, kişilik ve geleneklerine göre yapılmalıdır. İdeolojik, politik ve örgütsel iddialarımızla Devrimci, Sosyalist, Komünist ve Bolşevik kimlik ve kişiliklerimiz öylesine birbirine karışmış ki...

Bir ve bütünlüklü olduğu gibi, biçim ve öz diyalektiğine uygun tutulması gereken; özel yaşamlarımız, işimiz, üretimimiz ve örgütsel ilişkilerimiz sosyal pratiklerimizde denenip sınanıyordu.

Devrimci kimlikler-kişilikler denenip sınırken kimlerin iddiasının arkasında tutarlı ve düzgün durduğu, hangi tez ve tahlillerin senteze kavuşturulmaya aday olduğu hususu önemli bir tartışma konusuydu. Komünist iddialı söylemler, isim ve sıfatlar öyle rastgele kullanılamazdı. Fakat ne hazin rahatlıkla kullanılıyor/kullanılabiliniyordu...

Hak edilmeyen komünistlik iddiaları sosyal pratiğin şaşmaz mihenginden hemen dönüyor ve tarihimize bir kayıt düşürüyordu. Umuyoruz bu durum düşülen kayıtlarla sınırlı kalmayacaktır.

Yalnızca lafza bağlı Komünistlik iddiası burjuva ve küçükburjuva solculuğunun katında çok kolay ve ucuzdu. Proletarya Devrimcilerinin katında ise Komünist olmak/olabilmek son derece zor, çetin ve riskli bir mertebeydi.

Komünist Kime Denir?

Mücadelenin ateşinden sınav vere vere geçeceksin. Davana asla leke sürmeyeceksin. Hayatını işçi sınıfı ve emekçilerin sosyal ve enternasyonal kurtuluşu mücadelesine adayacaksın. Sınıfsız, sömürüsüz, sınırsız, eşitlikçi ve özgürlükçü bir dünya idealinden şaşmayacaksın. Tutarlı, dengeli, ilkeli, somut, özverili, paylaşımcı, insancıl, cesur ve korkusuz olacaksın. Sınıf mücadelesine dayalı bağımsız bir duruş sergileyeceksin. Burjuva ideolojisine ve revizyonizme karşı Marksist-Leninist hattı tutacaksın. Sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünist akımlara karşı tavizsiz mücadele edeceksin. Poliste, işkencede, sorguda ve mahkemede sağlam çıkacak, örgüt sırlarını koruyacak ve arkandan adam getirmeyeceksin. Fanatik, inkârcı, sekter ve dogmatik küçükburjuva avantürye takımının yıkıcılığına karşı uyanık olacaksın. Burjuvazinin beşinci kol misali *Devrimci Harekete* sızdırılmış spekülasyonlarına karşı uyanık ve mücadeleci olacaksın. İçimizdeki ve dışımızdaki bütün eloğullarının vereceği her türden zararı zamanında göreceksin ve önlemini alacaksın. Bireyci, benmerkezci, nemelazımcı, kariyerizme bulaşmış, sansasyondan medet uman ve magazinleşmiş olanlardan uzak duracaksın. Lafta keskin eylemde kaçak olanları doğru teşhis edeceksin. Konspirasyona gelmeyecek ve buna özel özen gösterecek-

sin. Son derece disiplinli ve örnek insan olacaksın. Planlı yaşayacaksın; yemene, içmene, üretimine, uykuna, sosyal ilişkilerine özel özen göstereceksin. "Emaneti (sağlığını) koruyacaksın!.." En azından Kızılbaş-Alevi geleneğinin diri tuttuğu "*Eline, Diline, Beline Sahip Olacaksın!..*" Tarihselden-güncele, güncelden tarihsele tutarlı bir tarih ve sınıf bilinci kazanacaksın. Bilim, politika, sanat, kültür, estetik ve etik bütünselliğine değer vereceksin. Öğretirken hem öğreneceksin hem de öğreteceksin. Sosyalizmin asıl sahibinin tüm kurum ve kurullarda söz ve karar sahibi olmasına çalışacaksın. Düzenli okuyup yazacaksın. Dünyadaki tüm olay, olgu, veri ve süreçleri doğru takip edecek ve yorumlayacaksın. Emperyalist-kapitalizmi ve gündemini doğru kavrayacaksın. Stratejik amacından taviz vermeden zengin devrimci esneklikleri üreteceksin. Bilinç kaynağını "*Marksizm'in yorumu ve pratikte yeniden üretimi*" yönteminden alacaksın. Sınıf mücadelesi ekseninde sürekli proletaryadan oksijen alacaksın. İlerici saflara sızmayı başarmış burjuva ve küçükburjuva solcu akımların görevlilerini teşhis, mümkünse tedavi, değilse tecrit ve teşhirinde kararlı olacaksın. Politik açığa vurma yöntemini doğru taktiklerle uygulayacaksın. Laçka, liberal ilişkilerden daima uzak duracaksın. Liberalizm, ulusalcılık, nasyonal solculuk, postmodern solculuk ve benzerleri gibi Bilimsel Sosyalizm-Komünizm dışı akımlarla anladığı dilde mücadele edeceksin. Tarihsel iyimserliğini her şart altında koruyacaksın. Somut şartların somut tahlilinden şaşmayacaksın. Kendi uzmanlık dalındaki insanlarımızdan öğreneceksin. Sınıfsal tevazuunu her koşulda koruyacaksın. Sürekli biçimde; Birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir partileşmenin gerekliliğini savunacaksın. Her zaman proleter devrimci örgütlülük için çalışacaksın. İşçi sınıfının siyasal ve sendikal birliği için mücadele edeceksin. Tutarlı-somut-amaçlı bir iktidar (siyasal-sosyal devrim) mücadelesine sıkıca bağlı ve koordineli tutarlı-somut-amaçlı bir demokrasi mücadelesinden geri durmayacaksın. İşçi sınıfı ve emekçi halkların talepleri için hem mücadele edecek hem de hareketimizin yeni bir mevziiye yerleşmesine çalışacaksın. "***Tek Parti, Tek Sendika, Tek Gençlik Örgütü***" şiarımızı her koşulda diri ve yüksek tutacaksın.

İlerici saflardaki en büyük zehir olan "dar grup tapınımı" hastalığına tutulmuş olanların panzehrinin kolektif aklı, bilinci ve eylemi örgütlemek olduğu ilkeselliğinden şaşmayacaksın. İki devrimci birimin birlikteliği için arada harç olacaksın, "***Komünistlerin Birliği***" ile "***Komünist Birlik***" ilkeselliğini sulandırmaya aday olanlarla asla uzlaşmayacaksın. İşçi sınıfı ve emekçileri kazanırken sürekli biçimde devrimci esneklik gözeteceksin, kır ve kent küçükburjuvazisi ile sınıf dışı katmanları öne çıkaranlarla ise asla uzlaşmayacaksın. Kitlesel ilişkili; tutarlı İşçi-Kitle, Köylü-Kitle, Gençlik-Kitle ve Asker-Kitle bağı olan, fakat henüz farklı örgütsel formlarda duran devrimci kadrolarla/nüvelerle yapıcı, yaratıcı diyaloga gireceksin. ***"Komünistlerin Birliği bizatihi Komünist olmak demektir!"*** şiarını daima yüksekte tutacaksın. "*Marksizm'in yorumu ve pratikte yeniden üretimi*" yönteminden şaşmayacaksın. Söze "Stalin, Troçki, Mao, Enver Hoca, Che Guevera ve Chavez dedi ki" diye söze başlayanlara karşı savaş açacaksın ve "Sen ne diyorsun?" ya da "Biz şunu diyoruz?" diyecek ve onları düşündürecek ve kazanmaya çalışacaksın. Örgüt disiplinini sürekli gözetecek, verilen görevleri tartışmasız yerine getirecek, aidatını düzenli ödeyecek, sosyal pratikte edindiğin bilgi ve haberleri örgütüne düzenli rapor vereceksin. Örgüt içinde sosyalist demokrasi ilkesini sürekli gözetecek, parti normlarını işletecek, kurullarda demokratik tartışma, ikna ve alınan kararlara sonuna kadar uyma disiplinini gözeteceksin. Kitap, dergi, gazete ve broşür türünden örgütsel yayın organlarını asıl sahibine özveri ve bilinçle taşıyacak, onların bilinçli/şevkli çabalarını sürekli harekete geçireceksin. Aşırı teorisizme, entelektüalizme ve dogmatizme kaymış, üniversite okumuş yarım-aydınların geçimsiz, huysuz, burnundan kıl aldırmayan rahatsızlıklarından proletaryayı uzak tutacaksın. İşçilerin aydınlaşmasına ve aydınların işçileşmesine büyük bir özen göstereceksin. Aşınmış ve de aşılmış tez ve tahlilleri gündeme getirenlere karşı mücadele edeceksin. Tekelci sermayenin şımarık çocuğu bireysel terörizme, devrim simyacılarına karşı uyanık olacaksın. İşi gücü "Gelin tartışalım" mantığına bağlı olanların oyunlarına girmeyeceksin. Her koşulda "***Kolektif olan her şey bize yabancı değildir.***" düsturuyla hareket edeceksin...

Burjuva diktatörlüğünün karşısına bütün süreçlerde proletarya diktatörlüğünü koyacaksın... "Toplumsal Barış" diyenlerle asla uzlaşmayacaksın!..

MB'nin Komünistliğinin Ölçütü

"Komünist Kime Denir?" sorusuna yukarda özetlenen genel ilkesellikler açısından bakınca, bu ilkesellikler MB katında nasıldı? Bu türden bir soruyu her Komünist kendisine dürüstçe sormak zorundadır.

MB arkadaşın şahsında buna göre bir test yapıldığında çıkacak sonuç özel ve öznel yorumların önünü kesecektir.

MB arkadaş özel yaşamı ve işiyle tutarlı olmaya çalışmıştır. Arkadaş ve dost canlısıdır. Şakası ve esprisi boldur. Mizaha bayılır. İyi bir hapishane arkadaşıdır. Sistemin baskı ve terörüne karşı direnmesini bilir. İllegaliteyi meşrebince kullanır. Sonuçlarına katlanır. Onunla keyifli yemek yiyebilirsin, iki kadeh keyifli rakı içersin, tatlı sohbetler edersin. O, *Marksist Eleştiri*, uyarı ve öneri yapanları sabırla dinlemesini bilir. Fakat MDD (Millî Demokratik Devrim) formülasyonlarının sonuna kadar savunageldiği gibi yine bildiğini okur ve yapar. Sır saklar. Spekülasyona kapalıdır. Açıklığı ve paylaşmayı sever. Bütün bunlar gibi pozitif yanlarının yanı sıra iş ***Devrimci ve Marksist politika yapmaya gelince MB arkadaş milliyetçi ve kemalist görüşlerden kopmadığı için onunla asla devrimci politika yapamazsınız...*** Daha önceleri belgeleyip yazıp/söylediğim bu değerlendirmeyi cenaze törenindeki mücadele arkadaşlarımızla da bir kere daha paylaştık. Bu yazımızla da yeniden belgelemeyi uygun buluyorum.

MB arkadaş; 10 Eylül 1920 tarihinde Komünist Enternasyonal'in ve Lenin'in önderliğindeki ***Bolşevik Partisi***'nin büyük dayanışması ve katkılarıyla oluşturulan Tarihî TKP[1]'nin değil, M. Suphilerin programı dışında ve sosyalizm ile kemalizmi kaynaştırma(!) çabasındaki[1] Dr. Şefik Hüsnü Değmer, Reşat Fuat Baraner kuşağının ve onlarla anılan TKP'nin kadrosudur. MB işte bu geleneğe sadık kalmıştır. "Millî Demokratik Devrim" (MDD) formülasyonunun Bilimsel Sosyalizm-Komünizm ile hiçbir ilişkisi yoktur.

1962-1970 döneminde sosyal muhalefet dinamikleri son derece gelişmişti. *Devrimci Hareket* içinde rol ve sorumluluk alanlar ulusal kimliklerini öne çıkaran en ufak bir işarete dahi sahip değildi. MB'nin MDD tezleri Kürdistanlı devrimci kadroları Devrimci Hareket'ten koparan etkenlerin başında geliyordu. Doğu Devrimci Kültür Ocakları(DDKO) bu sürecin örgütlenmesidir.[2]

Harici Büro "TKP"nin "1973 Atılımı" ile örgütsel olarak sahne alışı sürecindeki İsmail Bilen'lerin, Nabi Yağcı'ların "Ulusal Demokratik Cephe" (UDC) formülasyonu da MDD'nin öztürkçeleştirilmesinden başka bir mana ifade etmemektedir.

13 Şubat 1962 tarihinde kurulan TİP'in ileri sürdüğü "Sosyalist Devrim" (SD) lafzı da Marksizm-Leninizm ile uzak yakın bir ilişkisi olmayan, özsüz, köksüz ve iyi bir söz dizininden başka bir şey ifade etmemektedir.

Bilimsel Sosyalizm-Komünizm ilkeselliği doğrultusunda bir türlü ayrışıp, buluşup bütünleşemeyen "Sol Cenahımız" MDD-SD saflaşma ve tartışmalarıyla çok büyük bir zaman, örgüt ve kadro yitirmiştir.

Aradan yarım yüzyıl geçmesine rağmen ne MDD'ciler ne de SD'ciler iddialarından vazgeçmiştir! Bu iki akımın temsilcileri Devrimci ve Marksist formasyondan uzak olduklarından her hangi bir özeleştiri de yapmamıştır. Onları buna zorlayacak ve üzerilerinde bir basınç uygulayacak devrimci çabalar da etkisiz kalmıştır.

İlerici-devrimci gençlik hareketi önceleri MB'nin MDD tezlerinin etkisine girdi. Kayda değer Marksist bir eğitimden geçmeyen biz işçilerin konumu da gençliğinki gibiydi. Hepimiz TKP'nin ülkedeki kadrolarına büyük bir saygı duymaktaydık. Onları her açıdan dinliyorduk. Onları seviyorduk. Sınıf mücadelesinin sosyal pratiğinde daha sonraları Marksizm-Leninizm ile tanışınca ideolojik, teorik ve politik bilincimiz değişime ve dönüşüme uğrayacaktı...

THKO'nun önde gelen kadroları, özellikle de Deniz Gezmiş idam edilirken MDD'nin hangi manaya geldiğini kavradı. Burjuva resmî tarih anlayışı ile burjuva resmî ideolojisi kemalizmden kopuş demek olan ve ayrıca bir özeleştiri ve devrimci bir vasi-

yet yerine geçen şu sözleriyle tarihe bir kayıt düşürdü: "*Yaşasın Marksizm'in-Leninizm'in Yüce İdeolojisi, Yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Kardeşliği, Kahrolsun Faşizm!*" İdamından önce bu sözleri söyleyenlere, artık geçmişte söyledikleri hatırlatılarak eleştiri yöneltilemezdi!

Dev-Genç kadrolarının MDD'den kopuşu ise 15/16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişi/Ayaklanması sürecine rastlamaktadır. İşçi sınıfının kendisi için sınıf olma bilinciyle öne çıkması ve "*Politikada ben de varım. Sınıfsız devrimci politika yapılamaz!..*" dediği bir zaman dilimini kapsamaktadır.

O dönemlerde siyasal-sosyal devrim konusundaki tüm görüşler net değildi. Emperyalist-kapitalizmin devrimci yol ve yöntemlerle aşılması, sosyalizmin tarihsel/sosyal haklılığı ve devrimin zorunluluğu, kanuniyetleri, devrimci durum, ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulması yerine kemalizm'in ilericiliği(!), darbe-cunta ilişkileri ve asker-sivil-bürokrasinin "devrimdeki rolü" tartışılmaktaydı. Ayrıca yoğun bir kafa karışıklığıyla, "öncü parti", "kır-kent", "ideolojik öncülük" türünden Marksizm-Leninizm dışı saflaşmalar ve tartışmalar ilerici gençlik çevrelerinde kol geziyordu.

TİP'in legal politikada işlevsiz bir konuma evrilmesiyle bu boşluğu doldurmaya aday *Parti* ve *Partileşme Sorunu* yakıcı biçimde tartışılmaya başlanmıştı. Bu süreçte MDD tezleriyle MB'den kesin bir kopuş daha yaşandı: 28-29 Ekim 1970 tarihinde Ankara Hanef Tiyatrosunda düzenlenen ve "*Sosyalist Solun Birliği*" arayış ve yönelişlerinin hedeflendiği Proleter Devrimci Kurultay(PDK)da bu kopuş gerçekleştirilmiştir.[3]

15/16 Haziran Direnişi'nin bir kadrosu olarak ben de bu Direnişi tabanda örgütleyen örgütlerden Kocaeli Devrimci İşçi-Köylü Birliği (KDİKB)'nin sorumlusu olarak sınıf bilinçli öncü işçi arkadaşlarımla birlikte katıldığım PDK'da başkanlık görevini üstlenmiştim. *Kolektifimiz Çalışanları* dışında *PDK deneyimini* kendiliğinden örgüt kurup parti çağrışımı yapanlar hiçbir zaman ilkeli biçimde ne anmış ne de değerlendirmiştir.

TKP'nin İç-Komünistler, Dış-Komünistler olarak resmen ayrışıp saflaştığı bir ortamda, yaşadığımız coğrafyada ve doğallıkla

bu ülkedeki TKP kadrolarıyla organik ilişkiler içindeydik. O dönemlerde bırakalım "sosyalist" kelimesinin telaffuzunu "sos" demek bile yasaktı.

Harici Büro "TKP"sini ülkede kalan komünistler asla tanımadı. Onlara asla parti (TKP) muamelesi yapmadığı gibi siyasî mülteci ve örgüt muamelesi yapıldı. Harici Büro'daki siyasî mülteciler de memlekette kalan komünistlerden 169 komünisti sorgulamaya ve partiden ihraca yeltendi!..

Fizik yasasındaki gibi hareket neredeyse partisi de oradaydı... İçi bizi dışı eli yakmış olsa da, artısı ve eksisi ile TKP bu coğrafyadaydı. TKP: Fabrikalarda, tarlalarda, üretim faaliyeti olan her yerde, üniversitede, kırda ve kentte idi.

Ülkedeki TKP'yi, kadrolarını ve örgütsel konumlarını ne dramatize ne de idealize edebiliriz... Nesnel gerçeklik buydu. Ülkede komünizm düşmanlığı kol geziyordu. Faşist rejim Devrimcilere, Sosyalistlere ve Komünistlere değil örgütlenmek, yaşamak "şansı" dahi tanımıyordu.[4] Burjuvazinin baskı ve terörüne rağmen komünistler düşünme örgütlenme özgürlüklerini her koşulda kullanmayı bildiler ve bu yolda ağır bedeller ödediler...

MB'nin TKP üyeliği dışındaki parti arayışları (TEP, ÖDP, SDP, SP vs.) onun komünistliğini tartışılır hale getirmiştir. *Komünist Manifesto*: "Parti varken başka bir parti kurulmaz." diyor. Bu coğrafyadaki sınıf mücadelesinin örgütlendiği, tek bir komünist kadronun dışarda bırakılmadığı, çeşitli ve çok yönlü ilişki, iştişarî toplantı, konferans ve kurultaylardan sonra ***Kongre yöntemiyle partileştiği an 10 Eylül 1920 tarihidir***. Ayrıca bu yöntem sınıf mücadelesi tarihimizde tek bir örnektir.

MB arkadaş ise içinden ve dışından likide edilmek istenen Tarihî TKP'mizin yeniden oluşturulması çalışmalarımıza asla sıcak bakmamıştır. Bilimsel Sosyalizm-Komünizm dışı görüşleriyle parlamentarizme yatkın, liberal, merkezci, özgürlükçü, postmodern, tasfiyeci, reformist ve revizyonist örgütlerin içindeyse rahatlıkla rol ve sorumluluk almış/alabilmiştir.

Mahut ve 1989 tarihindeki Kuruçeşme Toplantıları sonunda "Sosyalist Solun Birliği" iddiasıyla insanlarımızın "Birlik" özle-

mini kabaca kurutup/sömürenler ÖDP adında "garip" bir partileşmeye yönelince MB'de bu yönelişi sahiplenmiştir. ÖDP'nin bir zamanki başkanı Ufuk Uras'ın bisiklete binişini kedileri sevişini ve tarz-ı siyasetini V. İ. Lenin ile mukayeseye kalkmıştır!.. Tasfiyeci ve reformist ÖDP partisi onlarca hizipçi-hizayı bozucu örgütlere analık etmiştir...

Politika sahnesinde giderek işlevsiz bir duruma düşen SİP örgütü MB'yi yanıltıp, hoppalacık yaparak kongresine götürmüş "alan kapatma" sevdasıyla ve onun gözlerine baka baka katıldığı ve ölüm orucuyla ilgili sözlerini sansürlediği kongrede SİP partisi adını "TKP" olarak değiştirip, bunu ilan etmiş/edebilmiştir!

96 yaşına ulaşmış, "En Büyük Komünist" sıfatına kavuşturulmuş MB arkadaşa çok büyük idealizasyon ve mistifikasyonlarla çeşitli payeler sunulmuş ve yakıştırılmıştır. Aynı yöntem 95 yaşında ölen Mehmet Bozışık (Boz Memet) için de yapılmıştır. "Sol Cenah" örgütlerimiz tarihsel kişilikleri yüceltme işinde dünyada birincidir.

95-96 yaşını ikmal etmiş ve de komünistliklerine halel getirmemiş(!) olan insanlarımızı ise ***Marksist Eleştiri***'den yoksun bırakmak istemiştir. ***Marksist Eleştiri*** yönteminin bu köye uğramayışı çok büyük bir eksikliğimizdir. Burjuva ve küçükburjuva solculuğunun eleştirisini yapan Proletarya Devrimcilerine, kendiliğinden kurulmuş grup, çevre ve örgütlerce daima ya "hor" bakılmış ya da "düşmanca" tavırlarla karşılaşılmıştır. ***Marksist Eleştiri*** silahımızı herkesin anladığı dilde yapmayı ilke edinen *Kolektifimiz Çalışanlarına* karşı da aynı yöntem uygulanagelmiştir.[5] Bir zamanlar Kıvılcımlı Yoldaşa uygulanagelen "Suskunluk Kumkuması" ve "Sinsi Kuşatma" yöntemleri, değişen zaman ve zemine göre bizlerin üzerinde de uygulanagelmektedir.

Bir hatırlayalım/bakalım: Uluslarötesi tekelci sermaye güçleri pazar ve paylaşım için bütün insanlığa saldırıyor. Sosyalizmin bir daha yetkinleşmemesi için Marx-Engels-Lenin sürecinin bütün kazanımlarının kökünü kazımaya çalışıyor. Ekim Devrimi'nin bütün kazanımlarını toplumsal hafızalardan silmeye uğraşıyor...

Sahi biz ne yapıyoruz? Nelerle uğraşıyoruz?

Yaşadığımız coğrafyada sosyalizm ve devrim adına pek çok çam devirenlerin vukuatını dahi sorumluca tartışamıyoruz. Bu memlekette daha ***Sınıf Partisi*** oluşturulamadı. Kişiye tapınma, dar grup kültü, "benim partim, sendikam, gençlik-kadın örgütüm, işçi kurultayım, gazetem, dergim, televizyonum, internet sitem vb." diyen Marksizm-Leninizm dışı bireyci, benmerkezci anlayışlar henüz kırılamadı.

Kolektifimiz Çalışanları olarak, siyasî bir kararımızla tutarlı bir tarih ve sınıf bilincine sahip ve de Marksizm'den haberli insanlarımıza hitap ediyoruz. Bu politik düşünce ve davranışı çizgimiz -bağımsız sınıf tavrımız- her örgütün tabanında yankısını bulmaktadır. Eleştirel katkılara açık ve muhtaç olan tez ve tahlillerimiz yakıcı bir sorun olarak her birimde canlı biçimlerde tartışılıyor. TKP kadrolarından başlayarak tarihimizdeki artı ve eksileri sorumlulukla gündeme getirişimiz, sorunlarımızı nasıl aşarız diye arayışlarımız sebepsiz değildir. Mücadelenin ateşinden gelen kadrolar kendiliğinden örgüt kurup parti çağrışımı yapamaz.

MB arkadaşı ona cenaze töreninde eşlik edenlerden ve de bu türden sorunlarımızı gözlerden kaçıranlardan daha fazla anlamaya çalışırız, ayrıca insan olarak daha fazla severiz. Bu ilişki ve diyalogumuz sır da değildir.

MB arkadaş Tarihî TKP'den Orhan Müstecaplıoğlu Yoldaşımızın cenaze törenini *Kolektifimizin* kaldıracağını duyuran verdiğimiz ilanımızı okur okumaz telefonla bizi aramış ve şakayla karışık şunları söylemiştir: *"Sırrı, aferin iyi yapmışsınız... Benim cenazemi de siz kaldırın... Orhan iyi bir yoldaşımızdı... Militandı... Sıkıydı... İnançlıydı... Deliydi ama erkek adamdı... Hangimiz akıllıyız ki..."*

MB arkadaş ile her görüşmemizde kendisi ile ilişki ve diyalog arayanların talepleri ile karşılaştığından bahseder ve şunları söylemeyi ihmal etmezdi: "Kim evimize ziyarete geliyorsa, hakkında herhangi bir bilgimiz de yoksa önce senin *12 Mart 1971'den Portreler* ile *15/16 Haziran* kitabını okuyorum, Sırrı bunlara ne demiş diye..."

MB arkadaş 1979 yılında kalleşçe vurulduğunda da hastaneye ilk ziyarete giden ve kapısında nöbet tutanlar *Kolektifimizin*

*Çalışanları*ydı. Bu tavrımız ayrım gözetmeden bütün devrimci kadrolar için de aynıydı.

MB ve eşi Sevim arkadaşı evlerinde ziyarete giderdik. Onları panel-söyleşi etkinliklerimize davet eder konuşmalarını sağlardık. Tartışırdık. Telif kitaplarımızı, dergi ve gazetelerimizi kendilerine iletirdik. Kendi hayat tarzı, deneyimleri ve meşrebince sosyalizme inanan, bu yolda direnip bedel ödeyen herkese olduğu gibi MB'ye de saygıda kusur işlemezdik.

Lenin, Suphi, Kıvılcımlı ve MB Arkadaşlığımızdan Hatırlatmalar

TKP'nin İç Komünistler-Dış Komünistler ayrışmasında, haliyle ve doğallıkla yaşadığımız coğrafyadaki sınıf mücadelesinde kimi rol ve sorumluluklar almış kadrolar akla gelir. Burjuva resmî tarih anlayışı ile resmî ideolojisi kemalizmi ile sosyalizmi eklektik ve bulamaç biçiminde kaynaştırma anlayışlarına karşı da olsak TKP isimli örgüt bu memleketteydi. Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in genel sekreteri olduğu TKP'de Devrimci Kanat'ın önde gelenlerinden biri de Dr. Hikmet Kıvılcımlı idi. Kıvılcımlı kendi yerli sentezimizin üretilmesi konusundaki tez ve tahlilleriyle anılıp tanınmaktaydı.

Yaş ve kıdem sıralamasıyla söylenecekse: Reşat Fuat Baraner'den sonra MDD tezlerinin devamcısı Mihri Belli, Şevki Akşit, Şaban Ormanlar, Sevinç-Vecdi Özgüner ve arkadaşları sıralanmaktaydı.

MB daha çok İstanbul Üniversitesi öğrenci kesimindeki faaliyetleriyle anılmaktaydı. "1968 kuşağı" olarak isimlendirilen ve üniversite gençlik hareketinden gelen Denizler, Mahirler, İbrahimler gibi, o da, döneminin militan, atak, özverili, cesur ve korkusuz nitelikleriyle öne çıkan kadrolardan biriydi. Ankara da ise aynı kesimlerdeki faaliyetleriyle anılan Zeki Baştımar ismi öndeydi. Zeki Baştımar aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığı'nda Rus klasiklerini tercüme işinde çalışmaktaydı. Bu iki genç insan 1951 TKP Komünist Tevkifatından sonraki süreçlerde, özellikle de polis, işkence, cezaevi ve mahkeme sürecindeki tavırlarıyla TKP'deki iki hizbin temsilcisi olarak yerlerini almıştı.

Cezaevi yaşamını tamamladıktan sonra Zeki Baştımar siyasî mülteci kimliği ile SSCB'ye sığınmış, Mihri Belli ise burada kalmıştı. Bizler o günkü sınırlı bilgilerimiz ışığında siyasî mülteci gibi sığınanların yanında hiçbir şekilde yer almadık, *Devrimci Hareketimizin* tarihinin de bu tavrımızı doğruladığını 12'li darbeler döneminde ve çeşitli altüst oluş süreçlerinde gördük. Yaşım gereği bu süreci ve TKP'nin bütün kadrolarını yakından tanımaktayım. Önceleri bu memleketteki TKP kadrolarını tanımaktaydık. Onların etkisi altındaydık. İdeolojik, teorik, politik ve örgütsel seçimlerimiz henüz daha biçimlenerek yetkinleşmemişti. Sınıf mücadelesinde tutulacak ***Ana Halka***'yı keşfettikten sonra hem MB'den hem de MDD ile SD formülasyonlarının Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi ile bir ilişkisinin olmadığını anlamış ve bağımsız sınıf tavrımızla politikadaki yerimizi belirlemiştik.

MB ve MDD tezlerinden ilk kopuş deneyimi PDK'da yaşandı. O dönem etle tırnak misali birlikte olan Dev-Genç ile çeşitli İşçi-Köylü Birliği ve benzeri yerel örgütlenmeler, Proleter Devrimci bir çizgide hızla gelişmekteydi. Söz yerindeyse bu türden örgütlenmeler bizim, yerli (asla ilkel değil), özgün komün geleneklerimiz idi. Tarihimizdeki Komün, Şura, Ocak, Sovyet ve benzeri örgütlenmelerin konumu neyse bizler de bu coğrafyadaki birimlerden/onlardan biriydik. Ayrıca Partimizi arıyorduk...

Kıvılcımlı'nın ABACI diye takılıp adlandırdığı TİP'in sağ teslimiyetçi oportünist merkez kliği kadroları Aybar, Boran, Aren (Sonradan Sargın) TKP'nin (Zeki Baştımar'ın) legal kadrolarıydı. TİP merkez kliği ve bu sürecin tüm uzantıları *Kolektifimizin* politik çizgisinin "düşmanı" nitelikleriyle tanınmaktaydı. MB ile olan insani ilişki ve diyaloglarımız onlarla asla olmamıştı. Aybar, Boran, Aren, Sargın ekibiyle hiç yıldızımız barışmamıştı. Onlarla keyifli iki bardak çay içtiğimizi, ellerini dostça sıktığımızı hiç hatırlamıyorum.

MB arkadaş ise pek çok "vukuatına" rağmen, onlardan daha "sevimli" bir arkadaştı bizlerin katında...

MB'nin ideolojik, teorik ve politik çizgisini onaylamıyorduk, ama insan ilişkileri bakımından onlardan çok daha ilerde bir yer-

deydi. Moral ve ahlakî değerleriyle Devrimci ve Komünist olan MB, ne yazık; ideolojik, teorik, politik ve örgütsel açılardan bu isim ve sıfatları hak eden bir yerde değildi... Bu türden özellik ve nitelikleriyle, bu memlekette ikinci bir MB ise, yoktu.

MB arkadaşa yapılan eleştirilerimizin başında MDD tez ve tahlillerinin yanlışlığı başta geliyordu. Burjuva resmî tarih anlayışı ile resmî ideoloji kemalizm hakkındaki görüşleri bilimsel değildi. "Millî Mesele" ile "Milliyetler Meselesi" hakkındaki görüşleriyle de Kıvılcımlıdan çok gerideydi. Emperyalizmin gündemi, tekelci devlet kapitalizmi, uluslarötesi emperyalist sistem ve proletarya konusundaki görüşleri yanlıştı.

TİP, tabanındaki militan ve özverili Proleter Devrimci kadrolara rağmen, izlediği sağ teslimiyetçi reformist çizgisi yüzünden işlevsiz bir duruma girmişti. TİP merkez kliğinin parlamentarizmi ve sendikalizmi/demokratizmi yücelten politikalarıyla sosyal muhalefet dinamiklerini seferber edecek, ideolojik, teorik, politik ve örgütsel birikim ve güvencelerden yoksundu. Legaliteyi en uzun süre kullanan TİP'in arkasında tutarlı bir iktidar projesi olan ve mücadelenin tüm biçimlerine aday ve her iki mücadele biçimini koordineli götürecek ***Sınıf Partisi*** ise yoktu. İç Komünistlerle Dış Komünistlerin de sosyal pratikte etkinliği kayda değer bir ölçüde değildi.

Bilimsel Sosyalizm-Komünizm ilkeleri dışında MDD ve SD tezlerini savunarak "Sol Cenahı" birbirine karşı konuşlandırıp saflaştıranları zamanında oldukça ağır bir üslup ve yöntemle eleştirmiştik. Bu akımlarla iç içe bulunduğumuz dönemleri bir hatırlayalım... Bu türden bilim ve akıldışı saflaşmaların *Devrimci Hareketimize* nelere mal olduğunu unutmayalım... "M. Belli, M. Ali Aybar, B. Boran, S. Aren (hatta B. Ecevit) Amerikan okullarında Amerikan sosyolojisi okudukları için '*Marksizm'in Yorumu ve Pratikte Yeniden Üretimi*' sorunsalını ne anlayabilirler ne de yeniden üretimi gerçekleştirebilirler..." sözümüzü bu vesileyle tekrar ediyoruz. Bizlerin bu konudaki polemiklerimizden öylesine rahatsızlık duymuş olmalılar ki, bugün dahi bir yandan hayat ve mücadelenin asla doğrulamayıp reddettiği ideolojik, teorik, politik ve örgütsel duruşlarını içgüdüsel hamleleriyle korumaya yöneli-

yorlar, diğer yandan *Kolektifimiz Çalışanlarına* karşı hiçbir işe yaramayan "düşmanlıklarını" bir türlü dizginleyemiyorlar!..

MB arkadaşın hiçbir zaman Modern Proletarya ile ideolojik/politik bir ilişkisi olmadı. Ona çok yücelttiği asker-sivil bürokrasisi proletaryadan daha yakındı. MB, ilerici-devrimci gençlik hareketlerini ve sınıfsal konumlarını yeterince değerlendirmeden yüceltmekteydi.

MB'nin üniversite gençliğinin cılız omuzlarına ***Sınıf Partisi***'nin ancak üstlenebileceği bir görevi yüklemeye kalkışması karşısında kendisine bunun yanlışlığını her hatırlatışımızda bize aynen şunları söylemiştir: "Çocuklar biz hiçbir zaman bu düzeyde kitleselleşememiştik... Hele bir yayılalım..." diyerek bizleri asla ikna etmeyen cevaplar verişi karşısında konuyu TKP'nin o dönemdeki genel sekreteri Reşat Fuat Baraner'e de iletmiştik. Gerek Baraner ve gerekse Kıvılcımlı MB'nin "Marksist Formasyon" konusundaki eksikliğini açıkça dile getiriyorlardı (Telif çalışmalarımızda belgelidir.).

MB arkadaş, siyasî mülteciliğe şiddetle karşı çıkmış, bu memlekette kalmayı tercih etmiş iken 12'li faşist askeri darbeler sürecinde daima yurtdışında kalmayı tercih etmiştir. 12 Eylül'ün perdesi kapanırken o da memlekete gelmişti. Kendisini havaalanında en yakın mücadele arkadaşlarından Muzaffer-İlhan Erdost ile Vahap ve Seyhan Erdoğdu'ların[6] karşılamasını bekliyordu. Onlar karşılamaya gelmediler ve kendisiyle ilişkilerini kestiler. Oysa MB'nin Sol Yayınlarının kuruluşuna büyük emeği geçmişti. Havaalanında MB'yi Doğu Perinçek karşılamıştı.

MB memlekete geldi. Eski arkadaşlarını yokladı. Umduğunu bulamadı. Bu kez *Kolektifimiz Çalışanlarından* beni ve Orhan Müstecaplıoğlu'nu aramıştı. Randevulaşmış *Kolektifimizin* Yayınevi Büro'sunda buluşmuştuk. Sözüne sitemle başlamıştı: "Yahu ikinize de çok kırgınım... Beni havaalanında karşılamadınız!.. Niçin?" Ona cevaben: "Mihri Abi sen bizleri değil, eski arkadaşlarını, Erdostları, Erdoğduları ve Perinçekleri havaalanına çağırmıştın..." demiştik.

Ceremesini Orhan Abinin çektiği bir Kumkapı meyhanesinde birlikte akşam yemeği yemiş, bir-iki kadeh de rakı içmiştik. Daha

sonra da bir halk kahvehanesinde uzun ve keyifli sohbet etmiş kahve içmiştik. MB, kahvedeki insanlarımızla çabuk halvet olmuş, onlara sorular sormuştu. MB'ye Lenin ile Mustafa Suphilerin *Parti* ve *Partileşme Sorunları* üzerine ilkesel ***yöntemlerini*** hatırlatarak bu konudaki görüşlerimizi iletmiştik. O tarihlerde yoğunluklu olarak bu süreci bilince çıkaran yazılara ağırlık veriyor, çeşitli kadrolarla diyalog ve ilişkilerimizi geliştirmeye çalışıyorduk. Yönü proletaryaya dönük bizim insanlarımızı bir araya getirecek bir iklimi veya altyapıyı nasıl oluşturabiliriz? diye hareket ediyorduk.

I. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi'ndeki ***yöntemleri*** yeniden nasıl gündeme getirebiliriz? ***II. Tüm Türkiye Komünistleri Kongresi***'ni nasıl örgütleyebiliriz? türünden sorularımıza cevaplar arıyorduk. Bu amaçla çeşitli hazırlık çalışmalarını yürütecek uygun bir ***Geçici Komite***'yi nasıl işbaşı yaptırabilirdik? gibi arayış ve yönelişler içindeydik. MB arkadaş bu önerimizi ve bu yoldaki tavrımızı lafzen doğru buluyordu. "Kısa tutulmuş bir program ile..." bir başlangıç yapılabilir diyerek bizleri destekleyebileceğini söylemekteydi. Bizler aramızdaki derin ideolojik, teorik, politik ve örgütsel düşünce farklılıklarımıza rağmen, bu türden meseleleri tartışıp konuşabiliyorduk. Lenin ve Suphilerin çeşitli örgütsel formlarda duran Devrimci ve Marksist kadrolarla ilişki ve diyalog konusunda, devrimci esneklik gözeterek nasıl bir ilişki kurulması gerektiğini öğrettiği de bu idi.

Devrimci siyasî terbiye, devrimci ahlak ve devrimci diplomasi konusunda *Lenin'in izlediği politikaları ve yöntemleri ideolojik süzgecimizden geçirmiş kadrolardık*. Marksist-Leninist ilke, amaç, kural ve yöntemleri nasıl bilince çıkarabilirdik? Parti normlarına nasıl işlerlik kazandırabilirdik? Çerçevesini birlikte çizmek/oluşturmak şartıyla tüm devrimci kadrolarla her şeyi yapmaya adaydık. Yeter ki Bilimsel Sosyalizm-Komünizm ilkeselliğinin dışına itilmiş kadroları "dar grup tapınımı" hastalığından çekip kurtaralım. Yeter ki bağımsız sınıf tavrı gözeten kadroları bir araya getirelim. Yeter ki hayat ve mücadelenin reddettiği/doğrulamadığı programsız partileri, partisiz programları kolektif çabalarımızla aşalım. "Örgütler Anarşisi" hastalığına bir çözüm yöntemi üretelim... diyorduk.

MB arkadaş, geçmişteki "vukuatı" (hepimizin vukuatı) bir yana yine lafzen bu tavrımızı doğru buluyor, fakat iş sosyal pratikte gereken adımları atmaya gelince MDD anlayışından bir milim geri adım atmıyordu.

MB'nin *Devrimci Hareketimizin* bir potada harmanlanıp/kaynaşmasına, herkesin eski elbiselerinden çıkarıp atarak arınıp yeni bir kalıba dökülmesine ve yeni bir halita oluşturulması davasına hiçbir katkısı yoktu. 96 yaşına gelinceye kadar da MDD çizgisinden ne geri adım attı ne de özeleştirisini verdi. Fakat o, ideolojik, politik tavrına uygun gelen TEP, ÖDP, SDP, SP türünden örgütsel güzergâhlarda bulunmayı tercih etti! SİP kongresinin davetine icabet etti. Onun gözünün içine baka baka sipliler sosyal pratikte açığa düşen ve işlevsizleşen örgütlerini "TKP" olarak ilan edebildiler!..

Sınıf mücadelesinin keskinleştiği, devrimci durumların kendini hissettirdiği ve "Sosyalist Solun Birliği" meselesinin yakıcı bir sorun olarak kendini dayattığı 1962-1970'li yıllarda, Kıvılcımlı Yoldaş da ilerici-devrimci gençliği onun MDD tez ve tahlillerinden kurtarmak yolunda büyük çabalar sarf etmişti. MB'yi benzeri bir projeye çekmek için çok uğraşmıştı. Kıvılcımlı Yoldaş Lenin'in *Parti* ve *Partileşme Sorunu* konusundaki Bolşevik taktiklerini ideolojik süzgecinden geçirmeyi başarmış biriydi. MB'yi kitap ve makalelerinde çok şiddetle eleştirmesine rağmen, MDD tez ve tahlillerine "Demokratik Zortlama" demesine rağmen, MB'yi çerçevesini birlikte çizmeye aday "Devrimci Oturum"lara getirmeye zorlamak, hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday bir programı üretmeye ve sonuçlarına katlanma ilkeselliğine razı etmek için çok uğraşmıştı. Kıvılcımlı TKP'nin Devrimci Kanat'ından gelen kimlik ve kişiliği ile kendi yerli sentezimizin üretilmesi için çok yönlü bir çalışma içindeydi. Tez ve tahlillerine katılalım/katılmayalım o, işçi sınıfı ve emekçi halklarımızı vareden dil, tarih, coğrafya, din, inanç, kültür, gelenek/görenek vb. orijinal sınıfsal ilişki ve çelişkilerimizi araştırıyordu. Kıvılcımlı Yoldaşın bu Bolşevik tavrını ne o dönemin TKP kadroları ne de MB anladı.

Günümüzde "Doktorcu" geçinenler de Kıvılcımlıyı anlama, özümseme, tezlerini tartışma, senteze kavuşturma, eleştirel katkı

getirme ve yorumlama konusunda ondan öğrenmemiz gerekenlerin önünü kesici ve çizgisi çok tartışmalı siyasî örgütler kurma kolaycılığına düştü. "Doktorcu" geçinenler, Kıvılcımlı'nın "sinekten yağ çıkarma" türünden taktiksel esnekliklerini stratejik amaç olarak tanıtmaya yöneldi ve her ne hikmetse "nasyonal solcu" bir kulvara girdi!.. "Devrimci esneklik" konusunda Kıvılcımlının da önemli hataları vardır. Bolşevik kimlik ve ahlakını taşıyan Kıvılcımlı Yoldaşı, heyhat ne hazindir ki; hayatının 22,5 yılını kemalist rejimin zindanlarında geçiren birini özel/öznel/keyfî yorumlarıyla kemalist yapmayı becerdiler!..

İnsanî İlişkiler...

İdeolojik, Teorik, Politik Ayrılıklar

Sosyalizmin 150 yıllık tarihinde ve bu memleketteki sınıf mücadelesinin 100 yıllık tarihimizdeki gerek insan ilişkileri gerekse düşünce/davranış arkadaşlığı ilişkileri daima çok tartışmalı bir seyir izlemiştir.

Emperyalist-kapitalist sistemin ve üretim, mülkiyet, paylaşım ilişkilerinin büyük ölçüde belirlediği ilişkilerimizi günümüzde yeniden gözden geçirmek durumundayız.

Kapitalizmin 450 yıllık tarihinin sonunun geldiğini artık kapitalist teorisyenler bile dillendirmekten geri durmuyor. Marksistler kapitalizmin kendini yok edecek sürece girdiğini, haksız ve kirli savaş yöntemleriyle sistemini bir süre daha ayakta tutmasının artık mümkün olmadığını söylemektedirler... İnsanın ve insanlığın sosyal/enternasyonal kurtuluşunun mutlaka gerçekleşeceğini, sosyalist kuruculuğun tarihsel/sosyal bir zorunluluk olduğunu hegemonlar dahi söylemekten geri durmuyor.

Kapitalist özel mülkiyet, paylaşım/bölüşüm ilişkilerine ve uluslarötesi tekelci sermayenin yerli bir ortağı, işbirlikçisi ve taşeronu olan günümüzdeki iktidar partisi AKP'ye kölece angaje olup sosyalist geçinen liberal solcular, sivil toplumcular dahi kapitalizmin tarihsel sonunun geldiğini yarı mahcup pozisyonlarıyla tartışmaya başlamıştır!

Yakın Doğu'da, Afrika'da ve Asya'da yaşayan fukara ve saf Müslümanlar da talepleriyle ayağa kalkmaya başlamıştır. Onlar da özünde sınıfsal fakat henüz donanımsız/örgütsüz güçleriyle emperyalist-kapitalist sistemi sorgulamaktadır.

Yaşadığımız coğrafyadaki samimi ve saf Müslüman insanlarımız da dinlerin sosyal mücadeleler tarihindeki yerini ve konumunu görmeye çalışmakta, yeni yorumlar getirmekte ve AKP'nin tekelci sermayeden, zenginlerden yana olan konumunu şiddetle eleştirmeye başlamışlardır. Bu türden arayış ve yönelişleri nesnel gerçekliği içinde değerlendirerek ne idealize ne de dramatize edebiliriz.

Devrimci, Sosyalist, Marksist kadrolar arasında olması gereken insanî-beşerî ilişkiler ile ideolojik, teorik, politik ayrılıklar da artık iyice sorgulanmaya başlamıştır.

MB'nin cenaze törenine hemen her kesimden insanlar gelebilmiştir. Bizim gibi MB'nin ideolojik, teorik, politik ve örgütsel konumunu hiçbir zaman onaylamayan/doğru bulmayan *Kolektifimiz Çalışanları* gibi birey, çevre, grup ve "Sol Cenah" örgütlerin tamamı cenazeye çeşitli niyetlerle de olsa gelmiştir. Bu bir yanıyla olumlu bir tavırdır. "'Sol Cenah' ancak cenazelerde bir araya gelir." sözü MB'nin cenazesinde de doğrulanmıştır.

Topraklarını bazı şartlarla dağıtacağını ilan eden Tolstoy, bu şartına uyarak daha fazla toprak edinmek için koşup/çırpınan ve nihayetinde çatlayıp ölen bir insanı, hemen oracıkta toprağa gömdükten sonra: "İşte bir insana bu kadar toprak lâzımdır!.." diye boşuna söylememiştir.

Yaşıyorken beş para dahi etmeyen tavırlarıyla, çeşitli hırs ve kinlerle birbirlerini yiyip bitirenler, hayat ve mücadelenin asla doğrulamadığı program, örgüt, strateji/taktik, tez ve tahlillerinin yanlışlığını göremeyenler, "Sol Cenah" örgütlerimizin bugünkü insan malzemesiyle nasıl da düşmanımızın işini kolaylaştırmaktan öte bir şeye yaramadığını acaba ne zaman anlayacaktır? Böylelerinin geride bıraktığı her türden kalıtımlarını ve tortularını "Benim sadık yârim kara toprak..." dahi bir türlü örtemiyordu...

MB öylesine bir MDD mayası çalmıştı ki, kuruluş sırasına göre; TİİKP, THKO, THKP-C örgütleri ve bu süreçten koparak

ayrışan yüzlerce hizipçi-hizayı bozucu örgütlerimiz kemalizm iksirinden bir türlü kurtulamamıştı. Kürt ulusal hareketinin kendi göbeğini kesmeye yönelen çıkışını ve yine TKP/ML ve İbrahim Kaypakkaya'nın TC devleti, M. Kemal konusundaki sınıfsal tahlil ve tezlerini, yine sınırlı ve görece de olsa parti arayış ve yönelişlerini saymazsak; tam ulusalcı, yarım ulusalcı, çeyrek ulusalcı örgütlerin birinci elemanları hâlâ MB'nin *Marksist Eleştirel* katkıyla değerlendirmesini yapamıyordu/yapmıyordu. Kimileri hâlâ *Marksist Eleştiri* diye söze başlayan *Kolektifimiz Çalışanları* gibi "münafıkların" neden, nasıl ve niçin ***Komünistlerin Birliği*** sorunsalını sürekli biçimde gündemimize inat ve ısrarla taşıdığını göremiyordu. Bu bir yana ahmakça ve "düşmanca" tavırlara kolaylıkla giriyordu!.. Daha tam olarak ifade edeceksek: Aslında görüyor, fakat "Dar grup tapınımı"nın keyif verici rehavetinden bir türlü kurtulamıyordu... Küçükburjuva kariyerizmi sınıfsal dersini mutlaka alacaktı. O günler de gelecekti...

"***Tek Parti, Tek Sendika, Tek Gençlik Örgütü***" şiarımızın arkasında düzgün ve ilkeli durmamıza rağmen, bizler de henüz devrimci, sosyalist, komünist hatta bolşevik geçinenler üzerinde anlamlı bir basınç kuramamıştık.

Şimdi ifade edeceğimiz bir tespitimizin çeşitli ve faydacı çağrışımlara yol açmamasını diliyoruz. Fakat sınıfsal tevazuumuzu koruyarak şu gerçekliği de dost okurlarla, devrimci kadrolarla paylaşmak da istiyoruz: Elimizdeki telif kitaplarımız, dergi, broşür ve gazete türünden yayın organlarımızda dillendirmeye çalıştığımız tez ve tahlillerimizi Marksizm'den haberli bütün namuslu, ilkeli ve iyi yürekli insanlarımız, devrimci kadrolar kendi örgütlerinde hararetle tartışmaktadır. Bununla da kalmayıp çeşitli ilişki ve diyaloglarla Büro'muzu ziyarete gelmektedirler. ***Komünistlerin Birliği*** sorunsalını gündemden kaçırmak, savsaklamak artık mümkün değildir. *Kolektifimiz Çalışanlarının* sınırlı imkân ve bilgileriyle gündeme taşıdığı: ***Birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir Sınıf Partisi'ni oluşturma bilincini*** kimi örgütlerin şefleri ya da birinci elemanlarının, çarpıtarak da olsa, dillendirmek zorunda kaldığı da bir gerçekliktir. Çünkü bu sorun daha fazla savsaklana-

mayan yakıcı ve acil bir sorundur. Bu sorunu bizler de keşfetmedik. Marx-Engels-Lenin sürecinin iyi bir takipçisi/öğrencisi olarak onlardan öğrenmeye çalıştık. Şimdi yüksek sesle söylemek zorundayız: "Sol Cenah" örgütlerimiz bugünkü konumlarıyla devlet tekelci kapitalizmini, hâkim gerici sınıfların faşist/faşizan, 'küçük' emperyalist girişimlerini asla göğüsleyemeyecektir. Çevre, grup ve örgüt yapılarıyla her birimin tabanından yükselen "Birlik" özlemleri ise uzun boylu engellenemeyecektir. Kürt ulusal hareketine, Alevi hareketine tutunarak politika yapma kolaycılığı ciddî kadroları ikna edemeyecektir. "Çatı, Seçim, Geçim, Blok Partisi" uvertürleriyle kitlelerin talep ve ihtiyaçları asla karşılanamayacaktır. Kapitalizmin krizi haksız ve kirli savaşları tetiklerken, iç savaşlar sürüyorken, oluşan devrimci durumlarda ve tutarlı-somut-amaçlı İşçi-Kitle, Köylü-Kitle, Gençlik-Kitle, ayrıca Asker-Kitle çalışmaları yapan birimler ancak anlamlı ve ileri bir adım atacaktır. Bunun bütün işaretleri her olay ve olguda kendini hissettirmektedir.

MB'nin cenazesinde de görünen budur.

Cenaze Töreninde Yaşanan Olaylar ve Eleştiriler

Komünistlerin cenaze töreninde hâlâ son sözü imama bırakan, dini törenlerden bir türlü ayrışıp kopamayan anlayışlar hâkimdir. Kimi TKP geleneklerini sürdürenlerin dışındaki bazı devrimci gruplar cenazelerini kendi anlayışlarına göre, dini kuralların dışında ve son sözü imama bırakmadan yerine getirmektedirler.

Bizim insanlarımızın cenaze törenlerinin yapılmasında; Cem Evleri devrimcilerin bu mekânları kullanmasına ve kendi geleneklerini gerçekleştirmesine asla şaşı bakmamakta ve bazı kolaylıklar göstermektedir.

Camilerdeki cenaze törenlerinde ise imamlar komünistlerin bu tavrına bıyık altından gülmekte, idealist/metafizik anlayışlarının propagandasını yaparak sevinmektedirler...

Bazı Devrimci gruplar yalnızca cenaze törenlerini değil, avukatlık konusunu/kurumunu da örgütlü bir düzeneğe sokmayı başarmıştı. Zira "Avukat Milleti" sistemin bir kurumu olarak "İddia+Yargı+Savunma" sacayağının mütemmim bir cüzüydü. Bizlerin de bu sacayağına asla bir güvenimiz yoktu/kalmamıştı.

Avukatlık kurumunu örgütsel güvenceler biçimde değerlendirenleri takdir etmeliyiz. Örgütsüz ve de ilerici-devrimci geçinip de Sıkıyönetim, DGM, vb. siyasî mahkemelerde devrimci tutsakları para karşılığında savunanlara hiçbir zaman güvenmedik. Böyleleri onulmaz "hatıralar" bırakmıştı cenahımıza...

☆

Bu konudan rahatsızlık duyan A. İ. Bodrum'dan yazmış;

Mihri Belli'nin ardından; Yaşarken dirimiz, ölünce ölümüz eziyet görüyor.

Bu uygulamalar inananlara da, inanmayanlara da hakaret.

"*Her gün bir komünistin cenazesi daha camiden kalkıyor/ Öğle namazını müteakip, çelenkler TEV'ye bağışlanıyor./Karşıyaka mezarlığındaki imam, bütün şevkini bugünlere saklamış/ Sesinin yankısı bile sol kaburgalarını kıracak.*"

(***Ahmet Erhan***'ın şiirinden)

KOMÜNİSTLERİN CENAZELERİNİ KALDIRACAKLARI CAMİ, CEM EVİ DIŞINDA BİR YER !!! BULUNUNCAYA KADAR KOMÜNİSTLERİN KEMİKLERİ SIZLAYACAK...

Bu mektuba bir arkadaşımızın cevabı ise şöyledir:

(...) Gelelim komünistlerin cenazesi meselesine;

Hatırlarsın sadece Aziz Nesin vasiyeti ve oğullarının dirayeti sonucunda dini tören yapılmadan gömüldü. Mezarının yeri belli bile değil. Mina Urgan'ın vasiyeti vardı, ama kızı dini tören yaptırdı!

Geçen yıl İstanbul Kitap Fuarı'nda Ermeni yayıncı bir dost ile (Aras Yayınlarının sahibi) bu meseleyi konuşuyorduk, o şöyle demişti: *"Akbarik (ağabey) sizi cami ve imamdan, bizi kilise ve papazdan kurtaracak bir mekanizma yaratmamız lâzım! Vakit geçiyor!"*

Mekanizma örgüt ile olur. Örgüt, ***Sınıf Partisi***'dir, bizim (komünistlerin) hâlâ partimiz yok...

☆

F. Engels; "ölüsünün yakılmasını ve küllerinin Okyanusa atılmasını..." vasiyet etmişti. Onun bu anlamlı devrimci vasiyeti ye-

rine getirildi. Yurtdışında ölen kimileri de bu vasiyetin özünü ve mahiyetini kavramadan, ölüsünün yakılmasını, küllerinin Marmara Denizinin (kirli) sularına atılmasını vasiyet ediyordu!..

MB'nin Cenazesinden Bazı Notlar

- MB'nin cenaze törenine gelenler Şişli Camii avlusunu saat: 15.00'ten itibaren doldurmuştu. Törene yaklaşık 4-5 bin kişi gelmişti. İkindi namazını müteakip, bin kişi civarındaki cenaze korteji, saat: 18.30'da Feriköy Mezarlığına çeşitli slogan ve örgüt pankartları eşliğinde ancak getirilebilmişti. Buradaki dini tören ve yapılan konuşmalardan sonra tören saat: 20.00'de sona erdi.

- MB'nin cenazesine gelenlerin büyük bir bölümü, sosyalizme inananlardan oluşuyordu. Fakat farklı örgütsel formlarda duran, durduğu yerin de sağlamlığı konusunda işkilli bulunan, bağımsız sınıf tavrıyla bir arayış/yöneliş içinde olan, sistemin baskı ve terörü karşısında, her şeye rağmen, birlik ve dayanışmanın gereğine inanan, bu yolda meşrebince mücadele eden, yüreğindeki koru henüz sönmemiş ve kapitalizme teslim olmamış olan, ayrıca 96 yıllık bir ömre olan saygının bir ifadesiydi diye düşünüyoruz. Ancak "bulunmak" için gelenlerin olduğu da reddedilemez bir gerçekti.

Sosyalist Sol Cenahımız özellikle 12 Haziran 2011 milletvekili genel seçimlerinde büyük bir yenilgi ve darbe almıştı. Dünyada ve yaşadığımız coğrafyada sosyalizmin tarihsel bir zorunluluk olduğu yeniden bilince çıkarılıyordu. Henüz daha ayrışıp, buluşup yeniden harmanlanamayan "Sol Cenah" örgütleri yerine nasıl bir örgütlenmeye ihtiyaç duyulduğu cenazeye gelen kütlelerin kafasında filizlenmeye başlamıştı.

- MB'nin sağlı "sol"lu burjuva basınında, hatta kimi "sol" basında "Kapatenos" yakıştırmalarıyla magazinleştirilmesi *Devrimci Hareketimizin* nasıl ve hangi örgütsel durumda olduğunun en belirgin ifadesiydi. Birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir ***Sınıf Partisi'***nin henüz oluşturulamadığı, kurumsal merkezi disipline bağlı *Bilim Kurulu, Akademi* ve *Enstitü* gibi gerekli kurumlarımızın işbaşı yapamadığı bir ortamda sansasyonun ve magazinleşmelerin önü de kesilemiyordu. Desteksiz atışlar serbestti...

Hareketimizin düzenli ve güvenilir bir arşivi de yoktu. Böylelikle tarihimizin, özellikle de yakın tarihimizin tahrifi olayı da bir türlü engellenemiyordu. Küçükburjuva solculuğunun keyfilik, öznelcilik gibi rahatsızlıkları "özgürce" öne çıkıyor/çıkabiliyor/çıkartılabiliniyordu...

- Gerici basın MB'yi MDD çizgisinden ötürü olsa gerek "Ergenekoncu" olarak rahatlıkla yaftalayıp konuyu çarpıtabiliyordu!.. AKP'nin şemsiyesine sığınık liberal solcular da MB'nin geçmişteki milliyetçilikten, kemalizmden kopmayan yazılarını yayımlayarak reyting yapıyordu!..

- MB'nin hiçbir zaman ciddiye dahi almadığı, fakat zaman zaman, özellikle de DDD döneminde birlikte hareket ettiği MDD'ci, I. TİP, II. TİP, TBKP, şimdiki nevzuhur "TKP" durak ve güzergâhlarından geçip gelen, 92 yaşındaki "tarihçi" Rasih Nuri İleri de iyice ilerlemiş yaşına ve rahatsızlığına rağmen cenaze törenine erkenden gelmiş, açılan mezar yerinin yanı başındaki yerini almıştı. Bizlerle göz göze gelemeyecek kadar "vukuatından" haberliydi. Muzaffer İlhan Dost'ta aynı yöntemi izledi. Önümüzden selamsız, sabahsız geçti ve o da MB'nin mezarı başındaki yerini aldı...

- MB'nin mezar çukurunun yanı başında bulunmaya yönelenlerin, buna özel bir özen gösterenlerin galiba en büyük özlemi fotoğraf karelerinde yer almak güdüsüydü...

- MB'nin defin işleminde imam efendi mikrofondan bağıra bağıra kuran okudu, duasını ve dini vecibelerini büyük bir özenle yerine getirdi... Bazıları, daha fazla uzatmaması için "biri şu imamın cebine iki kuruş sıkıştıramıyor mu?" demekten kendini alamamıştı. Cenahımız bu kadar pratik bir işi bile yapacak şekilde organize değildi.

- Genellikle cenaze törenlerinde konuşmayı hak edenler kısa ve özgün bir konuşma yapar. MB'nin cenaze töreninde ise, bu geleneğe uyulmadı. Gereksiz, hamasete varan çok uzun konuşmalar yapıldı. Özellikle yeni bir kariyerizme soyunmaya meraklı olan Celal Beşiktepe, aklınca SSCB'nin çözülmesi konusunda MB'nin kimi "öngörülerinin" (SSCB'deki bürokrasinin) doğrulandığını söyledi![7] Bu yanlış bir değerlendirmedir. Hiçbir özel/öznel yoruma

gerek duyulmayacak ölçüde yaşamı boyunca MB'nin yazıp söyledikleri belgelidir.

- Cenaze töreninde "pankart solculuğu" olarak tanımladığımız veya söze "benim partim, örgütüm, sendikam, gazetem... vb." diye başlayanların çoğunluğu damgasını vuruyordu. Herkes kendi flamasını açmanın ve yarıştırmanın "özgürlüğünü" yaşıyor ve de bununla yetiniyordu... Üstelik bu çok kolay ve ucuza mal olan bir iştir; en fazla 5 kişi yeter!.. Bu tavrı çeşitli gerekçelerle eleştirenler ise şakayla karışık ve kinayeli biçimde; "küçük dükkâncı geleneğimize dokunmayalım... onlarsız olmaz..." demekle yetiniyordu.

- Daha önce, yaz aylarında katıldığımız cenaze törenlerinde de fark ettiğimiz bir hususu da anmadan geçmeyelim: Burjuva ve küçükburjuva solcusu bay ve bayanların yaz günü cenazede giyebilecekleri, tiril-tiril siyah esvapları bulunmaktadır. Kim bilir belki de bu esvapları aynı zamanda yaz partilerinde de giyilebilen cinstendir!..

- Cenaze töreninde eleştirel katkı geleneğine inanan ve de sözünü sakınmayan bazı arkadaşlar ise; *"MB böyle bir cenaze törenini asla hak etmiyor. O MDD tezleriyle sola ve ilerici gençlik hareketine en büyük darbeyi vurmuştur..."* demekten kendisini alamıyordu.

"Gençliğin Yolu İşçi Sınıfının Yoludur" diyen ve bu iddiasının arkasında ilkeli ve tutarlı durarak çizgisini şaşmadan sürdüren *Kolektifimiz Çalışanları* ve tezlerimiz kuşatılmak isteniyordu. *Devrimci Hareketimiz* hayatın doğrulamadığı MDD tezleri yüzünden bir türlü proletarya ile buluşamıyordu. *Kolektifimiz*'in burjuva ve küçükburjuva "sol" akım temsilcilerince neden bu düzeyde kuşatılmak istendiğini bilince çıkarabiliyor muyuz?!

- Bu arada camide ve mezarlıkta yaşanan "izdiham"dan (ya da buna kuşatma deyiniz) Sevim Belli arkadaşa ve oğullarına yaklaşıp, bir iki çift söz edemediğimizi de belirtmek istiyorum.

Dipnot Açıklamaları:

1 Marksizm-Leninizm dışı milliyetçilik ve kemalizm gibi akımların yaşadığımız coğrafyada günümüze kadar yaygınlaştırılmasında Dr. Şefik Hüsnü Değmer ve o dönemin TKP kadrolarının "*Marksizm'in yorumu, pratikte yeniden üretimi*" sorunsalını doğru okuyamayışları, özümseyemeyişleri, kendi sentezimizi üretemeyişimiz ve benzeri eksikliklerimizin yanı sıra SSCB'nin dış politikasının da bunda büyük bir rolü vardı. SBKP MYK'sının Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ni korumak, emperyalist-kapitalizmin bin bir kuşatmasını kırmak için giriştiği politikalarını kimilerinin yaptığı gibi Stalin ve Sovyet düşmanlığına endeksli sözüm ona eleştirel politikalarla değil, günümüzde daha serinkanlı biçimde değerlendirmek durumundayız. Komün Geleneğimize, Ekim Devrim'ine zarar vermeyen değerlendirmeler yapıcı ve ilerleticidir. Komünistlerin sorumluluğu bu meselelerde de sorgulanmaktadır.

Ayrıca, "Tarihî TKP" söylem ve vurgularımızdaki asıl amacımız: Salt tarihselliği öne çıkarmak için değildir. Tarihsellik-Sınıfsallık diyalektiğini tüm süreçlerde gözettiğimizi dost-düşman herkes bilmektedir. Düşünce ve davranışımızı, varlığımızı belirleyen Proleter Devrimci kimlik ve kişiliklerimizin uzantısında tüm olay ve olguları değerlendirmekteyiz. "Tarihî TKP" söylem ve vurgularımızın diğer bir nedeni de bu süreci, devrimci tarih ve geleneklerimizi, TKP isim ve sıfatları kendiliğinden, keyfî ve alan kapatma yöntemiyle, kendi dar grubunu TKP olarak ilan edenleri açığa vurmak için kullanılmaktadır.

2 Kürt burjuvazisi zaten Türk burjuvazisi ile içlidışlı biçimde kaynaşmıştı. Yarı-feodal ilişkileri sömüren Kürt toprak ağaları da, Kürt ticaret burjuvazisi de, Türk burjuvazisi ile çıkar ilişkiliydi. Yaşadığımız coğrafyadaki "Millî Mesele" ile "Milliyetler Meselesi" söz konusu olduğunda; Kürt burjuvazisinin Kürt sorununun çözümünde herhangi bir tavrı söz konusu edilemezdi. Bu meseleye kafa yoranlar yalnızca Kürt küçükburjuvazisiydi. Onların da DDKO aracılığıyla Kürt Proletaryası ile Kürt emekçilerini, yoksul köylülüğü örgütleme diye bir sorunları zaten olmamıştı. Olamazdı. MDD zortlamasından önceleri *Devrimci Hareket* içinde birlikte hareket eden DDKO, Devrimci ve Marksist temelde politika yürüten kadroların etkinlik alanlarından da hızla uzaklaşmaya başlamıştı.

3 Ayrıntılı bilgi için bakınız: S. Ö., *Partileşme Sorunu III. Cilt*, s. 41-123, Sorun Yayınları, Ekim 1988.

4 AKP lideri R. T. Erdoğan; "Dünyadaki 16. büyük ekonomiye sahibiz.", "Dünyadaki kalkınma hızı yüzde 11 olan biricik ülkeyiz." demekte ve bu durumun yaratılmasından kendisine/partisine pay çıkarmaktadır! Burjuva ekonomistlerinin yaptığı kalkınma hesaplamalarına karşı olsak da, bu

durum AKP'nin bir zaferi değildir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Komünistlerin siyasal ve sendikal alanda örgütlenmesi resmen yasaktır. Parti yok. Sendika yok. Grev yok. Hak arama yok. Ayağa kalkmak temel hak ve özgürlükleri kullanmak zinhar yasaktı!..

Devlet eliyle burjuva yetiştirme plan ve projeleri her şeyin önüne geçmişti... İnkâr, imha, asimilasyon, göç ve göçe zorlama politikaları hâkimdi... Komünistler darağaçlarını süslüyor, işkencelerden geçiriliyor, hapsediliyor, işsizliğe ve açlığa mahkûm ediliyordu...

Oysa TC'nin böyle bir cennet ortamında değil yüzde 11 büyümesi, yüzde 111 büyümesi gerekirdi. Demek ki avantalar ve yağmalar cennetinde finans-kapitalin gelişip güçlenmesi geç, fakat güç olmamıştı. Günümüzde Te-Ka-Pe'cilik oynamaktan bıkıp usanmayan, kariyerizm hastalığını yenememiş birileri büyük bir küstahlık ve ukalalıkla Harici Büro "TKP"nin "1973 Atılımı" yöntemiyle kendi dar grubunu hemencecik "TKP" olarak ilan etmesini hiç utanıp sıkılmadan savunabilmektedir! Hayatları boyunca maddî, manevî hiçbir sıkıntı çekmemiş, işkence görmemiş, hapis yatmamıştılar. Fakat ahkâm kesebiliyorlardı! Elbette bu türden bir hayatı yaşamak komünist olmanın şartı değildi. Bizler onların yerine de kâfi miktarlarda burjuvazinin tezgâhlarından geçmiş, hapis yatmıştık.

Kimileri ise kırk çarşambadan atlayarak içlerinde rol aldığı örgütleri, "Niçin ülkede TKP diye bir örgüt kurmadınız?" diye sorgulamaya yeltenıyor!

Te-Ka-Pe diye titreşen bilcümle küçükburjuva avantürye takımının Tarihî TKP'mizin adını, devrimci geleneklerini bozuk para misali kullanıp/harcamaya cüret etmelerini ve kendi vukuatını savunmaya yeltenmektedir!..

Harici Büro'nun devrimci hizayı bozan kendi hizbini "TKP" olarak ilan etmesinden sonra acaba günümüze yansıyan olumlu bir olgu var mıdır? İlkokul kitaplarındaki okuma dersindeki "İnek-Su-Dağ-Ağaç-Balta" öyküsündeki gibi; "Yandı bitti kül oldu!.." özdeyişinden başka geriye ne kalmıştır?

Böyleleri ne Bilimsel Sosyalizm-Komünizm ilkeselliğinden haberlidir ne de tutarlı bir tarih ve sınıf bilincine sahiptir. Fakat büyük bir aymazlıkla Laz İsmailgil'lerden ancak alabildikleri "komünistçilik" sıfatlarını hâlâ savunmaya yeltenmektedir!..

Tarihî TKP diye söze başlamak ne heves, merak işidir ne siyasî tatmin aracıdır ne de bir nostaljidir.

Harici Büro "TKP" atılımından -macerasından- geriye/günümüze ne kalmıştır? Toplumsal hafızanın köreltilmek istendiği, herkesin paşa gönlüne göre TKP tarihi yazdığı, siyasî akıl-baliğ olmayan küçükburjuva kökenli öğrenci gençliğin kolayca kandırıldığı/yönlendirildiği, işçi sınıfı hareke-

tiyle sosyalist hareketin içinden çıkılmaz bir duruma sokulduğu, örgütler anarşisi hastalığının yaygınlaştırıldığı bir ortamda böylesine destursuz atışların hiçbir kıymet-i harbiyesi yoktur.

Harici Büro'nun örgütlü oportünist kadroları Te-Ka-Pe'cilik oynamış, bu oyunlarını da yüzlerine gözlerine bulaştırmış, veba mikrobu misali girdiği her yeri kurutmuştur. Günümüzdeki "Sol Cenah" örgütlerinin ayrışamayışının, işlevsizliğinin, politika üretemeyişinin, işçi sınıfının politika dışında tutuluşunun, politikasızlığın baş müsebbibi Harici Büro'nun kendisini "TKP" olarak ilan etmesidir/vukuatıdır. Burjuvazinin komünist kadrolara uygulayageldiği baskı ve terör burjuva ve küçükburjuva solculuğunun vurduğu/vurabildiği darbelerin yanında daha hafif midir?

5 Bunun en somut örneği MB'nin cenaze törenine bazı Yayın Kurulu Kadrosuyla ve de herkesçe bilinen isimleriyle katıldığımız halde hiçbir solcu basın-yayın organında ve de TV'lerde yer almamıştır. Bu türden kuşatmalardan asla yakınmıyoruz. Küçükburjuva solculuğu elbette ve doğallıkla en büyük "düşman" olarak Proletarya Devrimcilerini görmektedir. Onlar; "Çatı-Seçim-Geçim, Blok örgütleri" uvertürleriyle idare-i maslahatçılık yapmak dururken, ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulmasını, ***Komünistlerin Birliği***'nin gerçekleşmesini ve iktidar projesine sahip "***Tek Parti, Tek Sendika, Tek Gençlik Örgütü***" şiarımızın ete kemiğe bürünmesini asla istemez, bu nedenle de adımızı anmazlar...

6 PDK'daki MDD ve MB'den ayrışma tartışmalarında Seyhan Erdoğdu: "Acele hareket ediyorsunuz. Proletarya Devrimcileri bir süre daha MB ile bu işi götürmek zorundadır. Tezlerinizde haklısınız, fakat unutulmasın MB *Devrimci Hareketimizin* Plehanov'udur. Onu tasfiye etmenizi doğru bulmuyorum." demişti. PDK'da Proletarya Devrimci kadroların yapmaya çalıştığı tasfiyecilik değildi. Hayatın ve mücadelenin doğrulamayıp reddettiği MDD ve MB'nin tezlerini, tavır ve tutumunu eleştirip aşmaktı. Seyhan Erdoğdu arkadaş Bayram Meral'in başkanlığını yaptığı Yol İş Sendikasında çalışmaya başladı; 12 Haziran 2011 milletvekili genel seçimlerinde de CHP'den milletvekili adayı olmuştur.

7 SSCB ve öteki sosyalist ülkelerdeki uygulamaları hangimiz doğru biçimde değerlendirebildik ki? En başta: Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, V. İ. Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi ve SSCB olmak üzere Dünya Sosyalist Sistemi'ne çok büyük saygı ve hayranlık duyuyorduk. Sistemin çözülme yoluna girişi karşısında ise, Anadolu halk özdeyişindeki gibi; "Kan kustum" demiyor, "Kızılcık şerbeti içtim" demeyi yeğliyorduk. Böyle eğitilmiş/yetiştirilmiştik. Sosyalizm dışı uygulamaları öğrendikçe "Lâ Havle" çekip nedenlerini ve nasıl aşılacağını düşünüp tartışıyorduk. Emperyalist-kapitalist sistemin yetiştirmesi batılı Marksologlar, Frankfurt Okulu'nun dönek Marksistleri, troçkist ve anarşistler gibi "Sosyalist Uy-

gulamaları" en başta Stalin ve Sovyet düşmanlığına yükleyip nehrin karşı yakasına düşenlerden değildik. Dünya Sosyalist Sistemi'nin çözülmesinin nedenlerini MB arkadaş da, bizler de önceden göremedik. Görebilir miydik? Hayır göremezdik. Çünkü o günkü örgütlülüğümüz, bilgi ve sezgilerimiz son derece sınırlıydı. Neden sonra sosyalist uygulamalarda önemli hata ve yanlışlıkların yapıldığını öğrenmeye başlamıştık. *SBKP 27. Parti Kongresi'* kitabını -belgelerini- tercüme edip yayımlayarak sistemin çözülmesini nasıl değerlendirdiklerini öğrenmeye çalıştık. Daha sonra ise *SBKP 28. Kongresi* kitabını -belgelerini- tercüme ettik. 27. ve 28. Kongre belgeleri Marksizm-Leninizm'den kopuşun önemli işaretlerini vermektedir. Bu kitaba yazdığımız önsöz ile *Marksist Eleştirel* tavrımızı daha da netleştirdik. Gorbaçov'un ne biçim "açıklık ve yenilenme" sevdalısı olduğunu tüm çıplaklığıyla öğrendik. Bilimsel Sosyalizme-Komünizme daha sıkı bağlanmanın önemini kavramış olmamız geç fakat güç olmamıştı...

Dünya genelinde emperyalist-kapitalist sistemin dışarıdan, angajmanları çok öncelerden yapılmış yeminli komünizm düşmanlarının da içeriden kuşatması altında Sosyalist Sistem çözülmüştü. İç dinamiklerini harekete geçirerek bu çözülmeyi engelleyemeyen Sosyalist Sistem'in çözülmesi çok ağırımıza gitmiş olsa da kaçınılmazdı. Daha sonraları bu çözülmenin geçici bir süreç olduğunu öğrendik. Bu süreçten geleceği kazanmak yolunda çok yönlü derslerle sonuçlar çıkardık. Siyasal-sosyal devrimlerin nasıl olacağını ve nasıl korunacağını öğrendik. ***Sınıf Partisi'***nin önemini ve Sosyalizmin zaferi için daha çok çalışmamız gerektiğini kavramış olduk. Bu gün eskisinden daha donanımlı biçimde insanın ve insanlığın sosyal/enternasyonal kurtuluşuna olan bilincimiz daha da bilenmiştir. "*Gelecek Bizimdir!.. Biz Kazanacağız!..*" şiarımızı şimdi daha yüksekte tutuyoruz...

Mihri Belli'nin Yayımlanmış Başlıca Kitapları:

Rigas'ın Dediği, Türkçe-İngilizce

Eine nalyse der türkischen Linken, Almanca -*Türk Solu-Dün Bugün*, Türkçe

Türkiye: Yapı-Ulusal Sorun, Türkçe-İngilizce

İnsanlar Tanıdım, Türkçe 1997, 1999, 2002, 3. Baskı

Gurbetten Notlar, Türkçe, 1998

Gerilla Anıları, Türkçe, 2000

Asıl Mesele O Kiraz Ağaçları, Türkçe, 2002

Muvaffak Şeref'in Anısına...

(1 Mart 1910 - 19 Ağustos 1986)

Bizden Önce Gidenlerin Anıları Kaybolmasın, Unutulmasınlar...

Gerek Devrimci tarih ve geleneklerimiz (özelikle de yakın tarihimiz), gerekse *Devrimci Hareketimizde* önemli rol ve sorumluluklar almış insanlarımız hakkında, yazılı basında ve de günümüzün moda "bilgi kaynağı" internette doğru dürüst bilgilere rastlanmıyor.

Nesnel gerçekliği yansıtarak tarihimize kaydını düşüren bilgilerin çoğu ya tartışmalı ya da yok denecek kadar az ve sınırlı. Bu amaçla kaleme alınmış anı ve ansiklopedileri de güvenilir bulmuyoruz. Çünkü onlar da taraflı konumlarıyla, özel ve öznel yorumlarıyla Devrimci ve Komünist kimlik ve kişilikleri doğru yansıtmamaktadırlar.

Bilinçli çabalarıyla bu durumu yaratanların "vukuatından" asla yakınmıyoruz. İdeolojik-sınıfsal konumlarının gereğini yerine getiren bu türden yaklaşımları karşısında ise proletarya devrimcileri de asla boş durmamaktadır/durmuyoruz. Bizler de bir yandan devrimci tarih ve geleneklerimizi paşa gönüllerince çarpıtıp sulandıranları politik açığa vurma yöntemlerimizle ve anladığı dilde karşıya alıyoruz, diğer yandan bilimsel ve düzeyli bir tartışma geleneğinin yaratılmasının kavgasını vermeye çalışıyoruz. Aynı zamanda devrimci kuşaklar arasındaki bilgi ve deneyim kopukluğu eksikliğimize katkı sunmak istiyoruz.

Burjuva ve küçükburjuva "sol" cenahın üretmiş olduğu bu türden güvenilmez çalışmalar yerine ***İşçi Sınıfı Partisi*** disiplinine bağlı *Bilim Kurulu, Enstitü* ve *Akademi* gibi güvenilir kurum ve araçlara da bir türlü kavuşamadık.

Marksist Eleştiri geleneğimiz anılan kurum ve araçlarına sahip olmayınca bu yoldaki çabalarımız hem yetkinleşememekte hem de işlevsel olamamaktadır.

Bu yoldaki olumsuz örneklere baktıkça bunun aksini de söyleyemiyoruz.

Sosyal pratikteki "politik açığa vurma" görevimizin nihai amacına ulaşacağının kimi işaretlerini aldıkça elbette seviniyor ve umutlanıyoruz.

Hâkim gerici sınıflar da sınıf mücadelesi tarih ve geleneklerimizin kimi eloğullarınca tahrif edilmesinden son derece memnundur.

Nasıl memnun olmasınlar ki? Bilimsel-Komünizm literatürü ile Marksizm-Leninizm'in temel ilkeleri yerine devrimci geleneğimizi çarpıtıp sulandıran bilcümle sınıf mücadelesi dışındaki solcu akımlar son tahlilde burjuvazinin işini kolaylaştırıcı bir görevi yerine getiriyordu... Sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünist akımların *Devrimci Harekete* verdiği zararları izole ederek aza indirecek ***İşçi Sınıfı Partisi*** henüz işbaşı yapamamışsa, burjuvazi bu akımları gücünce kullanacaktır/kullanmaktadır.

Sözün özü; her siyasî "sol" akım kendi ideolojik, politik ve örgütsel konumuna göre bu süreçte kimi rol ve sorumluluklar almış insanlarımızdan keyfe-keder biçimlerde söz etmektedir.

Bu kişiliklerin varsa, kaybolmamışsa telif ya da tercüme eserleri, anıları, röportajları ve fotoğraflarıyla bu insanlarımızı hatırlamak mümkün. Yoksa yakın tarihimizin kimi niyet ve amaçlarla çarpıtılması ve tahrifi işi kolaylaşmaktadır.

Mevcut "Sol Cenah" örgütleri tarihimizdeki önemli kimlik ve kişiliklerden işine geldiği biçimlerde söz etmekten, hatırlamaktan ve bahsetmekten yanadır. Birilerinin tarihsel, sosyal, sınıfsal, ideolojik, politik, örgütsel "vukuatına" biat ediyorsan/etmişsen, ne âlâ, onların katında senden iyisi yoktur. O zaman seni sansasyon ve magazinleştirme yöntemleriyle yüceltir hatta bir mit yaratırlar.

Yok, eğer süreklilik içinde kopuş diyalektiğine göre tarihsel, sosyal olay, olgu, süreç ve verileri sorguluyorsan, *Marksist Eleştiri* geleneğimizi koruyorsan, böylelerinin katında senden kötüsü yoktur. Düşmanın bile cüret edemeyeceği provokasyonlar, "suskunluk kumkuması", spekülasyon, sansür, oto sansür ve yok saymanın artık bini bir paradır. Böylelerinin seçtiği son derece kirli ve bayağılık ortamında haklı gerekçelerimizle bizler de şu uyarımızı tekrar

etmek ihtiyacını duyuyoruz: *"Çok şükür MİT-CIA-MOSSAD sizin gibi düşünmüyor!"*

Mevcut "sol" örgütsel düşünce-davranış çizgileri dışında tartışmaya değer tez ve tahlillerin de olabileceği olgusu giderek güç kazanmaktadır.

Kolektifimiz Çalışanları yüzde yüz bağımsız ve yüzde yüz işçi sınıfı ve emekçi halklarımızın sosyal/enternasyonal kurtuluşundan yana olan taraflı konumuyla; "Sol Cenah" örgütlerine ve de bu örgütlerde rol ve sorumluluk alan şef ve şef taslaklarına karşı *Marksist Eleştiri* geleneğimizi koruduğu için düşmanca kuşatılmak istenmiştir.

Hâkim gerici sınıfların açtığı kanallarda ve koruyuculuğunda gerçekleştirilen bu türden kuşatmaların artık kavalı çıkmıştır ve hiçbir işe yaramamaktadırlar.

Devrimci Marksist Kadroların eleştirel katkısına sunduğumuz; *İşçi Sınıfının Siyasal ve Sendikal Birliği, Komünistlerin Birliği, Parti, Partileşme Sorunu, Devlet, Devrim, Devlet Tekelci Kapitalizmi* ve benzeri konu ve sorunları içeren tez ve tahlillerimiz Marksizmi hazmetmiş kadrolarca bir biçimde de olsa artık tartışılmaktadır.

Kullanageldiğimiz, dil, terim, kavram ve sosyalist literatürümüz artık birilerince de kullanılmaya başlanmıştır. Kitlelere açık etkinliklerimize kütlesel katılımlar olmakta ve gündeme taşıdığımız konu ve sorunlarımız üzerine açık tartışmalar yapılmaktadır. Elbette kitlelere iletilen görüşlerimiz sınıf mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizde bizlerden önce kimi rol ve sorumluluk alan mücadele insanlarımızın -Yoldaşlarımızın- katkılarıyla üretilmiştir. Üretiminde rol ve sorumluluk aldığımız konu ve sorunlar, çözüm yöntemleri onlardan öğrendiklerimizin bir uzantısıdır.

Kolektifimiz Çalışanlarını üreten bir tarih, bir kültür ve bir coğrafya vardır. 100 yıllık sınıf mücadelesi tarihimizin, bu türden anlamlı bir sürecin ısrarlı ve sürekli takipçileri olan günümüzdeki Devrimci ve Komünist Kadrolar ve onların anıları unutturulmamalıdır. Belli disiplin anlayışlarıyla biyografileri kaleme alınmalıdır. Genç nesiller bizlerden önce gidenleri tüm nitelikleriyle tanımalıdır.

Muvaffak Şeref Kimdir?

(İstanbul - 1 Mart 1910 - 19 Ağustos 1986)

Muvaffak Şeref (M. Ş.) en yalın tanımıyla söylenecekse; komünisttir. Günümüzdeki bütün Devrimci ve Komünist Kadroların gelişim ve üretimini hazırlayan Tarihî TKP'mize saygılı biridir. Yaşayan ve TKP üyesi olup olmadığını sorup öğrenecek-doğrulayacak kişilere ve dolayısı ile bilgilere sahip de değiliz. Fakat M. Ş.nin mücadele dönemindeki bütün arkadaşları TKP'nin legal kadroları olduğuna göre kendisinin de TKP üyesi olduğu anlaşılmaktadır.

13 Şubat 1962 tarihinde kurulan ve en uzun süre (1962-1972) açık faaliyet alanını kullanmayı deneyen TKP'nin legal kadrolarının da içinde yer aldığı I. TİP'in üyesidir. Teorik, ideolojik birikimiyle TİP'teki "Marksizm'den Haberli" ve yüreği siyasal-sosyal devrim inancıyla atan bir proletarya devrimcisidir. O, Marksizmi Fransız kaynaklı literatürden izleyen ve bu tarihi çok iyi bilen kadrolardan biriydi.[1] Adı dönemin en donanımlı hukukçuları arasında ve özellikle de ceza hukukunda en önde gelmekte idi. M. Ş., Niyazi Ağırnaslı ve Faik Muzaffer Amaç daima komünist kimlik ve kişilikleriyle ön sıralarda anılıyorlardı. Onlar "Hukuk yoluyla mücadelede" büyük emekleri ve özverileriyle tanınırlardı. M. Ş. *"Marksizmin yorumu ve pratikte yeniden üretimi"* konusunda suyu kaynağından içenlerdendi. Marksizm-Leninizm'in temel klasikleri, *Komünist Enternasyonal, Komünist Manifesto, Kapital*, vb. eserler M. Ş.nin belli başlı esin kaynağıydı. Bu klasikleri Fransızca aslından okurdu.

FKP'nin sosyal meşruiyetini ve devrimci yasallığını kaybetme sürecine girip henüz sağ kavisler çizmeye başlamasından önceki dönemde, FKP Polit Büro Üyesi, filozof Roger Garaudy'nin ideolojik sapmalarını Fransız Marksistlerinden önce ilk gören M. Ş. idi. Dönemin Marksist düşünürlerinden ve arkadaşları olan Şerif Hulusi ile Selahattin Hilav daha sonra M. Ş.nin bu devrimci yorumunu kabul etmiştir. M. Ş.nin düşünce arkadaşlarının tamamı TKP'nin legal kadrosunda yer alanlardan oluşuyordu: Pertev Naili

Boratav, Niyazi Ağırnaslı, Mustafa Şeref Başoğlu, Halil Aytekin, Hüseyin Avni Şanda, Suat Taşer, Mediha ve Niyazi Berkes, Behice Boran, Adnan Cemgil ve Sabahattin Ali...

O, TKP'nin diğer legal kadrosu arkadaşları gibi açık mücadele alanlarında "taktik" gerekçelerle kıvırmaktansa susmayı yeğleyenlerden biriydi.

M. Ş., TİP'teki siyasî kavgalarda Aybar-Boran-Aren-Sargın hiziplerinin yanında değil, tam karşısındaki yerini alan bir Komünisti. M. Ali Aybar'ın Marksizm dışı teorik ve ideolojik sağ sapmalarını partide anladığı dilde eleştirmeye aday insanlarımızdan biriydi. Aybar da bunun farkındaydı ve M. Ş.nin *Marksist Eleştiri*'lerinden ürküyordu. M. Ş.nin TİP'de Aybar'a karşı genel başkan adayı olacağına ilişkin duyumlar da alırdık.

TİP'in İstanbul-Cağaloğlu'ndaki ilk Genel Merkez binasındaki bir toplantıda M. Ş.nin Aybar'ın anılan görüşlerini eleştirisi karşısında Aybar son derece öfkeli biçimde: "Atın bu adamı dışarı!.." diye komut vermişti. En başta TİP kurucularından sendikacı Şaban Yıldız olmak üzere M. Ş.yi salondan fiilî-kaba güçle dışarı atmaya yeltenenleri bizler, proletarya devrimcileri önlemiştik.

09-10 Şubat 1964 tarihinde, İzmir'de, TİP'in I. Büyük Kongresi yapıldı. M. Ş. bu kongrede, "Yerli Ferdinand Lassalle'mız" olarak nitelediği Aybar ve arkadaşlarını Marksist açıdan eleştirmek üzere bir hazırlık yapmıştı. Sendikacılarla ittifak halindeki Aybar M. Ş.nin bu tavrını önlemek amacıyla sendikacıların ABD'li meslektaşlarından öğrendiği kongre hileleri ve seçim turları oyunlarına başvurarak onu kongreyi yönetmek üzere divan başkanlığına önermişti. Kongreyi yönetenlerin delegelik hakkına dayalı eleştiri silahını kullanmaları böylece elinden alınmış oluyordu. M. Ş. bu durumda önce divan başkanlığından istifa ederek delegelik hakkını kullanmayı düşündü, fakat onu "ikna" ettiler ve yapmayı planladığı eleştiriyi engellediler.

Şimdi denilebilir ki: *"İnsan yapmak istediğini her koşulda ve her şeye rağmen yapmalıdır."* Bu bir genel doğrudur, ancak yaşanılan durumda; örgütsel aidiyet, disiplin anlayışı, yoldaşlarının onu seçerek verdikleri görevin önemi, sorumluluk duygusu gibi hususlar M. Ş.nin böyle davranmasına neden olmuştur.

M. Ş. Aybar ve sendikacılar gibi hile, entrika, kulis ve kumpas bilmezdi. Dürüst, samimi ve harbi biriydi. Sözünü sakınmazdı. İdeolojik süzgecinden geçirmediği bir meseleyi asla kabul etmezdi. Bilim, politika, sanat, kültür, estetik ve etik bütünselliğinde entelektüel düzeyi yüksek tartışmaları çok severdi. Marksist Metodoloji konusuna son derece duyarlıydı. Felsefe konularını tartışmaya bayılırdı. Kendi yerli sentezimizin üretilmesi türünden konulara kafa yormaktaydı. Kavgayı seven, iddialarının arkasında durmasını bilen çetin bir insandı. Sağ ve "sol" teslimiyetçi oportünizm ile asla uzlaşmayan biriydi.

Partideki burjuva ve küçükburjuva ayak oyunlarına karşıydı. Üniversite okumuş yarım-aydınların "Marksizm adına(!)" yaptığı tahrifatları görüyor, açıkça ve şiddetle eleştiriyordu. Proletarya devrimcileri onu bu yoldaki çabalarından dolayı destekliyordu, ancak M. Ş.nin ise modern proletarya ile kayda değer bir ilişkisi yoktu.

TİP'in İzmir'deki I. Büyük Kongresinde gençlik hakkında alınan kararlara o da karşıydı. Nitekim TİP merkez kliğinin bu sekter tavrı ilerici-devrimci gençliğin parti dışına itilmesiyle sonuçlandı. 15/16 Haziran Direnişi'nin kadroları olarak bizler de devrimci gençliğin dinamizmini ***"Gençliğin Yolu İşçi Sınıfının Yoludur"*** şiarımızın uzantısında proletaryanın koruyuculuğuna çekememiştik. Dönemin gençliğinin devrimci militanlığını, coşku ve heyecanını bir potada eritememiştik. "Devrimci Durum"ların gereğini yerine getirememiştik. Parti dışına bilinçle atılan gençlik ise, dünya devrimci pratiğinden büyük oranlarda etkilenerek, "Devrim aşkıyla" ve süreklilik içinde kopuş diyalektiğine uygun biçimde hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday çeşitli örgüt arayış ve yönelişlerine girmişti.

Komünist Enternasyonal'in bir üyesi olarak yerini alan, Lenin'in Bolşevik Partisi'nin arkasında durduğu Tarihî TKP'miz Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Kemalist rejim tarafından katledilmesiyle; ideolojik, politik ve örgütsel sürekliliğini günümüze kadar taşıyamamıştı. TKP sonradan Dr. Şefik Hüsnü Değmer ve arkadaşları tarafından burjuva resmî tarih anlayışı ile burjuva resmî ideolojisine -kemalizme- eklemlenmiş, Marksist-Leninist çizgi-

sini sürdürememişti. Devrimci tarih ve geleneklerimizle yeterince tanışamayan ilerici-devrimci gençlik kadroları sınıf mücadelesinin dışındaki arayış ve yönelişlere kaymıştı. THKO, THKP-C ve TKP/ML türünden örgütler işte böyle bir sürecin uzantısında kurulmuşlardır.

Dönemin örgütlerinden ve çeşitli illerdeki ***İşçi Birliği*** örgütlerinin kadrolarıyla devrimci gençliğin etle tırnak misali bir ilişkisi ve diyalogu vardı. M. Ş.nin de ilerici-devrimci gençlikle iyi bir diyalogu vardı. O, hem bizlerin hem de Deniz Gezmişlerin avukatlığını yapmıştı. M. Ş. THKO'lu tutsakların TCK'nın 146/1. maddesine göre yargılanması karşısında davayı kendisinin takip etmesinden yanaydı. Denizlerin örgütsel siyasî savunmalarına karışmamakla birlikte, "kemalizmi ve mevcut anayasayı savunma taktiği" yerine *"Sosyalizmi savunun!"* önerisini yapanların başında geliyordu. Bu konuda Denizleri ikna edemedi ve onlar da M. Ş.yi avukatlıktan azlettiklerini bir cezaevi ziyaretinde kendisine ilettiler: *"Muvaffak Abi, artık bundan sonra bizim davayı Av. Halit Abi takip edecek. Senin vekâletini azlettik..."*

M. Ş.nin Denizleri Mamak Askerî Cezaevinde ziyaretinden 15 dakika önce Av. Halit Çelenk onları ziyaret etmişti. M. Ş. Denizlerin bu kararı karşısında âdeta şok geçirmişti. Gerek siyasî açıdan, gerekse hukuksal açıdan Denizlerin duruşmalarda MDD çizgisi uzantısında bir savunma stratejisi izlenmesi kararı karşısında *"Çok büyük hukukî bir darbeyle karşılaşacaksınız..."* demekten de geri durmadı. Yakinen de tanığıyız; bu görüşünü devrimci, sosyalist, komünist herkesle de paylaşıyordu. O tarihlerde bizler İstanbul-Kartal Maltepe Askeri Cezaevinde bulunuyorduk; hem siyasî hem de hukukî açıdan M. Ş.nin THKO davasındaki bu devrimci tavrını doğru buluyorduk.

Av. Halit Çelenk hukukî birikim ve yetenekleriyle aldığı davayı takip etti. Hukukî başarısını burjuvaziye de kabul ettirdi, ama yetmedi...

THKO sanıklarının mevcut anayasayı ve kemalizmi savunmaları (ki, bu onların suçu ya da kusuru değildi. Sosyalist harekete Mihri Belli ve arkadaşları tarafından sokulan MDD formülasyonu-

nun bir sonucuydu.) kendilerini yargılayan Kemalist yargıçların geri adım atmasını getirmedi ve Denizler TCK'nın 146/1. maddesinin özel bir yorumuyla idama mahkûm edildiler.

Davanın sonuçları M. Ş. gibi Marksist Kadroların *"Sosyalizmi savunun!"* savunma strateji ve taktiklerinin önemi böylece ortaya çıkmıştı. M. Ş.nin Denizlere Dimitrov'un tarihi Reichstag Yangını Mahkemesindeki tavrının doğru bir savunma taktiği olduğunu kabul ettiremeyişine çok üzüldüğünü biliyorduk. Denizler de çok geçmeden mahkemelerdeki savunmalarından sonra yaptıkları hatalarını anlamıştı.

Deniz'in idam edilirken söylediği o anlamlı sözler duruşmalarda izledikleri yanlış taktiklerin ve tavırlarının hem bir özeleştirisidir hem de burjuva resmî tarih anlayışı ile burjuva resmî ideolojisinden kopuşun net bir ifadesidir. Bu sözler aynı zamanda ve anlayana devrimci bir vasiyettir: *"Yaşasın Marksizm'in, Leninizm'in Yüce İlkeleri, Yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Bağımsızlık Mücadelesi. Kahrolsun Emperyalizm! Kahrolsun Faşizm!"*

M. Ş.nin çok büyük özlemlerle ortaya koyduğu önerilerinin gerçekleşmeyişi karşısında zaman zaman çocukça denilecek kertede küskünlüklere kaydığı da olurdu. Bu belki de onun tek kusuru idi. Güzel kadınlara büyük bir ilgi duyardı. "Karşılık görmeyen aşk" tutkularında da bu türden durumlara düştüğü zamanlar olmuştur. M. Ş. ile hayat arkadaşlığı yapmak öyle kolay değildi. Eşi, Yargıtay'da hâkim olan Rabia Şeref (Karaoğlan)'den de politik görüşleri yüzünden ayrılmıştı. Almanya'da yaşayan kızı da babasının ideolojik, politik dünyasının çok uzağındaydı. Rabia Şeref ve dönemin önemli hukukçularından "Koyulhisar Savcısı" olarak tanınan Şiar Yalçın da Devrimcilerle Komünistlerin davalarına çok büyük katkı sunmuşlardı.

Kansere yakalandığında içki ve sigara konusundaki bağımlılıklarına hayıflanıyordu. Sabah bir, öğleden sonra bir olmak üzere arkadaşlarımız onu kanserle boğuşurken evinde yalnız bırakmaz, evlerinden sıcak çorba getirirlerdi. Son demlerinde ve bu haliyle de Marksizm tartışmalarından geri durmazdı. *Kolektifimizin* hazırladığı ve Cevdet Alsan müstear adıyla üretip yayımladığımız

"Leninist Parti Öğretisi" ile *"Lenin ve Komünist Enternasyonal"* isimli telif eserlerimizi okuduktan sonra son derece takdir etmiş ve "ilginç" bulmuştu. Bu iki kitabımız daha matbaada iken toplatılmış, yargılanmış ve mahkûm edilmişti.

Anılan kitaplarımız: Marksizm-Leninizm ilkeselliği ile uzak yakın bir ilişkisi olmayan; bu memleketteki sınıf mücadelesiyle bağı-bağlantısı bulunmayan; Modern Proletaryayı temsil etmeyen; Komünist Enternasyonal ilkelerine sıkıca bağlı Mustafa Suphilerin 10 Eylül 1920 tarihinde ***Kongre Yöntemiyle*** oluşturulan Tarihî TKP'miz ile asla mukayese edilmeyen; SSCB'ye siyasî sığınık İ. Bilen ve ona eklemlenenlerin Harici Büro'yu "TKP" olarak lanse etmesine karşı eylemlerimizden biriydi. Aynı zamanda kendiliğinden kurulan, sosyal meşruiyeti ve devrimci yasallığı bulunmayan bu türden sahte parti girişimlerini politik açığa vurmayı amaçlamaktaydı. Sözlü ve yazılı olarak çeşitli ve çok yönlü araçlarımızla da SBKP yetkililerini bu yolda eleştirip uyarmıştık (Bu konu ayrıntılı biçimde çeşitli telif çalışmalarımızda belgelidir.).

Anılan kitaplarımız aynı zamanda M. A. Aybar'ın *"Marksizm'de Örgüt Sorunu: Leninist Parti Burjuva Modelinde Bir Örgüttür"* isimli kitabını da karşıya alan bir içeriğe sahiptir.

M. Ş. hasta olmasaydı, davalarımızı takip edecek ve bu kitaplarımızı Sıkıyönetim Mahkemelerinde savunacaktı.

Diyordu ki: *"Eğer, Türkiye'de bu türden telif kitaplar yazılabiliyorsa, Marksizm-Leninizm'e bu düzeyde sahipleniliyor ve yeniden üretim faaliyetine cüret ediliyorsa, ben bütün yazdıklarımı kaldırıp çöpe atar, özeleştiri yaparım!.."*

Son yıllarda "Sol Cenahımızdaki" gerek "çürük insan malzemesi" gerekse ideolojik+teorik+politik+örgütsel perişanlığı karşısında umutsuzluğa kapılmıştı. Bir dönem yalnızlığa ve inzivaya çekildi ve okuma, inceleme ve yazma işinde bir düzen kuramadı.

M. Ş. elindeki arşivini *Kolektifimize* armağan edecekti. Vasiyeti böyleydi. Fakat onun kavgasının çok uzağındaki yakınları arşivini hiç de hak etmeyen bir kuruluşa vermişlerdi.

Vasiyetine uygun biçimde M. Ş.yi Topkapı-Kazlıçeşme mezarlığında, ölen oğlunun yanına defnetmiştik.

Onu doğaya teslim ederken ne hazin bir ömür boyu karşı kutuplarda durmuş oldukları M. Ali Aybar da cenazesine katılmış ve bir konuşma yapmıştı!?

SORUN ***Polemik*** *Dergisi,* Sayı: 46, Ağustos 2011, s. 94-103

Dipnot Açıklamaları:

1 Hukukçu kimliğinin yanı sıra çeşitli makaleler ve Fransızcadan çeşitli tercümeler yapmıştır, ayrıca bir de telif eseri bulunmaktadır:

- Muvaffak Şeref, *Türkiye ve Sosyalizm*, Acar Basımevi, 1968.
- Oscar Lange, *Ekonomi Politik*, çeviren Muvaffak Şeref, Ataç Kitabevi 1965-66 (üç cilt) Bu eser 1975'de May Yayınları tarafından tek cilt olarak tekrar yayınlanmıştır.
- Max Beer, *Karl Marx*, çeviren Şerif Hulusi ve Muvaffak Şeref, Öncü Kitabevi Yayınları, 1968.
- M. Ş. bunların yanı sıra 1940'lı yıllarda yayınlanan *"YURT ve DÜNYA"* ile 1 Aralık 1945'de tek sayı olarak yayınlanabilen *"GÖRÜŞLER"* dergisinde de yazılar yazmıştır.
- 1968 yılında TÖS'ün (Türkiye Öğretmenler Sendikası) düzenlediği *DEVRİMCİ EĞİTİM ŞURASI*'nın 10. Komisyonu'nda görev aldı, *Türk Eğitiminin Planlaması* konu başlığında çalışan komisyon *Eğitim Devriminde Planlama Yöntemi* isimli raporunu sundu.

Politika ve Ötesi*

Bir Yalnız Solcu

Bir dönemin *Yurt ve Dünya, Adımlar, Sendika, Tan, İnsan, Yağmur ve Toprak* dergilerini açanlar Muvaffak Şeref'in yazılarına rastlarlardı. Kaç yıllarıydı bunlar? Bakıyorum da 1941 yıllarına doğru uzanıyorum. İkinci Dünya Savaşı yıllarıydı. O yıllarda tartışmalar, faşizmle demokrasi arasında düğümlenirdi. Muvaffak Şeref, yaşamını faşizmle boğuşmaya adadı. Öğretici, eğitici, çoğu kez de kıyıcı kalemiyle durmadan savaştı.

* 27 Ağustos 1996 tarihli *Cumhuriyet* Gazetesi.

Tanıdığımda Ticaret Bakanlığı'nda memurdu. Kısa boyu, şık giyimi, aydın yapısıyla dikkati çekerdi. O yıllarda Ticaret Bakanlığı'nda kimler yoktu ki! Samet Ağaoğlu, Süreyya Anamur, Hıfzı Oğuz Bekata, Cahit Zamangil, besteci Osman Nihat Akın... Bütün bu saydığım adların arasında tek solda görünen, sol dergilere yazan oydu. Niye elleşmezlerdi? Belki de bir denge sağlanırdı. Her biri Avrupa görmüş, yabancı dil bilen birer memurken, sonraları dairelerinin başına geçecek kadar yükseldiler. Belki tek parti yönetiminin insanları kazanmak için içtenlikli bir politikası vardı.

Dairelerde her biri bir yerde çalışır, çıkan dergilerde de tartışırlardı. Sağda da *Çığır, Anadolu, Millet...* şimdi adını çıkaramayacağım dergiler vardı. Samet Ağaoğlu, Hıfzı Oğuz Bekata, Remzi Oğuz Arık, Raşit Şevket Hatipoğlu gibi adlar önde gelirdi. CHP'ye yatkın olanları partiye girmişler, bakanlık koltuğuna oturmuşlardı. Hatipoğlu bunlardandı. Bir bölüğü de, 'Anadolcular' diye anılırdı. Parti onları bir kullanır, bir ellerini boşlardı. Bunların arasında Irkçılar-Turancılar diye anılanlar, başbakan Şükrü Saraçoğlu döneminde palazlanmışlardı. Saraçoğlu bir gün, "Irkçılık bizim için bir kültür sorunu olduğu kadar bir kan sorunudur da" deyivermişti. Hadi Turancıları o zaman tutabilirsen tut, Dil-Tarih'i basmışlar, rektörün yüzüne tükürmüşler, alanlarda kitaplar yakmışlardı.

Dil-Tarih'teki hocalar bu yıllarda 'bakanlık emrine' alınmış, mahkemeye verilmiş, dergilerde kıyasıya tartışmalar bu yıllarda olmuştu. Muvaffak Şeref, sonradan *Türkiye ve Sosyalizm* adıyla kitap haline getireceği yazıları işte bu yıllarda yazmıştır. Bu yazılarda ülkenin somut ve soyut sorunlarına bilimsel sosyalizm açısından bakıyordu. Her deyim, her kavram, her terim yeniden anlam kazanıyordu. O günkü yazılara bakıldığında görülür ki, her konu yeniden ve öğretici biçimde ele alınmıştır. Millet, hukuk, kültür, fikir vb. konular durmaksızın işlenmiştir.

Savaş sonrası ve demokrasi sancıları ile gelen fırtına her şeyi önüne katarak ülkeyi bir kargaşaya soktuğunda sol için bir suskunluk dönemi gelmiştir. Bakalım, solsuz demokrasi nereye değin uzanacak? Çünkü 1946-50 dönemi gibi, 1950-60 dönemi de sol için karanlıktır. Söyletmemişler, susturmuşlardır. Bir dönemin sa-

vaşkan kalemi Muvaffak Şeref, yazdıklarını ancak 1968 yılında bir kitapta toplayabilmiştir. Topladıkları da yeni değildir, eskiden yazdıklarıdır. Susmuş mu, susturulmuş mu, belki de biraz tembel, söyleyeceklerini hep erteleyen bir aydın görünümüdür.

Konuştuğumuzda, "Daha yazacak çook şeyler var, yazıyorum." derdi. Acaba yazdı mı? Yoksa kendi gibi bizi de oyaladı mı? Yazsa da yazmasa da, kimden ve neden yana olduğu belliydi.

Biraz da özel yaşamına bakmak gerekir. Dışarıda okumuştu, büyük bir yargıcın kızıyla evlenmişti. Ticaret Bakanlığı, Hariciye gibi biraz yukarıda görünür, orada görevlenmişti. Kentin en iyi semtinde otururdu. Bir kızı olmuştu. Çevresindekilerin hepsinden çok, her şeyi var gibiydi. Ama nedense bir süre sonra yalnızlığı yeğlemişti. Hepsini bırakıp sonuna değin tek başına kalmayı seçmişti. Neden? Belki de içinde eritemediği bir tortu vardı.

Bir ara başını alıp kıyı kentlerinden birinde 'inziva'ya bile çekilmişti. Duramadı, yeniden büyük kente döndü. Son zamanlarda dost evlerinde görünürdü. Çevre yetiyordu. Ölümünü, kızının anası Rebia Karaoğlan'ın verdiği ilandan öğrendiğimde cenazesine yetişemedim, işçi sınıfı öğretisinden yana olan bir aydın devrimciyi daha yitirmiştik. Acısı hepimizindir.

Mehmed Kemal

Muvaffak Şeref İçin...

Sırrı Öztürk arkadaş,

SORUN ***Polemik*** *Dergisi'*nin 45. sayısında yayınlanan Halit Çelenk'in anısına yazdığın yazı sol cenahımızda "kadirbilirliğin" henüz sona ermediğini gösterdiği için sana teşekkür ediyorum.

Orhan İyiler'in kısa biyografisini yazan Aliye Munzur arkadaşa da selâm olsun.

Sol'a emeği geçmiş, eylemlerden ve sınavlardan yüz akı ile geçmiş kimi yaşlanmış kimi de vefat etmiş dostlarımızın kadrini bilmek bize düşmüyor mu?

Hukukçu dostlarımız Muvaffak Şeref, Faik Muzaffer Amaç gibi devrimcileri bizler anımsamayacağız da kimler anımsayacak?

Sol'da kazandığı bilgi ve deney birikimini sömürücü sınıfa satan döneklerin nasıl el üstünde tutulduğunu görmüyor muyuz?

Günümüzde "kerterizini" kaybetmiş bu nedenle yönünü şaşırmış solculardan geçilmiyor.

KERTERİZ sözcüğünü cezaevinden dışarıdaki arkadaşına yazdığı bir mektupta Cihan Alptekin kullanmıştı. Karadenizli olduğu için yön tayininde kerterizin yerini belirleyerek, içeride de dışarıda da olsa devrimcilerin kerterizlerini kaybetmemeleri için dikkat çekiyordu. Yirmi beş yaşındaki genç devrimci 1970'li yıllarda dönekliğin temeline işaret ediyordu. Maalesef o yiğit 68 kuşağından da kerterizini kaybedenler çıkmıştır.

Bu kuşağın davalarında savunma görevini hakkı ile yapanlardan avukat Muvaffak Şeref'i sonraki kuşaklara anlatmak da **SORUN** ***Polemik*** *Dergisi'*ne düşüyor.

Kaleme aldığın yazı bu konuda yazılmış ilkyazı olduğu için ve derli toplu değerlendirmeler içerdiği için seni kutluyorum,

Onunla birlikte olduğumuz TİP'li günlerden, davalardan, hastalık günlerinden bazı anıları bu vesile ile paylaşmak istedim.

Muvaffak Şeref'in devrimci mücadelemizde çok özgün bir portre olarak incelenmesi gerekir diye düşünüyorum. İnatçı bir Marksist olarak yaşadı ve öyle öldü diyorum.

TİP'in seçimli bir toplantısında sanıyorum örgütsel bir kademe için adaylığını koymuştu. Ancak, o, kendisinin, işçi bir avukat olduğunu ve işçi kontenjanından adaylığında ısrar ediyordu. Bu nedenle partililer arasında büyük tartışma çıkmıştı.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesinde tutuklu Âşık İhsanî davasında, İhsanî, "kendisine komünist diye hakaret edildiği" yolunda bir savunma yapınca, Muvaffak Şeref, İhsanî'nin avukatlığından istifa etmişti. Komünist olmanın hakaret değil övünç kaynağı olduğunu mahkemede ifade ederek ayrılmıştı.

Çetin Altan'ın da avukatlığını yapmıştı. Bunu Çetin'in avukatlığını üstlenince kendisi bana açıklamıştı. O tarihte Sultanahmet'te bir bürosu vardı. O büronun kirasını ödeyemediğini, bu nedenle "başarısız bir avukat olduğu suçlaması" her halde benim için de bir uyarıydı.*

Muvaffak Şeref'in teorik bilgisi hepimizden fazlaydı.

Fransız Komünist Partisi'nden ünlü düşünür ve yazar Roger Garaudy'nin bir edebî eserindeki sapmayı ilk kez o tespit etmişti. Kendisi Sovyetlerin bu sapmayı ilk kez, Muvaffak Şeref'in tespit ettiğini yazdıklarını söylemişti. Arşiv araştırmacısına bunu bulmak düşer, diyorum.

Son beş yılını Marmaris'te yalnız olarak yaşadı. Çünkü İstanbul'u terk etmişti.

Dönüşte, köylülerin tanıdıkları esnaf dükkânına bavul ve eşyalarını koydukları gibi bavulunu Cağaloğlu'ndaki yazıhaneme bıraktı. Kanser olduğu ve tedavi edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştı...

Yatağa mahkûm oluncaya kadar yazıhaneme geldi. Sohbetlerimiz sonuna kadar devam etti. Şiir okumamı istiyordu.

* Muvaffak Şeref'in de, Müşür Kaya Canpolat'ın da avukatlık mesleğinden edindiği malı, mülkü ve bankada özel paraları yoktu.(***S. Ö.***)

Sonradan bu şiirlerin ve genelde sanatın özellikle de müziğin ve Beethoven'in 9. Senfonisi'nin, ölüm öncesi ruha iyi geldiğini söylemişti.

Babasının 7 yaşından itibaren onu tekkeye götürdüğünü, ancak 11 yaşında dini inançlarının sona erdiğini, bu nedenle kendisine bir faydası kalmadığını açıklamıştı.

Kanser tedavisi sırasında kemoterapiye geçileceği sırada doktordan bu tedavinin tüm yan tesirlerini liste halinde istemiş ve bana da okumuştu.

Bunlardan en önemlisine, yüz biçimini değiştirecek olanlara takılmıştı.

Yüz biçiminde Muvaffak Şeref'i tanınmayacak hale getirebilecek olanlara razı olamıyordu.

Bu konuda Marx'ın bir değerlendirmesini, savunmasına dayanak yapmıştı.

Marx'ın eşi yaşlılık döneminde ısrar ile taşrasına dönmek istediğinde onu vazgeçirmek için: "Sen kasabadan ayrıldığın zaman güzel biçimli bir kızdın. Şimdi ise yaşlandın. Seni tanıyanların aklında güzel halinle kalmalısın. Onların hayallerini bozmamak lâzım.' dediğini söylemişti. "Biçim deyip de geçme Müşür." demişti.

Av. Müşür Kaya Canpolat

SORUN ***Polemik*** *Dergisi*, Sayı: 46, Ağustos 2011, s.92-93

İbrahim Kaypakkaya

(1948 - 18 Mayıs 1973)

13 Şubat 1962 yılında kurulan I. TİP açık mücadele alanlarını en uzun süre kullanan ve sonunda diğerleri gibi kapatılan sosyalist örgütlerimizden biriydi. TİP hakkında bütün telif eserlerimizde yeteri kadar materyal bulunduğu için burada ayrıntıya girmiyoruz. Belgelidir. Dileyenler araştırıp inceleyebilir.

TİP'in politika sahnesine girmesiyle sosyal sınıf ve sosyolojik emekçi halklar gerçekliği konusu da ister istemez gündeme getirildi. İlerici-devrimci gençlik TİP'den büyük oranlarda etkilendi. Bununla da yetinmedi, TİP'e üye oldu, kurullarında rol ve sorumluluklar üstlendi. Eylemlerine katıldı.

Hatırlamakta yarar var. Kuruluş sırasına göre: TİİKP, THKO, THKP-C ve TKP/ML örgütlenmelerinde rol alanların tamamı TİP'in örgütsel durağından da geçen kadrolardı. Sınıf mücadelesinin 1962-1970 sürecine damgasını vurmaya çalışan TİP; bir yandan işçi sınıfı hareketini, sosyalist hareketi, emekçi katmanları ve ilerici-devrimci gençliği de belli ölçülerde etkilemiştir. Üniversite gençliğinin en ileri unsurları TİP'e ve eylemlerine omuz vermiştir. Bir örnek hatırlatması yapalım: Deniz Gezmiş, TİP İstanbul, Üsküdar İlçesi Sekreter Yardımcısı; Mahir Çayan, TİP Ankara, Çankaya İlçe Başkanı; İbrahim Kaypakkaya 1967-1968'li yıllarda Salman Kaya'nın yönlendirmesiyle TİP İstanbul, Eminönü İlçesi üyesi olarak öne çıkıyor. O dönemler bendeniz de TİP Kocaeli İl Sekreteri idim.

1970'li yıllara gelindiğinde Denizler, Mahirler, İbrahimler 20-22 yaşlarındayken ben 39 yaşındaydım ve İzmit Derince'de Türkkablo fabrikasında işçiydim.

TİP sosyalist bir siyasî parti olmasına rağmen elbette bir *Komünist Partisi* (KP) değildi. Legal TİP'in arkasında mücadelenin bütün biçimlerine göre örgütlenmiş illegal bir KP Yoktu. TC

Devleti de Cumhuriyetin kurulduğu günden bu yana devrimcilere, sosyalistlere ve komünistlere açık faaliyet alanlarını bilinçle kapatmıştı.

Kuruluş sırasıyla: TSP, TSEKP, VP legalitede çalışabilme imkân ve fırsatını yakalayamamıştı. 1946 İstanbul Sendikalar Birliği sürecinden başlayarak işçi sınıfının sendika kurma, toplu iş sözleşmesi yapma, grev yapmaları da resmen yasaktı.

Türkiye burjuvazisi; Kemalist rejimin "Devlet eliyle kapitalist yetiştirme" yöntemiyle, yani bir yanıyla "suni dölleme" yöntemiyle gelişmiş ve güçlenmişti. Kıvılcımlı'nın deyimiyle: *Finans kapitalin gelişmesi geç, fakat güç olmamıştı.* Yerli burjuvazimiz partisiz, sendikasız, grevsiz bir "gül bahçesinde" gelişip güçlenmişti.

TİP'in sahneye çıkışıyla bu türden bir sınıf politikasıyla karşılaşmayan yerli ve ilkel burjuvazi işçi sınıfının siyasal ve sendikal birliği meselesini bir biçimde dahi olsa gündeme taşıyan örgütlenmelerden hoşnut değildi ve olamazdı. 1971/12 Mart askerî faşist darbenin paşalarından Memduh Tağmaç'ın: "Toplumsal uyanış, sosyal gelişmeyi aştı... önlenmelidir." sözü boşuna söylenmemiştir.

TİP yönetiminde TKP'nin geçmişindeki legal kadroları olan M. Ali Aybar, Behice Boran, Sadun Aren ve Nihat Sargın vb. işbaşındaydı. TKP 1951 Komünist Tevkifatından sonra Mihri Belli ve Zeki Baştımar hiziplerine ayrılmıştı. Bu sürece gelmeden Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in başında bulunduğu TKP ise Komünist Enternasyonal tarafından dışlanmıştı. Dr. Hikmet Kıvılcımlı da bu TKP kadrolarının dışındaki bir siyasî akımı temsil etmekteydi.

TİP'in sosyal muhalefet dinamiklerini sevk ve idare konusundaki zaafı yüzünden parti içindeki tartışmalar boyutlanmıştı. Arkasında donanımlı bir KP'nin desteği olmayan TİP içinden ve dışından yapılan kuşatmalarla giderek işlevsiz bir konuma sürüklenmişti. Açık faaliyet alanlarını bu yüzden kullanamayan TİP giderek parlamentarizme, ekonomizme kaymıştı.

Sendika bürokrasisi ile işçi aristokrasisini besleyen DİSK merkez kliği de benzeri bir konumdaydı.

İlerici-devrimci gençliğin dinamizmini de partide tutamayan TİP'in tasfiyeci, reformist ve revizyonist bir çizgiye evrilmesiyle sosyal muhalefetin dağınıklığı da giderek çoğaldı.

Dünya devrimci pratiğindeki deneyimler: Ekim Devrimi, Çin Devrimi, Küba Devrimi, Latin Amerika'daki devrimci deneyimler ve Filistin Kurtuluş Örgütü mücadelesi (FHKO, FHKC, El Saika vb. örgütler) ilerici-devrimci gençliği yakıcı biçimlerde etkiliyordu. Tutarlı-somut-amaçlı bir programa bağlı olan Tarihî TKP geleneğimiz ise, bilinen ve yukarda özetlenen nedenlerden dolayı deneyimini günümüzdeki kuşaklara taşıyamamıştı. Tarihî TKP Komünist Enternasyonal ile Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi'nin büyük dayanışmasını arkasına alarak ve Kongre yöntemiyle partileşmişti. Bünyesi dışında tek bir komünist kadroyu dışarıda bırakmamıştı. Tarihî TKP; ***Parti, Partileşme Sorunu, Devrim, Komünist Birlik*** veya ***Komünistlerin Birliği*** gibi temel sorunlarda ilk ve tek bir örnektir. Bu örnek ve yöntem o günden bugüne henüz daha aşılamadı.

Özetlenen bu süreçte ve TİP'in gençliğe politika üretemeyişi, buna rağmen onları Haysiyet Divanı yoluyla ihraç etmesi sonucunda devrimci gençlik hareketleri sahneye çıkmıştı.

TİP dışına itilen ilerici-devrimci gençlik hareketleri, Dünya devrimci pratiğindeki farklı siyasal-sosyal devrim anlayışlarından çok büyük oranlarda etkilendi. Denizler: Filistin Halk Kurtuluş Ordusu ve Kemalist rejimin etkisiyle; Mahirler: Ekim, Çin, Latin deneyimleri karmasının etkisiyle; İbrahimler ise: Çin Devrimi ve Mao Tse Tung'un etkisiyle örgütlenmeye başlamıştı. Campus maocu kimliği ile PDA grubu da TİİKP adıyla örgütlenecekti.

İbrahim Kaypakkaya; I. TİP İstanbul Eminönü İlçesi deneyiminde, o dönem İlçe yönetiminde olan Partizan grubundan Nabi Yağcı, Veysi Sarısözen, Sıtkı Coşkun, İvrem Keskinoğlu, Adil Özcan vb.leriyle tanışacaktı. Partizan grubunun TİP, "TKP", TBKP ve günümüzdeki ideolojik, politik ve örgütsel savrulmalarına bakılacaksa, İ. Kaypakkaya'nın neden TİP'ten koptuğunu anlamak kolaylaşacaktır. Çünkü İ. Kaypakkaya kimlik ve kişilik olarak da bu türden solculardan çok daha ilerdeydi. O, sağ teslimiyetçi oportünist akımlardan tiksiniyordu.

Çin Devrimi ve Mao hayranlığıyla TİP deneyiminden sonra campus maocu PDA ve TİİKP'ye yöneldi. En başta kimlik, kişilik, ideolojik, politik ve örgütsel tutarlılık konusunda son derece tar-

tışmalı bir görüntü çizen TİİKP'deki Perinçek oportünizmiyle de uzun boylu birlikte olamayacağını görecekti.

İ. Kaypakkaya bu örgütlenme içinde de aradığını bulamayınca TKP/ML isimli bir örgüt kurmaya yöneldi. TKP/ML kurulmadan önce kurulan öteki ihtilâlci örgütlerin teori pratiği büyük ölçekte sınanıp denenmişti. İ. Kaypakkaya TİİKP, THKO, THKP-C'nin hem örgüt kurma hazırlık dönemlerini hem de teori pratiklerini incelemişti. Onlardan farklı olarak burjuva resmî tarih anlayışı ile burjuva resmî ideolojisi olan Kemalizm'in ideolojik, politik ve örgütsel açıdan ne demek olduğunu kavramıştı. Kemalizm'e karşı çıkılmadan Devrimci ve Komünist olunamayacağını biliyordu. Bu konudaki dersini iyi çalışmıştı. Fakat İbo, Tarihî TKP geleneğimizi yeterince etüt edememişti. Yaşı ve politik deneyimi buna uygun değildi. Bu süreci ideolojik, politik ve örgütsel açıdan etüt edebilmiş olsaydı, Tarihî TKP'nin Komünist Enternasyonal'in ve Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi'nin dayanışmasıyla tüzük ve programının oluşturulmuş olduğunu ve hâlâ da Marksist-Leninist geçerli bir programa sahip olduğunu öğrenirdi.

Fakat ne hikmetse Tarihî TKP ile Mustafa Suphilerin katledilmesiyle Kemalizm ile sosyalizmi bulamaç haline getiren ve sulandıran Dr. Şefik Hüsnü Değmer'lerin TKP'si daima (bilerek ya da bilmeyerek -fark etmez-) birbirine karıştırılıyordu. İşte İ. Kaypakkaya kurulacak örgütünün mutlaka devrimci tarih ve gelenekleri üzerine inşa edileceğinin ayırdındaydı. Bu yüzden TKP adını almış, fakat yanına ML eklemesini koymayı uygun bulmuştu. Elbette Dr. Şefik Hüsnü Değmer'lerin TKP'si Marksist-Leninist bir parti değildi. İ. Kaypakkaya bu türden bir çağrışım yaparak, diğer örgütlenmeler dışındaki bir anlayışla kendi örgütünü kurmuş oluyordu. O tarihlerde dünyanın birçok yerinde de oportünizm ve revizyonizmden kopuşlarını belirten benzeri örgütler hep "ML" uzantısını kullanmaktaydı, bunların hepsi Maoist çizgide idiler...

İ. Kaypakkaya; bu yönelişi ile üniversite gençliği temelinden gelen kadroların kurduğu TİİKP, THKO, THKP-C vb. örgütlerden temelde ayrılıyordu. Gerek devrimci tarih ve geleneklerimizle aradığı organik ilişki, gerekse burjuva resmî tarih anlayışı ile burjuva resmî ideolojisi Kemalizm ile bir kopuş arayışlarıyla daha ilerdey-

di. Fakat O, yaşı ve deneyimleriyle Bilimsel-Komünizm konusunda henüz yetkinleşememişti. O dönem bu ve benzeri konu ve sorunları içeren kitaplar da henüz tercüme edilmemişti.

Çin Devrimi'ne bağlılığı, Mao'ya olan büyük hayranlığı ile örgüt kurarken TKP adını alarak gözettiği inceliği, gerek Proletarya Partisi'nin ilke ve amaçlarının tespiti konusunda, gerekse sınıfsal-yapısal tahliller ve siyasal-sosyal devrimin strateji ve taktikleri konusunda gösterememişti. O'nu bu yüzden asla eleştiremeyiz. Yalnızca İbo'yu değil, Denizleri ve Mahirleri de aynı konularda köşeye sıkıştırıp kıyasıya eleştiremeyiz.

Burada eleştirilecek konu 100 yıllık sınıf mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizde aranacaktır. Çünkü bu memlekette yaşayan Devrimci ve Komünist Kadroların tamamı, söz yerindeyse; Soy Ağacı olarak Tarihî TKP'nin uzantısında vücut bulmuştu. "Vücut bulmasına bulmuştu" ama diğer yandan içinden ve dışından kuşatılarak "Örgütler Anarşisi" hastalığına yakalanmaktan kurtulamamış ve de tedavi görememişti. Yakın tarihimizin yorumlanması burjuva, küçükburjuva solcularının "üstün" çabalarıyla çarpıtılmıştı. Tarihî TKP'de devrimci geleneklerini günümüz kadrolarına kesintisiz biçimde taşıyamamıştı. Başını ilerici-devrimci üniversite gençliğinin çektiği örgütlerin işlevsel olması ve "profesyonel devrimci" nitelikler kazanmasının koşulları yoktu. Özel istek, atak ve kimi inisiyatiflerle de emperyalist-kapitalizmin devrimci yol ve yöntemlerle aşılması asla mümkün değildi.

Denizler, Mahirler, İbolar devrimci inisiyatif kullanmanın, cüretin, esirgemezliğin, devrimci romantizmin, militan, yüksek ahlaklı ve bir daha yerlerinin doldurulması kolay olmayan değerlerimiz idi.

Onları Modern Proletaryanın koruyuculuğuna çekebilseydik veya yaşatabilmiş olsaydık ya da *Devrimci Hareketimizin* yeni nitelikler kazanabilmesi yolunda önemli adımlar atabilmiş olsaydık, günümüzde daha başka konuları konuşmuş olacaktık. Bu türden söz ve yargılarımızı neye dayanarak söylediğimizi merak edenler çıkacaktır/çıkmıştır. İbo dışındaki diğer insanlarımızla çeşitli anılan/anılmayan ilişkilerimiz, eylem birliklerimiz ve de hapishane arkadaşlığımız oldu. Evet, üzerine basa basa söylemek durumun-

dayız. Onları yaşatabilmiş olsaydık, geçmiş tarihimizi daha bilimsel değerlendirir, kendi yerli sentezimizin hangi temelde ete kemiğe bürüneceğini tartışır ve mutlaka bir sonuca da varırdık. Oysa günümüzde politika ne hazin; Troçki dedi ki, Stalin dedi ki, Mao dedi ki, hatta Che Guevera dedi ki ilkellikleri üzerinden yapılmak isteniyor. Devrimci politikayı eklektik ve pragmatik yol ve yöntemlerle götüren, daha tam olarak söylenecekse: Bu türden söylemleriyle politikayı siyasî örgüt ekmek parasına indirgeyenler bu türden bir değerlendirme yapmamıza çok bozuluyor. Varsın daha da bozulsunlar. Böylesine sığ, dogmatik, akıl, mantık ve bilim dışı bir politikanın bir türlü ilerleyemediği gün gibi ortadadır. Bu kolay ve ucuz politikalar ne hazin hâlâ Deniz, Mahir, İbo ve Kıvılcımlı dedi ki güzergâhlarında götürülmek isteniyor! Anılan mücadele insanlarımızın, yoldaşlarımızın yaşatılmasıyla da mutlaka içinde rol ve sorumluluk aldıkları örgütlerini eleştirel katkılarla aşacağının pek çok işareti de bulunmaktadır. Özetlersek: Marx-Engels-Lenin sürecinin öğretici dersleri henüz yaşadığımız coğrafyada ne hazmedilebilindi ne de yeniden üretimine cüret edilebilindi...

TKP/ML örgütlenmesinden gelen gençlerle hapis yattık. Fakat İbo ile bu türden bir arkadaşlığımız olmadı. Fakat İbo'yu Çapa Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisiyken 1967-1968 yıllarında Fikir Kulüpleri Federasyonu adıyla o tarihlerde oluşturulan öğrenci gençlik örgütlenmeleri döneminde tanımıştık. İbo FKF'de de etkin biridir. TİP içinde tartışmaya getirilen MDD, SD, DHD tartışmalarında TİP'de iken SD tezlerini savunan İbo, daha sonra MDD tezlerine ilgi duymuştur. *Türk Solu* dergisinde yazı da yazıyordu. O giderek devrimde yoksul köylülüğün temel güç olduğuna dayanan bir çizgiyi savunuyordu. 1969 yılında Trakya'daki Değirmenköy'de köylüler ağaların çiftliklerini işgal etmişti. Devrimci grupların tamamı Değirmenköy'e gelmiş, köylülerin bu eylemine omuz vermişti. İbo bu toprak işgaline büyük ölçülerde esinlendiği Çin Devrimi ve Mao'nun köylülerle uzun yürüyüşü hayalleriyle; Dr. H. Kıvılcımlı ise, Büyük Ekim Sosyalist Devrimini gerçekleştiren İşçi-Köylü-Asker Sovyetlerinin bu coğrafyada da benzerlerinin olabilirliği hayalleriyle gelmişti. O dönemlerde bizler de; KDİKB örgütümüzün proletaryanın öncülüğünde, işçi-köylü ittifakı vb. konuları üzerine

yoğunlaşan tartışmalar içindeydik. İbo'ya Çin Devrimi ve maoizm hakkındaki düşüncelerimizi aktaramamıştık.

İbo daha sonraları 15/16 Haziran Direnişi hakkında da maoizm anlayışların uzantısında *İşçi-Köylü* gazetesinde bir değerlendirme yapmış, bu yazısında Direnişi tabanda ören, eylemde yöneten, poliste, mahkemelerde sosyalizmin onurlu sesini haykıran ve Direniş'in tarihsel ve sosyal haklılığını savunan Devrimci ve Komünist nüvelerin varlığını görememiştir. Bu nüvelerin öncülüğünü ve ***Sınıf Partisi*** arayış ve yönelişlerini görememiştir. Aynı çizgisini PDA'daki yazılarında da sürdürmüştür. Ayrıca, Modern Proletaryanın kendisi için sınıf olma yolundaki bu kütlesel çıkışını "Kendiliğinden" olarak nitelemeye kalkmıştır. İbo bu türden ideolojik, teorik ve politik yanılgılarını düzeltme imkân ve fırsatını bulamadan "silahlı mücadele" ve "kırlardan kentlere" teorilerini hayata geçirmek üzere Anadolu'ya, Dersim'e gitmeye koyuldu. Kendisi köken olarak Kızılbaş-Alevi kültür ve geleneğinden haberliydi. O da Kızılbaş-Alevi geleneğinin ilksel komünal birikimleri üzerine "silahlı mücadele" ve "kırlardan kentlere" teorilerini gerçekleştirmeyi umdu... Çin'den ve Maoizm'den esinlendiği eklektik ve pragmatik görüşler Anadolu coğrafyasında bir türlü vücut bulmayacaktı ve de bulmadı... Türkiye asla Çin değildi. Bu coğrafyadaki özgün devrimci strateji ve taktiklerimizi bizler kendi yerli sentezimizi üreterek ancak gerçekleştirebilecektik.

İbo'nun ardılları da *"Marksizm'in yorumu ve pratikte yeniden üretimi"* yönteminin dışında durmuş ve onun bütün söylediklerini eleştirel katkı getirmeden tekrar etme yolunu seçmişti. TKP/ML gelenek/göreneğinin ardılları Türkiye'deki yapısal ilişkileri ne hazin hâlâ "yarı-feodal" göstererek maoist tezlerden kurtulamamaktadır.

Devrimci Hareketimizi kimi idealizasyon ve mistifikasyonlarla değerlendirmelerden, ***Marksist Eleştiri***'den kaçıranları hayat ve mücadele asla doğrulamamıştır. Oysa M. Suphi, Kıvılcımlı, Deniz, Mahir, İbo, Mahsum, Mazlumları 15/16 Haziran Direnişi'nin devrimci ruhu ve coşkusu ile harmanlamak gündemdedir. Mevcut örgütlerin "vukuatı" (hepimizin vukuatı) dürüst ve ilkeli olarak sorgulanacaksa, hayat ve mücadelenin asla doğrulamadığı devrimci strateji/taktik/örgüt arayış ve yönelişlerinin politikasızlıktan

kurtulup bir basamak ileri sıçrayabilmesi ve "Çıkış Hattı" yakalayabilmesi bize göre buradan başlayarak bulunacaktır.

Devrimci, Sosyalist, Komünist ve Bolşevik söylemleriyle yetinenlerin tamamı kendiliğinden örgüt kurmuş ve parti çağrışımı yapmaya başlamıştır. İktidar perspektifli ***Sınıf Partisi*** söylemlerle, çağrışımlarla üretilmiyor. Kendiliğinden kurulan her örgüt/parti vb. 15/16 Haziran Direnişi'ne "kendiliğinden" yaftasını yakıştırıp ***Sınıf Partisi***'nin oluşturulması mücadelesinin önünü kesmeye yöneldiği görülmektedir.

Bizler, örgüt/parti kurma konusunda farklı bir konumdayız. Böyleleriyle aynı kulvarda yarışmıyoruz. "Örgütler Anarşisi" hastalığımızı nasıl tedavi ederiz? "Sol Cenah" örgütlerinin ayrışıp hesaplaşmasıyla ***Komünistlerin Birliği***'ni nasıl gerçekleştirebiliriz? diye bir arayış ve yönelişi daha doğru buluyoruz. Elimizdeki araçlarla sosyal pratikte basit ve sıradan temrinler yaparak tutulacak ***Ana Halka***'nın ne demek olduğunu somutta göstermeye çalışıyoruz.

Kolektifimizin Çalışanları olarak, sosyalizmin 150 yıllık tarihine artısı ve eksisi ile sahip çıkılmasını, bu sürecin doğrularıyla eğrilerinin ayıklanmasını bilince çıkarmayı doğru buluyoruz. Devrim ithalat ve ihracatları yerine; 100 yıllık sınıf mücadelesi tarihimizin uzantısında yaşadığımız coğrafyadaki emekçi halk hareketlerini, isyan ve başkaldırıları, işçi sınıfı hareketlerini, grev ve direnişleri bağımsız sınıf tavrıyla değerlendirmeyi gündemimize almayı önemsiyorduk. Böylelikle kendi yerli sentezimizi üreteceğimizi ve iktidara uzanacağımızın devrimci ütopyasıyla hareket etmeyi öne çıkarıyorduk. ***İşçi Sınıfı Partisi***'nin bu temelde işbaşı yapmasının önemini kavramaya yöneliyorduk.

Teori pratikleriyle program ve projeleri onlarca kez denenip sınanan ve açığa vurulan mevcut örgüt/partiler yerine hayatı ve mücadeleyi kucaklamaya aday birleşik, ciddî, güçlü, güvenilir ve donanımlı bir ***Sınıf Partisi***'nin işbaşı yapmasının kavgasını veriyorduk.

(Sırrı Öztürk, *12 Mart 1971'den Portreler, C: I,* Sorun Yayınları, s. 418-425, 7.Baskı, 2011

Sorun Yayınları

Sınıflı toplumlarda ve sınıf mücadelesinin verildiği ülkelerde ve süreçlerde tükenmeyen enerjileriyle Devrimci Kimlik ve Kişilikler daima yerlerini almıştır. Devrimci Kimlik ve Kişilikler özel yaşamları, üretim faaliyetindeki rolleri, işleri ve tüm nitelikleriyle toplumda sevilip sayılmaktadırlar. Onların devrimci yaşamlarını, direngenliklerini, anılarını ve davaları uğruna verdikleri mücadeleleri diri ve temiz tutmak zorundayız.

Sınıfsız, sömürüsüz, sınırsız, eşitlikçi, özgürlükçü bir dünyanın üretilip yaratılmasında Devrimci Kimlik ve Kişiliklerin özel ve çok saygın bir yeri vardır. *Devrimci Hareketimizin* yeni nitelikler kazanmasında onlar; "yol açıcı" öncü bir işleve sahiptirler.

Her sınıflı toplumda sömürülen ve ezilen sınıflar, bu türden niteliklere sahip insanları yetiştirmiş ve onların yaşamlarını abideleştirmiştir. Yaşadığımız coğrafyada ise, "Sol Cenah" örgütleri "Benim partim, benim sendikam, benim gazetem, benim şehidim..." diyerek politika yaptığını sanmakta, Devrimci Kimlik ve Kişilikler'in anılıp sahiplenilmesi konusunda da benzeri bir yaklaşımı sergilediği görülmektedir. Kimileri ise, "Örgütler Anarşisi" parselasyonunda, devrimci hizayı bozarak, bu insanlarımızı anmak dahi istememektedir. Oysa bu türden niteliklere sahip insanlarımızı sınıf mücadelesi yetiştirmiştir. Onları kimi burjuva ve küçükburjuva "sol" kaygılar dışında ve üstünde tutmamız esastır. Devrimci Kimlik ve Kişilikleri *Devrimci Hareketimiz* yetiştirmiştir. Onlar artıları ve eksileriyle bu coğrafyanın insanlarıdır. Terini ve kanını davası uğruna akıtmışlardır.

Elimizdeki kitapta *Devrimci Hareketimize* bütünlüklü bakamayan kimi örgüt, grup ve şeflerce anılmayan ya da "suskunlukla" geçiştirilmek istenen bizim insanlarımızın portrelerinin çizilerek *Kolektifimizce* kitaplaştırılması uygun görülmüştür.

13 TL.
ISBN: 978-975-431-188-4
9 789754 311884